

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

6'ncı Toplantı

27 Ekim 2020 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARARLAR

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerinde uygulanacak usul ve esaslara ilişkin karar

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin Komisyonunda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşme

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

27 Ekim 2020 Salı

6'ncı Toplantı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.10'da açılarak iki oturum yaptı.

Müzakere programında meydana gelebilecek yer değişiklikleri konusunda Başkanlığa yetki verilmesi,

Komisyonunda görüşme sürelerinin, bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyeleri için yirmi dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika; bakanlık ve kurum bütçeleri üzerindeki görüşmelerde ise Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika ile sınırlandırılması; öngörülen sürelerle bağlı kalınması kaydıyla bu sürenin paylaşılarak kullanılabilmesi,

Sayın Bakanların bütçe sunuş konuşmalarının otuz dakika, sorulara verecekleri cevaplara ilişkin ise otuz dakikayla sınırlandırılması,

Söz ve soru sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi, Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri nin söz kaydının, müzakerelerin başlamasını takiben iki saat içinde bizzat Komisyon Başkanlık Divanına başvurmak suretiyle yapılması,

Komisyon görüşmelerinin günlük programda belirlenen şekilde tamamlanabilmesi amacıyla, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşma sürelerinin sınırlandırılabilmesi hususunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

Soru sorma süresinin Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakikayla sınırlandırılması,

İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması,

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmeleri sırasında, bağlı cetvellerde veya Hazine yardımlarına ihtiyaç duyulabilecek teknik düzeltmelere ilişkin olarak Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

Gerekli hâllerde, ivediliği olan tekliflerin Komisyon gündemine alınıp müzakere edilebilmesi,

Kabul edildi.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin Komisyonunda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşme yapıldı.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelerinin görüşmelerine başlandı.

Programda bulunan kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek için 28 Ekim 2020 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere 22.35'te toplantıya son verildi.

27 Ekim 2020 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.10

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Sayın Bakan Yardımcımız, çok değerli Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 6'ncı Birleşimini açıyorum. (*)

Gündemimizde 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay raporlarının geneli üzerindeki görüşmeler vardır.

Değerli üyeler, bildiğiniz üzere, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız tarafından 2021 yılı bütçesi ve 2019 yılı kesin hesabının Komisyonumuza sunuşu 21 Ekim 2020 Çarşamba günü yapılmıştı.

II.- KARARLAR

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerinde uygulanacak usul ve esaslara ilişkin karar

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi, geneli üzerinde görüşmelere başlamadan önce, bütçe görüşmelerine ilişkin bazı hususları okutup oylarınıza sunacağım:

1) Müzakere programında meydana gelebilecek yer değişiklikleri konusunda Başkanlığa yetki verilmesi,

2) Komisyon görüşme sürelerinin, bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyeleri için yirmi dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika; bakanlık ve kurum bütçeleri üzerindeki görüşmelerde ise Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika ile sınırlandırılması; öngörülen sürelerle bağlı kalınması kaydıyla bu sürenin paylaşarak kullanılabilmesi,

3) Sayın Bakanların bütçe sunuş konuşmalarının otuz dakika, sorulara verecekleri cevaplara ilişkin ise otuz dakikayla sınırlandırılması,

4) Söz ve soru sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi,

5) Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz kaydının, müzakerelerin başlamasını takiben iki saat içinde bizzat Komisyon Başkanlık Divanına başvurmak suretiyle yapılması -bunu özellikle vurgulamak istiyorum, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin iki saat içerisinde Komisyon Başkanlık Divanına başvurmaları gerekmektedir-

6) Komisyon görüşmelerinin günlük programda belirlenen şekilde tamamlanabilmesi amacıyla, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşma sürelerinin sınırlandırılabilmesi hususunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

7) Soru sorma süresinin Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakikayla sınırlandırılması,

8) İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması,

9) Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmeleri sırasında, bağlı cetvellerde veya Hazine yardımlarına ihtiyaç duyulabilecek teknik düzeltmelere ilişkin olarak Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

10) Gerekli hâllerde, ivediliği olan tekliflerin Komisyon gündemine alınıp müzakere edilebilmesi hususlarını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kabul etmeyenler...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kabul edilmiştir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, söz talebim vardı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Usul üzerine söz vereceğim efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama Sayın Başkan, siz oyladınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oyladınız, bitti, neyin üzerinde konuşacağız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Usul üzerine söz vereceğim eğer varsa bir şey. Her yılki uyguladığımız yöntemi uyguluyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Oylamadan önce söz vermeniz gerekiyordu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama siz oyladınız, oylama bitti.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bizi ikna ederseniz bir daha oylarız, ne olacak?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Kuşoğlu, buyurun.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (**)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2021 bütçemizin, 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum. Komisyonumuz adına da görüşmelerin başarılı geçmesini niyaz ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, sizin sunumunuzdan önce, önemli gördüğüm için şimdi tekrarlıyorum, usul konuşmasında “Bu bütçe sahipsizdir.” demiştim. Siz de: “Bütçe sahipsiz değil, bütçenin bir sahibi var, Cumhurbaşkan bizzatihi sahibidir ve Strateji ve Bütçe Başkanlığı da fonksiyon olarak sahibidir.” demiştiniz.

(**) (1/281) ve (1/280) esas numaralı Kanun Teklifleri ile Sayıştay tezkereleri 21/10/2020 tarihli 3'üncü Toplantı tutanağına eklidir.

Şimdi, cumhuriyet tarihinde, hatta Osmanlı'da -1863-64'te galiba ilk bütçe yapılmış- o tarihten beri yapılan tüm bütçelerde hiçbir bütçe, bu bütçede olduğu gibi sahipsiz bir şekilde -onun için "sahipsiz" dedim- şimdiye kadar hiçbir açıklama olmadan, hiçbir bakan, başbakan, Cumhurbaşkanı, konunun ilgilisi açıklama yapmadan bütçe sunulmadı. İlk defa böyle bir şey oluyor.

Neden Sayın Cumhurbaşkanı ya da Strateji ve Bütçe Başkanımız ya da Maliye Bakanımız 2021 bütçesiyle ilgili hiçbir açıklama yapmadılar da bu şekilde, sahipsiz bir şekilde sunuldu? Yani, sanıyorum, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı arasında "Bütçenin sahibi kimdir, kim açıklama yapacak?" gibi bir soru işareti söz konusu oldu da ondan dolayı mı böyle bir durum ortaya çıktı? Yani bu sistemin bir azizliği sonucu mu ortaya çıktı acaba?

Usul konuşmamda bütçenin Meclise sunulmasının gecikmeli olduğunu söylemedim, bütçe gecikmiştir demedim ama şunu söyledim: Bütçe 17 Ekim Cumartesi akşamı 24.00'e kadar gelmek zorundaydı, "21.54'te" sizin dediğiniz Meclise sunulduğuyula ilgili gibi bir giriş kaydı var. Ancak o saatte burada bekleyen muhabirler, "Biz hiçbir şekilde birisinin geldiğini, birisine bütçe teslim ettiğini görmedik, o gün bununla ilgili bir bilgi almadık, -Önemli bir konudur, saat 24.00'e kadar beklenir. Bu, tarihimizde böyle olmuştur- böyle bir bilgi almadık, görmedik..." Bu da Türkiye Cumhuriyeti'nin geleneklerine, usulüne aykırı bir durumdu, normal bir durum değildi. Sizin de bu devlet gelenekleri konusunda hassas olduğunuza inanıyorum, bu konuyla ilgili olarak bana hak vereceğinize inanıyorum.

Bir diğer konu da bütçeler ekleriyle sunulur. 17 Ekim gecesi bütçe sunulmuşsa kayıtlara göre öyledir ekleriyle beraber sunulması gerekirdi. Eklerini biz, sizin sunum yaptığınız gün aldık 21'inde, dört gün sonra eklerini alabildik. Bakın, bunlar da 2021 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı bu, biraz önce geldi, beş dakika önce geldi, henüz sayfasını açmadım. Ayrıca genel ekonomik hedefler ve yatırımlar da aynı şekilde biraz önce, bununla birlikte geldi daha kapağını açmaya fırsatımız olmadı. Yani bunlar bir devlet açısından hassasiyet gösterilmesi gereken önemli konulardır. "Çok önemi yoktur." deyip geçiştirmemiz gereken konulardır. Bizim gibi köklü devletlerin bu konularda hassasiyet göstermesi gerekir.

Bütçeyle ilgili bir diğer konu -bunlar aynı zamanda usulle ilgili konulardı ama önemli konular Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım- bütçe kanununda, 5018 sayılı Kanun'da çok önemli bir değişiklik yaptınız. 16 Ekimde mükerres Resmî Gazete'de yayımlandı. Meclisin açıldığı gün kanun teklifi geldi, 16 Ekimde de mükerres Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bütçe usulüyle ilgili değişiklik yaptınız. Yani bu bütçe, 2021 bütçesi, 17 Ekimde yani bir gün sonra Meclise sunulan 2021 bütçesi bir gün önceki değişikliğe göre, 5018'deki değişikliklere göre hazırlanmıştı. Şimdi, bir günde bu değişiklikleri nasıl hazırladınız? Ha, önceden hazırladıysanız; Meclisin iradesi söz konusu, Meclisin iradesi var, o iradenin öyle tecelli edeceğini nasıl düşündünüz? Ve neden bu 2021 bütçesine o değişiklikleri hemen getirmek, o değişiklikleri yapmak arzusunda oldunuz? 2022 bütçesinde de yapılabilirdi o. Neden çok acil oldu? Neden o kadar acele edildi? Hatta millet iradesine, dolayısıyla Meclis ve millet iradesine ipotek koyma durumu söz konusu oldu? Bütün bunların, tabii, cevaplanması gerekir, bu hassasiyetin hepimiz tarafından gösterilmesi gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, şimdi, baktım, 56 sayfa bir sunum yapmışsınız, 56 sayfa. Geçmişten bazı sunumlar var, mesela 2014 yılı sunumu Sayın Bakanın 135 sayfa. Buradaki şey daha küçük puntolarla yazılmış, 135 sayfa. Çok detaylı olarak bütçeler sunuluyormuş beş altı sene önce. Şimdi, 56 sayfa sunum yaptınız. Kesin hesaba ne kadar yer ayırdınız, biliyor musunuz? Sayfa değil, üç cümle, 2019 kesin hesabına üç cümle yer ayırdınız. 37'nci sayfada var, üç cümle gerçekten.

Şimdi, biz 2021 bütçesini yapıyoruz, 2019 bütçesiyle ilgili olarak da hesap veriyorsunuz. 2021 bütçesinin yapılması keyfiyeti Hükûmete aittir. Nasıl istiyorsanız, sizin siyasi görüşleriniz doğrultusunda 2021 bütçesinin yapılması gerekir. Bu keyfiyet size ait ama 2019 bütçesiyle ilgili olarak hesap verme sorumluluğunuz var, öyle bir sorumluluğunuz var. Onun için 2019 bütçesiyle ilgili -geçen yıl da uyarılmışım- bu dönemde çok daha fazla konuya yer vermeniz gerekirdi. Üç cümle olmuş, sadece üç cümle. Çok daha fazla yer verilmesi gerekirdi.

1 trilyon 27 milyar harcama yapılmış. Bu harcamalarla ilgili olarak, usulüne göre yapıldı mı; sorunlar, sıkıntılar neydi, bunları anlatmanızı beklerdik doğrusu.

Şimdi, Sayıştay dış denetim genel değerlendirme raporuna göre 6.549 hata söz konusu, Sayıştay 6.549 hata tespit etmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sık sık kesiliyor Sayın Başkanım. Sorun mu var?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır, hayır, sorun yok.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tamam.

Sayıştay dış denetim genel değerlendirme raporuna göre 6.549 hata tespit edilmiş kamu idarelerinde. Bunlar ağırlıklı olarak mahallî idarelerde ama kamu idarelerindeki de 2 bine yakın. Bunlarla ilgili sizden bilgi almamız lazım yani neden oluyor bu hatalar, nedir sebebi; bunları sizin de bilmeniz lazım, bizlerin de bilmesi lazım kamu idaresinde nedir bu sıkıntı diye.

Genel uygunluk bildirimine göre 53 milyar 396 milyon -küsüratı da var- yedek ödenek aşımı söz konusu. Yedek ödenek en fazla yüzde 2 aşar, yüzde 4,85’lik bir aşım söz konusu. Neden oldu, bununla ilgili bir bilgi vermediniz.

Ödenek üstü gider 42 milyar 728 milyon küsur. Şimdi yani buradan, Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınan yetkinin üzerine 42 milyar 728 milyon liralık fazla bir harcama yapılmış yani Meclisin iradesi dışında. Bu kesin hesapla buradan tamamlayıcı ödenek alınması gerekiyor. Ama, hani verilir d bir gerekçesini... “Arkadaşlar, tamamlayıcı ödenek verin. Biz bütçeyi aştık, verdiğiniz harcama limitlerini aştık, sebebi de budur. Şuralara harcadık, şuralara harcamamız gerekti.” demeniz gerekir en azından. Böyle bir açıklama da yok yani en azından bu Meclisin şahsiyetine bir saygı olarak yapılması gereken iştir.

Yine, birçok önemli konu var, mesela Sayıştay raporlarına göre iç kontrol sistemi ortalama puanları 73’ün üzerinde yok, hiç yok, hiçbirinde yok. Faaliyet genel değerlendirme raporuna göre, mesela sunum ve içerik yönünden değerlendirildiğinde faaliyet raporu yayımlamayan kamu idaresi sayısı 30, zamanında yayımlamayan kamu idaresi sayısı 81, bilgileri eksik olarak hazırlayan 104, kullanılan kaynaklar hakkında bilgi vermeyen kamu idaresi sayısı da 38. Çok önemli konular bunlar yani 200 küsur kamu idaresinden birçoğu bu hataları, eksiklikleri, yanlışlıkları veya bunların sonucu olarak yolsuzlukları yapmış.

Mali tablo, mesela şekil 3; faaliyet genel değerlendirme raporunda mali tablo bilgisinin değerlendirilmesi. Temel mali tablolara yer vermeyen kamu idaresi sayısı 206, yardım yapılan birlik, kurum ve kuruluşlara ilişkin bilgilere yer vermeyen kamu idaresi sayısı 134, tüm varlık ve yükümlülükleri açıklamayan kamu idaresi sayısı da 113. Bunlar da önemli, bunların gerekçelerinin bilinmesi lazımdır Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

Mesela “Bu yıl performans esaslı program bütçeye geçildi.” diyorsunuz. Performans bilgilerine bakın, performans programında belirlenen hedef ve göstergelere ilişkin gerçekleştirmeleri raporlamayan veya eksik raporlayan kamu idaresi sayısı 72 yani 200 küsurda 72’si bunu yapamamış. Performans bilgisi eksik, ölçülebilir olmayan kamu idaresi sayısı 76, hedeften sapmalara ilişkin açıklama yapamayan kamu idaresi sayısı 155. Ne oluyor kamu idaresinde, neden bu kadar sorun sıkıntı var?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Kuşoğlu, lütfen tamamlayabilirsek...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yirmi dakika konuşmayacak mıyız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır, efendim ben usul üzerine söz verdim ama siz...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır söz, usul üzerine değil, ben...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam, usul üzerine değil, o zaman usul üzerine söz isteyen arkadaşlarımız var Sayın Kuşoğlu, müsaade ederseniz onlara söz vereyim ya da sizi kesmeyelim, siz devam edin konuşmanızı tamamlayalım ondan sonra usul üzerine söz isteyen arkadaşlarınızı... Ben usul diye düşündüm açıkçası.

Buyurun Sayın Kuşoğlu, kusura bakmayın.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, arkadaşların dediği gibi siz oylama da yapmıştınız, ben usulle ilgili söz vermiyorsunuz diye düşündüğüm için başladım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun, buyurun devam edin.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, içinde bulunduğumuz 2020 yılıyla ilgili olarak da fazla bilgi vermişsiniz yani 2019’la ilgili üç cümle var ama 2020 yılıyla ilgili olarak da sunumunuzda fazla yer yok.

Şimdi, 2020’yle ilgili olarak biz yine o 16 Ekimde çıkan mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanan 4749 sayılı Kanun’daki bir değişiklikle bütçe açığının borçlanma yetkisini 2 misli olarak vermiştik Türkiye Büyük Millet Meclisinden çıkan, buradan da Plan ve Bütçe Komisyonundan çıkan bir kanun teklifiyle. Sizin OVP’yle yaptığınız çalışmaya ve sizin sunumunuza göre bütçe açığı 239 milyar görünüyor. 16 Ekimde mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanan kanun teklifine göre de 300 küsur milyarlık bir borçlanma yetkisi alındı, 300 küsur milyarlık. Hâlbuki borçlanma miktarı bütçe açığı kadar olur. Şimdi, aynı tarihte siz 300 küsur milyarlık borçlanma yetkisi alıyorsunuz, bu bir anlamda açığımız bu kadar olacak demektir ama “239 milyar açık vereceğiz.” diyorsunuz aynı zamanda. Arada 60 küsur milyarlık bir fark var, 60 küsur milyarlık fark var. Neden bu kadar fazla borçlanma yapıldı acaba? Bununla ilgili bir bilgimiz var mı? Benim yaptığım çalışmaya göre bu fark, 60 küsur milyarlık fark, kamu bankalarının, 3 kamu bankasının fonlanmasında kullanılmış. Kamu bankalarında bu tutarda donuk kredi oluşmuş maalesef, bu donuk kredileri karşılamak üzere kullanılmış.

Şimdi soruyorum Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım: Bu donuk krediler kimlere aittir? Kamunun parasıyla, bütçe olanaklarıyla fonlanan kamu bankalarındaki donuk krediler kimlere aittir? Ve bütçeden elde edilen bu fonlar kamu bankalarında vadesiz hesaplarda mı tutuluyor acaba? Bunu da öğrenmek isterim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, gelelim 2021 bütçesine. Kusura bakmayın, normalde sizin sunumunuz ile bizim değerlendirmemiz arasında bir hafta süre olması lazım ama araya kanun görüşmeleri girdi. Doğru dürüst bu çalışmaları yapamadığımız için bir sunum olarak hazırlayamadım ben de, en azından sizin gibi bir kitapçık olarak ya da ekranlara yansıtacağımız bir sunum olarak hazırlayamadık. O bir haftalık süre bu sefer söz konusu olmadı.

Şimdi, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'ne bakıyoruz. 1 trilyon 346 milyar liralık bir teklifle gelmişsiniz bütçe gideri olarak, bütçe geliri olarak da 1 trilyon 101 milyar lira, açık 245 milyar lira görünüyor. Şimdi, bakıyorum bütçe giderlerine, personel gideri 326 küsur milyar -326,6- sosyal güvenlik prim ödemeleriyle birlikte bu yaklaşık -54,5 milyar lira da o- 400 milyara yakın, 400 milyara yakın personel ödemesi var. Cari transferler de 536 milyar konmuş. Hâlbuki 2020 için siz zaten 500 milyarı geçeceğini söylüyorsunuz, 2020 için cari transferlerin ama bu 536 yine düşük kalacak, daha da fazla olacaktır mutlaka. 536'da bu, ikisi 1 trilyona yakın yapıyor, 900 küsur milyar yapar. Faiz gideri de 180 milyar, 1 trilyon küsur. Yani 3 kalemde oluşuyor aslında 2021 bütçesi, 3 ana kalemden oluşuyor. Bunun ne kadarı yatırıma gidecek, gerçek anlamda gayrimenkul dışındaki yatırımlara gidecek, mümkün değil. Hâlbuki bu yıl bir pandemi yılı, geçen yıl pandemi mart ayında başladı. O nedenle bütçenin hani pandemi konusunda esnek olmamasını anlıyorum ama bir ekonomik kriz yaşıyorduk, o ekonomik krize göre aslında o bütçenin de yapılması gerekiyordu. Geçen yıl da bununla ilgili eleştirilerimiz vardı ama bu yıl hem ekonomik kriz hem de pandemi söz konusu, çok da etkilenmiş vaziyette, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye de çok etkilenmiş vaziyette. Böyle bir dönemde vergi toplanması sıkıntılı, vatandaşın çok daha fazla sosyal yardım alması gerekiyor, yeterince sosyal yardımlar yapılamadı. Dolayısıyla, bu şekilde 3 kalemde tükenen bir bütçenin -bütçe giderleri biraz önce anlattığım şekilde- pandemi ortamında vatandaşa, bu ekonomik kriz ortamında esnafa, çiftçiye, köylüye fayda getirmesi, vatandaşımıza fayda getirmesi mümkün değil.

Gelirler ağırlıklı olarak yine vergi gelirlerinden -922 milyar konmuş- oluşuyor. Böyle bir ortamda bu vergi gelirlerinin toplanması da çok zor. Gerçi şöyle, diyeceksiniz ki: "Beyana dayanan gelir vergisi 10 milyar. Biz aslında vergiyi ÖTV ve KDV olarak topluyoruz." Onları da topladığınız zaman zaten 450 milyar liraya yakın, daha da fazla daha doğrusu. "Biz ÖTV ve KDV'yle işi hallediyoruz." Tabii, doğrudur ama bu da vatandaş üzerinde nasıl bir etki yaratıyor biliyorsunuz. "922 milyar liralık vergi toplayacağız." diyorsunuz. Biz cuma gecesi buradan bir kanun geçirdik, önümüzdeki günlerde Parlamentoda görüşülecek. Ona göre Maliyenin 289 milyar vergi alacağı var -289 milyar, ağustos itibarıyla bu da- 165 milyar da prim alacağı var. Yani bu kadar ödenmeyen primler söz konusu iken -ki biliyorsunuz sürekli olarak vergi afları, servet affı vesaire çıktığı hâlde, yeniden yapılandırmalar hemen hemen iki yılda bir yapıldığı hâlde bu durum söz konusu- böyle bir durumda bu vergilerin toplanması da çok büyük sıkıntı olacaktır, gerçekçi değildir.

Vergi harcamalarına bakın: Bilmeyenler için söyleyeyim, vergi harcaması, Maliye Bakanlığının normalde vergi kanunlarına göre alması gereken ancak teşvikler vesaire nedenlerle almaktan vazgeçtiği meblağdır; 230 milyar tutuyor, sadece vergi harcaması 230 milyar tutuyor. Böyle bir dönemde çok büyük bir meblağ.

Bir de demin bütçenin gider bölümü, harcama bölümüyle ilgili konuşmuştum, orada da 31 milyar liralık yap-işlet-devret -KÖİ- harcaması var; bu her sene de artıyor, artacak. Bunlarla ilgili baktığımız zaman bu bütçenin ekonomide istediğimiz etkileri yaratacak çapta bir bütçe olmadığı çok açıktır.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli arkadaşlar; bizim çok daha iddialı bütçeler hazırlamamız lazım, çok daha iddialı bir şekilde ülkeyi yönetmemiz lazım. Bakın, çok fazla geriye gitmeyeceğim 2017'de IMF'nin -Uluslararası Para Fonunun- sıralamasına göre gayrisafi milli hasıla açısından, millî gelir açısından Türkiye 859 milyar dolarlık gayrisafi hasılasıyla 17'nci sırada. 2019'da -kesin hesabın olduğu yıl yani geçen yıl- 761 milyar dolara düşüyor bu rakam ve 19'uncu sıraya geliyoruz, 17'den 19'uncu sıraya düşüyor Türkiye. Gelecek yıl -2020'yle ilgili bundan sonraki yıl- ilk 20'de olamayacağız, dünyanın en büyük ilk 20 ekonomisi içerisinde olamayacak Türkiye maalesef. Dolayısıyla, Türkiye'nin çok daha farklı bir şekilde yönetilmesi lazım, çok daha farklı bütçelere ihtiyacı var.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, “New World Wealth” diye bir kuruluş var, dünya ülkelerini takip ediyorlar. Hazırladığı bir rapor var her sene hazırlıyor bu raporu. Açık bilgidir bu, her tarafta var. Buna göre Türkiye dünyada en fazla paranın kaçtığı ilk ülke. 2016-2019 -geçen yıl- arasında milyon doların üstündeki 17.300 hesap yurt dışına çıkmış. 2015’le ilgili olarak o zamanki Sayın Maliye Bakanının açıklaması vardı: “138 milyar dolarımız -Türlere ait para- tahmin ediyoruz yurt dışında” demişti. O tarihten beri -2016’dan beri- en fazla Türkiye’den para kaçıyor dünyada ve art arda sürekli olarak bu para çıkışı söz konusu. Böyle bir ortamda en az 200 milyar doların yurt dışında olduğunu tahmin ediyoruz, en az. Şimdi, böyle bir ortamda biz geçen, 6’ncı defa servet affını çıkarttık “Yurt dışındaki paralarınızı Türkiye’ye getirin.” dedik, hiçbir vergi almadan. Hâlbuki daha önce, on beş yıl önce, yirmi yıl önce, çok daha önceki yıllarda yüzde 20-25 vergi varken insanlar paralarını Türkiye’ye getiriyorlardı, vergili olarak getirebiliyorlardı. Şimdi, sıfır vergiyle 6’ncı defadır servet affı çıkarıyoruz, paralarını getirmiyor insanlar. Neden getirmediklerini, neden götürdüklerini çok iyi sorgulamamız lazım. Türkiye maalesef böyle bir durumdadır. Bu da çok çok önemli bir konudur. Bununla ilgili de tedbirler alınması lazım.

Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Bütçelerimizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Usul üzerine Sayın Paylan’ın söz talebi vardı.

Buyurun Sayın Paylan.

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin Komisyonunda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşme

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Divan, değerli vekil arkadaşlarım, Komisyon üyesi arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, önceki dönem Maliye Bakanımız, Strateji ve Bütçe Başkanımız Sayın Naci Ağbal, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri, Sayıştayın değerli temsilcileri; herkesi saygıyla selamlıyorum ve bütçe tartışma dönemimizin hayırlara vesile olmasını istiyorum, arzu ediyorum.

Sayın Başkan, ben geçen hafta bir Covid riskinden dolayı sunuma katılamadım -kendimle ilgili değil, bir dostumla temasım vardı- bugün katılabildim ancak üzüntüyle karşıladım bugünkü salonun durumunu. Düşünün ki bütçe hakkı, demokratik ülkeler için en önemli haklardan biridir, bütçeler siyasi metinlerdir. Şimdi, bütçeler, vatandaşlarımızın ve ülkemizin nasıl bir yıl geçireceğini belirler. Sayın Başkan, 2020 yılı vatandaşlarımız için çok zor geçti; işçi, memur, emekli, işsiz, gençler, kadınlar için çok zor bir yıl geçti, pandemi de bu zorluğu katmerledi. 2021 yılı daha da zor geçecek, hem pandemide ikinci dalga geliyor, derin bir ekonomik kriz yaşıyoruz, 10 milyon işsizimiz var, çalışanlar da sefalet ücretlerine talim ediyorlar. Emeklilerimizin, gençlerimizin, işsizlerimizin, emeklilikte yaşa takılanların, Kredi ve Yurtlar Kurumuna borçlu gençlerimizin, ataması yapılmayan öğretmenlerimizin, hepsinin talepleri var bütçeden.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, usul üzerine mi söz istediniz, yoksa normal konuşma mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usul üzerine Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – O zaman usule geçin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Hemen talebime geliyorum.

Sayın Başkan, bu taleplerin bu bütçeye yansımadağını düşünüyorum. Bu bütçeye yansımayan taleplerinse halkın hakemliğine sunulmasına ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, görüyorum ki geçen hafta Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı sunumunu yaptığında, en azından Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı sunumunu yaparken burada onlarca kamera vardı, ben öyle gördüm ekranlardan; şimdi vekiller konuşacak ya, hani yürütme konuştu, milletvekilleri konuşacak, şurada bir tane kamera yok; Başkanlığınız o kameraları buraya sokmamış. Neden? Çünkü Cumhurbaşkanı Yardımcısının konuşması önemli ama vekillerin konuşmasının hiçbir önemi yok ya da bir şey var, buradaki vekillerin eleştirilerinin halka yansımısını istemiyorsunuz Başkanlığınız olarak. Bu anlamda sizi eleştiriyorum Sayın Başkan.

Bakın, demokratik ülkelerde bütçe tartışmaları halkın hakemliğine sunulur, halkın şahitliğine sunulur, hepsi canlı yayınlanır. Amerikan Kongresinde, Avrupalı ülkelerde hepsi canlı yayınlanır ve halk orada yürütmenin nasıl bir bütçe getirdiğini görür, her partinin, her milletvekilinin de nasıl bir bütçe arzu ettiğini görür. Bu anlamda, bu hakemliğin burada olmadığını görüyoruz.

Sayın Başkan, sizden bir kez daha talep ediyorum, bu bütçeyi gelin halkın hakemliğine sunalım. Covid döneminde anlıyorum, burada daha az sayıda izleyici olacak ancak halk, 2020 yılı Türkiye'sinde bütçe tartışmalarını canlı olarak izlemeli çünkü bu bütçe, halkımızı ilgilendiriyor, halkın taleplerini ilgilendiriyor; işçiyi, memuru, çiftçiyi, emekliyi ilgilendiriyor, gençleri ilgilendiriyor. Bütün bunların, bu taleplerin bu anlamda halkımıza ulaşması için canlı yayın şartlarını sağlamanızı talep ediyorum Sayın Başkan. Bakın, buraya kameraları koymuşsunuz, yan salon izleyebiliyor. Şu bahaneyi lütfen söylemeyin, söylerseniz bu, Türkiye'miz için utanç olur; 2020 yılı Türkiye'sinde şu kameranın aldığı yayını şurada gösteriyorsunuz ya "Ben bunu bir kabloyla internete bağlayamıyorum." dersiniz bu, Türkiye'nin utanç olur. Bunu demeyin lütfen. Bakın, orada benim görüntüm yansıyor. Bu görüntünün halka ulaşması için önünde hiçbir engel yok. Ya bir internet kanalında ya bir şekilde Meclis TV'de ya da başka bir platformda halka ulaşmasını sağlamalıyız. Bu yönde talebimi size tekrarlıyorum Sayın Başkan. Şu kablonun ucunun internete bağlayın, bir televizyon yayınına bağlayın, halkımız izlesin. Kim halktan yana bütçe yapıyor, kim saraydan yana bütçe yapıyor, herkes bunu görsün.

Sayın Başkan, diğer talebim şu: Biliyorsunuz, geçen sene de söylemiştim, belli sivil toplum kuruluşlarının -hepsi demiyorum yüzlerce sivil toplum kuruluşu var ama her konuda konfederasyonları var, bu konfederasyonların- bütçe görüşmelerine katılmasını talep ediyoruz. Kadın örgütleri var, gençlerin örgütleri var, ekolojik örgütler var, emek örgütleri var, meslek örgütleri var; bu örgütlerin, bağlı olduğu üyelerin taleplerini bu bütçeye yansıtmaları için taleplerini burada duymayı talep ediyoruz Sayın Başkan. Bu anlamda hepimizin uzlaşacağı, en azından ilgili bakanlıklardan üçer sivil toplum kuruluşunu burada dinlemek istiyoruz Sayın Başkan. Bu konudaki talebimi de yineliyorum.

Sayın Başkan, diğer bir talebimiz de tartışma usulüyle ilgili. Bunu da geçen sene söylemiştim yine kabul etmeyeceğinizi biliyorum ama yine söyleyeyim. Demokratik parlamentolarda tartışma usulü şu şekilde oluyor: Bir senatör ya da bir kongre üyesi veya bir milletvekili, bir bakanla ilgili görüşme yaptığında, diyelim ki ona on dakika süre veriliyorsa o on dakika süresince soru-cevap şeklinde yürüyor bu usul. Ama biz -göreceksiniz şimdi- on iki saat konuşacağız, sonunda Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza yarım saat vereceksiniz, onun yirmi dakikasında icraatın içinden konuşması yapıp son on dakikasında da seçtiği sorulara cevap verecek ve usul kapanacak. Oysa, karşılıklı bu usul devam edebilse, soru-cevap şeklinde olabilse kendi sürem içinde sorularımı sorup cevaplarımı alabilirim ve bu şekilde vatandaşımız da -eğer canlı yayınlarsanız- halkın taleplerinin Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı tarafından ne şekilde cevaplandığını görür.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu anlamda tartışma usulünü o şekilde uygulamanızı talep ediyoruz.

Neden biliyor musunuz Sayın Başkan? Biz binlerce soru soruyoruz Hükûmete, onların yalnızca yüzde 10’una, yüzde 15’ine, yüzde 20’sine cevap veriyorlar. Neden? Seçtikleri sorulara cevap veriyorlar, yürütme beğenmediği sorulara cevap vermiyor. Bu anlamda yürütmenin yasamaya karşı ciddi bir saygısızlığı var Sayın Başkan. Bu saygısızlığın en azından bütçe görüşmelerinde de devam etmemesi için bu usulün de karşılıklı olarak verdiğiniz sürede soru-cevap şeklinde sürmesini talep ediyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ederiz...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Son talebimiz de şu: Sayın Başkan, bakın, biz bütçe üzerine konuşacağız ama bir de kesin hesap var. Yani 2019 yılının kesin hesabını burada tartışacağız ama tartışmak için süremiz yok. Sizden kesin hesapla ilgili bir alt komisyon kurmanızı ve kesin hesabın bir alt komisyonda tartışılmasını ve orada 2019 yılının hesabının sorulmasını talep ediyoruz. Burada biz 2019 yılının üzerine konuşamıyoruz Sayın Başkan, Sayıştayın oradaki bulgularını konuşamıyoruz. Bu talebimizin de karşılanmasını talep ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir de danışman arkadaşlarımızın, en azından her grup için ikişer danışmanın bir şekilde bu salonda bulunmasıyla ilgili talebimiz var çünkü belli ihtiyaçlarımız söz konusu oluyor. Bu talebimizin de karşılanmasını talep ediyoruz.

Bu taleplerim gerçekleşirse halkın taleplerinin, halka ulaşacağını ve bu tartışmaların çok daha nitelikli bir şekilde gerçekleşeceğini düşünüyorum. Bu, sizin için de çok önemli Sayın Başkan, Meclisin itibarı için önemli. Bütün güçlerin birbirini dengelemesi ve denetlemesi için önemli, demokrasimiz için önemli Sayın Başkan sizden öte. Demokratik bir ülkede bu tartışmalar halkın hakemliğinde yapılır. Özellikle bu canlı yayın ve sivil toplum kuruluşlarının burada bulunması taleplerimin karşılanması için sizin bu konuda bir usul tartışması açmanızı talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, bürokrasimizin değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlarım.

Usul hakkında söz aldım. Şimdi, aslında baktığımızda kamu idaresinin yani devleti yönetenlerin şeffaflık konusunda veya kamuoyunu bilgilendirme konusunda her geçen gün bir adım geriye gittiğini görüyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, şu kitap 2021 yılı “Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar” kitabı. Bütçe Meclise verildiği gün bu kitabın rakamları kesinleşir -17 Ekim akşamıdır- bununla bütçe arasında bir entegrasyon vardır, bu rakamlar kesinleşmeden zaten bütçe verilemez; o tutarlılık sağlanır. Eskiden Maliye Bakanı ile Devlet Planlama Teşkilatı arasında oluyordu, şimdi Strateji ve Bütçe Başkanlığının bünyesinde belki tamamı; bilemiyorum o işlemler tam nasıl yapılıyor. Şimdi de buraya 17 Ekim tarihi basılır ve bu dağıtılır. Ben hatırlıyorum biz bunu bir defa geciktirdik, Akif Hamzaçebi o zaman Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiydi, bizi parçaladı; biz feryat ettik, bizim feryadımızı duyan

olmadı. Delil olsun diye, benim kütüphanemde bulunanları ben getirdim buraya bakın. Şu, 17 Ekim 1999 tarihli “2000 Yılı Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar” kitabı ve bir tane istisna dışında – verebilirim, bakabilirsiniz- buradakilerin tamamı 17 Ekim tarihli basılmıştır ve dağıtılmıştır. Burada gizlenecek bir şey yok, bu zaten sizin bütçe dokümanlarınızla “OVP” dediğiniz programlarla, bilmem nelerle uyumlu olan bilgiler ama bunlar bize niye verilmiyor? Ben bir milletvekili olarak bunu talep ediyorum, talebimiz de karşılanmıyor. Aracı olarak da Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığını araya koyduk, ona rağmen bu doküman şu an buraya gelmeden önce yani ona beş kala bize dağıtıldı. Bu olmaz, bu, devlete yakışmaz. Yani “şeffaflık” diyoruz “hesap verilebilirlik” diyoruz “daha faydalı bilgilendirme” diyoruz, 1960 yılında yaptığımız işi bugün yapamıyoruz; böyle bir şey olabilir mi? O günün teknolojisiyle biz bunları ne kadar zor şartlarda basardık. Ben 2000 yılındaki baskıyı hatırlıyorum. Yani önceki yıllar da var mutlaka ama benim kütüphanemde olmadığı için “hard copy” getiremedim. Bugün bunun dağıtılmamasını artık siz nasıl değerlendirirsiniz bilmiyorum, bununla ilgili siz mutlaka bir şey söyleyeceksinizdir.

Bu yıllık programda suçlamıyorum, bunun geleneği böyledir, burada geleneğe uyuldu, arkadaşları tebrik ediyorum o anlamda çünkü şu kitap çıktıktan sonra bu kitapta rakamları çıkar, makro dengesi oturur, ondan sonra burası yazılır. Dolayısıyla bu, genelinin görüldüğü gün ancak buraya ulaşır, geçmişte de hep böyleydi. Bugün elimize geçti, bu konuda teşekkür ederim ama lütfen biz bir muhatap bulabilelim bunlarla ilgili olarak. Yani unutuluyor olabilir, artık teamüller çok önemsenmiyor olabilir veya kamu idarelerinde çok sık bir kısım değişiklikler oluyordur, geçmişte bilmiyor olabilirler ama en azından talep edenlerin bunu alabilmesi lazım diye düşünüyorum.

Tabii “şeffaflık” deyince şu rapor... Tabii, bu çok geleneği olan bir rapor anlamında filan değil. Türkiye’nin kamu maliyesinin –içerik konuşmayacağız ama konunun önemini vurgulamak için söylüyorum- önündeki en büyük risk, en büyük sıkıntı bu kamu-özel iş birliği projelerinden gelecek yükler. Devlette bununla ilgili bir rakam, doğru düzgün bir çalışma yok. 2018 yılı için yapılmış, Mart 2019’da bir tane çalışma var, bu da güncellenmemiş. Yani yine bunu en iyi yapabilecek yer Strateji ve Bütçe Başkanlığıdır. Efendim, bunları bilmemiz lazım, bunları sizin de bilmeniz lazım.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bunların hiçbirisi usulle ilgili değil.

ERHAN USTA (Samsun) – Usul, usul, şeffaflıkla ilgili. Bütçe dokümanı yok daha bu usul olmayacak da ne usul olacak?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne ilgisi var usulle?

ERHAN USTA (Samsun) – Siz mi karar veriyorsunuz buna? “Bütçe dokümanı yok.” diyorum ben. Öyle şey olur mu?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen sakın olun.

Sayın Usta, lütfen tamamlayalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bu çalışmayla ilgili...

ERHAN USTA (Samsun) – Tamam, bu çalışmayla ilgili, bu çalışmalar olacak ki sağlıklı... Onu söylemeye çalışıyorum, niye tahammül edemiyorsunuz arkadaşlar?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Sayın Çelebi...

Sayın Usta, lütfen tamamlayınız.

ERHAN USTA (Samsun) – Elimizde bu olmadan, ben o zaman kamu-özel iş birliğiyle ilgili nasıl değerlendirme yapacağım? Devlet beni bilgilendirecek. Ben gazete kupürleriyle hareket edemem ki o anlamda diyorum. Yani şeffaflık konusuna, bilgilendirme konusuna daha fazla önem vermemiz lazım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, diğer bir husus: Biliyorsunuz, Orta Vadeli Program, bunu nedense... Sayın Hazine ve Maliye yeni Bakanı hadi ilk geldiğinde anladık, bir “yeni” dendi “yeni dönem, yeni sistem” ona da “yeni” dedik. “Yeni ekonomi programı” diye sunuluyor biliyorsunuz, bu hukuki bir terim değil. Niye bunu söylüyorum? Şimdi arkadaşlar yine söyleyecekler, arkadaşlar, bu, usulle ve bütçe süresiyle ilgili. Şu dokümanın 5018 sayılı Kanun’un 16’ncı maddesinde “Bütçe sürecini başlatan dokümandır.” diye tarif edilir. Buna geçmişte de bu atıflar yapılıyordu. Bu bir ekonomi programı gibi sunulmaya çalışıldı, şimdi tamamen ismi bile kaldırıldı, daha önce –keşke getirseydim, onun serisi de var elimizde- hepsinde “orta vadeli program” yazılırdı şimdi “orta vadeli program” şurada küçücük yazılıyor. Yani hukuki olmak lazım, hukuki kavramları kullanmak lazım. Dedğim gibi, ilk geldiğinde, birincisinde anlayabilirsiniz yani içerik açısından da her sene yapılan şeye “yeni” diyebilir miyiz zaten? Öyle bir şey olmaz. Dolayısıyla bunun bu anlamda hukuki ismiyle olması lazım. Yine bütçe sürecini ilgilendirdiği için, şimdi bütçeyi sağlıklı tartışabilmemiz için bütçe dokümanlarının da zamanında olması lazım. Bu, ilk orijinal hâlinde 5018’de, Mayıs ayında çıkacak bir doküman olarak yazılmıştı. Daha sonradan, 2009 küresel krizinden sonra ekonomik zorluklar, sıkıntılar filan derken bu bir ekonomi programı formatına doğru kaymaya başlayınca eylül aylarında, ekim aylarında çıkarılmaya başlandı. Bunu bugünü suçlamak için söylemiyorum, bu bir süredir böyle, yedi sekiz yıldır böyle ama bunu artık kendi tarihine almamız lazım. Orada fiilî durumu hukuki durum hâline getirdik ve eylül ayının ilk haftası diye alındı ama ben bunu daha önceden de konuştum, hazır Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Strateji ve Bütçe Başkanımız, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcımız buradayken bunu da artık Türkiye’nin halletmesi lazım, bunu tekrar mayıs ayına almak lazım. Hakikaten bütçe sürecini başlatan bir doküman olarak orta vadelinin takdim edilmesi lazım. Eğer Hükümet “fiscal update” anlamında veya makroekonomik “update” anlamında bir şey yapacaksa yine ekim ayında veya başka aylarda başka bir şey çıkartabilir, bir doküman ama bunu yerli yerine koymak lazım.

İkinci husus -Naci Bey çok iyi bilir- geçmişte kurumlar arasındaki bir kısım problemlerden dolayı, tek olması gereken doküman, 2 dokümandı: Orta vadeli program ve orta vadeli mali plan diye. Artık şu anda öyle bir sıkıntı da kalmadı diye düşünüyorum. Gelecek yıldan itibaren de o 2 dokümanı birleştirmenin ben bu anlamda faydalı, doğru olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, bunların hepsi içerik anlamında değil, bunlar bütçe sürecini başlatan şeyler olduğu için söylüyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Anladım.

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, diğer bir husus, bu bütçeyi sağlıklı takip edebilmemiz için burada geçen hafta biliyorsunuz torba kanunla fonksiyonel sınıflandırma kaldırıldı, onun yerine program bazlı sınıflandırmaya geçildi. Biz oradaki itirazlarımızı, çekincelerimizi veya sıkıntılarımızı söyledik. Program sistemine karşıtlığımızdan değil -yani onun teknik çalışmalarında başından itibaren yer almış birisiyim- bir zaruret ama fonksiyoneli kaldırmamak gerekiyordu. Şimdi, o zaman da tabii kaygılarımızı söyledik. Şimdi, arkadaşlar bize dediler ki... Tabii, bu kadar kısa sürede, nasıl olacak falan onları geçiriyorum yani uzatmamak için. Ancak en azından şunu yapmamız lazım: Şu bütçe tekliflerinde, bağlı cetvellerde şu sayfada bir sayfa hâlinde, bir yaprak hâlinde, iki sayfa hâlinde veriyorsunuz programları, 2021, 2022, 2023. Arkadaşlar “Biz bunun fonksiyonelle de bağlantısını kurabiliyoruz, yapabiliriz.” dediler. “Geçmişle kopmayacak.” diye bize burada bilgi verildi Plan ve Bütçe Komisyonunda, diğer binada. Dolayısıyla, sizden istirhamımız: Bütün Plan ve Bütçe Komisyonuyla şunun, 2020’sinin de gönderilmesi yani 21 yılında... Şimdi, bugün Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri ne dedik burada: Öbür sınıflandırmalar çok anlaşılır değil, program üzerinden... Çünkü Hükümet bir şey vadediyor, değil mi?

“Bağımlılıkla mücadele edeceğim.” diyor. Bunun burada programını görelim, buna ne kadar vurgu yapılıyor, bunu burada tartışabilelim diye. Bizim için yapılmış bir şeydir ama bizim bunu yapabilmemiz için 2020’yle mukayese edebilmemiz lazım, bu mukayese imkânı yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki...

ERHAN USTA (Samsun) – Ha, şunu da söyleyeyim bir iki cümleyle. Yani bunlar program falan değil. Tamamen GFS standartlarına uygun, uluslararası standartlara uygun fonksiyoneli kaldırıp onun yerine garip bir şey yaptık. Şimdi, “Cumhurbaşkanlığı” diye program olur mu?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet...

ERHAN USTA (Samsun) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Mesela bir tane programın adı “Cumhurbaşkanlığı” Programın adı sadece bu. İstatistik diye program var, meteoroloji diye program var. Böyle değil yani bunun, bütün bütçe ödeneklerinin programlarının dağıtılması gerekmiyordu, burada bir odak yok. Bütün ödenekleri tekrar, yeni bir sınıflandırmayla, fonksiyonelin yerine gelmiş fakat uluslararası geçerliliği olmayan bir sınıflandırmayla bütçeyi yeniden dağıtmaktan ibaret bir hâle geldi. Dolayısıyla, bu işten inşallah Türkiye vazgeçer veya yaparsak da hakikaten vurgusu olan çok net programlar kurgulayıp onlara tahsisatı yapalım ve bunun üzerinden de bütçeyi burada tartışalım diye düşünüyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, çok acele etti.

Peki, ben de teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, yani bunlar, anlattığınız şeyler tabii usule yönelik ifadeleriniz oldu ama bu son anlattığınız usule ilişkin bir husus değil, daha sonra gündeme getirebileceğiniz konu. Onun için kesmek istedim, kusura bakmayın.

Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, yeni bütçemiz ve 2019 Kesin Hesap Kanunu Teklifi burada tartışılacak, hayırlı olsun.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız sunuşunda “Kabinemizin yapacağı icraatların yol haritası olan bütçe teklifimizi siz değerli milletvekillerimizle ne kadar iyi istişare eder, tartışır ve geliştirirsek o derece büyük kazanımlar elde edeceğiz.” diyor. Arkadaşlar, bir konunun istişare edilmesi, karşılıklı tartışılması, geliştirilmesi için şartların eşit olması gerekiyor. Bakın, buraya benim bir tane danışmanım giremiyor, yani bir bilgiyi ihtiyacım olacak, kapıya buradan mesaj çekeceğim, orada birisine verecek, o beni bulacak falan ya da burada otururken bana bir şey söyleyecek, gelemiyor ama Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının arkasında bürokratlar oturuyor. Bu, her şeyde böyle oluyor. Siz sistem değişikliği yaptınız ve dediniz ki: “Bundan sonra kanun tekliflerini milletvekilleri verecek.” Güzel. İktidar partisinden bir milletvekili teklif ediyor, çoğunluğu var onların. O çoğunluk dolayısıyla o komisyonların gündemine onlarınki giriyor, bizimki girmiyor. Tamam ama geliyor sayın milletvekilimiz, oturuyor sanki Hükümetmiş gibi, kendi sırasından kalkıyor, teklif sahibi olarak oturuyor. Arkasından bu devletin yani benim vergimle de maaşı ödenen bu devletin bürokratları geçiyor, onlardan destek alarak bizimle müzakere ediyor. Bizim böyle bir şansımız yok. Böyle bir tartışma olmaz değerli arkadaşlarım, böyle değil. Yani Hükümet, iktidar ve muhalefetin eşit şartları olması gerekiyor.

Şimdi buradan pratik olarak teklifimi sunuyorum Sayın Başkanım: Bizim danışmanlarımız... Evet, salonu değiştirdiniz, daha uygun bir ortam sağladınız, teşekkür ediyoruz, doğru yaptınız, çok fazla insan gelmesin diyerek kısıtlamalara gittiniz ama milletvekillerinin danışmanlarının eğer burada devamlı oturacak durumda değillerse bile, böyle bir imkânımız yoksa bile içeriye girmeleri gerekiyor. Kapıda, orada bekleyen polis arkadaşlarımızın sorgusundan geçmemeleri gerekiyor değerli arkadaşlar. Buraya girmeleri gerekiyor, bize bir şey getirecekler, belki buraya gelecek, ben konuşurken beni çekecek. “Niye çekecek, çok mu meraklısın?” Çok meraklı değilim arkadaşlar, bilgi asimetrisi bu, bilgi asimetrisi. Bilgi asimetrisinin olduğu bir yerde bütçe hakkından söz edilemez. Burada millettten ne kadar para toplanacak ve bu hangi kalemlerden nerelere harcanacak bunu tartışıyoruz değerli arkadaşlarım ve bunu kesinleştirme hakkına da Türkiye Büyük Millet Meclisi sahiptir. Bu hak iktidarın olduğu kadar muhalefet milletvekillerinin de hakkıdır ve bunu millete anlatmamız gerekiyor. Ben anlamalıyım ve ben bunu millete tercüme ederek, bu teknik bilgiyi tercüme ederek, vatandaşın anlayacağı dile çevirerek millete anlatmam gerekiyor. Bunu engelliyorsunuz siz, bu olmaz. Bu, bilgi asimetrisidir ve kapitalizmin, özellikle bu neoliberalizm dediğimiz yeniden vahşi kapitalizmin en büyük silahı budur. Bir değişiklik yapıyor, teknik bir değişiklik yapıyor, öyle bir kanun çıkarıyor; vatandaş bunun ne anlama geldiğini bilmiyor, bilenler bundan haberdar oluyor. Hani, kişiye özel kanun çıkarılmaz değil mi değerli arkadaşlarım? Bu, Anayasa’nın, demokrasinin en önemli kurallarından biridir ama bilgi asimetrisi bu kanunları kişiye özel yapıyor. Bir zamanlar birisi için bir kanun, bir yönetmelik değişikliği yapıldı, işte, gümrükten o akşam bir şey çekerdi, ertesi sabah ortadan kalkardı -sizin zamanınızda da oldu bunlar- bunun gibi kişiye özel değişikliklerdir; böyle bir şey olamaz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Bekaroğlu, usule yönelik...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Efendim, usulle ilgili konuşuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, konuşmanızda ifade edebilirsiniz bunları.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamamen usulle ilgili konuşuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bunların, bu ifade ettiklerinizin usulle hiç ilgisi yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Usulle ilgili, nasıl usulle ilgisi yok efendim?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Danışman konusu, tamam, cevap vereceğim ona.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Benim burada konuştuğumun dışarıya aktarılması, vatandaşla ulaştırılması gerekiyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, onu da ifade ettiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir düzen yaptınız bu konuda Sayın Başkanım, ilk geldiğinizde böyle bir düzenleme yaptınız, hemen ertesi gün değiştirdiniz bunu. Yapmayın Sayın Başkanım, yapmayın. Bu düzenlemeyi yapın. Burada yapılan konuşmalar mutlaka ve mutlaka millete aktarılmalı. Niye korkuyorsunuz ki? Bunun bir şeyi yok ki. Niye korkuyorsunuz? Yani milletin burada konuşulanları bilmesinden niye korkuyorsunuz ki? Bilsin, ne var? Teknik olarak bu hiç masrafsız, bir kuruluş masrafsız yapılacak bir şeydir, bunu lütfen yapın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir konu daha var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun efendim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şimdi, dediniz ki -bize oylattınız, tartışmadan oylattınız- “Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri görüşmeler başladıktan sonra iki saat içinde gelecekler, söz talebinde bulunacaklar. Aksi takdirde, söz hakkı vermeyeceğim.” Böyle bir hakkınız yok Sayın

Başkanım. Milletvekilleri başka bir yerdedir, gelemeyebilir, bir şey olur, Genel Kurul devam ediyor; buraya geldiğinde söz hakkı istemeli ve söz verilmelidir. Ne demek yani yapılan bütçe görüşmelerinde iki saat... “Biz karar verebiliyoruz.” Siz karar verebiliyorsunuz ama insanların ifade özgürlüğünü ortadan kaldıracak bir karar veremezsiniz Türkiye Büyük Millet Meclisi. Böyle bir karar verme hakkımız yok değerli arkadaşlarım. Bu, oylanma konusu bile olamaz. Bunu lütfen yeniden oylatın ve değiştirin Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum.

En son, Sayın Bekaroğlu’ndan başlayacağım. Bu iki saat konusu bugün uygulanan bir konu değil, yıllardan beri tüm bütçe görüşmelerinde bu kaideyi uyguluyoruz yani ilk defa uygulamıyoruz bunu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yanlış ama.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz de usul üzerine mi istiyorsunuz Sayın Yılmaz?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Tamam, lütfen usul üzerindeyse söz alalım, daha sonra bunları cevaplandırayım ve görüşmelere başlayalım.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Benim sözüm muhalefet milletvekili arkadaşlarıma.

Değerli arkadaşlar, usulle ilgili olarak söylediğiniz canlı yayın yapılması, vatandaşın hakem olması, teknolojik olarak bir kabloyla bu yayınların internete verilmesi, Sayın Bekaroğlu’nun söylediği gibi danışmanlarımızın buraya gelmesi, arkadaşımızın söylediği dokümanlarla ilgili düzenlemeler vesaire konusunda şu varsayımdan hareket etmeyelim: Yani “Ortada bir yetmezlik var, yetişemiyorlar, iyi niyet var ama olmuyor.” demeyelim. Biz şu varsayımla hareket edelim: Atın sahibi var, atın sahibi değişti, şimdi atı sahibine göre kışnetiyorlar. Dolayısıyla bizi dikkate almıyorlar. Bu varsayımdan hareket edelim, alışmayalım, sorumluyu sormaya devam edelim.

Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Yılmaz, bugüne kadar hangi bütçe canlı yayınlandı? Atın sahibi o zaman kimdi, bugün kim Sayın Yılmaz; nasıl söz söylüyorsunuz? Bu at hep sahipsiz miydi o zaman?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Yap kardeşim, yap!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hangi bütçe canlı yayınlandı Sayın Yılmaz?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Yap, yap!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

(Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Atın sahibi o zaman kimdi?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Kardeşim, yapın, yapın!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Sayın Yılmaz... Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Yılmaz, lütfen...

Bu, benim 4'üncü dönem milletvekilliğim, bugüne kadar bu ülkede hiç canlı yayın olmadı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Olsun! Olsun!

(Gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir, usul üzerine istiyorsanız size de söz vereyim, lütfen kapatalım bu konuyu.

Buyurun.

(Gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen, karşılıklı...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Yılmaz, sakın olun.

Sayın Aydemir, buyurun.

(Gürültüler)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

SALİH CORA (Trabzon) – “Atı sahibine göre kışnetiyorlar.” ne demek ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Sayın Paylan... Sayın Cora Lütfen, bu tür el...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Buradaki insanları ata benzetmek ne demek ya, terbiyesizliktir ya!

SALİH CORA (Trabzon) – Bütçede...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora... Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Ama Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora, usul üzerine söz talebi isterseniz söz talibi veririm. Lütfen kapatalım arkadaşlar.

Sayın Aydemir'in söz talebi var.

Buyurun Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Çok kıymetli Cumhurbaşkanı Yardımcım, çok kıymetli Strateji Bütçe Başkanımız, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız, bürokratlarımız; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum; 2021 yılı bütçemizin de hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

Evet, usul üzerine söz aldım. Sayın Başkanım, salonu değiştirdik, eski Plan Bütçe Komisyonu salonumuz küçük geldiğinden dolayı, pandemi sürecinden dolayı da sizler bir çözüm ürettiğiniz, bu güzel salonunu bize tahsis ettirdiniz. Bundan dolayı tekraren emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlarımız usul üzerine söz aldılar, hepsini sabırla dinledik ama en son geldiğimiz noktada Sayın Yılmaz bütün arkadaşların sözlerini toparlayarak: “Arkadaşlar ne konuşursanız konuşun, atın sahibi yoktur. Şimdi atın sahibi istediğine göre kışnetiyor.” gibi bize hakaret edercesine bir konuşma yaptı.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bizim burada çalıştığımız süre boyunca, yıllardan beri hep beraber milletvekilliği yapıyoruz hangi kanun halkımızı ilgilendirmiyor? Hani “Bütçe Kanunu halkımızı ilgilendiriyor. Canlı yayın yapalım.” diyor arkadaşlarımız. Tamam, benim de şimdi aklıma geldi. Biz burada hangi kanunu çıkarttık da halkımızı ilgilendirmede? Yani tartışılabilir, bugüne kadar bakın, teamüllere bakın, yıllardan beri, Meclisimiz...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teknoloji yoktu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ama bir saniye... Dinleyelim ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, biz sizi çok sabırla dinledik ve hoş geldiniz dedik, geçmiş olsun dedik, hiç müdahale olmadık. Siz de sabrederseniz... Az önce konuşurken zaten siz canlı yayın yaptınız, teknolojiden faydalandınız en güzel, yapabilirsiniz, en doğal hakkınız. Ama geçtiğimiz dönemlere bakarsak hangi komisyon toplantıları AK PARTİ iktidarları öncesinden de –hani o günlerde at yine sahipsiz miydi, bilmiyorum da- o günlerde de canlı yayınlanmış da biz geldik bunu ortadan kaldırdık Arkadaşlar? Ya bir kendimize bakalım, bir soralım, yani eleştirirken... Eleştiriye biz açığız ama eleştirinin de bir şeyi var dozajı olması lazım değerli arkadaşlar.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada, Plan Bütçe Komisyonu hepimizin de bildiği gibi Türkiye Büyük Millet Meclisinin mutfağı. Çok teknik bir çalışma yapıyoruz burada Yani saat 10.00’da girdik, ne zaman çıkacağımız belli değil bu salondan. Canlı yayın yapmak isteyen zaten yapıyor ama “Her şey canlı olsun, her şey canlı olsun.” diyerek işi çıkırından çıkartacağız. Herkes kameralara karşı konuşmaya başladığı zaman biz burada kanun değil, şov yapmaya başlayacağız. (CHP sıralarından gürültüler)

Yani Türkiye Büyük Millet Meclisine bu bütçe gelecek mi arkadaşlar? Gelecek değil mi Genel Kurula, Genel Kurula gelecek değil mi arkadaşlar? Sayın Başkanım, Kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız; Genel Kurulda canlı yayınlanacak mı bu görüşmeler? Yayınlanacak, değil mi? Yayınlanacak.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Onu da yakında kesersiniz, onu da kesersiniz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – E orada halkın duymak istediklerini zaten siz kendiniz de ifade edebilirsiniz. Biz halktan hiçbir şey kaçırmıyoruz. Kaldı ki bir de işte “Örgütleri de buraya alalım.” Ya milletvekilleri buraya giremiyor, hangi örgütleri buraya alacaksınız? Türkiye’de kaç tane sivil toplum örgütü var? İşte “Ortak anlaşılmaz?” Arkadaşlar, salonumuz... Stadyumda yapmamız lazım bu görüşmeleri o zaman! Stadyumu ayarlayalım, stadyuma gidelim, bütün örgütleri toplayalım, Plan ve Bütçe Komisyonunda herkes istediği şekilde konuşmasını sergilesin değerli arkadaşlar. Böyle bir şey olabilir mi Sayın Paylan? Yani sivil toplum örgütlerini buraya davet edelim, ne kadar güzel. “Kim halktan yana, kim saraydan yana, herkes bunu görsün.” diye ifadede bulunuyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, “saray” diye bir şey yok zaten. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Cumhurbaşkanımızı kim seçti, kim seçti arkadaşlar? Milletimiz seçmedi mi? Halkın kendi zaten, Cumhurbaşkanımız orada, milleti zaten temsil ediyor orada. Halk ve saray karşı karşıya değil. Halkın ve milletimizin istediği kişi, yüzde 51 kusur oyla Cumhurbaşkanımız seçildi mi? Oylarla milletimiz takdir etti mi? Beş yıl süreyle Cumhurbaşkanı mı? Dolayısıyla halkı da temsil eden kim? Sayın Cumhurbaşkanımız. Cumhurbaşkanlığı bütçesi, halkımızla beraber bir ve bütün. Bunu hiç karşı karşıya getirmeye çalışmayın. Halkımız da Cumhurbaşkanımızla et ile tırnak gibidir ve milletimizin bütçesidir bu. Milletimizin bütçesini de Cumhurbaşkanımız en güzel şekilde, bir kuruşunu dahi ziyan etmeden, israf etmeden değerli arkadaşlar, bugüne kadar kullandığı gibi bundan sonra da kullanacak.

Evet, Değerli Başkanım, ben canlı yayınlanması taraftarı değilim. Eğer vekil arkadaşlarımız kendi konuşmalarını canlı yayınlatmak istiyorlarsa... Zaten Sayın Paylan yıllardan beri kuruyor düzeneğini, aparatları orada zaten, hazır vaziyette, yine canlı olarak yayınlıyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bekaroğlu'nun...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, ben de usulle ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, bizlerin yaptığı çalışmaların milletten gizlisi saklısı olmaması lazım hiçbir şekilde, kimsenin de böyle bir amaçla bu konuşmaları yaptığını düşünmek istemiyorum, düşünmüyorum da ama burası Plan ve Bütçe Komisyonu, burada sadece ödenek artırımı ya da azaltımı söz konusu, Genel Kurulda değil. Yani oradaki canlı yayınlar siyasi bazı şeyleri ihtiva ediyor ama burada bütçeyle ilgili farklılaştırmalar söz konusu olabilir. Onun için burada bir canlı yayın yapılmasının hiçbir mahzuru yok yani geçmişte yapılmıyor diye şimdi yapılmasının gereği yoktur diye düşünmek de yanlıştır. Yapılabilir, böyle teknolojik imkânlar var, yapabiliyorsak yaparız. Neyi gizleyeceğiz ki, neyi saklamaya çalışıyoruz? Hiç öyle bir amacımızın olmaması lazım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gizli olan bir şey var mı? Yani konuşmalarımız tutanaklarda, internet ortamında yayınlanmıyor mu; gizli olan ne var?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım; bu sistemle ilgili bir sorun oluşmaya başladı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde sizlerin, sayın bakanların burada Meclise karşı hesap verme mecburiyetleri yok, Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu alma mecburiyetleri yok, herhangi bir şekilde hesap verme sorumlulukları da yok Meclise karşı. Güven oylaması da olmayınca, hesap verme durumu da olmayınca bu şekilde, çok önemsenmeyen bir şekilde gidiyoruz. Zaten kanun teklifleriyle ilgili olarak sayın bakanlar buraya gelmiyorlar, sadece bütçeyle ilgili olarak geliyorlar. Bütçeyle ilgili olarak geldiklerinde de hiç olmazsa yürütme erki olarak yaptıkları icraatların, harcadıkları paraların hesabını verebiliyor olmaları lazım, bunun da en şeffaf şekilde yapılabilir olması lazım. Güven oylaması yok, bir programın geçmesi söz konusu değil, bir sorumluluk yok, hesap verme yok. Yürütme erkinde seçimle gelen tek bir kişi var; Sayın Cumhurbaşkanı. Sadece Cumhurbaşkanı, yürütme erkinde seçimle gelmiş tek kişi, siyasi iradesi olan tek kişi. Burada da hiçbir şekilde hesap verme yükümlülükleri olmadığı için sistem zaten tümüyle garip, garabet sonuçlar doğuruyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkanım, kısa bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Usul üzerine mi Sayın Şener, yoksa?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Usul üzerine.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, değerli arkadaşlar, 2021 bütçesini görüşüyoruz, 2019 kesin hesabını görüşüyoruz. Elbette bütçeler vatandaşları doğrudan doğruya ilgilendirmektedir pek çok kanunun ilgilendirdiği gibi. Ama parlamentoları ortaya çıkaran olay “bütçe hakkı” dediğimiz olaydır. Yani parlamentoları var kılan şey bütçe, yani kamu gelir ve giderlerinin halk temsilcileri tarafından belirlenmesi esasına dayalı, yüzyıllar süren mücadelelerin ve gelişmelerin sonucudur. Dolayısıyla, bütçe, dünyanın her tarafında parlamentoların en önemli işi olarak kabul edilmiştir.

Bir yıl boyunca yürütmenin hangi kaynaklardan hangi gelirleri toplayacağına karar veriyoruz ve bu toplanan kaynakları da nerelere, nasıl harcayacağına burada karar veriyoruz. Elbette ki bu son derece önemlidir ve Parlamentonun varlığını da ifade etmesi bakımından, bunun görkemli bir şekilde kamuoyuna yansımaları doğru olan şeydir. Yani Meclisin asli fonksiyonlarından, tarihi fonksiyonlarından, var oluş sebeplerinden biri değil, en temelidir.

Şimdi, geçmişte bu böyle yapılıyor muydu, yapılmıyor muydu? Bakın, 60 Anayasası’na, bütçeler Mecliste tam üç ay görüşülüyordu. 82 Anayasası’yla yetmiş beş güne indirildi. Eskiden görüşülüyor muydu, görüşülüyordu. 1996-1997 yıllarında ben Maliye Bakanıydım, 97 bütçesinin Plan ve Bütçe Komisyonunda sunuşunu yaptım aynı zamanda tüm milletvekillerinin konuşmaları da dâhil gece saat 01.00’e doğru bitmişti, 01.00’e kadar Meclis Televizyonu canlı yayınlamıştı. Daha sonraki yıllarda da Komisyonun bütçeyle ilgili bazı oturumları canlı yayınladığını biliyorum yani “Geçmişte yoktur.” diyeceğimiz bir olay değildir.

İkincisi, aslında bütçeler muhalefetin kendisini ifade edebilmesi açısından önemlidir. 2000’li yılların başında da Kabinedeydim, Meclisteydim, 90’lı yıllar boyunca da Meclisteydim. Sürekli olarak basın, muhalefeti çekirdi. Hatta o zaman bütçe görüşmeleri tek bir devlet televizyonunda verilirdi. Herkesin konuşmasından belli bir miktarı Meclis Televizyonu yayınlardı. Yani konuşması o tek televizyona girmeyen tek bir Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmazdı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi hepsini yayınlıyor Meclis Televizyonu.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi hiçbirini yayınlamıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Genel Kurulu yayınlıyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Genel Kurulu bırak, ben Komisyondan bahsediyorum.

Bir buçuk ay civarında o dönem daha uzun tutulduğu için komisyonda kalırdı bütçe ve her muhalefet partisi sözcüsünün söylediği cümlelerden bir özet, sesiyle bir kısmı olmak üzere TRT verirdi onu. E, şimdi Hükümet, hükümet etmeyi ve siyaset yapmayı, bütçeleme sürecini, kamu gelirlerini, giderlerini; muhalefeti mümkün olduğunca az bilgilendirmek, hesapları gizlemek ve ekranları karartmak suretiyle yürütmeye çalışıyor. Bu farklı bir dönem. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bu konuda, bu anlattığım konuda bugünkü gibi bir karanlık dönemi bu Meclis yaşamamıştır. Değerli arkadaşım, bilgilendirmek için söyledim bunları, yoksa polemik yapmak için değil.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Katırcıoğlu, sizin de usulle ilgili mi?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet, kısa bir şey...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Usulden çıkmayalım lütfen, sadece usule yönelik...

Buyurun Sayın Katırcıoğlu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Doğrusunu isterseniz, Abdülatif Şener’in konuşması bence yeteri kadar açık ve doğru bir konuşmaydı. Bütçe hakkı, bütçe tartışmalarının önemi konusunda son derece doğru şeyler söyledi. Dolayısıyla da çok bir şey eklemek istemiyorum onun üzerine ama bu meselenin teknik bir konu

olmadığını bir kere baştan koymamız lazım. Yani biz eğer istersek pekâlâ buradan canlı yayın yapılır. Bir tek sorun var, o da Uğur Bey’in dediği sorun ki geçmişte de bunlar konuşulmuştu: Bazı milletvekilleri burayı şov alanına çevirebilir mi? Olabilir. Ama sonuçta halka güvenmemiz lazım. Yani seyredecek olan insanların burada şov yapan milletvekilini görmüş olması iyi bir şey değil mi? Yani gerçekten ülkenin sorunlarını değil de kendisinin, işte, ne bileyim, çıkarına olabilecek olan bir şov yapıyor olmasını da görmüş olmaları bence halkın doğru tercihler yapmasına da katkıda bulunacak bir şeydir.

Bunun da ötesinde bir cümle daha söyleyeyim: Dünya değişiyor arkadaşlar. Yani içinde bulunduğumuz dönem -bütün dünyada da öyle- insanlar kendi hayatlarını etkileyen kararları öğrenmek istiyorlar ve dâhil olmak istiyorlar. Bu yeni bir durum, nereden kaynaklandığı uzun bir mesele ama bu dijital reformla ilgili bir şey. Dünya böyle bir yere giderken ısrarla, anlayamadığım bir sebeple, buradaki konuşmaların dışarıya çıkmasını istemiyorsunuz gibi anlıyorum, bunun da bir rasyonalitesi var mıdır, onu da tam anlamış değilim doğrusu. Varsa da açıklarsanız sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydemir, usule yönelik mi sizin de?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet efendim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok kısa ama, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben de Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız şahsında bütün hazırunu selamlıyorum.

Efendim, bu benim katıldığım 7’nci bütçe görüşmesi ve hepsinde işleyen bir süreç var, oluşmuş bir teamül var ve ona göre hareket tarzımız var. Uğur Bey benim meramımı ifade etti ama ben bir iki şey ilave edeceğim. “Hakikatleri halktan gizlemek” gibi bir kavram kullanılıyor. Hakikatleri biz iftiharımız olarak görüyoruz. 19 bütçe yapmışız, hepsi de milletimizden onay almış şeref levhalarımız bizim. Tıpkı bugün görüşeceğimiz bütçe gibi. Dolayısıyla neyi gizleyeceğiz biz? Niye böyle bir derdimiz olsun? Bizim derdimiz şu: Buralarda mugalataya, buralarda hakikati ters yüz etmeye dönük şovlarla milletimizin kafasını karıştırmaya...

Niye gülüyorsunuz ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Milletini kafasını karıştırmak...”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ciddi ol kardeşim. Ben burada ciddi ciddi laflar ediyorum ya, ayıp bir şey ya! Niye gülüyorsunuz ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Milletin kafasını karıştırmak” ne demek?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yapmaya çalıştığın şeyi ben biliyorum, yıllardır ne yaptığını biliyorum. İşin gücün bu senin; karıştırmak, başka bir şey değil.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hakikatten fersah fersah uzak birisin sen.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, bir saniye... Ben meramımı anlatayım, sonra konuşalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Sen, sen” diyerek...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, arkadaşlar, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, bakın, burada herkes, burada hepimizin...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Başkan, müdahale etmezse...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bakın, bir yanlış bir yanlışla mı...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Sen, sen” diye hitap edemez, o şekilde, kaba şekilde konuşamaz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, arkadaşım, bir saniye... Bak, ben söz almışım, siz konuşuyorsunuz hanımefendi. Niye sözümü kesiyorsunuz ya?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Aydemir...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Benim bu tarza itirazım var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz yaptığımız zaman kıyamet kopuyor. Böyle bir şey olur mu? Burada iktidar tarafından söz alan herkes için aynı şey yapılıyor.

Bakın, burada, yaşı kemale ermiş birisi bizi ata benzetti ya! Böyle bir şey olur mu? Lügatinde başka kelime yok mu kardeşim ya? “At sahibi” diyor, kimmiş sahibi, at kim? Bunlar ayıp şeyler. Usulle ilgili konuşurken böyle mi konuşulur? Bülent Bey konuştu, hayhay, saygı duyuyorum, gayet güzel ifade etti. İfade ettiklerinin bir kısmına da katılıyorum ben. Ama bu tarz olur mu kardeşim ya?

Değerli Başkanım...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Düzgün anlat, düzgün. Anlamazsan bu sonuca varırsın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Düzgün anlat.” diyene bakar mısınız kardeşim ya?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Düzgün anlat.” diyene bakar mısın? “At sahibine göre...” bilmem, böyle bir şey olur mu ya?

Değerli Başkanım, bütçede uzun yıllara sâri olmuş bir uygulama var. Bu uygulamanın devamı milletimizin de menfaatinedir; buranın işleyişi noktasında da huzuru temin edecek hâldir; dolayısıyla bunun devamını talep ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, birincisi, bu iki saat uygulamasına geçmişte olduğu gibi bundan sonra da devam edeceğiz. Çünkü parti grup sözcükleriyle yapmış olduğumuz görüşmelerde de belirli bir saatte, bu görüşmelerin bitirilmesi noktasında bir karar aldık. Dolayısıyla o kararı da uygulayacağız. Ancak şu olabiliyor geçmişte olduğu gibi: Arkadaşlarımız grup sözcüklerimize daha önceden isimlerini yazdırabiliyorlar, o isimleri grup sözcüsü arkadaş bizlere aktarıyor, biz de onları listeye dâhil ediyoruz.

Diğer bir husus arkadaşlar, bütçe görüşmelerine STK’lerin katılması konusu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, takdir edersiniz ki yüzlerce STK var; işçi sendikaları var, memur sendikaları var, iş dünyasına yönelik sendikalar var, esnaf odalarına yönelik sendikalar var, o kadar geniş. İşte kadınlardan bahsettiniz, kadınlara yönelik yüzlerce sivil toplum kuruluşu var. Yani şimdi, biz neye göre bunu alacağız, nasıl alacağız, bu mümkün değil. Bugüne kadar hiçbir bütçe görüşmesinde sivil toplum kuruluşlarının daveti söz konusu olmadı, bunu da buradan hatırlatmak istiyorum. Ama hatırlayınız, kanun tekliflerinde Plan ve Bütçe Komisyonu en geniş manada tüm sivil toplum kuruluşlarını, ilgili sivil toplum kuruluşlarını buraya davet ediyor ve onların görüşlerini de alıyor.

Bir başka husus yayın konusu arkadaşlar. Bu çok konuşuldu, çok tartışıldı, ben üzerinde çok fazla durmak istemiyorum ama şu kadarını söyleyeyim: Eğer grup sözcüsü olan arkadaşlarımız grup başkan yardımcılara, kendi grup başkanlarına bu konuyu aktarıp bence gruplar arasında bu konunun

konuşulup ortak bir mutabakatla bir karar alınması gerekir diye düşünüyorum; çok farklı görüşler var, “Evet.” diyen arkadaşlarımız var, “Hayır.” diyen arkadaşlarımız var. Dolayısıyla bu konuda bir tartışma ortamının burada yapılmasının çok uygun olduğunu düşünmüyorum. Bazı yayın konularında bazı sıkıntılar var, onlara girmek istemiyorum ama bu hususun, özellikle parti grupları içinde görüşülmesinin çok doğru olacağını düşünüyorum. Özellikle kesin hesapla ilgili yine dile getirilen bir husus vardı. Bunun da açıklası parti grupları arasında görüşülmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

Ve değerli arkadaşlar, bir hususu daha ifade edeceğim. Yine bütçe dokümanında eksik olan, daha doğrusu kurumlar tarafından belki bazı kurumlar tarafından eksik yazılmış olan bu lojman ve sosyal tesis sayılarıyla ilgili bir doküman şu anda bana ulaştı, bir de taşıt sayılarına yönelik. Bu dokümanı tüm Komisyon üyesi arkadaşlarımıza Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığımız dağıtacak, belki dağıtmış da olabilir. Böyle bir eksiklik söz konusuymuş, bu da giderildi.

Ben çok teşekkür ediyorum ve müzakerelere başlıyoruz arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, müzakerelere başlıyoruz, yeteri kadar konuştuk. Bakın, on dakika konuşunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir tespitte bulunacağım, size bir şey soracağım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, siz meselelerin parti grupları arasında çözümünü önerdiniz. Siz bu Komisyonun Başkanı ve Divan olarak tam yetkilisiniz. Yani şunu söyleyeceğim: Biz parti grupları arasında nasıl bir mekanizmayla görüşüp uzlaşacağız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, bu...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitireyim Sayın Başkanım.

Burada gördüğüm kadarıyla yalnızca AK PARTİ’li bir iki arkadaşımız bu konuda itirazını ortaya koydu, Komisyonun geneli bu konuda canlı yayınlanmasını talep ediyor yani tek bir siyasi partinin iki temsilcisi -diğer arkadaşlarımızı bilmiyorum- bu konuda bakın...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, bakın...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır şunu soracağım Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Anladım dediğinizi Sayın Paylan. Sor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hangi mekanizmayla bu parti grupları buluşacak?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam, söyleyeceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İkincisi, sivil toplum kuruluşlarında söylediklerinize katılmıyorum çünkü “300 tane sivil toplum kuruluşu var.” diyorsunuz. Gelin uzlaşalım, her bir bakanlıkta 3 tane uzlaşi ortaya koyalım diyorum.

Diğeri Sayın Başkan, ya AK PARTİ’li arkadaşımız milletin kafasının karışması olarak değerlendirdi, bizim görüşlerimizin millete ulaşmasının milletin kafasının karışması... Bakın, biz farklı siyasi partilerdeyiz. Farklı siyasi görüşlerin halkımıza ulaşmasını halkın kafasının karışması olarak değerlendirmek doğru değil, tam tersine farklı görüşleri görsün halkımız hakemliğini yapsın Sayın Başkan. Bununla ilgili şartları belirleyin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, öyle bir usul yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Son olarak Sayın Başkan, bugün niye burada kameralar yok? Buna cevap vermediniz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, her zamanki teamüller neyse o teamüllere biz uyuyoruz ve o teamüller çerçevesinde hareket ediyoruz. Burada yapmanız gereken şey, Grup Başkan Vekillerinizle görüşüp bu konunun -Grup Başkan Vekilleri, biliyorsunuz, her hafta bir araya geliyor, toplanıyorlar- Grup Başkan Vekillerinin arasında tartışılması ve onların nihai bir karar vermesi hâlinde de parti gruplarının, tüm komisyonların da buna uygun hareket edeceğini ben düşünüyorum.

Bir husus var, Sayın Bekaroğlu'nun dile getirdiği bir husus, o da şu: Danışmanlara yönelik bir sorusu vardı. Covid önlemleri nedeniyle danışmanlarımızı, evet, içeri alamıyoruz ama haklı bir talebi var Sayın Bekaroğlu'nun, orada güvenlik görevlisi arkadaşlarla muhatap olmalarının yanlış olduğunu ifade etti; doğru bir tespit. Oraya Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığımızda görevli olan bir arkadaş koyduk, o arkadaşımız irtibatı sizinle sağlayacak.

Çok teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet değerli arkadaşlar, söz almak isteyen var mı?

Sayın Şener, sizinle başlayalım, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sürem kaç dakika Sayın Başkan?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yirmi dakika efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Hükümetin değerli temsilcisi Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Tabii, bütçenin bu ilk müzakere gününde sinirlerin gerilmesi normaldir ama sakın olmaya da ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Türkiye zor bir dönemden geçiyor; bu zor dönemde duygularımızı bir tarafa bırakıp akliselimle düşünmeye, doğru kararların oluşmasında birlikte çaba harcamaya ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Burada siyasi çıkarları da ön plana almaktan vazgeçmeliyiz; ülkenin menfaatlerini, Türkiye'nin geleceğini ne yaparsak daha olumlu etkileriz, bunun arayışı içerisinde olmalıyız diye düşünüyorum. Bu açıdan da bütçeler önemlidir. Bütçeler vasıtasıyla Hükümet, millî gelirden topladığı paraları harcar, ülkenin yıllık cari ihtiyaçlarını karşıladığı gibi uzun vadeli, Türkiye'nin ihtiyaçlarına uygun bir stratejiyi belirler ve ona göre adımlarını atar.

“Küreselleşme” dediğimiz olgu nedeniyle dünya korkunç bir yarışın içerisine girmiştir. Bu yarışta bu ülkede yaşayan her birey sadece aynı okullarda okudukları öğrencilerle, aynı iş kolunda çalışan diğer rakip firmalarla değil, tüm dünyayla rekabet ediyor; hem gençlerimiz, öğrencilerimiz dünyanın dört bir tarafındaki yaşlılarıyla rekabet ediyor hem firmalarımız dünyanın dört bir tarafındaki benzer, aynı ürünleri üreten firmalarla rekabet ediyor ve yarışıyor.

Bu “küreselleşme” dediğimiz şey öyle bir olgu ki eğer dünyanın en ucuz ve en kaliteli malını üretmiyorsanız fabrikanızın bulunduğu mahalleye bile mal satamazsınız. Dünyanın binlerce kilometre ötesindeki bir firmanın ürettiği daha ucuz veya daha kaliteli mallar gelir, sizin fabrikanızın bulunduğu mahalledeki pazarı kapatır; onun için, iyi olmak yetmez. Şu dünya atmosferinde bir iktidar “Bak, benim dönem ne kadar iyi. On sene önce şu vardı, yirmi sene önce bu vardı, şimdi bunlar var. Türkiye çok iyi idare ediliyor.” diyemez. Artık iyiyi bulmak da yetmiyor. “Dünyayla rekabet” demek

en iyiyi bulma zorunluluğu demektir. En iyiyi yakalamadığınız takdirde geleceğin dünyasında zayıf düşmeye, yok olmaya mahkûmsunuz demektir. Onun için ne yapacağız da en iyisini yapacağız/ “A, bu bütçe iyidir.” Ya bu bütçenin iyi olması yetmez, bu bütçenin dünyanın diğer ülkeleri içerisinde en iyi bütçe olması lazım. En iyisi değilse iyilik sizi kurtarmaz. En iyisini yapanlar sizi ezer, geçerler. Fabrikalarınız işlemez olur, gençleriniz işsiz kalır, hayat standardınız sürekli düşer, dış siyasette sürekli konuşur, kükrersiniz, etkin olamazsınız. Onun için en iyiyi nasıl yakalayacağız? Bireysel akılla en iyisi yakalanmaz. En iyiyi bulabilmek için mümkün olduğunca daha çok akıllı karar süreçlerine, en azından tartışma süreçlerine etkin bir şekilde dâhil etmek lazım. Bakın, dünya tarihini okuduğunuz zaman bu görülür. Günümüze gelinceye kadar Çin hariç bütün medeniyetler, dünyanın büyük “top” zirve medeniyetleri Akdeniz havzasında kurulmuştur. Çünkü Akdeniz geniş bir havzadır, deniz ulaşımı yoluyla hem bilgi birikiminin fazla temerküz ettiği bir yerdir hem pazar olarak daha geniş bir alanı ifade ettiği için. Günümüzdeyse tüm dünya pazar hâline gelmiş ama bu pazarda etkili olabilmenin yolu en iyisini bulabilmekten geçmektedir.

Bakın, elimde bir kitap var Cambridge Üniversitesi tarafından basılmış “Explaining Long-Term Economic Change” diyor. Yani uzun dönem ekonomik değişimin açıklanması. İnce bir kitap ama bu kitabın özelliği şu: Ne kadar iktisatçı, iktisat tarihçisi, sosyal bilimci varsa uzun dönemde bir bölgede, bir ülkede ekonominin gelişimini belirleyen determinantların ne olduğuyla ilgili çalışma yapmış; bütün bu iktisatçıların, sosyal bilimcilerin, tarihçilerin görüşlerini bu kitapta özetlemiştir.

Uzun vadede bütün bilim adamlarının oluşturduğu dört beş kavram var. Gelişimin, büyümenin, güçlü ülke olmanın belirleyicileri olarak ya doğal kaynaklar, o ülkenin doğal kaynakları etkili olmuştur -eski uygarlıkları açıklayan birtakım iktisatçılar bunu söylerler- veya nüfus, bir ülkenin nüfusu hem kemiyet hem keyfiyet açısından önemlidir. Üçüncüsü: Teknoloji ve bilim. Bir ülkede, bir bölgede teknoloji ve bilimin gelişmişlik düzeyi. Bunu pek çok iktisatçı da ön plana çıkarmıştır. Ve bunun dışında kurumlar, bir ülkedeki kurumlar. Sadece devlet kurumları değil, din de o ülkedeki kurumlardan biridir, örf ve âdetler de o ülkedeki kurumlardan biridir. Buna bir beşinci belirleyici etken eklenmiş: Piyasa. O ülkedeki piyasa koşulları nasıl? Ama piyasayı da kurumlar içerisinde değerlendirecek olursak 4 şey söylüyor. Bu söylediğimiz 4 şeyden doğal kaynaklar ve teknoloji, insan ve kurumlar tarafından tetiklendiği sürece anlam ifade ederler, gelişirler, potansiyel sağlarlar. O hâlde bu ikisini de bağlı, belirleyici olarak görecektir olursak burada önemli 2 kavram var: Birincisi insanlar, ikincisi kurumlar. Ben, bu son yıllarda, bu ülkenin insan potansiyeliyle, kurumsal yapısının iyi işleyip işlemediğini sürekli sorguluyorum. Bu ikisi iyi işlemiyorsa bu ülkenin iyi olma ihtimali yoktur. Eğer siyasi iktidar liyakate prim vermiyor, en yüksek okullarda en yüksek puanla öğrenci alan üniversitelerin en ağır bölümlerinden en iyi dereceyle mezun olan öğrenciler işsiz kalıyor da dirsek temasında olanlar terfi basamaklarını hızla aşıyorsa, yükseliyorsa o ülkenin iflah olması mümkün değildir, inşa edilmiş olan bu kurumsal yapıda sorun var demektir veya din veya etnik farklılıklar veya parti farklılıkları bir sinerjiye dönüştürülmek yerine, ayrıştırılmaya, iç çekişmelere, potansiyelin heba edilmesine yönlendiriliyorsa o ülkenin iflah olması mümkün değildir. Topyekûn 83 milyon insanın bilgi birikimi için yarışması lazım. Sistem, başarılı olana, bilgi birikimini, dağarcığını geliştirmiş olana prim vermelidir. Eğer sistem bu primi vermiyorsa, başarılı olanı ve kendini yetiştireni daha yüksek refah seviyesine taşımıyorsa, daha iyi bir statüye ulaştırmıyorsa insanlar bilgi birikimini artırmak için çaba harcamazlar, bunun için gayret sarf etmezler “Boş verin okulu, boş verin tahsili, boş verin ilim yapmayı, dirsek temasını geliştirelim.” derler. Bu, topyekûn ülkeyi çürütecek bir şeydir, küresel rekabette de mahvedecek bir şeydir. Var mı yani? Şimdi, Hükümetin bunu sorgulaması lazım “Bu bizde var mı?” diye. Yoksa ayrışma yapıp, seçmenin büyük bir kesimini manipüle edip iktidarımızı sürdürelim diye mi uğraşıyor? Bunun için uğraşıyorsa bu ülkenin geleceği yok demektir. Veya adalet... Adalet siyasi maksatlar için işletilir mi?

Nerede var? Demokrasinin kurallarına aykırı, mevcut Anayasa'ya aykırı, Kur'an'daki onlarca ayete aykırı ama maalesef, adalet mekanizması da çökmüştür, demokratik tartışma mekanizmaları çökmüştür, yetkiler belli bir yerde temerküz etmiştir.

Gençliğe bakıyorsunuz bu ortamda: bir tarafta kurumsal yapıda sorun var, bir tarafta insan potansiyelimizde sorun var. Bu ülkede işsizliğin en yüksek olduğu kesim gençlerdir arkadaşlar. Dünyanın en yüksek işsizliklerinden birini yaşıyoruz ve bu işsizlikte de kendi içinde en yüksek oranda işsiz kalanlar gençlerdir. Gençler içerisinde de en yüksek oranda işsiz kalanlar üniversite mezunlarıdır. Tahsili arttıkça işsiz kalma ihtimali artıyor insanların ya. Böyle bir ülke olur mu? Tahsiliniz arttıkça eziliyorsunuz. İşsizlik, sadece bir gelir elde etme anlamına gelmiyor ki veya iş sahibi olmak; moral ve motivasyonunu, enerjisini, birikimini ülke için harcama iradesini de ortaya çıkaran bir şeydir.

Böyle bir yapıda geldiğimiz noktada hem insan unsurunun çürütülmeye çalışıldığı hem kurumsal yapının ve değerlerin tasfiye edilmeye, yok edilmeye, ezilmeye yöneldiği bir süreci maalesef yaşıyoruz. Bunu aşmak için ne yapacağımızı konuşmak zorundayız. “Her şey iyidir.” diyebilir misiniz? Diyemezsiniz. Ben bakıyorum millî gelire, ne kadar büyümüşüz, dünya nereye gidiyor biz nereye gidiyoruz diye. Bir ara “Dünyanın 15 büyük ekonomisinden biri olacağız.” hedef buydu. Hâlbuki 80’li yıllarda Türkiye, dünyanın en büyük 15’inci ekonomisi olmuştur, 90’lı yıllarda da olduğu dönemler vardır. Ama 15’inci büyük ekonomi olmak yeter mi? Yetmez. Ben dünyada nüfus sıralamasına baktım, Türkiye zaten şu anda dünyada nüfus sıralamasında 15’inci sırada. Eğer “Türkiye, dünyanın 15’inci büyük ekonomisi.” dersiniz, yani hiç ekstra bir performansı yok demektir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nüfusa göre mi olacak?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – E tabii, millî gelir öyle, nüfusa göre. Sizin nüfusunuz fazlaysa doğal olarak millî gelirinizin fazla olması lazım, eşit üretkenlik koşuluyla. Ama asıl üretken nüfus, genç nüfus. Muhtemeldir ki genç nüfus itibarıyla sıralama yapsanız, dünyada ilk 15’ten de daha aşağılarda bir yerdeyiz, belki ilk 12’deyiz, belki ilk 13’teyiz.

E şimdi, ekonomi gelmiş, dünyada 19’uncu sırada mı, 20’nci sıraya mı düşecek onu tartışıyoruz ya! Demek ki bu ülkenin ekonomik performansı iyi değil, dünya ölçeğinde iyi değil. “Dünya bizden daha fazla gelişiyor, dünya bizden daha fazla atak yapıyor, daha fazla gelişiyor, daha fazla üretiyor, daha güçlü rekabet yapıyor.” demek bu ülkenin gelecek yirmi yılı yoktur demektir, yok!

Bakın, millî gelir rakamlarını karşılaştırırken 2002’yi baz almak Hükümetin modası hâline gelmiştir. Ya 2002’den önce 2 tane kriz yedi bu memleket: Biri 99 Marmara depremi, bütün sanayi bölgeleri çöktü -ikincisi bu pandemiyle de kıyaslanmayacak kadar büyük bir vahşetti, ekonomik açıdan -ikincisi de 2001 krizi. Bakın, hep 2002’deki 3.581 dolarlık kişi başına geliri baz alarak konuşuyor Hükümet. 1998 yılında bu ülkede kişi başına millî gelir kaçtı biliyor musunuz? 4.442 dolardı. Baktım, Sayın Cumhurbaşkanlığının bu seneki Cumhurbaşkanlığı yıllık programına, geriye doğru küçük bir revize yapmışlar, 3 dolar artırmışlar 98’in kişi başı millî gelirini, 4.445 dolar olmuş. Bu ne demektir biliyor musunuz? “Türkiye potansiyelini kullanamıyor.” Demektir günümüz rakamlarına baktığımızda. Şu anda 2020 yılı itibarıyla kişi başı millî gelir 8.381 dolar. Yani 98 yılının 2 katı değil. Peki, 98’de 4.442 dolar olan kişi başı gelir, normal potansiyeli içerisinde gelişseydi bugün kaç lira olması lazımdı biliyor musunuz? Türkiye, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren hatta çok partili siyasi hayata girdiği günden bugüne kadar ortalama yüzde 5 büyümüştür. Yüzde 5 büyümeyi baz alsanız: $(1+0,05)^{22 \times 100}$ formülüyle yani yirmi iki sene sonra bugün sadece standart, Türkiye’nin seksen yıllık, yüzde 5’lik yıllık ortalama büyüme hızıyla normal gelmiş olsa bugün kişi başı millî gelirin 12.970 dolar olması lazım arkadaşlar.

Türkiye'nin potansiyeli mahvolmuş. Biz destan yazan konuşmalar yapmaktan başka hiçbir şey yapmıyoruz, olmaz böyle! Bütün rakamlar felaket, Hükümetin kendi içinde ürettiği rakamlar da felaket. Üstelik, bakın, 2008 yılında millî gelir hesaplarında revizyon yapılmıştır ve 2008 yılında millî gelir hesapları yüzde 31 artırılmıştır. 2016 yılında millî gelir hesaplarında revizyon yapılmıştır ve bu revizyon sonrasında millî gelir yüzde 7 ila 10 arasında artırılmıştır. 2008 ve 2016 revizyonlarında millî gelir hesaplama yöntemiyle yüzde 31'lik ve yüzde 7'lik artış yapılırken geçmişe doğru yansıtılırken de geçmiş rakamlar bastırılmıştır. Eski TÜİK Başkanlarından birisiyle bu hesapları konuşmuştum “Maalesef, veriler geçmişe doğru yansıtılmasına imkân sağlamadığı için bu artışların geçmişe yansımaları çok düşük düzeyde kalmıştır.” dedi. Yani dünkü rakamlarla bugünkü rakamları kıyaslayabilecek bir imkânı da ortadan kaldırılmış bir hükûmetten bahsediyorum. Kendi dönemini süslemek için geçmişle bağını koparıyor ama kendi içinde baktığımız zaman da rakamlarda büyük felaket var. Nedir o felaket? Bakın, 2008 yılında toplam millî gelir 776 milyar dolar; şimdi kaç? 702 milyar dolar veya “Bu sene pandemi vardı.” dersiniz, bir önceki yılı alayım, 2019 yılı 761 milyar dolar. 2019 yılı millî gelir, gayrisafi yurt içi hasıla 2008 yılından daha az arkadaşlar, 2020 yine daha az, 2021 yine 2008 rakamından daha az olacak. Kişi başına millî gelire bakıyoruz, kişi başına millî gelir de aynı şekilde on iki yıl önceki düzeyin altında. Ya, bir ekonomi on iki yıl önceki düzeyin altında olur mu kardeşim, aynı dönemde aynı hükûmet, aynı iktidar iş başında olduğu hâlde? Yani burada bir sorun var. Burada bir sorun olduğunu konuşmayalım mı? Hesaplama yöntemlerini sürekli değiştirdiğiniz hâlde peşinden yetişemiyorsunuz, burada bir sorun yok mu?

2014 yılıydı galiba Onuncu Kalkınma Planı. Onuncu Kalkınma Planı'nda “2023 hedefleri” diyor Hükümet, 2 trilyon dolarlık millî gelirden bahsediyor. Bakın, 2 trilyonu unuttuk 2023'te, yeni orta vadeli programda diyor ki: “875 milyar dolar olacak.” Yarısından daha az. Ne olacaktı? Kriz önceki rakama baktığında da olma imkânı yok.

Bakın, daha geçen sene, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız On Birinci Kalkınma Planı'nı sundular, burada görüştük. On Birinci Kalkınma Planı'nda da 2023 hedefi olarak –o zaman pandemi falan da yok tabii- 1 trilyon 80 milyar dolar olarak belirlemiş. Onuncu Kalkınma Planı'nda 2 trilyon dolar, On Birinci Kalkınma Planı'nda 1 trilyon 80 milyar dolar olarak belirlenmiş. Yani kendi içinde zaten yarı yarıya düşürülmüş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Şener, normal sürenizi iki dakika geçirdiniz, ben size ek süre veriyorum.

Sayın Şener, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bitirmek üzereyim Sayın Başkan.

Onuncu Kalkınma Planı'nda “2023'te kişi başına millî gelir 25 bin dolar olacak.” denmiş arkadaşlar, Hükümet şimdi 10 bin dolar hedefliyor ama On Birinci Kalkınma Planı'nda da Onuncu Kalkınma Planı'ndaki rakamı yarıya indirmiş “12.484 dolar olacak.” demiş, onu da tutturamıyoruz şimdi, verilen orta vadeli programa göre o da tutmuyor.

İşsizlik “Onuncu Plan'da yüzde 5 olacak.” denilmiş. Şimdi, işsizlik rakamına bakıyoruz, “yüzde 11 olacak 2023'te” diyor. Hiçbir rakam... Rakamlarla oynanıyor, hesap yöntemleri değiştiriliyor, mümkün olduğunca düşük gösterilmeye çalışılıyor ama buna rağmen dikiş tutmayan, küresel rekabete hazırlıksız ve donanımını küresel rekabete uygun oluşturmayan, sadece içeriye hitap eden, sadece iktidarını sürdürmeye çalışan bir hükûmet görüntüsü var.

Söylediğim şeyi bir daha tekrar edeyim, 2002’de bu parti tek başına iktidara geldiğinde ben, yürütme kurulunda arkadaşlara dedim: Yeni kurulan bir partinin iktidar olarak başlaması yanlış olmuştur, keşke muhalefetten başlasaydık, muhalefetten iktidarın nasıl olacağı, muhalefetin nasıl olacağı, devlet çarkının nasıl döndüğünü görse tüm kadrolar ondan sonra iktidara gelse iyi olurdu. Bugünkü görüşüm de şudur: Bu on sekiz yıllık iktidar döneminden sonra muhalefeti görmeyen bu partinin muhalefete ihtiyacı vardır; nefis muhasebesi yapmak için, hesaba çekilmeden önce nefislerini hesaba çekmesi için bu iktidarın muhalefete ihtiyacı vardır. Sizin iyiliğinize de ülkenin iyiliğine de, hep beraber gelin bu iyiliği gerçekleştirelim. Bütçemiz de iyi olsun.

Saygılar sunuyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz tecrübeliydiniz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Nilgün Hanım, muhalefet göreceksiniz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Şener.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, bürokrasimizin değerli temsilcileri; hepinizi tekrar saygıyla selamlarım.

2021 yılı bütçesinin şimdiden hayırlı ve uğurlu olmasını, milletimiz için, ülkemiz için, kamu değerlerimiz için hayırlı olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ederim.

Tabii, usul hakkında konuştuğum meseleleri şimdi burada tekrarlamayacağım ancak bütçeye şöyle genel olarak bir baktığımızda yani bu bütçe ve üzerine oturduğu yeni ekonomik program veya orta vadeli program ikisini birlikte değerlendirmemiz gerekiyor. Arada bütçe dediğim yani ikisi birbirine atıf anlamında da bunu anlayabilirsiniz çünkü ikisi birbirinin parçası. Yani nasıl bir amacı var? Bu neyi çözmeye çalışıyor? Bu bütçenin bir vizyonu, bu programın bir vizyonu var mı? Yönü nereye doğrudur, bir yönü var mı? Ben işin doğrusu bunu çok fazla anlayabilmiş değilim. Veya buradaki büyüme modeli nedir? Yani evet, 2020 yılında pandemi nedeniyle diye söylüyor hükümet, büyümemiz sıfıra yakın bir büyüme olacak, belki eksisi olacak ama 2019 yılında da bizim büyümemiz 0,9’dü. Yani gelişmekte olan ülkeler tahmin ediyorum, bizim sınıfımızdaki ülkeler 3,7 civarında büyürken biz 0,9 büyümüşüz.

Hemen şunu, en son söyleyeceğimi başından söyleyeyim: Yani bütün bu, şu anda yaşadığımız sıkıntıları pandemiye bağlarsak Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, yanlış bir iş yapmış oluruz. Bunun bu ülkeye faydası yok, siyaseten bu dışarıda falan söylenilebilir ama teşhisi yanlış yaparsak bunun tedavisi tamamen yanlış olur. Türkiye’nin sorunları birike birike geldi, tabii, pandemi de bazı meselelerin daha fazla su yüzüne çıkmasına neden oldu, bazı meseleleri daha belirgin hâle getirdi. Yani hakikaten bunu cevaplarda bir anlatırsanız ben çok mutlu olacağım çünkü sizin konuşma metninizde bu yok. Programı, tabii, okuma imkânımız olmadı. Şunun içerisine ne kadar yazıldı, bilmiyorum ama ben burada bir büyüme modelini göremedim, birazdan bunun detaylarını söyleyeceğim, yani kamu-özel ilişkileri açısından.

Şimdi, bakıyoruz, “Bu program ve bütçe gerçekçi mi?” diye baktığımızda burada çok fazla zaman kaybetmeyeceğim ancak hakikaten “yeni ekonomik program” diyorsunuz, 29 Eylülde Sayın Bakan tarafından sunuldu. Bir veya iki gün sonra hemen dış ticaret rakamları geldi, orada 38,1 milyar dolar 2020 yılı sonunda dış ticaret açığı öngörülmüştü; cari açık değil, dış ticaret açığı. Bir gün sonra gelen rakam ocak-eylül döneminde dış ticaret açığının 37,9 olduğunu söyledi yani ikisi 38 kusuraatlarını atarsak. Şimdi, bu, nasıl bir şey? O zaman büyüme modelini sorgulayacağız veya siz nasıl bir şey öngörüyorsunuz da kalan üç ayda da dış ticaret açığı sıfır gelecek? Kalan üç ayın dış ticaret açığını sıfır

olduğunu öngören bir program. Elbette biz de bürokrasiden geldik. Bazı şeyler, siyasi otoritenin biraz da bastırmasıyla bir miktar rakamlarda gerçek dışına çıkılabilir ama ben hayatım boyunca, açıklanan bir programın bir gün sonra çöp olduğunu görmedim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. İnanın böyle, bana bu ifadeyi kullanmak çok ağır geliyor ancak hakikaten böyle oldu. Hele bakın, cari açık -ocak-ağustos- 29 Eylülde açıklanıyor, cari açık rakamı geliyor; yıl sonu için “24,4 milyar dolar cari açık” deniliyor, üç gün sonra gelen rakam -8 aylık rakam geliyor daha, yıllık değil bakın- ocak-ağustos rakamı 26,5 milyar dolar. Yani üç gün sonra gelen rakam, sekiz aylık rakam -yıllık- yıl sonu tahminini 2,1 milyar dolar geçiyor. Böyle bir şey olabilir mi? İşte, o yüzden yeni ekonomi programı açıklandığı gün kur fırladı Türkiye’de. İşte, o yüzden kamu otoriteleri beyanat verdiği zaman bu ülkede -ne derler- dolar artıyor, istikrarsızlık oluyor. Buna güvenmek etmek mümkün değil. Bu anlamda hakikaten gerçekçi değil, tutarlı da değil.

Az önce aslında başladım cümleye, bir örnek olsun diye söyleyeyim: Eğer bu cari açık rakamına, biz, bunu devlet getirmiştir, bunu siyasi otorite getirmiştir, ciddiye almamız gerekir dersek bundan sonra kalan dört ayda cari açık olmaması lazım; 2,1 milyar dolar fazla vermemiz lazım. Evet, bu olabilir mi? Olabilir. Ancak eksi 10 küçülürsek belki olur bu ama siz onu demiyorsunuz. Büyümede de ilk yarı büyümesini, eksi 3,1’i pozitif çevirecek yıl sonu büyümesini bekliyoruz. Kabaca, ekonomik dağılmanın -yani aktivitenin- altışar ayda eşit dağıldığını varsayarsak -çok basit bir mantık- 3,1 küçüldüysek sıfır olabilmesi için 3,1 de büyümemiz lazım; ikinci yarıda hem 3,1 büyüme bekleyeceğiz hem de 2,1 milyar dolar kalan dört ayda cari fazla bekleyeceğiz. Böyle bir şey olmaz. Yani en az 10 milyar dolar, belki daha fazla sapacak bir rakam. Bunu yapmaktan murat nedir, ben bunu da anlamıyorum, buna bir ihtiyaç da yok. Diyelim ki 40 bekliyorsunuz da bu “35” yazılabilir, bu anlaşılabilir, bunu piyasalar da anlar, hani piyasaya bir iyimserlik empoze edilebilir ama bunun anlamı ciddiyetsizlik oluyor. O yüzden, hakikaten, bu programı nasıl tartışacağız, nasıl yapacağız?

Şimdi, tabii, 2020 bu açıdan önemli, bazı bu olunca diğer yıllar da bunun üzerine biniyor dolayısıyla diğer yıllar da, bu anlamda, aslında hepsi samimiysiz hâle geliyor.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, toplum kan ağlıyor, bilmiyorum ne kadar farkındasınız. Ama Sayın Cumhurbaşkanının evvelsi gün otobüsten çay muhabbeti meselesinde toplumdan kopuk olduğunu biz anladık, zaten biliyorduk bunu ama orada hakikaten toplumdaki, toplumun meselelerinden... Yani vatandaş “Ekmek bulamıyorum ben.” dediğinde, Sayın Cumhurbaşkanının “Ya abartıyorsunuz. Alın, keyif çayı için.” şeklinde bir şeyi oldu. Bunu değerlendirebilirsiniz yani öyle bir şey olmadığını siz söyleyebilirsiniz.

Hakikaten Sayın Genel Başkanla illeri, ilçeleri dolaşıyoruz, inanın, esnaf kan ağlıyor. Kıraathanecisinden servis şoförüne, büfecisinden bilmem neyine kadar herkes çok ciddi bir sıkıntı içerisinde; gırtlığa kadar borç gelmiş, çiftçi borç içerisinde. Ortalama tam rakamı şimdi hatırlayamıyorum belki ama, bir ara hesap etmişim, en azından bizim Samsun için söyleyeyim: Bizim oralarda muhtarlara gittiğimde “Bu köyde ortalama borç ne kadar?” diye soruyorum, “70 bin liradan az değildir.” diyorlar. Bir çiftçinin ortalama borcu 70 bin lira olursa bu işi biz nasıl sürdüreceğiz? Bakın, ekim ayı geldi, çiftçi mazot alamadığı için tarlasını ekemiyor. Destekleri daha öncesinden verin, ürünü yönlendirecek destek verelim diyoruz hep; destek bitiyor, ürün bitiyor, peşinden destek geliyor, o da zaten olması gerektiği kadar bir destek değil.

Dolayısıyla bu bütçe -sizin konuşmanızda var- “bir hizmet bütçesi” deniliyor. 2020 yılı bütçesine göre bakınca, 2021 yılında bütçe yatırımlarının, sermaye giderlerinin yüksek artışı görülüyor ama zaten bizim 2020 yatırımları, bütçe yatırımları zaten geçmiş yatırımlar, 2020’nin gerçekleşme tahminine baktığımızda çok cüzi bir artış var. Biraz geriye gittiğimizde, 2018 yılında -bakın, iki yıl önce- sermaye

giderlerinin millî gelire oranı -ben bunu birçok arkadaşımızın atladığını tahmin ediyorum çünkü yüksek, yüzde 80'lerde mi ne, bir artış gözükünce başlangıçta hakikaten bütçe yatırımlarına iyi para ayrılmış filan dedik- 2,4; 2021 yılı bütçesinde 1,8'e düşürülüyor bu. Bu, AK PARTİ'nin tarihi trendinin de altında bir şey. Buna nasıl "hizmet bütçesi" diyebiliriz, bütçeyi nasıl böyle takdim edebiliriz? O beğenmediğimiz -hepimizin, sizlerin daha fazla- "Hep 2002 şöyle kötü, 2002 böyle kötü." dediğiniz yılda, bu ülkenin bütçesi millî gelire oranla yatırımlara 2,2 kaynak aktarmış, 2021'de 1,8; bu ciddi bir şeydir. Daha da berbatı ne, biliyor musunuz: 2022 yılında bu 1,8'in de yani tarihi değeri 2,2 ve 2,3 olan bu rakamın 2020'de 1,6'ya, öbür yılda da 1,7'ye düşeceğini söyleyen bir bütçeyle karşı karşıyayız biz.

Ha burada "Biz kamu-özel iş birliği projeleri üzerinden yatırımlar yapıyoruz." denilebilir, onu da hakikaten söylerseniz o zaman zaten konuşacağımız çok şey var; buna ilişkin zaten ortada doğru düzgün takip edebildiğimiz herhangi bir rakam yok.

Şimdi, "toplumun sorunları" dedik. Ciddi bir işsizlik var; her ne kadar TÜİK manşet işsizlik rakamında "Temmuz ayı sonu itibarıyla bir önceki yıla göre işsizlik oranı 0,6 oranında düşmüş." dese bile, tabii, buna kimsenin inanması mümkün değil. Yine TÜİK'in rakamlarını irdelediğimizde geniş tanımlı işsizliğin yüzde 23,8; pandemi nedeniyle, Covid nedeniyle oluşan yani iş başında olup da fiili çalışmayanları, onları da eklediğimiz zaman -bu uluslararası metodolojidir- yüzde 34,5 olduğunu görüyoruz yani Türkiye'de 2020 Temmuz itibarıyla 12,3 milyon işsiz var. E burada bakıyorsunuz, "Bu programda işsizliğe nasıl bir çare var?" dediğinizde, işsizliğe bir çare yok. "Niye yok?" diyeceksiniz. Diğer o geniş tanımlıları programda onun rakamları olmadığı için mukayese edemiyorum ama burada şimdi tekrar döneceğim, manşet olan işsizlik rakamı üzerinden gideceğim. Tekrar hatırlayalım: 2020 yılında siz 13,8 olacağını söylüyorsunuz, tahmininiz -yani o çok dar ve gerçekçi olmayan işsizlik rakamı- 2023 yılında 10,9 diyorsunuz; bu zaten 2018 yılında 11'di yani 2023 hedefi 2018'deki işsizlik rakamı ve bunlar tarihin en yüksek işsizlik rakamlarıdır. Yani OECD filan değil de bizimle emsal ülkelerin tamamına baktığımızda hepsinin en az 2 kat, 3 kat üzerinde olan bir işsizlik rakamı var ve bunun 2023 yılında da süreceğini söyleyen bir bütçe ve programla karşı karşıyayız. O yüzden bu bütçe toplumdaki en büyük sorun olan işsizliğe -genç işsizlik de bunun içerisinde- buna herhangi bir çare üreten bir bütçe değil diyoruz.

Peki, ekonominin sorunlarını çözecek bir durum var mı bütçede? Toplumun sorunlarını çözmiyor ama makroekonomi anlamında sorunları çözmeye yönelik neler var diye baktığımızda... Oraya geçmeden önce veya onun belki üst başlığı olarak bir de şunu söyleyeyim: Ya bu bütçe ve program aslında milletin fakirleştiğinin belgesini ortaya koyuyor. Sayın Şener az önce ifade etti, çok fazla girmeyeceğim yani buradaki rakamları esasa alsak bile -kaldı ki 2020 yılı, 8 bin 381 dolar hiçbir şartta tutmayacak; bunu iki ay sonra, üç ay sonra göreceğiz- bu 8 bin doların altında bir bütçeyle 2020'yi kapatacağız. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu, Türkiye'nin 2006 yılındaki kişi başı geliridir. 2020, 2006... Türkiye on dört yıl öncesine dönüyor; böyle bir tablo ortaya koyuyor bu program ve bütçe. Dolayısıyla milletin fakirleştiğini gösteriyor.

Şimdi, tabii, şunu kabul etmek lazım: AK PARTİ toplumda algıyı çok iyi yönetiyor, geçmişte olan bir sürü meseleyi unutturuyor, başka şekilde sunma imkânına sahip. Şimdi, çıkın, topluma piyasada sorun, insanların yüzde 95'i -teknisyenler ve milletvekilleri dâhil- "G20'ye biz AK PARTİ döneminde girmişizdir." diyecektir çünkü hep böyle takdim edildi. Hâlbuki AK PARTİ hükümetleri öncesinde Türkiye bir G20 ülkesiydi hatta 90'lı yıllarda Türkiye dünyada ekonomik büyüklük sıralaması itibarıyla 18'inci, 19'uncu sıralara geldi; 2001-2002'de bozuldu ondan sonra AK PARTİ dönemlerinde tekrar 17'lere, 18'lere geldi ama şu anda, 2019 yılı itibarıyla, dünyada büyüklük sıralamasında Türkiye 19'uncu sırada. 2020'de buradaki, yeni ekonomi programında verdiğiniz rakamı alırsak 19'u muhafaza ediyor

ama IMF tahminini alırsak -ki o daha gerçekçi gibi duruyor- onu alırsak 20'nci sıraya düşüyor. Yani 90'lı yıllarda yakaladığımız 20'den daha ön sıralarda olma sıralamasını bugün kaybetmiş bir Türkiye ekonomisi var. AK PARTİ dönemlerinde 17'nciye kadar düşmüş bir Türkiye ekonomisi, bugün 20'ye. Bundan sonra düzelecek mi diye bakıyorsunuz, 2021 yılında da 21'nci sırada olacağını görüyoruz; bu, tabii, toplam büyüklük itibarıyla, kişi başı gelirden baktığımız zaman zaten iş vahim. Mesela Türkiye, kişi başı gelir açısından 1990 yılında dünyada 49'uncu sırada arkadaşlar, 91 yılında 51'inci sırada, 93 yılında 50'nci sırada; şimdi bakıyorsunuz, 2019 yılında 75'inci sırada. Yani 90'lı yıllarda 49-50'yi yakalamış Türkiye kişi başı gelirden... 2019 yılında pandemi filan yoktu arkadaşlar. Pandemi varsa da bütün dünyada pandemi var, emsallerimizde de pandemi var. Pandemi olunca herkesin millî geliri düşer, dolayısıyla sıralamanın değişmemesi lazım. Ha negatif ayrırsak evet, sıralama değişir, ona geleceğim şimdi.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı sunuşunda "Pozitif ayrıştık." dedi. Allah aşkına, şunu bize bir anlatın: Nasıl pozitif ayrıştı Türkiye? Ondan sonra umarım Başkan bize de cevap verir çünkü zamanım sınırlı olduğu için o kısma girmeyeceğim. Çünkü sadece cümle olarak söylediniz, bir tane OECD rakamı verdiniz. Şundan yanayım ben, doğrusu da budur, bütün dünya da bunu böyle yapar: Değerlendirmeleri hep kendi emsal ülkelerimize göre yapacağız. Hedefleri gelişmiş ülkelere göre koyabiliriz belki ama kendi emsal ülkelerimize göre performans ölçülür. O şekilde yaptığımız zaman hiçbir şekilde Türkiye'nin pozitif ayrışmadığını zaten siz de göreceksiniz.

Şimdi, "Ekonominin sorunlarını çözecek bir bütçe midir?" diye devam ediyoruz. Türkiye'de tasarruf yetersizliği var. Bu tasarruf yetersizliğine bu bütçe veya program herhangi bir çare getirmiyor. Bakın, çok enteresan -bilmiyorum belki arkadaşların dikkatinden kaçtıysa, onlara da hatırlatmakta fayda var- yeni ekonomi programında... Biliyorsunuz, özdeşlik olarak millî gelirden tasarruf-yatırım açığı cari açık demektir yani özdeşlik anlamında cari açık demektir. Şimdi, tabii, kamunun tasarruf-yatırım açığı var, özel sektörün tasarruf-yatırım açığı var. 2020 yılında yüzde 3,5'luk bir cari açık bekliyoruz. "Kamunun cari açığı ne kadar?" diye baktığınızda, kamunun cari açığı 6,3. Yani kamudan kaynaklanan cari açık -yani tasarruf-yatırım farkı dolayısıyla- 6,3; özel sektör 2,8'lik bir fazla getiriyor ve toplamda da 3,5'luk bir açık olmuş. Şimdi, bu trendin biraz düşerek de olsa önümüzdeki dönemde devam edeceğini varsayan bir programla karşı karşıyayız. O yüzden soruyorum "Bu programın büyüme modeli nedir?" diye. Yani 2021 yılında kamunun yatırım-tasarruf farkı ve olmayan yatırımlarla, 1,6'ya düşmüş yatırımlarla Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı... Yani lütfen, hakikaten çok önemli, 1,6'ya... AK PARTİ'nin tarihi değerleri 2'nin üzerinde iken 2,2; 2,3'lerde iken 1,6'ya düşürüyoruz kamu yatırımlarının millî gelir oranını ama buna rağmen, bu durumda dahi 2021 yılında mesela kamunun yatırım-tasarruf farkının yüzde 5,2 olacağını varsayan bir program var önümüzde. Böyle bir program nasıl olabilir? Ve ondan sonra diyoruz ki ben devlet olarak hiçbir tasarruf yapmayacağım, ben tüketeceğim, tüketeceğim, tüketeceğim; geliri toplamayacağım, parayı tüketeceğim, ondan sonra azıcık da bir yatırım yapacağım, yüzde 5,2'lik kamu kaynaklı cari açık yaratacağım diyoruz, ondan sonra da toplam cari açık da düşecek diyoruz. Hâlbuki bu kaynağı özel sektörün kullanması lazım. Türkiye -birazdan söyleyeceğim- tekrar 90'lı yıllara gidiyor. Yani artık özel sektörün piyasadan kullanması gereken kaynağı kamunun daha fazla kullandığı bir bütçe maalesef karşımızda var; bu çok tehlikeli bir durumdur. Dolayısıyla bu bütçenin bir büyüme modeli yok, bu bütçe Türkiye'nin tasarruf yetersizliğine veya kamunun özellikle tasarruf-yatırım farkına herhangi bir çare üreten bir bütçe değil.

"Bu bütçe borç sorununu çözüyor mu?" diye bakıyorsunuz, "Borçlar nereye gidiyor?" diye bakıyorsunuz. Devletin borçlarına bakalım. Birinci çeyrek rakamı var elimizde, millî gelirin yüzde 56,9'u olmuş. Yani AK PARTİ 129,6 milyar dolar -kabaca 130 milyar dolar- aldığı Türkiye'nin dış borcunu 431 milyar dolara getirmiş, tam 300 milyar dolar artırmış. Bunu böyle söylediğimiz zaman,

“Bu işe böyle bakılmaz, efendim, millî gelire oran olarak bakılır.” deniyor; elhak doğru ama bunu söyleyenler on beş yıl öncesinin Türk lirası rakamları ile on beş yıl sonrasının Türk lirasın rakamlarını karşılaştıranlar. Yani emekli maaşı 65 liraydı, işte, 200 liraydı, bugün 1.000 lira oldu diye bir mukayeseyi ortaya koyacaksın TL cinsinden, yirmi yılı mukayese edeceksin ama milyar dolar cinsinden mukayeseye “olmaz” diyeceksin. Olmaz, doğru; dolarda da çünkü enflasyon var. O yüzden az önceki millî gelir, kişi başı gelir rakamları aslında bende var da şimdi çok teknik oluyor diye girmedim. Dolar açısından da reelleştirmek lazım, enflasyondan arındırmak lazım. O zaman tam bir felaket zaten Türkiye, on dört yıl geriye değil, o zaman on altı yıl geriye gidiyor çünkü dolarda da enflasyon var. O günkü dolar ile bugünkü doların alım gücü aynı değil.

Özetle, nereden bakarsanız bakın, Türkiye’nin dış borç stoku astronomik bir şekilde artıyor. İç borç stoku, o zaten bir felaket. Şimdi, çok geriye gitmiyorum, iki yıl öncesini alalım. İki yıl öncesini niye alıyorum? Hem bu partili Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş hem de “yeni” dediği için kendisini önceki bakanlardan, bu arada Sayın Naci Ağbal’dan da ayırtırdığı için Sayın Bakan “yeni” diyorsa o zaman onun dönemine bir bakmak lazım. Temmuz 2018’de, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Türkiye’nin doksan beş yıllık Cumhuriyet tarihinde biriktirdiği merkezî yönetimin iç ve dış borç toplamı yani devletin brüt borç toplamı 1 trilyon 10 milyar, kabaca 1 trilyon diyelim.

Şimdi, ağustosu konuşuyordum, eylülü çıktı, eylülde bu 1,862’ye çıktı yani doksan beş yıl boyunca bu ülkenin biriktirdiği devlet adına borç kadar iki yılda -artık bunu bu sistem mi biriktirdi diyelim, bu Hükümet mi biriktirdi diyelim, bu yeni Bakan mı biriktirdi diyelim?- borç biriktirildi. Yani doksan beş yılda 1 trilyon lira, efendim iki yıl bir ayda 862 milyar lira borç biriktirmiş ve buna herhangi bir çözüm yok. Şimdi, sözü fazla uzatmayacağım ama buna bir çözüm sunmadığı gibi bunun da artacağını öngören bir programla karşı karşıyayız.

Yine, “Makro problemleri devam ediyor.” diyoruz. Neler devam ediyor? Mesela finansal kesim dışındaki firmaların varlık ve yükümlülüklerine bakıyorsanız, net pozisyon 162 milyar dolar. Bu kadar çok açık pozisyonu olan firmaların -bankalar değil yani firmaların- açık pozisyonu 162 milyar dolar. Kurun geldiği seviyeye bakın işte. Sabahleyin 8,10’du kur. Bu arada söyleyelim 2023 yılı kur tahmini bu programın 8,02. Bugün 8,10 yani bu anlamda tebrik etmek gerekiyor. Hakikaten 2023’ü de geçildi, muhtemelen 2025 hedeflerini yakalamış bir kurla karşı karşıyayız. Yani tabii, bu beyanlatlar verilirse “Ben kura bakmıyorum.” derse bir Maliye Bakanı, olacağı budur. Yani o yüzden diyorum ben, konuşulmasa bu kadar kötü olmayacak, zaten bir şey yapıldığı yok.

Şimdi, kalan vadeye göre dış borç stoğuna bakıyorsunuz. Türkiye’nin önümüzdeki bir yıl içerisinde... Şu niye önemliydi? Kur arttığında bu adamların hepsi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Usta, ek süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Kurdaki her 1 kuruş artış ciddi yük getiriyor. Hem bu firmaları hakikaten iflasla veya el değiştirmeye yabancılaşma sorunuyla karşılaşacağız, bu olacak, üretim azalacak çünkü bir kısmı üretimlerini kapatmak durumunda kalacaklar ve devlet tarafından da kurumlar vergisine ciddi bir yük getirilecek.

Şimdi, bu tarafta bakıyorsunuz 176 milyar dolar Türkiye'nin önümüzdeki bir yıl içerisinde ödenmesi gereken dış borcu var. Bunun üzerine de cari açığı 30-35 milyar dolar -ne koyacaksınız koyun- 210 milyar dolar civarında net finansman, dış finansmana ihtiyacı olan bir Türkiye var. Evet, bu gelebilir ama bu güvene gelir, bu huzura gelir, bu şeffaflığa gelir. Bunu sağlayacak herhangi bir şey var mı programda diye bakıyorsunuz, maalesef yok. Bu yolsuzluğun olmadığı anlayışına gelir.

Bakın, 2019 yılı Yolsuzluk Algı Endeksi'nde Türkiye -olacak iş değil- bir yılda 13 basamak birden kötüleşiyor, 13 basamak birden kötüleşen bir Türkiye var. Bu durumda hangi yabancı sermaye gelir de burada iş yapar? "Bunu yabancılar yapıyor." falan demeyin, işine gelenleri Sayın Cumhurbaşkanı söylüyor. 1 Ekim açılış töreninde İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde Türkiye'nin uluslararası sınıflandırmalarda birkaç basamak yükseldiğini ifade etti, onu kullanıyorsa Yolsuzluk Algı Endeksi'ni de kullanmamız lazım. Tekrar söylüyorum: Bir yıl içerisinde 13 basamak yolsuzluğun arttığı algısının olduğu bir Türkiye Cumhuriyeti devletiyle karşı karşıyayız; sıralamamız da 91'inci sırada, 180 ülke içerisinde 91.

Peki, baktığımızda, bu program eksiye dönen net rezervlerin düzeleceğine bir ilaç sunuyor mu; onu da göremiyoruz. Temmuz 2018, yine Sayın Bakanın işe başladığı dönemde Türkiye'nin -dört ayın altındaki swapları da çıkardığımızda üstündekileri çıkarmıyoruz, uluslararası bir metodoloji- 30,4 milyar dolar net rezervi var.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Usta, teşekkür ediyoruz, ek süreniz de bitmek üzere.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, bitiriyorum efendim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamam.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun Başkanım. Mahsuplaşırsız diğer bakanlık bütçelerinde bu daha önemli olduğu için konuşuyorum.

Şimdi, Ağustos 2020 itibarıyla baktığımızda eksi 43 milyar dolar yani iki yıl bir ayda 73 milyar dolar rezervleri harcamışız. O zaman daha fazla şey yapmayacağım ama sadece başlık olarak söyleyeyim, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve Sayın Strateji Başkanı belki ekibini çağırıp konuşma ihtiyacı hissederek diye söylüyorum, hakikaten yani yapıcı bir şeyler söylemek için...

Verimlilikle ilgili ciddi problemlerimiz var. Bu toplam faktör verimlilik rakamlarını, bunları planlamacı arkadaşlar, stratejideki arkadaşlar hesap ediyor, lütfen bunları bir isteyin, bu konuyu bir çalışın. Ve bu dediğimiz şey nedir biliyor musunuz? İşte hukuk sisteminden iş ortamına, adaletinden hoşgörü ortamına, kamu yönetiminden diğer hususlara kadar hepsi bu verimlilikte gösterir kendini ve burada Türkiye çok ciddi bir sıkıntı içerisinde. Bizim kaynaklarımız sınırlı yani bizim hakikaten toplam faktör verimliliği kanalından büyümeyi ivmelandirmemiz lazım. Örnek olsun diye söylüyorum: 2002-2007 yıllarında AK PARTİ hükümetleri döneminde Türkiye'de toplam faktör verimliliğinden büyümeye katkısı 2,7'dir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Usta, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Hemen bitiriyorum.

Yani 4 ise; 2,7 de buradan gelmiştir; 6,7 olmuştur. Kaynak kısıtı çeken ülkeler için çok hayattır bu. Hani Çin gibi paramız çok olsa, bilmem ne olsa, buraya ben bakmıyorum, ben basarım yatırımı, yaparım büyümeyi diyebiliriz. Dolayısıyla burası önemlidir. Lütfen, bununla ilgili rakamları analiz ettiğinizde ne demek istediğimi çok daha iyi anlayacaksınız.

İki tane de riskini söyleyeceğim. Vaktim kalmadı, bunu Maliye Bakanlığı bütçesine bırakacağız. Türkiye yeniden bütçe açığı, borçlanma ve faiz sarmalına girmek üzere. Bu, büyük bir risktir Türkiye'nin önünde, onu söyleyip bırakıyorum.

Son olarak diğer bir risk de tekrar ikiz açığa giden bir Türkiye var. Tekrar demeyelim, Türkiye ikiz açığı hiç yaşamadı. Ya bizim bütçe açığımız kötü oldu ya cari açığımız kötü oldu, birinden biri kötü oldu. Ama ikiz açıkla -bakın, inceleyin ülkeleri, dünyayı- yüksek ikiz açıkla ayakta kalan bir tane ülke yoktur. Şu anda biz yüksek ikiz açığa gidiyoruz. Bu konu da önümüzdeki en büyük risktir.

Ben tekrar bütçenin hayırlı ve uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; sizi tekrar selamlıyorum.

Şimdi, önce usulle ilgili birkaç kelime söyleyeceğim, bunu söylemek gerekiyor; gerçi çok konuşuldu ama... Demokrasi, demokratik hukuk devleti kurallarla yönetilir; Anayasa vardır, yasa vardır, teamüller vardır, bunlara uyulur, uyulması gerekiyor ama sizin Hükûmetiniz ve siz bu dönemde ısrarla bunlara uymuyorsunuz. İşte 17'sinde gelmesi gerekiyor ekleriyle beraber, gelmiyor. "Niye böyle?" falan diye sorulduğu zaman kimse sesini çıkarmıyor. Bir de böyle bir şey var yani, insan bir mazeret şey yapar, işte "Şöyle oldu." der. Öyle de değil, cevap vermiyorsunuz siz. Cevap vermeme alışkanlığınız Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin, milletvekillerinin denetim görevlerini ve haklarını da engelliyor. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına geçen seneki bütçe görüşmelerinde de ifade etmiştim, sorular yöneltiyoruz... Zaten Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin, milletvekillerinin denetim hakkını ciddi bir şekilde sınırlamıştır yapılan Anayasa değişikliği. Yazılı soru sorma üzerinden denetliyoruz, kendisine yazılı sorular yöneltiyoruz, cevap vermiyor, başka bakanlara havale ediyor, tekrar tekrar yönelttiğimiz zaman kızıyor, öfkeleniyor, mahkemelere veriyor değerli arkadaşlar. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yaptığım konuşmadan dolayı beni mahkemeye verdi; hem hakaret davası açtı hem de para istiyor benden değerli arkadaşlar. Böyle bir ortamda tartışma yapılabilir mi yani?

Bakın, bu bütçe konuşmasında da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız konuşmaya şöyle başlıyor: "Bütçe görüşmelerini, yürütme organının vizyonunu ortaya koyduğumuz ve milletimize hesap verdiğimiz bir mecra olarak görüyoruz." Ya siz nasıl hesap veriyorsunuz? Millete nasıl hesap vereceksiniz? Milletvekilleri aracılığıyla hesap vereceksiniz ama siz bizim sorduğumuz sorulara, yönelttiğimiz sorulara cevap vermeye tenezzül bile etmiyorsunuz değerli arkadaşlarım. Böyle olmaz, böyle yönetemezsiniz yani. Bu, Türkiye'de demokrasinin ciddi bir şekilde zedelendiğini açık bir şekilde gösteriyor.

Değerli arkadaşlarım, bizim bütçe görüşmelerini yaptığımız bugünlerde Türkiye'deki genel duruma şöyle baktığınız zaman, siyasal, toplumsal, ekonomik, ekolojik ve uluslararası ilişkiler açısından sıkışmış -bakın böyle fazla iddialı büyük kavramlar kullanmıyoruz- bir hâlimiz var. Krizin ötesinde, hani biri diğerini sürekli şekilde artıran, derinleştiren ciddi problemlerle karşı karşıyayız. Yani siyasal olarak Türkiye demokrasisi biraz evvel söylediklerimden ayrı çok ciddi problemler var ama- tartışılıyor, bütün dünyada tartışılıyor. Böyle bir şey olamaz, 2021 bütçesini konuşuyoruz. Toplumsal olarak ciddi sıkıntılarla karşı karşıyayız. Kutuplaşmış, bölünmüş, birbirine kıskırtılmış bir toplum var değerli arkadaşlarım ve bu en üst perdeden yapılıyor yani en yukarıdan yapılıyor bu.

Toplum kesimlerinin birbirlerine karşı kıskırılması bu şekilde yapılıyor değerli arkadaşlarım. Yani “Bir millet, tasada ve kıvançta bir...” yok değerli arkadaşlarım, bu konu ciddi bir şekilde zedelendi. Millet değerlerini kaybetti değerli arkadaşlarım. Ya, sizin zamanınızda öyle tuhaf şeyler oldu ki yani helal para diye bir şey vardı değil mi yani helal para? Ya, her ev kumarhaneye döndü değerli arkadaşlar. Siz icat ettiniz yani millî piyangoları, şunları, bunları yandaşlara sattınız, kumar üstüne kumar çeşidi icat ettiniz, evlerde insanlar bilgisayarlarıyla üye oluyor, bir şey yapıyor, her akşam 1 tane, 2 tane, 3 tane, 5 tane kumar oynuyor. Sayın Ağbal, gerçekten kumar oynuyor, maçın bir devresinde ayrı bir oynuyor, ikinci devresinde ayrı bir oynuyor. Böyle bir toplum gerçekten ayakta durabilir mi? Sizin on sekiz sene iktidarınız sonrasında geline yer maalesef budur. Ekonomiyle ilgili de çok ciddi sıkıntılarla karşı karşıyayız, şimdi zaten bunları konuşuyoruz. Diğer bakanlık bütçelerinde de bunların üzerinde duracağız değerli arkadaşlarım.

Türkiye’de işte “ekmek askıda” yani ekmek askıya alındı diye tartışmalar yapılıyor. Yok, Anayasa da askıda, kanunlar filan da askıda, değerlerimiz, alışkanlıklarımız, geleneklerimiz, teamüllerimiz de maalesef sizin döneminizde askıya alındı değerli arkadaşlarım.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı diyor ki: “Bütçe görüşmelerini milletimize hesap verdiğimiz bir mecra olarak görüyoruz.” Bakın, bütçe uygulamaları, sonuçları ve borçlanma limitiyle ilgili neden limit aşımı yapılıyor, niye ek bütçe getirmiyorsunuz diye soruyoruz, cevap vermiyor. Bu kamu-özel ortaklığı projelerinin topluma gerçek maliyeti tam olarak nedir, soruyoruz, cevap yok, Varlık Fonuyla ilgili soruya cevap yok. Kamu ihale mevzuatının delik edildiği, Kamu İhale Kanunu’nun muafiyet ve istisnalarla doldurulduğu, artık yani alfabe harf kalmadı... Büyük hacimli inşaat ve yapım projeleri sürekli 5 müteahhide veriliyor değerli arkadaşlarım. En büyük vergi afları filan da, milyarlarla ifade edilen aflar bunlara getirildi. Kim bunlar? Bu müteahhitler, bu 5 müteahhit kim ya da bu şirketlerin gerçek sahipleri kim değerli arkadaşlarım? Böyle bir ortamda şeffaflıktan, hesap verilebilirlikten nasıl söz edebiliyorsunuz? Millî gelir hesapları, Tüketici Fiyat Endeksi, Tüketici Güven Endeksi’yle ilgili bir sürü şeyler dolaşıyor ortalıkta ama bunlarla ilgili kimse kimseye güvenmiyor.

Devletin kariyer sistemi ortadan kaldırılmış. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Sayıştayın denetim yapma hakkı neredeyse elinden alınmış, böyle bir ortamda biz bütçe görüşmesi yapıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisine Cumhurbaşkanı bir tane kanun teklifi sunabiliyor yani milletvekilinin dışında bir tane kanun teklifi, o da bütçe kanun teklifidir. Bütçe kanunuyla kanunlaşan bir konuda borçlanma limitiyle ilgili siz milletvekillerine kanun teklifi verdiriyorsunuz bütçeyle ilgili ve bütçe kanununu değiştiriyoruz. Değerli arkadaşlar, böyle bir şey olur mu? Yani içeriklerini, rakamlarını filan ayrıca tartışacağız ama siz ne yapıyorsunuz değerli arkadaşlar? Bu devir geçecek, bunlar geçecek ve seçimler olacak, ineceksiniz ve Türkiye’de mahkemeler olacak, bağımsız ve tarafsız mahkemeler olacak. Bu mahkemelerde gerçekten size soru sorulacak, başka ne olabilir değerli arkadaşlarım? Böyle bir şey olur mu, bu kadar cesur olunabilir mi?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neyle tehdit ediyorsun, ne ayıp bir şey ya?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yargılanacaksın diyorum kimse muhatabı, bu yanlışlığı yapanlar yargılanacak diyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nedir ya, kim yargılayacak?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bak yargılanma yolunu da anlatayım. Mecliste çoğunluğunuzu kaybedeceksiniz...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yok öyle bir şey, sözün bittiği yer tehdittir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, arkadaşlar, müdahale etmeyelim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – ...ondan sonra soruşturma önergesi verilecek. Soruşturma önergesiyle yargılanmanıza karar verilecek, o yargıçlar sizin atadığınız yargıçlar olmayacak; çay kesen yargıçlar olmayacak, gerçek Türk milleti adına hareket eden bağımsız ve tarafsız yargıçlar olacak, onların karşısına çıkacaksınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Allah size fırsat vermesin, verse ne olur ya!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Suç mu işledim, tehdit midir bu değerli arkadaşlarım? Tehdit filan etmiyorum, gerçeği söylüyorum. Bu kadar vurdumduymaz olunmaz, sizi Anayasa'ya ve yasalara uymaya davet ediyorum, yaptığım budur, niye sinirleniyorsunuz ki?

Değerli arkadaşlarım, bakın, çok enteresan bir şey, bu Cumhurbaşkanlığı sistemini bizi uçuracak sistem olarak takdim ettiniz. Eskiden Sayın Ağbal gelirdi, 2003 ile 2016'yı, 2017'yi filan karşılaştırdı, ya biz de sıkıştık, ya 2003 ile 2016 rakamları filan diye bakardık, şimdi ben yapacağım. Sayın Ağbal, siz de dinleyin -sizi seviyoruz, herkesi seviyoruz zaten de- şimdi bir bakın, Sayın Cumhurbaşkanı göreve başladığı zaman ve bugünkü birkaç tane rakamı söyleyeyim. Gayrisafi yurt içi hasıla 859 milyar dolar, bugün 702 milyar dolar. Büyüme oranı yüzde 7,5, bugün binde 3 olacak mı, olmayacak mı filan tartışılıyor. Kişi başına gelir 10.696 dolardı, bugün 8.381 dolar. İşsizlik oranı 10,9'du; 13,4. Yani bu şekilde gidiyor. Uçuyoruz, uçuyoruz arkadaşlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, siz Türkiye'de yaşıyorsunuz, değil mi? Sizin dünyadan haberiniz var mı?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Cumhurbaşkanlığı sistemi uçurdu Türkiye'yi ama uçurumdan aşağı doğru uçurdu, bunun farkına varın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sizin dünyadan haberiniz var mı?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakın, 1 kişi olmaz. Şimdi, “kabinemiz” falan diye yazmış Sayın Cumhurbaşkanı, ne kabinesi Sayın Cumhurbaşkanı? “Kabine” ortak sorumluluk demektir, kabinede kabinenin bakanlar kurulu kararları olur. Nerede bakanlar kurulu kararı? Hangi bakanlar kurulu kararında sizin imzanız var? Olamaz ki zaten, öyle bir sorumluluğunuz da yok, seçilmediniz, böyle bir şey söz konusu değil. Dolayısıyla, 1 kişinin karar verdiği yerde problemler olur. “Çabuk karar vereceğiz.” falan, bazı konularda hiç de çabuk karar veremiyorsunuz. Ortak olacak, müşterek olacak sorumluluk, 1 kişinin atladığını diğeri görecektir. Bu sistem yanlış bir sistemdir değerli arkadaşlarım, bizim geleneklerimize de uygun değil.

Şimdi bu soruyu sorunca hani “dejavu, dejavu” filan diye sürekli konuşurlar siyasetçiler, herkes konuşur. “Jamais vu” diye bir şey var, onu söyleyeyim: “Ha, böyle mi demiştik?” Şimdi oraya geliyorum çünkü, oraya geliyorum. Evet, “jamais vu”, o noktaya geldik. Hani, sizin bir de 2023 hedefleriniz var, değil mi arkadaşlarım, 2023 hedefleriniz? O hedeflerle ilgili de çok enteresan rakamlar ortada. Millî gelirle ilgili konuşalım yani 2023 hedeflerinizle ilgili. 25 bin dolar, bin defa söylediniz bunu ya değerli arkadaşlarımız. Gayrisafi millî hasıla nerede? Yanına bile yaklaşmıyoruz, 2014 seviyesinin de altına geldiniz. Demek ki artık siz “jamais vu”... “Jamais vu” ne demek? “Dejavu”nun tersi. Yani dejavu “Bu işi bir yerden hatırlıyorum.” demek; “jamais vu” “Ya, ben böyle bir şey duymadım hiç, yok.” Duydunuz, duydunuz değerli arkadaşlarım, bunları burada söylediniz, hem de üst perdeden atarak söylediniz. “Hayal bile edemezler, tahayyül bile edemezler, düşünemezler bile. 3 koyun bile güdemezler.” filan diye, bir de insanları küçük görerek, aşağılayarak söylediniz bunları. Ben öyle söylemiyorum, “Bakın olmadı.” filan anlamında sevinmiyorum, gerçeği söylüyorum. Eğer biz gerçeği görmezsek, eğer başımızı kuma gömmeye devam edersek değerli arkadaşlarım, bu memleketin çok ciddi sorunlarıyla ilgili hiçbir şey yapamayız, Türkiye daha ciddi, daha büyük sıkıntılar yaşar.

Değerli arkadaşlarım, bu bütçeyle ilgili çok önemli problemlerden bir tanesi, kesin hesap. Bu kesin hesaplarla ilgili, hiçbir şekilde, sanki hesabını sormak; yaptığınız bütçe uygulandı mı, uygulanmadı mı; bunu araştırmak; bu, görevimiz değilmiş gibi davranıyoruz. Böyle bir şey olmaz. Değerli arkadaşlarım, Sayın Ağbal da Maliye Bakanlığı döneminde çok yaptı -çok da onun adını zikrettim bugün- siz, gerçekten, ödenek üstü dünya kadar ek harcama -rakamlara girmiyorum, sürem giderek azalıyor- Türkiye Büyük Millet Meclisinin size vermediği, bütçe kanununda olmayan yetkileri kullanıyorsunuz. Ondan sonra da getiriyorsunuz -getiriyorlar, ne yapsın milletvekilleri- burada milyar milyar dolarları akıyorsunuz. Bu para nereden geldi, nereye gitti? Millî Eğitimin bütçesini şişiriyorlar, Emniyetin bütçesini şişiriyorlar; oradan alıyorlar, oraya veriyorlar; hiçbir şekilde hesap soramıyoruz. Geliyoruz burada “Kabul edenler... Etmeyenler...” ediyorlar. Arkadaşlar, insaf edin ya; bu millet sizi seçti, milletin temsilcisisiniz. Şu kadar maaş aldınız, bilmem ne; önemli değil. Kutsal bir iş yapıyorsunuz değerli arkadaşlar millet adına. Millet size beş yıllığına yetki veriyor, buraya geliyorsunuz ya. Allah’tan korkun arkadaşlar ya. Bunun hesabını araştırmanız lazım, sormanız lazım değerli arkadaşlarım. Bu nedir yani, ödenek dışı harcama, bu ek şeyler, nedir bunlar, yedek ödenekler, nedir bunlar sormanız gerekiyor değerli arkadaşlarım. Bakın, yedek ödenekle ilgili 2019’da 3 milyar 353 milyon TL konmuş, 53 milyar 420... 15,9 kat artmış. Nedir bu arkadaşlar, bunu bir sormayacak mısınız, bu para nereye gidiyor, nerede harcanıyor, bunları sormayacak mısınız değerli arkadaşlar? Niye sormayacaksınız? Yani böyle bir bütçeyle ilgili konuşuyoruz şimdi burada.

Bakın, sizinle ilgili en önemli sorun ne, biliyor musunuz değerli arkadaşlarım? Artık söyleyecek bir şeyiniz de kalmadı. Bu bütçe var ya, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, konuşmanızı baştan sona okudum -ben burada değildim, olamadım, rahatsızdım ama baştan sona okudum- gerçekten bugüne kadar sunulan -kusura bakmayın, sizin kişiliğinizle ilgili bir problemim yok- en düşük profil bütçedir. Hiçbir iddiası yok, bakın, baştan sona kadar okuyun. Üç sene, beş sene önceki kendi bütçenize bakın, bu bütçeye bakın. Hiçbir iddiası yok. Ben iddia ediyorum burada, hiçbir iddiası yok. Çok düşük profil bir bütçe. Zaten iddianız olamaz çünkü güvenle ilgili çok ciddi probleminiz var. Sizin en temel probleminiz güvendir arkadaşlar. Güvenle ilgili tarz ve davranışlarınız bir yana, siz, TÜİK üzerinden resmî olarak -tırnak içinde söylüyorum- yalan...

Bakın, bizim ülkemizde ve bize benzer ülkelerde, siyaseten yalan söylemek, yalan kabul edilmiyor. Normal hayatında asla ve asla bu şekilde bir yalana yanaşmayacak arkadaşlarımız, böyle, hiç gözelerini kırpmadan yalan söylüyorlar. Siz de benzer bir durumla iç içesiniz. TÜİK’e sürekli şekilde yalan söyletiyorsunuz. Böyle olduğundan dolayı değerli arkadaşlar, size kimse inanmıyor, çok temel güven problemi var. Siz diyelim ki: Dolarla ilgili bütün gerekleri yerine getirseniz, madem böyle bir konvertibl bir sistemle uğraşıyorsunuz, “dolar indi-çıkı”nın en büyük aracı faizdir. Ben faize karşı bir insanım, ha, faizci falan değilim, esas faizci sizsiniz çünkü bakıyorum, sizin faiz ödemeleriniz giderek artmaya başlamış. Faiz artırarak olur, bu şekilde yani. Bunu da yaparsanız yine dolar yükselmeye devam edecek. Niye devam edecek? Çünkü siz, istatistiklere yalan söyletiyorsunuz. TÜİK, tarihinin en itibarını kaybetmiş dönemini yaşıyor. Aslında siz de buradan itibar kaybediyorsunuz ama bunun farkında değilsiniz. Çünkü geçici bir şekilde sorunları örtmek, yani sorunların üzerine şal örtmek, şu anda sizin acılarınızı, ağrılarınızı azaltıyor. Öyle değil, değerli arkadaşlarım, böyle yaptığınız müddetçe bu iş yürümez. Burada çok ciddi sıkıntıyla karşı karşıyayız.

Şimdi, çıkardığınız “güven endeksi” yani halkın ekonomiye duyduğu güven. Ya, arkadaşlar, biz de geziyoruz yani “güven endeksi” ya, böyle bir şey var mı? Hangi güven endeksinde düzelme var? Geziyoruz, nerede düzelme var? Bizi Sayın Genel Başkanımız görevlendirdi, geçtiğimiz hafta KOBİ’lerde çalışma yaptık, iki hafta arka arkaya arkadaşlarla gezdik, çoğu “Benim ismimi vermeden yaz.” diyor. Bizi siz korkuttunuz ya ama ben sizden korkmuyorum, hiç korkmuyorum. Sayın

Cumhurbaşkanı Yardımcım, korkmuyorum, canımı alacak değilsin ya, hiç korkmuyorum. Vatandaş korkuyor, bir şey söyleyemiyor, dinliyoruz onları. Diyoruz ki: Bir sene içerisinde bunların düzeleceğine dair bir şeyiniz var mı? Yok. Ne oluyor bunun sonucunda? Sizin, bu Covid dolayısıyla dağıttığımız, sağtığınız krediler var ya... Vaktimiz yok, ilgili bakanlıklarda tartışacağız, Maliye Bakanlığı bütçesinde de tartışacağız. Covid dolayısıyla dünya kadar para sağtınız. O parayı da yanlış bir şekilde sağtınız değerli arkadaşlar.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın verdiği rakamlar ile Sayın Cumhurbaşkanının verdiği rakamlar arsında da uçurumlar var. Nasıl oluyor? Bir gün konuşuyor Sayın Cumhurbaşkanı, bir rakam veriyor, -hangi rakamlar diyorsanız sonra söylerim- ertesi gün Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız söylüyor, 100 milyar TL'lik bir fark oluyor, nasıl oluyorsa; neyse, bu parayı da yanlış kullandınız. Bu parayı kullanma biçiminiz, özellikle kamu bankalarını sokmuş olduğunuz bu karanlık dehliz, Türkiye'de yeni, ciddi bir mali kriz ortaya çıkaracak arkadaşlar. Türkiye buraya doğru hızlı bir şekilde yuvarlanıyor. Görev zararları önümüzde dağ gibi yükselmeye başladı. Onun yerine siz, vatandaşa... Bakın, 700 milyar TL'ye kadar rakam açıklandı. Covid dolayısıyla 700 küsur milyar TL'ye kadar harcama yaptık, ertelemeler falan. Bunun ne kadarını direkt olarak vatandaşa verdiniz, harcama yapsın diye değerli arkadaşlarım. 30 küsur milyar TL vermişsiniz. Ya, böyle bir ortamda verdiğiniz paralar ne oluyor biliyor musunuz? Size güvenmediklerinden dolayı, -siz istihdam artsın, adam dükkânını kapatmasın diye para veriyorsunuz- gidiyorlar o parayla döviz alıyorlar. Niye döviz kontrol edemiyorsunuz? Çünkü size güvenmiyorlar. Bir yatırım yapmıyorlar, bir sene sonra, iki sene sonra ne olacağını görmüyorlar çünkü TÜİK yalan söylüyor. Bunu görmediklerinden dolayı gidiyorlar, döviz alıyorlar, altın alıyorlar değerli arkadaşlarım.

Türkiye ciddi bir şeye gidiyor. Bu anlattıklarımı burada en iyi bilen arkadaşlarımız var. Cemal şurada, bütün bunları biliyor, Sayın Ağbal bunları biliyor -Cemal diye hitap ettim benim çok eski arkadaşım olduğu için- ama görmezden geliyorlar. Niye? Siyaseten susmak, siyaseten haksızlık yapmak, siyaseten yalan söylemek kutsal bir dava için...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Cemal Bey burada yok ki.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nasıl bir kutsal dava değerli arkadaşlarım ya? Tüyük bitmemiş yetim hakkıyla oynamak nasıl bir kutsal dava oluyor değerli arkadaşlarımız? Verdiğiniz bir kararla bütün ihaleleri 5 tane firmaya vermek nasıl bir kutsal dava oluyor değerli arkadaşlarım? Milyar milyar TL vergi indirimlerini bu 5 tane firmaya vermek nasıl bir kutsal dava oluyor, ben bunu anlamış değilim. Batsın böyle kutsal dava değerli arkadaşlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bekaroğlu, toparlayalım lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sürem bitti mi? Bir ek süre verdiniz mi?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yok, ek vermedim henüz, sadece hatırlatma açısından söyledim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamam, bitiriyorum, çok uzatmayacağım.

Değerli arkadaşlar, bakın, size güvenilmiyor. Bir şey söyleyeyim: Bütün sosyal devletler böyle krizli, problemleri durumlarda bütçeden para dağıtırlar. Siz para topladınız, şu meşhur IBAN numaralarından falan söz ediyorum. Hatırladığım kadarıyla, en son, Sayın Cumhurbaşkanı “2 milyar TL'yi geçtik.” filan dedi. Bilmiyoruz, hatırladığım kadarıyla diyorum çünkü şeffaf değilsiniz. Topladığınız para ne kadar, nasıl harcadınız, hangi yöntemle harcadınız, nereye gitti, açıklamadınız. Bu konuda zaten siciliniz güzel değil. “Bozuk” kelimesini kullanmıyorum, korkuyorum mahkemeye verirler diye, korkmuyorum dedim ama.

Bakın, değerli arkadaşlarım, siz daha evvel de Beşiktaş'taki bombalı terör saldırısında ölen polisler için para topladınız. Daha sonra 15 Temmuz şehitleri için para topladınız. Bu paraları bin defa sorduk “Nerede?” filan... Neden sonra, dediniz ki: “Bir vakıf kurduk, şurada duruyor, burada duruyor, neması burada.” Şeffaf değilsiniz değerli arkadaşlarım. Millete para dağıtacak sosyal devlet, milletten para topladı ama bu parayı nereden, nasıl...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Versin tabii, ya sen burayı ne sandın? Burası çadır devleti mi?” diyor. “Burası Türkiye, Türkiye.” Peki, burası Türkiye, Türkiye de böyle bir şey nasıl olabilir ya, böyle bir şey olur mu yani topladığınız bir kuruşu yazmaz mısınız; tek, tek, tek, tek anlatmaz mısınız? Yoksa “Bu milletin bilmesine gerek yok. Ha, bizi seçtiler, bize güveniyorlar.” Öyle bir şey yok değerli arkadaşlarım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamamlayacağım.

Şimdi, sürekli olarak eleştirdik sizi. Birkaç tane de öneride bulunayım değerli arkadaşlarım.

Ne yani bunlar, bunlar kötü de ne yapılması gerekiyor da biz yaptık? Sadece Covid'ten örnek vereyim değerli arkadaşlar. Bu konuyla ilgili çok ciddi toplumcu, iktisatçılar dünyanın her yerinde bir araya geldiler, Türkiye’de de çalışmalar yaptılar. Geçmişte benzer durumlarda ne yapıldı; ta 1929 krizinden, büyük krizden başlayarak ne yapıldı, nasıl aşıldı, bunları araştırdılar ve önerilerde bulundular. Siz bunları yapmadınız değerli arkadaşlarım. Siz patrona, para babasına para verdiniz. Siz parayı geniş halk kitlelerine dağıtmadınız, en büyük yanlışınız bu. “Dağıtıyoruz.” ya filan, dağıtmıyorsunuz. “Devede kulak” diye bir laf var ya, ben şimdi daha inceltiyim, devede kıl bile değil sizin yaptığınız iş. Dolayısıyla, bu para hiçbir işe yaramadı.

Bir daha söyleyeyim: Size güvenmediğinden dolayı insanlar bu parayı yatırıma falan sevk etmedi. İşsizlikle ilgili de herhangi bir düzelme yok. Bakın, işle ilgili bir kıvıldama olunca, insanlar nasıl “İşsizim.” diye başvurdular. Herhangi bir düzelme... “Yerinde sayıyor.” Yerinde falan saymadı. Milyonlar işsiz. Gerçek işsizliğin yüzde 30 olduğuna dair çok ciddi bilimsel araştırmalar ortaya konuluyor. Siz onlara vererek...

Bana biraz süre verecek misiniz Başkanım?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Efendim, süre verdim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Son cümlelerim...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son bir iki cümle için bir dakika ilave süre veriyorum.

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Eğer böyle yapsaydınız bambaşka olurdu. Bu paranın yarısıyla çok daha güzel mesafe, yol alabilirdiniz.

Değerli arkadaşlarım, size bir şey daha ifade edeyim: Böyle doğal gazla falan Türkiye’de cari açıklar düzelmez. Bu da devede kulak, çıkaracağımız doğal gaz. Çünkü Türkiye’nin açıkları çok büyük, borçları çok büyük. Faiz ödemeleri falan 250 milyar TL’lere doğru geldi. Sizin yapacağınız önemli işlerden bir tanesi -biraz evvel söyledim- krizde bu şekilde daha halka, topluma yönelik tedbirler alacaktınız, o şekilde dağıtacağınız parayı. Varsa dağıtın yani geç kalmış değilsiniz.

İkincisi, önemlisi, yapısal falan... Yani değerli arkadaşlarım, Türkiye üretmedikçe ve bunu satmadıkça, yüksek teknolojiye geçmedikçe... Bakın, Türkiye’de neler yapıldı neler. Koç eğer Anadolu’u üretmeye devam etseydi Türkiye başka bir yerde olurdu.

Eğer rahmetli Erbakan'ın, Allah rahmet eylesin, mekanı cennet olsun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Son cümlelerimi bitireyim Erbakan'ın hatırına.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam vereceğim de...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Erbakan'ın sevenleri Anadolu'da toplanıp Mecliste sergilenmeseydi -kim sergilediyse diyeceksiniz filan- Türkiye bambaşka bir yerde olurdu.

Teknoloji üretmek ve insanların ihtiyacını gözeterek eşitlikçi, adaletçi bir sistemle ürettiklerimizi dağıtmadıktan sonra Türkiye bir yere gidemez ve sizin bunu yapma kabiliyetiniz, yeteneğiniz yok olmuştur değerli arkadaşlar. Siz bu dört krizle -bitiriyorum- siyasal, toplumsal, ekonomik, ekolojik krizle Türkiye'yi batırırsınız. Erken seçime gidin değerli arkadaşlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yapacağınız en doğru şey, dürüstçe bu olsun, erken seçime gidin ve Türkiye'nin önü açılsın, biraz dinlenin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Katırcıoğlu, buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, sayın vekiller, sayın bürokratlar ve basın değerli mensupları; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Efendim bu yirmi dakikalık sürem içinde Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının geçenlerde bize sunduğu 2021 bütçesi üzerine konuşacağım fakat ondan önce genel olarak bu Hükûmetin yaptıkları ve yapmadıkları üzerine bazı düşüncelerimi de ifade etmek istiyorum. Bir kere on sekiz yıl az bir zaman değil, dolayısıyla da bu iktidarın on sekiz yıl önceki yaptıkları ve uyguladıkları ile bugünkü arasında önemli farklar var diye düşünüyorum. Bu kopuş yani bu farklılaşma diyelim benim görebildiğim kadarıyla 2008 krizinden sonra ortaya çıktı. 2008'e kadar, 2002-2008 arasında büyük ölçüde Avrupa Birliği uyum sürecinin ima ettiği reformların yapılmış olması, belli ölçülerde demokratik açılımlara yönelinmiş olması kurumlara olan güveni tazeledi ve 2008 krizi bizi 2009'da vurdu, her ne kadar bir sene veya dokuz aylık bir gecikmeyle de olsa. O dönem gerçekten mali disipline uyan bir iktidar görüyorduk, ekonomiyi de belli ölçüde olumlu yöneten bir iktidar görüyorduk. Fakat kanaatimce 2008 krizi şöyle bir değişiklik ortaya çıkardı: Değerli arkadaşlar, bu 2008 krizi insanlığın bildiği bir kriz değildi bir bakıma çünkü bu denli bir küreselleşmenin ulaştığı ekonomide ortaya çıkan krizin yaygınlaşma imkânları çok kısa bir süre içinde bütün dünyayı, bütün dünya ekonomilerini kavrayan bir şekilde etki üretti.

Şimdi, burada doğrusunu isterseniz -ben de bir iktisatçıyım, aramızda iktisatçılar da var- genel olarak baktığımızda iktisat dünyasının bu krizle ilgili olarak, gerçekten ne yapılması gerektiğiyle ilgili olarak -hani bırakın neden kaynaklandığıyla ilgili olan tartışma kısmını- elinde bir formül de yoktu esasında.

Dolayısıyla da herkes bir arayışa girmişken benim yine izleyebildiğim kadarıyla G20'ler çerçevesinde bir koordinasyon sağlandı, ülkenin G20'ler içinde bir koordinasyonu sağlandı. Bu koordinasyon, esas itibarıyla, "Keynesyen" dediğimiz bir iktisat politikasını yani "genişlemeci politikalar" dediğimiz politikaları bu ülkeler nezdinde uygulama kararı verdi ve bu bir süre devam etti. Ki bu, neredeyse faizlerin sıfır olduğu -neredeyse değil, sıfır olduğu- ilginç bir konjonktür ortaya çıkardı ve dünyadaki likiditenin arttığı bir dönem yaşandı. Fakat benim anladığım kadarıyla bu dönemde neler

yapılması gerektiğiyle ilgili olarak yapılan tartışmalarda iktisatçılar, bugünlerde çok daha önemli hâle gelmiş olan bir konunun altını çizmek ihtiyacı hissettiler. O da, geçenlerde, bu neoliberal fikirlerin kaynağı olan Davos'ta, Davos'un kurucularından Doktor Schwab'ın bir açıklaması oldu ve dediği şey şuydu: "Neoliberalizm bitti artık." Bitti çünkü dünyada yeni bir dönem başlıyor ve bu dönemin özelliği, ülkeler içinde ve ülkeler arasında gelir dağılımının bozulması ve iktisat politikalarında bu gelir dağılımı bozuk yapılarda nasıl uygulanması gerektiğiyle ilgili yeni perspektiflere ihtiyaç olduğunu söyledi.

Şimdi, bütün bu gelişmeler ışığından baktığımızda, benim görebildiğim kadarıyla, 2008'i hatırlıyorsunuz, "Değdi, teğet geçti, geçmedi." tartışmaları oldu. Evet, doğru ama benim görebildiğim kadarıyla, bir dokuz aylık gecikmeyle 2009'da Türk ekonomisi 4,7 civarında -yanılmıyorsa- bir daralma yaşamak zorunda kaldı. Şimdi, ondan sonrası ise, bence, Adalet ve Kalkınma Partisinin gerek kendi ideolojik yapısından da ve gerekse de ekonomi yönetimiyle ilgili benimsediği perspektiften de bir kopuş ortaya çıktı. Bu çok tartışılabilir ama doğrusu, ben bu kısmını şöyle yorumlamak istiyorum: Yani diyebilirim ki o dönemde çıkan KHK'lerle -genel olarak ekonomiyle ilgili konuşmaya devam edeyim- ekonomide bir merkezileşme ortaya çıkmaya başladı. Yani ekonomide piyasaların alması gereken kararların piyasalar tarafından değil, doğrudan doğruya Ankara tarafından veya Hükümetin etkilediği kurumlar, bakanlıklar bakımından bir etki alanı oluşturmaya başladı. Yani hatırlayacaksınız, benim bir tür değişim noktası olarak gördüğüm -yanılmıyorsa 2011 yılıydı- bir KHK'yle o güne kadar kurulmuş olan aşağı yukarı 10-15 civarında bağımsız kurulları ilgili veya ilişkili bakanlıklara bağladılar, bir KHK'yle. Dolayısıyla da esas itibarıyla piyasa mekanizmasının yaratabileceği olumsuzlukları gidermek üzere kurulmuş olan bu kurumların bağımsız çalışmaları esas olması gerekirken denetim ve düzenleme fonksiyonu yapabilmesi açısından, bu kurumlar doğrudan doğruya bakanlıklara bağlı hâle getirilerek etkileri sıfırlandı diyebilirim. Yani neden bahsediyorum? BDDK'den SPK'ye, Rekabet Kurumundan Tütün Kurumuna kadar çeşitli kurumlardan söz ediyorum. Çünkü bunlar niye kurulmuştu? Bunlar, serbest piyasa ekonomisinin kendi içinde yaratacağı dengesizlikleri yani tekelleşmeleri, kartelleşmeleri önlemeye yönelik olmak üzere düzenleyecek kurumlardı. Bir bilgi daha vereyim size. Bir hesaba göre, bu kurumlar Türk ekonomisinin aşağı yukarı yüzde 60'ına etki edebilme yeteneği olan kurumlardı ve bu kurumlar bir KHK'yle kaldırılmış oldu.

Sonuçta nereye doğru geldik? Dediğim gibi, bu süreç, esasında -uzatmayayım- Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kuruluşuna kadar ya da o Anayasa'nın kabulünden sonraki ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kuruluşuyla birlikte bu merkezileşme yani kararların merkezileşmesi süreci en tepe noktasına kadar çıktı. Peki, bu ne demektir? Hepiniz ne demek istediğimi anlamışsınızdır ama ben yine de bir cümleyle açayım. Demek istediğim şey şu: Bir ülkede kararlar merkezileşirse o kararların yanlış olma ihtimali artar. Bunun birçok sebebi var ama bu böyle bir durum yani dünyadaki örnekleri de buna çok uyuyor. Benim gördüğüm kadarıyla, o tarihlerden, 2011'den sonra, hani siyasetteki yanlışları, demokrasiyle ilgili yanlışları bir kenara bırakayım ama ekonomiyle ilgili olarak yanlış kararlar verilmeye başlandı ve dolayısıyla da iradi kararlar piyasanın kendi içinde vereceği kararların üstüne çıktı. Bunun sonucunda ne oldu? Soğancıları, patatesçileri kovalamaya başlayan bir Hükümetle karşı karşıya kaldık.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Katırcıoğlu, bir hususu size sormak istiyorum. Şu anda geçmiş dönemlerde milletvekilliği yapmış ve Sağlık Bakanlığımızı yapmış olan Sayın Durmuş'un cenaze merasimi var. Kalan kısmını ikinci bölümde devam etsek uygun görür müsünüz, yoksa devam etmeyi ister misiniz? Tercih sizin.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Yok yani böyle bir durumda ben sonra devam edeyim o zaman.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sonra devam ederseniz iyi olur.

Çok teşekkür ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Estağfurullah.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, şunu ifade edeyim: Bu koridorun yan tarafından aşağı iniyoruz -yemek yiyeceğimiz yeri tarif edeceğim arkadaşlar- üst düzey bürokratlarımız ve tüm milletvekillerimiz, cenazeye katılmayacak olanlar, bizim bu salonun hemen alt katında organize ettiğimiz bir yemek var orada hemen inip yemeğe başlayabilirler. Cenazeye katılacak olan arkadaşlarımız ise cenazeye katıldıktan sonra yemeğe gelebilirler.

Çok teşekkür ediyorum ve birleşime saat 14.00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.56

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.13****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, 6'ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Katırcıoğlu görüşlerini ifade ediyor idi, sağ olsun, kendisi de uygun gördü, kendisine özellikle teşekkür ediyoruz ara vermemizdeki katkısından dolayı.

Sayın Katırcıoğlu'yla görüşmelerimize devam ediyoruz.

Buyurun Sayın Katırcıoğlu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, insicamım bozulduğu için biraz daha uzun konuşacağım ona göre, baştan bir pazarlık yapalım.

Efendim, şimdiye kadar yaptığım konuşmada vurgulamak istediğim, bugün iktidarda olan partinin kuruluşundan bu yana, on sekiz yıllık süre içinde görüşlerinin değiştiğinden söz ediyorum, yönetim tarzının değiştiğinden söz ediyorum ve tabii ki ekonomideki politika tercihlerinde de var olan -benim gözleyebildiğim kadarıyla- tercihlerini eleştirmeye çalışıyorum.

Son birkaç cümleyle de bugüne kadar getireyim, ondan sonra meselenin başka bir yanına geçeceğim. Benim gördüğüm kadarıyla pandemi gündeme geldiğinde -ki mart ayıydı- mart ayı itibarıyla tabii ki bütün dünya ekonomileri gibi Türkiye ekonomisi de etkilenmeye başladı çünkü bu “pandemi” dediğimiz hadise yani dışarıdan gelen bu etki, esasında sadece tek yönlü bir olumsuzluk yaratmıyordu yani hem talebe vuruyordu hem üretime vuruyordu yani arza vuruyordu. Dolayısıyla, çok da fazla bilmiyorduk yani bununla nasıl mücadele edeceğimizi ve dolayısıyla da zaten ekonomide mart ayı öncesinde, belki -iktidar partisi ve özellikle Bakan Albayrak o tür konular üzerinden giderek iyileşmenin ortaya çıktığına dair kanaatlerimizi desteklemeyi seviyor diyelim- o zaman da bazı değişkenler de iyiye gitme işaretleri varken pandemiyle birlikte bu işler bozuldu ve giderek ekonomik kriz daha da büyük boyutlara ulaştı.

Şimdi, ben çok kabaca yani bütün dünyada da yapıldığı gibi deyim ama bizim biraz daha farkımız şu: Biz parasal genişleme yaptık. Parasal genişleme, aslında, yoksul, işini kaybetmiş, güç durumda olan insanlara gelir transferi şeklindeki bir politikadan çok... İhtiyacı olanlara kredi vermek için bile bir politikayı gündeme getirdiler bankalar aracılığıyla, neyse orada da aktif rasyosu vesaire, bankalara başka türlü baskılar oldu ama sonuç olarak şöyle bir şey oldu arkadaşlar: Bu parasal genişleme üç şeyin fiyatını etkiledi. Bunlardan bir tanesi altın, bir tanesi döviz, bir tanesi de borsa. Bu hikâye aslında 2008 krizinde de yaşanmıştı, özellikle Amerika'da. 2008 krizi orada enflasyona sebep olmadı ama orada da varlık fiyatlarının artışına sebep oldu. Bir anlamda varlık fiyatları enflasyonu oldu, büyük kazançlar söz konusu oldu ve dolayısıyla da gelir dağılımı bozuldu; getirmek istediğim yerlerden biri bu. Bizde de bu oldu, bence gelir dağılımında bozukluklar ortaya çıktı. Bu veya bu gelişmeyle ilgili olarak, Hükûmet, kısıtlayıcı politikalara dönmek zorunda hissetti, faizleri yükseltmek zorunda hissetti vesaire, bugüne kadar geldik. Hükûmetin bu bütçeyle önümüzdeki yılla ilgili ne düşündüğü üzerinde

de birazdan konuşacağım burada fakat başlangıçta şunu söyleyeyim: Bir kere, kurumlara karşı büyük bir inançsızlık ortaya çıktı arkadaşlar; bunu görmek zorundayız yani bugün TÜİK'in sayıları, rakamları gerçekten güvenilirmez.

Şimdi, birazdan üzerinde konuşacağım yani “Gerçekten bu rakamlar sahici rakamlar mı? Eğer sahiciyse niye bunlar oluyor?” gibi birçok konu var. Bence, TÜİK başta olmak üzere, genel olarak bir güven sorunu yaşıyor Hükûmet; bu da aldığı tedbirlerin, iktisadi tedbirlerin de bazılarını boşa çıkarmak için bir etki üretiyor.

Şimdi, mesela, ne oldu son olarak? Merkez Bankası, faizleri sabitledi ya da değiştirmede ama öte yandan gecelik faizleri yüzde 14-15'lere çıkardı. E, yani bu iktisadi aktörlerin, bu insanların ya da kurumların da kendilerine göre rasyonellikleri var, dolayısıyla da bugün itibarıyla dolar 8,15 oldu. Dolayısıyla da, bu yönetim tarzının sorunları var ve bu sorunların en önemlisi de sanıyorum güven veren kurumların büyük ölçüde zedelenmiş olduğu ki bu da –demin ifade etmeye çalıştığım– Hükûmetin merkezileşme şeklindeki yani merkezî kararlar alma şeklindeki anlayışına da denk geliyor diye düşünüyorum.

Şimdi, geçenlerde Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bize bir sunuş yaptı ve bu sunuşla aslında Hükûmetin önümüzdeki yıl bütçesini, tabii ekonomisini de nasıl gördüğünü, bütçeyi de nasıl gördüğünü bize anlatmış oldu. Şimdi, burada söyleyecek çok şey var ama zamanı da iyi kullanmak adına hızla şey yapayım. Önce büyümeden bahsetti Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Geçen sene 0,9 büyüdüğümüzü, bu sene güçlü başladığımızı fakat birinci çeyrekte 4,4 büyüdüğümüzü... İkinci çeyrekte “eksi 9,9” demeyi tercih ediyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ama onun 11 olduğunu sanıyorum çünkü Dünya Bankası da eksi 11 olarak söylüyor, başka kurumlara da baktım eksi 11 olarak söylüyor. Dolayısıyla da hani Sayın Bakan dedi ya “Rekor kırdık.” O da tam doğru değil çünkü Avrupa Birliği eksi 11,8... “14,1” demiş mesela siz de “14,1” demişsiniz ama öyle değil. OECD'nin daralmasına “10,9” demişsiniz, hâlbuki 10,5 son rakam benim görebildiğim kadarıyla.

Ondan sonra, yeni dengelenme sürecine başladığımızı ve “V” tipi bir iyileşmenin ortaya çıkacağını söylüyorsunuz. Tabii bu bir bakıma iyimser olmamızı sağlayacak bir cümle yani “İş buraya kadardı, burada bitti, şimdi yukarıya doğru tırmanacağız.” Peki, ne var burada, neye dayanarak söylüyorsunuz bunu? “Öncü veriler” diyorsunuz “İkinci çeyrekte daralmanın ardından ‘V’ tipi güçlü bir toparlanmaya işaret etmektedir.” diyorsunuz.

İki üç tane “öncü” diyebilirim kapasite kullanım oranında bir iyileşme var, birkaç değişken daha vardı şimdi hatırlayamayacağım hepsini. Evet, doğru o rakamlar öyle hakikaten, bir iyileşmeye işaret de ediyor ama başka rakamlar da kötüleşmeye işaret ediyor aslında. Ama siz o rakamları görmemeyi tercih ediyorsunuz. Mesela, elektrik tüketimi öncü göstergelerden biridir. Baktığımızda elektrik tüketimi 9'uncu ayda 871 milyonken 10'uncu ayda 779 milyona düşmüş yani elektrik tüketiminde bir azalma var, bu aslında üretimde azalmaya işaret eden bir gelişmeyi de gösteriyor olabilir.

“Güven endeksi” diyorsunuz, mesela Sayın Bakan da çok hoşlanıyor, güven endekslerinden giderek... Ben yine baktım, 9'uncu ayda mesela Reel Kesim Güven Endeksi 105,3'ken 10'uncu ayda 108,1'a çıkıyor, evet, bir iyileşme var hakikaten fakat Tüketici Güven Endeksi'ne baktığımızda da orada tam tersi bir durum var, 9'uncu ayda 81,91'ken 10'uncu ayda 81,54'e düşmüş veya “PMI” dediğimiz endekse baktığımızda da geçen aya göre 1,5 puan kaybetti. 50'nin üzerinde, yine bir toparlanmaya işaret ediyor ama toparlanmada da bir düşme, bir zayıflamaya da işaret ediyor aynı zamanda. Dolayısıyla da buradan şunu söylemek istiyorum: Evet bazı olumlu işaretler var ve biz bunları görüyoruz ama bazı olumsuz işaretler de var ve dolayısıyla da onlara da dikkat ederek bir yorum yapmamız lazım. Fakat

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız, sizin bu çalışmanızda, bu bize anlattığınız vizyon içinde doğrusunu isterseniz iyimser olmayı baştan önünüze koymuşsunuz ve dolayısıyla da olumsuz olabilecek konular üzerinde fazla durmamayı yeğlemiştir.

Ben yine birkaç tane noktaya değineceğim. Mesela diyorsunuz ki: “Mal ve hizmet piyasalarında rekabet ve verimliliği artıracak, gıda fiyatlarındaki yapışkanlıkları giderecek ve tüketici enflasyonlarında kur geçişkenliğini azaltacak önlemler hayata geçirilmektedir.” Şimdi bunu niçin söylüyorsunuz? Enflasyonda bir iyileşme olacağı için söylüyorsunuz fakat ben bakıyorum mesela yine –geçen yıl yine konu ettim- Merkez Bankasının bir çalışması var, çok da değerli bir çalışma ama o çalışmada Türkiye ekonomisinde 2012’den sonra tekelleşmenin ve kartelleşmenin arttığı söyleniyor. Yani serbest piyasanın tümüyle başkalaştığını söylüyor esasında. Dolayısıyla da piyasalar bizim ya da sizin geçmişte gördüğünüz türden piyasalar değil artık. Orada da tekelleşmelerin, kartelleşmelerin olduğu piyasalar. Yani orada fiyat yapıcı firmalar var artık, fiyat alıcı değil.

Öte yandan, verimlilik diyorsunuz, verimlilik de tam aksine düşüyor gibi geliyor bana. Yine bir üretim endeksine baktım, kişi başına üretim endeksine baktım, 2020’nin birinci çeyreğinde 104,37, ikinci çeyrekte 86,69’a düşüyor. Orada da bir verimsizlik ya da verimlilikte bir düşüş ortaya çıktığını görüyoruz. Dolayısıyla da bu konular var.

Bir de Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, daha önce de söylediler galiba, şimdi sadece siz değil, bence, iktidar mensupları, başta Cumhurbaşkanını olmak üzere, şunu yapmayı seviyorsunuz, referans yılını 2002 olarak almayı yeğliyorsunuz ama konuştuğumuz konular teknik konular. 2002 siyasi bir nokta sizin için, anlıyorum onu. “Biz 2002’de başladık yani oradan bakmamız lazım.” diyorsunuz ama doğru değil bu bence. Dün akşam oturdum, baktım, mesela şöyle bir tablo veriyorsunuz: “Faiz gideri/ toplam harcamalar” Ne gözüktüyor arkadaşlar? 2000’den itibaren bakıyorsunuz, müthiş bir azalma var değil mi? Müthiş bir azalma var. Peki, aynı grafiği şöyle göstereyim size. Ne var? Artış var. Niye? Çünkü baz noktasını farklı aldım, 2015 aldım. Aynı şekilde “Faiz giderleri toplam vergi gelirleri azaldı.” diyorsunuz bu tabloya bakarak, bu grafiğe bakarak. Evet, doğru, baktığımızda öyle gözüktüyor ama aynı bilgilerle ben 2015 yılını referans aldığım zaman faiz giderlerinin toplam vergi gelirleri içinde arttığını görüyorum. Dolayısıyla da sizin 27’nci sayfada verdiğiniz bilgiler...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ortalamasını aldığımızda...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Kasıtlı yaptığınızı söylemek istemiyorum ama bence bu yanıltıcı bir bilgi oluyor.

Yine aynı şekilde, mesela “AB tanımlı genel yönetim borç stoku/gayrisafi yurt içi hasıla” meselesinde de benzer bir durum var. Süre bittiği için hızla geçiyorum.

Son olarak aslında şu konuyu konuşmak istiyorum bütçeyle ilgili olarak: Bir bütçe esas itibarıyla 2 temel bilgi verir bize.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – İlave süre veriyorum efendim.

Buyurun Sayın Katircioğlu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bunlardan bir tanesi, kamunun mali yapısını gösterir, borçlanma olasılığı önümüzdeki yıl için nedir diye bir bilgi verir bize. Bir de aynı zamanda yıl içinde özel sektörün de nasıl çalıştığı bilgisini de verir. Ben baktığımda sizlerle paylaşım gördüklerimi. Bir kere, ne gözüktüyor? Benim kullandığım verilerde bütçe açığı 140 milyar 591 milyon TL olarak gözüktüyor, faiz dışı dengeye bakıyoruz, 33 milyar TL bir açık gösteriliyor. Bir kere, açıkçası bu, özellikle faiz dışı denge eksi 33 olduğuna göre önümüzdeki yıl yani 2021’de hazinenin borçlanmaya

gideceğini... Dolayısıyla da hem faizlerin yükselmesine ilişkin olarak bir etki yaratacaktır hem de kullanılabilecek olan fonların özel sektörün değil kamunun kullanımına doğru yönelme imkânı ya da olasılığı ortaya çıkacaktır. Bunun önümüzdeki yılın ekonomisine olumsuz etki edeceğini düşünüyorum.

Öte yandan, bakıyorum, bütçe giderleri 17,6 artmış gözüküyor. Evet, eğer enflasyon yüzde 11 ise bu esasında 7 puanlık bir artışa tekabül ediyor. Öte yandan, faiz giderlerine bakıyorum, faiz giderleri yüzde 32,3 artış göstermiş ki bu borçlanma maliyetinin yüksek olduğunu gösteriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun efendim.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bütçe gelirleri esas itibarıyla enflasyona eşit yükseklikte gözüküyor. Vergi gelirleri yüzde 19,3 artmış.

Şimdi, buradan bir kere önümüzdeki yılın kamu dengesiyle ilgili olarak ya da kamu maliyesi ve Hükûmetin kaynaklarıyla ilgili olarak çıkan sonuç, bence önümüzdeki yıl borçlanma -demin de söylediğim gibi- ihtiyacı var ve bu borçlanma ihtiyacının da ekonomik dengeleri olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum.

İkinci olarak da demin söylediğim gibi özel sektörün nasıl çalıştığını göstermesi lazım. Mesela burada ilginç bir şeyle karşılaşırız: Dâhilde alınan katma değer vergisi geçen yıla göre 7,1 artmış. Yani biliyorsunuz, katma değer satışlardan alınan bir vergi olduğuna göre... 7,1 artmış, artmış ama enflasyonu yüzde 11 düşünürseniz esasında orada olması gerekenden daha düşük bir gerçekleşme var demektir. Bunu da anlıyoruz, bu da anlaşılabilir bir şey çünkü katma değer vergisiyle ilgili olarak özellikle pandemiyle mücadelede indirimler yaptınız; peki, tamam. Fakat öte yandan, özel tüketim vergisi 34,3 artmış. Efendim, ithalden alınan katma değer vergisi 19,5 artmış. Şimdi, arkadaşlar, bu dönem esasında böyle bir büyüme olmadı ki bu artışlar nereden geldi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, ben birkaç dakika daha istiyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Dolayısıyla da burada enflasyon rakamı mı yanlış acaba? Yani burada bir terslik var çünkü üretimde büyük kayıpların olduğu bir dönemde eğer biz “Katma değer vergisi artıyor, özel tüketim vergisi artıyor, efendime söyleyeyim, ithalattan alınan vergi artıyor.” diyorsak eğer burada açıklamamızın zor olduğu bir şeyle karşılaşırız demektir. Bunun doğrusunu isterseniz, ilk başta söylediğim gibi kurumların bize sağladığı verilerin şüpheli oluşuyla da yakından ilgili olduğunu düşünüyorum.

Özetle, şöyle şeyler söylemek istiyorum, şöyle bitireyim: Görebildiğim kadarıyla iktidar partisinin iktisat tercihleri ve vizyonu sorunlu. Bu dünyadaki gelişmeleri nasıl okuduklarına dair yazılanlardan, çizilenlerden giderek bir eleştiri yapmak mümkündü, tabii ki zamanımız çok sınırlı olduğu için öyle bir yere girmeyeceğim ama şunu söyleyebilirim: Temelde, gerek bu daraldan veya krizden çıkmanın yolu olarak, gerekse pandeminin getirdiği yaraları sarmak için bu krizden çıkmanın yolu olarak sizler özellikle özel sektör kârlılığını artırmanın gerektiğini düşünüyorsunuz. Çünkü özel sektör kârlılığı artarsa yatırımlar ve üretim artar diye inanıyorsunuz. Bu sebeple de yaptığınız iş -geçen hafta da başka bir vesileyle konuşuyorduk- emek piyasasını esnekleştirerek ücretleri düşürmek; öte yandan, katma değer vergisi veya diğer teşviklerle, kredi teşvikleriyle özel sektörün kârlılığını artırmak fakat değerli arkadaşlar, iktisat bilimi bize şunu söylüyor: Üretimin ve yatırımın artması için her şeyden önce talebin artması lazım. Dolayısıyla da bu Hükûmetin yapmadığı, yapmaktan kaçındığı şey... Yani

sadece kredileri genişleterek bu pandemiyle mücadele etmek veya krizin yarattığı yaraları tedavi etmek mümkün değildir. Yapmamız gereken ya da yapılması gereken şey, özellikle çalışanlara, yoksullara, emeklilere, kadınlara yani dar gelirli vatandaşlara yönelik olmak üzere gelir transferi yapmaktır. Maliye politikası böyle bir biçimde dizayn edilmelidir.

Öte yandan, para politikasını da faizleri yükselterek, kurları kontrol altına alarak ve böylelikle, ithalatın ve üretimin artmasına yönelik -bu sistem çerçevesinde- bir yöneliş içinde olmanız lazım. Aksi takdirde yaptığımız şey hakikaten şuradan kurtulamaz: Sizler halkımızın vergileriyle oluşmuş olan kaynakları iş dünyasının kârlılığının artırılması için kullanıyorsunuz. Bu hem ahlaki hem vicdani olarak doğru değildir, yanlıştır. Ayrıca da teorik olarak da demin ifade ettiğim gibi doğru değildir. O sebeple de benim size önerim: Bu politikalardan vazgeçmenizdir ve ilk yapmanız gereken şeylerden bir tanesi sanıyorum, bir, kurumların güvenilirliğini sağlamanız lazım, bu başka türlü olamaz. Yani, bunu nasıl yaparsınız ben size söyleyeyim: TÜİK veya buna benzer kurumların başına doğru dürüst insanları atamanız lazım. Şimdikilerin doğru dürüst olup olmadığı meselesi değil söylemek istediğim ama toplumun güvenebileceği insanları atamanız lazım veya belki heyetleri atamanız lazım, bilemiyorum.

İkinci olarak da bu politikaların toplumun çalışan kesimini daha çok dikkate alan bir yerden kurgulanması lazımdı. Bu aslında inanın size iş dünyasının da ihtiyacı olan şeydir. Eğer siz iş dünyasının kârlılığını azaltmak şeklinde politikalar uygulamazsanız eğer, ben size söylüyorum, iş dünyası teknoloji falan geliştirmez. İş dünyasının teknoloji geliştirmesinin tek şartı vardır, o da reel ücretlerin yükselmesidir ve dolayısıyla da doğru bir politika reel ücretlerin yükseltilmesi yönünde bir politika olmalıdır. Ama sizler benim anladığım kadarıyla bu bütçe teklifinde de ve de bütçe teklifi çerçevesinde yaptığınız konuşmada da sanki daha önce koyduğunuz hedefler söz konusu değilmiş gibi bir anlam dünyası içinde konuştunuz ve “Evet, işler kötü gidiyor ama bir V çıkışı yapacağız, öncü göstergeler de bunu gösteriyor, her şey kontrol altında.” gibi bir mesaj vermek istediniz. Doğrusunu isterseniz ben bu mesajın Türkiye’nin ihtiyacı olan mesaj olduğunu sanmıyorum. Çok açık bir şey var, Türkiye halkı –yani sahiden bunu da anlıyorsunuz bence, anlamamanız mümkün değil- ekonomik olarak zor durumda, özellikle gelir dağılımının altındaki kesimler zor durumdadır ve onların o zor durumunu en azından dikkate alan bir yerden politikaları kovalamanız lazım. Aksi takdirde, Türkiye herhangi bir şekilde değişmez diye düşünüyorum.

Hepinize dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Katırcıoğlu.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, kıymetli milletvekilleri, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanı, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet sisteminin 3’üncü bütçesi olan 2021 yılı Merkezî Yönetim Bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Geçirdiği beyin kanaması sonucu vefat eden 21 ve 23’üncü Dönem Kırıkkale Milletvekilimiz, 57’nci Hükûmette Sağlık Bakanımız, bilim insanı ve dava adamı Profesör Doktor Osman Durmuş’a Allah’tan rahmet, ailesine ve camiamıza başsağlığı diliyorum, mekânı cennet olsun.

Sözlerimin başında, millî menfaatlerimizi ve egemenlik haklarımızı koruma adına gösterdiği kararlılık, Covid-19 salgınına karşı gıpta edilen başarılı mücadele, aynı zamanda da etkili ve sonuç alıcı terör mücadelesi için Cumhurbaşkanımıza ve kabinesine teşekkür ediyor, kendilerini tebrik ediyoruz.

Bilindiği gibi, Anayasa'nın 161'inci maddesi bütçe kanun teklifinin Cumhurbaşkanlığı tarafından mali yıl başından en az yetmiş beş gün önce Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacağını, merkezî yönetim kesin hesap kanunu teklifinin ise ilgili olduğu mali yılın sonundan başlayarak en geç altı ay sonra yine Cumhurbaşkanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacağını ve yeni yıl bütçe kanunu teklifiyle birlikte görüşüleceğini hükme bağlamıştır.

Bu çerçevede, 225 kamu idaremizin kesin hesabı ile 2021 yılı Bütçe Kanun Teklifi kapsamında 223 kamu idaremizin bütçesini Komisyonumuzda görüşeceğiz. 2021 yılı bütçesi ilk kez program bütçe esaslarına göre hazırlanmış, bu doğrultuda merkezî yönetim bütçesindeki ödenekler 68 program arasında dağıtılmıştır. Hatırlanacağı gibi, 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda 2021 yılı bütçesinin program bütçe esasına göre hazırlanacağı ifade edilmiştir. On Birinci Kalkınma Planı ve sonrasında çıkarılan orta vadeli programlarda da 2021 yılında program bütçe sistemine geçilerek, kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasının sağlanacağı vurgulanmış, 7254 sayılı Kanun'la da program esaslı bütçeye ilişkin düzenlemeler, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yapılmıştır.

Bütçenin program bazlı hazırlanmış olması, bütçe tekniği ve kamu mali yönetimi açısından yeni ve önemli bir aşamaya geçişi teşkil etmektedir. Program bütçe uygulamasıyla, kuruluş bütçelerinin belirlenen program ve alt programlar bazında hazırlanması mümkün olmakta, politika özelliklerinin gerçekleştirilmesine odaklanılmakta ve program ve politikalarla kaynak tahsisleri arasında ilişki sağlanmaktadır. Ayrıca, belirlenecek performans göstergeleriyle ilgili program ve buna yönelik kaynak tahsislerinden ne ölçüde fayda sağlandığı veya ilerleme kaydedildiğinin izleme ve değerlendirmesi de mümkün olabilecektir.

2021 yılı bütçe hedeflerinin, 2021-2023 dönemini kapsayan orta vadeli programda çerçevesi çizilen hedeflerle uyumlu olduğu görülmektedir. Bütçe teklifinin kamu dengelerini iyileştirmeyi, kamu maliyesi alanında bugüne kadar elde edilen kazanımları gelecek dönemde de korumayı, beşerî sermayeyi güçlendirmeyi, kamu borçluluğunu düşük ve sürdürülebilir düzeylerde tutmayı, mali disiplinde kararlılıkla devam etmeyi, kamu kaynak kullanımında öncelikler doğrultusunda hareket etmeyi, eğitimin kalitesini artırmayı, sağlık harcamalarında arz ve talep yönlü düzenlemeleri hayata geçirmeyi ve tarımda üretim ve verimlilik artışı sağlamayı amaçladığı ifade edilmektedir. Bu çerçevede, bütçenin gelir ve gider tahminleri yapılırken; 2021 de gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5,8 büyümesi, işsizlik oranının yüzde 12,9, TÜFE yıl sonu değişim oranının yüzde 8, ihracatın 184 milyar dolar, ithalatın 223,3 milyar dolar, borç stokunun gayrisafi millî hasılaya oranının ise yüzde 33,2 olması öngörülmüştür. Bütçe giderlerinin bir önceki yıl Bütçe Kanunu'na göre yüzde 22,9 artışla 1 trilyon 346,1 milyar Türk lirası, bütçe gelirlerinin yüzde 15,1 artışla 1 trilyon 101,1 milyar Türk lirası olması planlanmakta, bütçe açığının ise 245 milyar TL gerçekleşmesi öngörülmektedir. Önümüzdeki üç yıllık dönemin sonunda bütçe açığının millî gelire oranının yüzde 3,5 olması ve faiz dışı dengenin program dönemi sonunda, millî gelirin binde 4'ü kadar açık vermesi hedeflenmektedir. 2020 yılında millî gelire oranla yüzde 6,1 olması beklenen kamu kesimi borçlanma gereğinin yüzde 4,7'ye, program sonundaysa yüzde 3,6'ya gerilemesi beklenmektedir. Cari işlemler dengesinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla yüzde 1,9 ve yüzde 0,7 olarak açık vermesi, program dönemi sonundaysa yüzde 0,1 ile sınırlı fazlaya dönmesi tahmin edilmektedir.

2021 bütçe teklifinde, 2020 yılına göre en fazla ödenek artışı yatırım projeleri için sağlanmıştır. Bu çerçevede 2020 yılında 56,6 milyar lira olan sermaye gideri ödenekleri yüzde 83 oranında artırılarak 103,7 milyar liraya ulaşmakta, 2020 yılına göre oransal olarak tarımdaki artış yüzde 147, eğitimdeki artış yüzde 83, ulaşırmadaki artış yüzde 82, sağlıktaki artış ise yüzde 72 olmaktadır. 2021 yılında bütçeden

en fazla pay eğitim hizmetlerine ve bu hizmetleri yürüten kuruluşlara ayrılmıştır. Eğitime ayrılan kaynak miktarı yüzde 20 artışla toplamda 211,4 milyar liraya yükselmiştir. Sağlık sektörü yatırımlarına ilişkin olarak ise, 2020'deki 11,6 milyar liranın 20,1 milyar liraya yükseltilmesi öngörülmüştür.

Bütçeden tarıma -2020 yılı bütçesine göre 9 milyar lira seviyesinde bir artışla- 42,4 milyar lira ayrılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda, tarımsal destek programları için 22 milyar lira, tarım sektörü yatırımları için 12,1 milyar lira, tarım kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için 8,3 milyar lira kaynak ayrılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sunumunuzda, özel amaçlı bölgesel ve kırsal kalkınma projelerine önceki dönemlere göre çok yüksek kaynaklar ayırdığınızı ve ayırmaya da devam ettiğinizi ifade ettiniz. Yine bugün Resmî Gazete'de, Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi hazırlığına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlandı. Biz de bir kırsal kalkınma modeli olarak tarım-sanayi entegrasyonunu sağlayacak Tarım Kentleri ve Merkez Köyler Projelerimizin hayata geçmesini önemsiyor ve bu gibi girişimleri de önemli ve değerli görüyoruz.

Yine, 2020'de 69,5 milyar olan sosyal yardım harcamaları 2021 için 81,2 milyar Türk lirasına çıkarılmıştır. Ekonomik sınıflandırmaya göre, 2021 yılı merkezî yönetim bütçe ödenekleri içinde en büyük payı yüzde 41,6'yla cari transferler, yüzde 22,4'le de personel giderlerinin alması öngörülmüştür. Bütçeye gelir yönüyle bakıldığında ise 2021 yılı toplam vergi gelirlerinin 922,7 milyar Türk lirası, vergi dışı gelirlerin ise 178,4 milyar Türk lirası olmasının hedeflendiği görülmektedir.

Bütçelerin, toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde planlanması ve ödeneklerin ona göre tahsisi, gelir dağılımı adaletini sağlamaya katkı sunması, istihdamı ve üretimi desteklemesi, adaletten güvenliğe, eğitimden sağlığa temel kamu hizmetlerinin nitelikli sunumuna ve erişilebilirliğine imkân sağlaması, aynı zamanda da muhtacı koruması, yoksulu gözetmesi gerekmektedir.

Bütçe teklifine bakıldığında kaynakların bu doğrultuda öncelikli olarak yatırıma, eğitime, sağlığa, sosyal korumaya ve sosyal desteğe ayrıldığı; özellikle salgın nedeniyle oluşan belirsizlikleri gidermeye, öngörülebilir bir ekonomik düzen tesis etmeye, yatırımcı, üretici, çalışanlarımız ve dar gelirli vatandaşlarımız için güvenli bir gelecek inşasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Hedeflenen gelirlerin ekonomide çarkların tam manasıyla dönmeye başlamasına da bağlı olarak elde edilebileceği görülmektedir. Bu yönüyle, bütçeyle gelir dağılımı adaletinin tesisine katkı sağlanacak, şeffaflık ve hesap verilebilirlik artacak, kaynak tahsisi ve ihtiyaç ilişkisinin güçlenmesine bağlı verimlilik artışı sağlanacaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, Türkiye hâlen bir yandan etkili bir terör mücadelesi yürütmekte, diğer yandan da egemenlik haklarımızın korunması, milletimizin huzur ve güvenliğinin temin edilmesi adına âdeta yedi ayrı cephede yedi düvele karşı mücadele vermektedir. İnaniyoruz ki Türkiye, bu mücadeleden taviz vermeden, vatandaşlarımızın refahını artırmayı ve ülkemizi lider ülke yapmayı başaracak kapasite, birikim ve yeteneğe sahiptir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle demokrasimiz güçlenmiş, cumhur ile cumhuriyet kucaklaşmış ve Türkiye'nin önü açılmıştır. Hukuken ve fiilen uygulandığı iki yıla aşkın süre içerisinde çevremizde yaşananların ülkemiz ve milletimizin için oluşturduğu riskler dikkate alındığında Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin sunduğu imkânlarla elde edilen kazanımları görmek mümkün olacaktır. Türkiye, maruz kaldığı siyasi ve ekonomik saldırılara rağmen Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı etkin icra sayesinde bu operasyonlara karşı koyabilmiştir. Parlamenter sistemde yaşanan hükümet kurma krizleri, yürütmedeki çift başlılıktan kaynaklı çekişme ve siyasi istikrarsızlıklarla karşılaşılmamış, yasama ve yürütme, milletimizden aldığı yetkiyle sadece asli işlerine odaklanmıştır. Türkiye, yeni sistemle, bölgesel ve küresel krizlere karşı daha etkin, daha hızlı ve daha

kapsamlı karşılık verebilme imkânına kavuşmuştur. Başta, PKK ve FETÖ olmak üzere etkili bir terörle mücadele yürütülmüş, güney sınırımızda terör koridoru oluşturma girişimleri engellenmiş, egemenlik haklarımızı ihlal girişimlerine karşı Suriye’de, Libya’da ve Doğu Akdeniz’de Türkiye belirleyici aktör olmuştur.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, ekonomi politikalarının merkezine insanı koyan, eşitlik, ahlak ve adalet ilkelerini gözetken bir yönetim anlayışıyla toplumsal refahın artırılmasını öngörüyoruz. Millî birlik ve dayanışma ruhuyla, ekonomide yerli ve millî diriliş sayesinde Türkiye’nin, bölgesinde süper güç, küresel düzeyde de sözü dinlenen lider ülke seviyesine mutlaka çıkacağına inanıyoruz. Covid-19 salgını nedeniyle büyük yaralar alan dünya ekonomisi gibi Türkiye ekonomisi de bu süreçten kuşkusuz etkilenmiştir. Henüz salgın devam etse de Hükümetimiz ve devletimiz tarafından ekonomide çarkları döndürmeye ve vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştırmaya dönük etkili tedbirler alınmış, kararlar süratle uygulanmıştır.

Bu kapsamda, esnaf ve sanayicimiz, çiftçimiz, dar gelirlilerimiz ve muhtaçlarımız için nakit desteği, yardım, erteleme ve benzeri birçok uygulama hayata geçirilerek, tüm toplum kesimleri rahatlatılmış, eş zamanlı olarak da ekonomide yeniden çarkları döndürmeye dönük kararlı adımlar atılmıştır. Üretim ve tedarik zincirinin kesintiye uğramaması, istihdamın korunması ve finansal sistemin sağlıklı işleyişinin sürdürülmesi için eş güdümlü politika adımları devreye konulmuştur. Böylece, salgının ekonomiye etkisi en aza indirilmiş, ekonomik faaliyette yılın üçüncü çeyreğinden itibaren de hızlı bir toparlanma başlamıştır. Salgının etkisinin azaltılmasına ve üretimin desteklenmesine yönelik tedbirlerle istihdam oranı artacak, işsizimiz iş sahibi olacak, ekonomideki konjonktürel sıkıntılar aşılanacak, vatandaşlarımızın ertelenen bazı talepleri ekonomide sağlanacak iyileşmeye de paralel olarak önümüzdeki dönemde karşılanacak ve toplumsal refah giderek artacaktır.

Şüphesiz, ekonomik gelişmelerin ve bütçe değerlendirmesinin dünya ekonomisiyle birlikte Türkiye ekonomisini de etkileyen olumsuzlukların dikkate alınarak yapılması doğru olacaktır.

Bu çerçevede, Türkiye’nin verdiği çok cepheli mücadeleyle geçirdiği zorlu süreç göz ardı edilmemeli, Covid-19’la birlikte son yıllarda kesafetini artıran iç ve dış gelişmeler ve terörle mücadelenin de dikkate alınması zorunlu bulunmaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi ve Sayıştay raporlarına da değinmek istiyorum. Anayasa’nın 160’ıncı maddesinde Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleriyle, mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemekle, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevlendirilmiştir. Sayıştay tarafından yürütülen 2019 yılı denetimleri neticesinde, genel uygunluk bildirimi, dış denetim genel değerlendirme raporu, faaliyet genel değerlendirme raporu, malî istatistikleri değerlendirme raporları ile kamu idarelerine ilişkin 190 adet Sayıştay denetim raporu olmak üzere toplam 194 adet Sayıştay raporu hazırlanmıştır. Buna göre, 225 adet kamu idaresinin kesin hesabı ile bu kurumların kesin hesaplarının merkezî yönetim kesin hesabına doğru yansıtılıp yansıtılmadığı ele alınmıştır.

Geçen yıl, Sayıştayın tespit edip bizim de gündeme getirdiğimiz kurumlarca sıklıkla yapılan hataların birçoğunun bu defa ilgili kamu kurumlarınca düzeltilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Tespit edilen bazı aksaklıkların düzeltilmesi, Sayıştay raporlarının dikkate alındığına, gereğinin yapılmasına özen gösterildiğine işaret etmektedir.

Bununla beraber, 2019 yılında yürütülen düzenlilik ve performans denetimleri kapsamında kamu idarelerinde toplam 1.903'ü mali rapor ve tabloları etkileyen hatalar, 3.800'ü mevzuata uygunluğu, 846'sı da mali kontrol ve iç kontrol sistemine ilişkin olmak üzere toplam 6.549 adet bulgu tespit edilmiş olup en fazla bulgu tespiti ise 4.070 adetle mahallî idarelerde olmuştur.

Sayıştay, yaptığı incelemeler sonucunda ödenek, bütçe gideri ve bütçe geliri tutarlarında değişikliğe yol açan bir tespitin bulunmadığını belirtmiş olmakla birlikte raporlarda gider açıklamaları bakımından kamu idareleri arasında bir uygulama birliğinin bulunmadığı, bütçe giderleri kesin hesap cetveli açıklamalarında sapmalar ve nedenleri hakkında yeterli bilgi verilememesinin hizmet gerekçesi ve hedeflerinin gerçekleşen bütçeyle karşılaştırılmasını zorlaştırdığını vurgulamıştır.

Ayrıca, Sayıştay tarafından bazı kamu idarelerinin 5018 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi gereğince öngörülen yasal süreler içerisinde ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak hazırlanması gereken performans programlarını hazırlamadıkları veya kamuoyuna açıklamadıkları tespiti yapılmıştır. Bazı kamu idarelerinde stratejik planın başarılı bir şekilde uygulanması için gerekli olan veri kayıt sisteminin kurulmadığı ya da sistemin tam, doğru ve güvenilir performans bilgisi üretilmesini sağlayacak yeterlilikte olmadığı vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, Sayıştay incelemelerinin ciddi bir şekilde yapılmış olduğunu, bunun ise kamu menfaatlerinin korunması ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesi fonksiyonu bakımından önemli gördüğümüzü ifade etmek istiyorum.

Bu düşüncelerle 2021 yılı merkezi yönetim bütçesinin tekrar hayırlı olmasını, milletçe huzur ve refahımızın artmasına vesile olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın Cemal Öztürk...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, Değerli Bakan Yardımcım, Strateji ve Bütçe Başkanım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesinhesap Kanunu Tekliflerinin görüşmelerine başladık. Yaklaşık bir ay süreyle Komisyonumuzda, bir o kadar da Genel Kurulda teklifi müzakere edeceğiz. Hayırlı, uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Bütçe görüşmeleri Hükûmetin vizyonunun ortaya konulduğu, Parlamentoda milletin temsilcilerine, dolayısıyla da millete hesap verilen bir platformdur. Hükûmetin yapacağı icraatların yol haritası olan bütçe teklifinin isabetli olması elbette tüm milletimizin hayrına olacaktır.

Değerli katkılar yapıyor sayın milletvekillerimiz. Elbette şu ana kadar ağırlıklı olarak muhalefet tarafı konuştuğu için hep bardağın boş tarafı gösterildi. Bu bütçe kanunu teklifi AK PARTİ hükûmetlerinin 19'uncu ve Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin de 3'üncü bütçesidir. Bizim demokrasi tarihimizde bu kadar uzun süreli bütçe yapan bir hükûmet, bir parti olmamıştır. Ben bütçeyi müzakere ettiğimiz bu esnada geçmişe bir göz atarak bardağın dolu tarafını da size arz etmek istiyorum.

2003-2019 arasında görülmemiş boyutta küresel krizlere rağmen Türkiye ekonomisi ortalama yüzde 5,3 oranında büyümüştür. Ekonomik büyüklük olarak 2001 yılında, dünyada 23'üncü sırada yer alan ülkemiz 16'ncı sıralara kadar yükselmiştir ve Türkiye'de son günlerdeki döviz kurlarındaki aşırı artışa rağmen 2019 yılı itibarıyla yine de 23'üncü sıradan 19'uncu sıradadır.

Dünyada büyüklük ölçeğinde kullanılan bir başka sıralama ölçütü ise bildiğiniz gibi, satın alma gücü paritesidir. Türkiye, satın alma gücü paritesine göre 2001 yılında 17'nci sırada iken 2019 yılı itibarıyla 13'üncü sıradadır.

Küresel krizden sonra 2010-2019 döneminde, ortalama yüzde 5,8 oranında büyüdük. Dünyadaki pek çok gelişmekte olan ülkeyi geride bıraktık. 2018 yılında ortaya çıkan ekonomik sorunlara karşı alınan tedbirlerle, bu sorunların olumsuz etkilerini 2019 yılının ikinci yarısından itibaren atlatmaya başladık, 2019 yılının ikinci yarısında başlayan toparlanma sayesinde yılı binde 9 oranında büyüterek kapatmayı başardık.

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınına rağmen üçüncü çeyrekte başlayan güçlü toparlanma sayesinde 2020 yılını da pozitif büyümeyle kapatacağımızı öngörüyoruz.

Son on yedi yılda yapılan atılımlarla alt orta gelir grubunda olan ülkemiz üst orta gelir grubuna yükselmiştir. Millî gelirimizi 3,2 katlayarak 238 milyar dolardan 2019 yılındaki hesaplamalara göre 760 milyar dolara çıkarmışızdır. Refah artmış, kişi başına millî gelirimiz 2001 yılında 3.100 dolar iken bu seviyeden yaklaşık 3 kat artarak 2019 yılında 9.213 dolar seviyesine çıkmıştır. Yine, satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelirimizi 9279 dolardan 28.424 dolara çıkardık. Satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelirden 2001 yılında Avrupa Birliğinin ortalama gelirinin yüzde 39,4'ü düzeyindeydik, 2019 yılında yüzde 61,2 düzeyine çıktık.

2021-2023 dönemi için öngördüğümüz yıllık ortalama yüzde 5,3'lük büyüme hedefiyle, ekonomide yeniden dengelenmeyi sağlamayı ve refah seviyemizi daha da artırmayı amaçlıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; istihdamın artırılmasına yönelik politikalarımız doğrultusunda 2005 yılında iş gücüne katılım oranı yüzde 44,9 iken 2020 yılı Temmuz ayında yüzde 50,3'e yükselmiştir. Son on beş yılda 2005 yılı Ocak ayından itibaren iş gücüne toplamda 10 milyon 800 bin kişi katılmıştır. Kadınlarımızın iş gücüne katılım oranı 2002 yılında yüzde 23,3 iken 2019 yılında yüzde 34,4'e yükselmiştir. 2009-2019 arasında, son on yılda yaşanan küresel krizlere rağmen 7,5 milyon ilave istihdam oluşturulmuştur. Bu da göstermektedir ki Türkiye ekonomisi yaklaşık olarak yıllık ortalama 750 bin ilave istihdam oluşturmuştur. Bu seviyeyle küresel kriz sonrasında en yüksek istihdam artışı sağlayan OECD ülkesi olmuşuzdur.

AK PARTİ iktidarıyla ihracatımızı iktidar döneminde 5 kat artırmışız. Dış ticarete küresel çapta atılımlar yaparak yeni ihraç pazarları kazandık. Teknolojik dönüşümü ihraç ürün kompozisyonuna yansıttık. 2002 yılında 36,1 milyar dolar olan ihracatımızı 2019 yılında 180,8 milyar dolara ulaştırdık. 2002-2019 döneminde ortalama olarak yüzde 66,9 olarak gerçekleşen ihracatın ithalatı karşılama oranı 2019 yılında eriştiği yüzde 86 oranıyla 2018 yılının 9,4 puan, 2002-2018 ortalamasından 20,2 puan üzerinde gerçekleşmiştir. 2002 yılında sadece 9 fasılda 1 milyar doların üzerinde ihracat yapabiliyorken 2019 yılı itibarıyla bunu 37 fasla taşımışız. 2019 yılı itibarıyla 1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştiren sektör sayısı -2019 yılında- 23'e ulaşmıştır. Türkiye genelinde uygulanan ihracat eğitimleri ve teşvikler sayesinde 2019 yılında ihracatçı firma sayısında yüzde 9,3'lük artış sağlanmıştır; hülâsa, Türkiye, ihracat yapmayı öğrenmiştir. 2002 yılında 1 milyar doların üzerinde ihracat yaptığımız ülke sayısı 8'ken 2019 yılı itibarıyla bunu 40'a yükseltmişiz. Yine 2002 yılında 1 milyar doların üzerinde ihracat yapan il sayısı 5 iken 2019 yılı itibarıyla bu, 19'a yükselmiştir. Ülkemiz küresel ihracattan binde 55 pay alırken 2019 yılı itibarıyla bunu yüzde 72 artırarak binde 95'e taşımışız. 2002 yılında 3,7 milyar dolar olan motorlu kara taşıtları ihracatımızı 2019 yılında yaklaşık 7 kat artırarak 26,9 milyara çıkarmışız. Bütün bu gelişmelerin sonucunda, dış kırılganlığın önemli göstergelerinden

biri olarak kabul edilen cari işlemler dengesi 2019 yılında 8,5 milyar dolar fazla vermiş; böylece cari dengenin gayrisafı yurt içi hasılaya oranı 2018 yılına göre 3,7 puanlık bir iyileşme göstererek yüzde 1,1 olarak gerçekleşmiş.

1992-2002 yılları arasında 11,6 milyar dolar doğrudan yabancı yatırım çekebilen Türkiye bu büyüklüğü 2003-2018 döneminde 18 kat artırarak 217,9 milyar dolara ulaştırmıştır.

2003 yılından önceki son on yedi yılda yıllık enflasyon ortalaması yüzde 66,33'tü. 2003 yılından itibaren geçen on yedi sene boyunca yıllık enflasyon ortalaması yüzde 9,62 olarak gerçekleşmiştir.

Faiz bütçesinden vatandaş odaklı bütçeye geçişi sağlayarak oluşturulan mali alanla memurlarımızı, asgari ücretlilerimizi, engelli vatandaşlarımızı, yaşlılarımızı, işçilerimizi, esnafımızı ve çiftçilerimizi unutmamışız, enflasyon karşısında ezdirmemişiz. 2002'de en düşük memur maaşı 392 liraymış, şimdi 3.719 lira; reel artış oranı yüzde 75. Net asgari ücret 184 liraymış, şimdi 2.325 lira; reel artış oranı yüzde 132. Engelli aylığı 25 liraymış, şimdi 811 lira, reel artış oranı yüzde 510. Yaşlılık aylığı 25 liraymış, şimdi 678 lira, reel artış oranı yüzde 410.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Doları söyle, doları!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sana da geleceğim, merak etme.

En düşük SSK emeklisinin maaşı 257 liraymış, bugün 2.147 lira, reel artış oranı yüzde 54. En düşük BAĞ-KUR tarım emeklisinin maaşı 66 liraymış bugün 1.513 lira, reel artış oranı yüzde 323. En düşük BAĞ-KUR esnaf emeklisinin maaşı 150 liraymış, şimdi 1.942 lira, reel artış oranı yüzde 138'dir. Bütün bu kesimlerimizin alım gücünde çok önemli iyileştirmeler yapmışız.

Değerli milletvekilleri, bütçeyle ilgili büyüklüklere gelirsek; 2002 yılında yüzde 11,5 olan merkezi yönetim bütçe açığının millî gelire oranı 2019 yılında yüzde 2,9 seviyesine gerilemiş. 2020 yılı itibarıyla, Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin de etkisiyle bütçe açığının millî gelire oranının 4,9 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. 2002'de merkezi yönetim harcamalarının yüzde 43,4'ü, neredeyse yarısı faize gidiyordu, 2020 yılı itibarıyla da bu oran yüzde 11,3'e indirilmiş. 2002 yılında vergi gelirlerinin yüzde 85,7'si faiz harcamalarına gidiyordu, bu oran 2020 yılında yüzde 17,4'e kadar indirilmiş. Faiz gelirlerinin millî gelire oranı 2002 yılında yüzde 14,4 iken, bu oran 2020 yılında yüzde 2,8'e gerilemiş. Faiz giderlerinin millî gelire oranı yüzde 14,4 kalsaydı eğer, 2002-2020 döneminde 1.1 trilyon TL tutarında faiz ödemek yerine 5 trilyon tutarında faiz ödenecekti. 2002 yılında yüzde 72,1'e ulaşan AB tanımlı genel yönetim borç stokunun millî gelire oranını 2020 yılının ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 39,4'e düşürmüştük, bu oranla Avrupa'nın en iyi olan ülkeleri arasındayız. 2002 yılında hazine ortalama dokuz ay vadeyle borçlanabiliyordu, 2020 yılı ilk dokuz ayı itibarıyla nakit iç borçlanmamızın ağırlıklı ortalaması otuz iki aya çıkmıştır. 2002'de bu borcun faiz oranı yüzde 57,8'di, bugün ise yüzde 9 dolaylarındadır. Yani hem uzun vadeli borçlanıyoruz hem de bu borcun faiz oranını düşürmüştük. 2020 yılı ilk dokuz ayında nakit iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama faiz oranı yüzde 8,59'a gerilemiş.

Değerli milletvekilleri, bütün bunlara ilaveten; tarımda, gıdada, imalat sanayisinde, savunma sanayisinde, girişimcilikte, KOBİ'lerde, ulaştırmada, lojistikte, enerjide, madencilikte, turizmde, hizmet sektöründe, adalet hizmetlerinde, güvenlik hizmetlerinde, bilgi ve iletişim teknolojileri alanında, eğitimde, kültürde, gençlik ve sporda, sağlıkta, sosyal korumada, kadın, aile ve çocuk konusunda, yaşlılar ve engelliler konusunda, istihdam konusunda, çalışma hayatında AR-GE'de ve yenilik alanında, çevre konusunda, mekânsal planlamada ve şehircilik alanında, kentsel dönüşüm ve konut alanında, kırsal kalkınma alanında... Bütün bu alanlarda AK PARTİ hükümetleri devrim niteliğinde işler başarmıştır.

Tabii söylenecek çok şey var. Sayın Bekaroğlu ben burada yokken bana sataşmış, demiş ki: “Bana katılıyor.” Mehmet Bey’le bizim geçmişimiz epey eskidir; aynı üniversitede beraber hocalık yaptık. Sağ olsun, onun dışında sosyal alanlarda da birlikte çok faaliyetler yaptık.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Öztürk, sataşmadım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Biliyoruz, biliyoruz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Dolayısıyla, Mehmet Hoca beni çok sever, ben de onu severim ama benim “siyah” dediğime o mutlaka “beyaz” der, onun “beyaz” dediğine ben mutlaka “siyah” derim, öyle bir şeyimiz de var, hatıralarımız çok. Elbette benim kötülüğümü istemez, mutlaka benim iyiliğimi söylemiştir. Ama tabii ki muhalefet, demokrasilerde vardır, demokrasinin güzelliği bu. Elbette dünya cennetten ibaret değil. Bütün bu olumlu yanlar yanında eksiklerimiz de olur, muhalefet bunun için var, sizler değerli katkılarda bulunuyorsunuz. Biz iktidar grubu olarak Hükümetimizin yaptığı, yapacağı bu hizmetlerin arkasındayız, onlara güveniyoruz.

Ben yeri gelmişken bir teşekkürü ifade ederek sözlerime son vereceğim -aslında söyleyeceğim çok şey var- 22 Ağustos 2020 tarihinde Giresun ilinde büyük bir sel felaketi yaşadık. O sel felaketi görülmemiş bir olaydı. Bir yılda yağması gereken yağmur bir saatte yağdı, öyle düşünün ve birçok ilçemiz, köyümüz, yolumuz sel felaketinde tahribata uğradı. Devlet bu ki, Hükümet o kadar güçlü ki anında Giresun’un yardımına koştular. Ben buradan bütün Giresunlular adına, milletim adına, halkım adına başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Cumhurbaşkan Yardımcımıza... Kendileri teşrif ettiler, Sayın Cumhurbaşkanım teşrif ettiler, bakanlarımız ilk saatten itibaren gece gündüz demeden oradaydılar. Yaklaşık on beş gün Sayın İçişleri Bakanımız, Tarım Bakanımız, Ulaştırma Bakanımız, adını şu anda saymaktan âciz olduğum genel müdürlerimiz, devletimiz Giresun’da yanımızdaydı. Devletimizin gücünü orada gördük, hissettik; acılarımızı paylaştılar, bize hissettirmediler. Ben tekrar teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını dilerken Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız 2020 yılı bütçe teklifinin sunumunda “Teklifin temel misyonu, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını sebebiyle siyasi ve ekonomik bakımdan küresel bir yeniden yapılanma sürecinde bulunduğumuz bir dönemde Türkiye ekonomisinin yoluna daha güçlenerek devam etmesini sağlamaktır.” şeklinde bir ifade kullandı. Yine ifadesinde, bütçemizin maksadının, amacının salgının etkisiyle yeniden şekillenen küresel dünya düzeninde ülkemizin hak ettiği yeri alması olduğunu söyledi. Salgın tüm dünyada hayatı, üretim ve ulaşımı durdurmuşken hem kendi kendine yeten hem de dost ülkelerin imdadına yetişen Türkiye’nin bütçesi, olarak ifade etti. Ben kendisine, ekibine teşekkür ediyor, kendilerini tebrik ediyorum.

Evet, 2021 yılı bütçesi, dünyanın en güçlü ülkelerinin şaşkınlık içinde olduğu bir dönemde bütün yatırımlarıyla, şehir hastanelerinden otoyollara, fabrikalardan barajlara kadar pek çok eseri hizmete açarak hizmete devam eden dirayetli bir Hükümetin bütçesi olduğuna inanıyor ve tekrar ülkemize, milletimize, bütün insanlığa hayırlar getirmesi temennisiyle hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Öztürk, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Strateji ve Bütçe Başkanımız, bürokratlarımız, Sayıştay üyelerimiz, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, 2021 bütçesi, askıda ekmek bütçesidir; 2021 bütçesi, yoksullaşma bütçesidir, yoksullaştırmayı kalıcı hâle getiren bir bütçedir, emekçiyi vergi şampiyonu yapan bir bütçedir.

İki gün önce Malatya’da bir olay yaşandı. Bir esnaf Sayın Cumhurbaşkanına çıktı, dedi ki: “Geçinemiyoruz, eve ekmek götüremiyoruz.” Yani, bunu göze alan esnaf açısından baktığımızda, korumalar tarafından tartaklanmak var, azar işitmek var; eğer bunları göze alarak bir esnaf, Sayın Cumhurbaşkanına ulaşip bunları söylüyorsa demek ki bıçak kemiği delmiş geçmiş. Tabii Sayın Cumhurbaşkanı “Bu, bana biraz abartı geldi.” dedi ama mızrak çuvala sığmıyor, abartı değil, sokaklarda, fabrikalarda, köylerde bu gerçekleri bütün ülkemiz de görüyor, bizler de görüyoruz.

Şimdi, bir tablo göstermek istiyorum izninizle: Tek adam rejimi nasıl başladı -biteceği günler de yakın- nasıl gidiyor? 9 Temmuz 2018 itibarıyla tek adam rejiminin başladığı tarihte dolar 4,6 lira, 26 Ekim 2020 tarihi itibarıyla -yani dün- 8,02 lira. Arkadaşlar, bu konuda yalnız bir şeyi itiraf edeyim, şu tabloyu üç gün önce hazırladım, üç günden beri doların fiyatını, bugün belki 5’inci, 6’ncı defa değiştirdim, en son 8,02’ydi sanırım bugün 8,14’e çıkmış. Çeyrek altın, 9 Temmuz 2018’de 296 lira, bugün, yani 26 Ekim itibarıyla 789 lira. Kısacası fren tutmuyor, tek adam rejimi çöktü. Diğer bir istatistik: Türkiye İstatistik Kurumunun birçok kelime oyunlarına, rakam oyunlarına rağmen tek adam rejiminde istihdamdaki kişi sayısını baz aldığımızda, nasıl başladı: 9 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla -bu, TÜİK’in kendi sayfasından alınan rakam- 29 milyon 265 bin kişi istihdamda, 31 Temmuz 2020 itibarıyla -henüz daha Ekim verilerini almadık- 27 milyon 260 bin kişi istihdamdaki kişi sayısı. Yani, iki yılda 2 milyon kişi artık istihdamda değil.

Bu tabloda elbette bu ülkede esnaflar evlerine ekmek götüremez, elbette çiftçi her gün değişen dolar fiyatları karşısında maliyetini karşılayamaz ve elbette vatandaşın alım gücü düşer, toplumsal sorunlar artar. İstedığınız kadar halkın bütçesini bu salonlara hapsedmeye çalışın, istediğiniz kadar halkın bütçesini kendi denetimine açmamak için engellemeler, kısıtlamalar getirin, gerçekleri halkımız görmekte ve en kısa zamanda da bunun demokratik yollardan cevabını sizlere mutlaka verecektir.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz geçen hafta bu Komisyonunda çalışma hayatını daha da güvencesiz hâle getiren, kıdem tazminatını tırpanlayan bir torba yasa teklifi geçti. Ekonomik kriz ve pandeminin neden olduğu çöküntünün üzerine bir de kendi iktidarının devamından ve sermayenin çıkarından başka şey düşünmeyen siyasi iktidarın getirdiği bu yasalarla eve ekmek götürmenin bedeli daha da ağırlaştı. Daha düşük paraya daha yoğun ve güvencesiz çalışmak zorunda kalan işçiler sadece yoksullaşmayacak, karınlarını doyurmak uğruna iş cinayetlerinde daha da çok ölecekler. Borcunu dahi ödeyemeyen esnaf, zanaatkar, çiftçi daha da borçlanacak, birçoğu bu borçları ödeyemediği için işinin yanı sıra sahip olduğu malı mülkü de kaybedecek. Sermayenin kâr alanı hâline gelen sağlık, eğitim, sosyal güvenlik hak olmaktan daha da uzaklaşacak, yaşam kaynağı dağlar, ovalar, dereler, denizler bir avuç sermayedar daha çok kâr etsin diye daha çok tahrip edilecek.

Değerli arkadaşlar, Sayın Oktay, 21 Ekim Çarşamba günü bizlere yaptığı sunumda Covid-19 salgını sebebiyle siyasi ve ekonomik bakımdan küresel bir yeniden yapılanma sürecinde olduğumuzu anlattı. Bütçenin temel amacının da bu yeniden yapılanma sürecinde ülkemizin hak ettiği yeri alması olduğunu vurguladı. Ben de konuşmamda Sayın Oktay’ın değindiği noktalara değinerek elimizdeki bütçenin “askıda ekmek” bütçesi olduğunu ve bütçenin işsize ancak sabır vadettiğini sizlere göstermeye çalışacağım.

Değerli arkadaşlar, iktidar, salgın nedeniyle bütün dünyada tartışılan tedarik zincirlerinin kısılması stratejisine yaslanarak Türkiye’yi Avrupa’nın Çin’i yapmayı hedefliyor. Bu noktayı biraz açmak istiyorum. Dünya Sağlık Örgütü ve çeşitli uzmanlar diyor ki: “Bir pandemiler çağına girdik.” Yani Dünya Sağlık Örgütüne göre, bu pandemiye yensek de önümüzdeki dönemde yeni pandemilerle

karşılaşabiliriz. Ekonomi de buna göre yeniden şekillenecek. Bundan dünyanın sanayisi güçlü ülkelerinin çıkardığı sonuç şu: Madem pandemilerde ekonomi sekteye uğruyor, sanayi için gerekli mal ve hizmetlerin tedariki gecikiyor, ben de hiç olmazsa tedarik zincirini olabildiği kadar yakına kurayım ki bu süreçten olabildiğince az yara alayım. Sayın Oktay da bunu “Yapısal değişikliğe uğrayan küresel tedarik zincirinde ülkemizin uluslararası rekabetçiliğinin artırılmasını hedefliyoruz.” cümlesiyle vurgulamıştır. İktidarın salgını fırsata çevirme anlayışı da buna dayanıyor. “Eğer, böyle bir yapılanma sürecinde yer alır, ihtiyacımız olan parayı ülkemize çekersek ekonomiyi şu anki iflas durumundan çıkarırız.” demek istiyor. Tabii, bu, tam bir “Hayaldi, gerçek oldu.” durumudur. Daha 2011’de Zafer Çağlayan “Gelecekte Türkiye Avrupa’nın Çin’i olacak.” demişti. Şimdi bunun için fırsat doğdu, artık büyük tekeller işsizimizi daha ucuza sömürebilir, gerekli çevre ve sağlık şartlarından muaf olabilir, kamusal kaynaklarımızı daha rahatça sömürebilir. Bu anlayışı nasıl kabul edebiliriz? Biz neden yüksek istihdam yaratan, yüksek katma değerli, kamu kaynaklarına dayalı bir sanayileşme politikası üretmiyoruz da başka ülkelere ucuz emek gücü sunan bir yolu seçiyoruz? Şu çok net: Ülkemize sermaye çekecek ucuz emek gücünden, kamusal kaynaklardan başka bir şeyimiz kalmadı çünkü; göstergeler bunu açıkça ortaya koymakta.

Değerli arkadaşlar, Sayın Oktay sunumunda “2021 bütçesi, en büyük ekonomiler derinden etkilenirken OECD ve Avrupa Birliği ortalamalarından pozitif ayrılarak güçlü şekilde toplanmaya başlayan Türkiye’nin bütçesidir.” dedi; bu bana biraz abartı geldi. Benim elimde aynı kaynaktan aldığım göstergeler farklı şeyi söylüyor. Sayın Oktay diyor ki: “2019 gelişmekte olan ülkeler için kötü bir yıldır. Bu ülkeler yüzde 3,9 büyüdü.” Peki, biz ne kadar büyüdük? TÜİK verilerine göre yüzde 0,9 büyüdük. Burada benim gördüğüm bir pozitif ayrışma yok, oysa Sayın Oktay diyor ki: “Türkiye ekonomisi yeniden dengeleme süreciyle birlikte 2019 yılında kırılganlıkları azaltma yönünde önemli mesafe almıştır.” Biz alınan bir mesafe göremiyoruz.

Sayın Oktay yine “IMF, 2020 Ekim Dünya Ekonomik Görünüm Raporu’na dayanak ‘2020 yılında gelişmekte olan ülkeler kötü performans sergileyerek yüzde 3,3 daralacak.’ şeklinde bir açıklama yaptı.” diyor. İşin sırrı burada. Aynı rapor, Türkiye için 2020 yılında yüzde 0,5 küçülme öngörüyor, bu da bu tabloda gösteriliyor zaten. Ben burada da bir pozitif ayrışma göremiyorum. Zaten, Sayın Oktay raporun Türkiye için söylediğinden bahsetmiyor.

Bir de Sayın Oktay açıklamasında V tipi toparlanmaya işaret ediyor. Sevgili hocalarım mazur görsün, ekonomist değilim ama V tipi toparlanma ani bir düşüşü ve akabinde ani bir yükselişi ifade ediyor bildiğim kadarıyla.

Şimdi, şurada otururken Türkiye’nin gerçeklerine ve sokağa baktığımızda hatta dün bir ilimizde bir mahkûmun “Geçinemiyorum, organlarımı satılığa çıkardım.” diye çıktığı bir yerde, ayçiçek karşılığında kan bağışlarının yapıldığı bir yerde “Geçinemiyorum, eve ekmek götürüyemiyorum.” diyen esnafın olduğu yerde acaba Türkiye’deki V tipi toparlanma nasıl oluyor diye düşündüm, ben de bunun şurada otururken farklı bir versiyonunu çizdim. Aslında Türkiye’de V tipi bir toparlanma değil, adına K tipi mi diyelim, yoksa ters V mi diyelim bilemedim, şimdi aklıma geldi. Türkiye’deki toparlanmanın biçimi şu: K tipi diyelim, yukarıya doğru gelişenler, yandaşlar, aşağı doğru giden fakirleşenler, yoksullar. Aslında Türkiye’de K tipi bir yoksullaşma ve yandaşların yükseldiği bir ortam yaşamaktayız.

Diğer bir nokta şudur: Tek adam rejimine geçilmesiyle birlikte yayımlanan orta vadeli plandaki hedefler her yıl büyük sapmalarla değiştirilmektedir. Buradan anlaşıyor ki tek adam rejimi hiçbir doğru öngörü yapmamaktadır. Tabii, yiğidi öldürüp hakkını vermek lazım, geçen ay yayımlanan ekonomik programında 2023 için beklenen dolar kuru 8,02 idi; üç yıl önceden ulaştık oraya kur oldu 8,8. Vallahi bravo, bu ne hız demekten kendimizi de alamıyoruz.

Değerli arkadaşlar, 2021 bütçesi, yoksul halkı vergi yükünü sırtlamaya mecbur bırakan bütçedir. 2021’de 1 trilyondan fazla vergi toplanacak, toplanacak olan her 100 liralık verginin 52 lirası sadece iki vergiden; KDV ve ÖTV’den elde edilecek. Ülkemizin içinde olduğu ekonomik buhran nasıl saraya uğramadıysa bütçeye de yansımamıştır. Saray, gelecek yıl, “Sıftahsız dükkân kapatan esnaflarımızdan, borca batırdığı çiftçilerimizden, KOBİ’lerimizden, işlerini ellerinden aldığı işçilerimizden, mutfağındaki tencereyi kaynatamayan ev kadınlarımızdan, sayıları 13 milyonu bulan işsizlerimizden 1 trilyon 58 milyar lira vergi toplayacağım” diyor. Bu şu demektir: Vergi rekortmeni yine vatandaş olacaktır.

Değerli arkadaşlar, 2021 bütçesi, faydasını görme açısından, Sayın Oktay’ın dediği gibi toplumun her kesiminin, her bir ferdinin bütçesi değildir. Bu bütçe, sırtını tamamen yoksul ve orta gelirli halka dayandırmaktadır. Gördüğümüz gibi bütçe gelirlerinin çok büyük bir kısmı dolaylı vergilere; KDV, ÖTV ve ücret gelirlerine dayanmaktadır. Faiz ödemeleriyle rantiyeye giden paralar, yandaş müteahhide garanti ödemeleri, büyük sermaye gruplarına yapılan devasa indirimler bütçenin kaymağını kimin yediğini açıkça göstermektedir.

Bu bütçe, faiz lobisiyle baş ettiğini iddia edenlerin hazırladığı faiz bütçesidir. 2021 bütçesinde bir avuç sermaye grubuna 179,5 milyar TL’lik faiz transferi yapılacaktır. 2021 bütçesinde faizler, vergi gelirlerinin beşte 1’ini peşinen yutmuştur. Bir karşılaştırma yapalım, tarımda milyonlarca üreticiye destek olmak üzere 2021 bütçesine konulan ödenek 31 milyar liradır yani bir avuç sermaye grubuna gidecek 179,5 milyar TL’lik faiz transferinin altında 1’i kadar. Ayrıca bu durum 4588 sayılı Kanun’un 21’inci maddesine de aykırıdır. Bu kanun gereği tarım desteğinin millî gelirin yüzde 1’inin yani yaklaşık 45 milyar TL’nin altında olması gerekir. Dolayısıyla bu bütçe, tarımsal anlamda da baktığımızda yoksullaştırma bütçesidir.

2021 bütçe harcamalarının yoksullaştırıcı özellikleri arasında personel ödeneklerinin yetersiz artışı, emeklilerin sefalet aylıklarına mahkûm edilmesi, yatırım bütçesinin yetersizliği nedeniyle bütçenin istihdama katkısının zayıflığı, pandemi koşullarında bile eğitim ve sağlık yatırımlarının sosyal yardımlardan yetersizliği, çiftçinin gene piyasanın acımasız sömürüsüne terk edilmesi, esnafın salgın koşullarında yalnız bırakılması açıkça görülmektedir. Örneğin, bütçede, Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlar Programı’na 38 milyar lira ayrılmış, oysa, biraz önce söyledim, bir avuç sermaye grubuna 179,5 milyar TL’lik faiz transferi yapılacaktır.

Değerli arkadaşlar, bu bütçe, sermayeye teşvik bütçesidir. Teknik söylenişle, vergi harcaması olarak kayıtlara geçen, aslında patronlardan alınacak vergilerin, alınmış ve teşvik amacıyla yine patronlara verilmiş gibi gösterilmesinden başka bir anlamı olmayan bu kalemler 2021 bütçesinde 222,7 milyar lira tutuyor. 2021 yılında, teşvik, istisna gibi gerekçelerle patronlardan alınacak 222,7 milyar TL’lik vergiden vazgeçilmesi planlanırken 2021 yılında toplam vergi gelirinin 922 milyar olmasının planlandığı düşünüldüğünde; devlet, patronlar lehine vergilerin yüzde 25’inden vazgeçiyor, yani halkın toplam parasının dörtte 1’i sadece vergiden vazgeçme yoluyla sermayeye aktarılıyor. 2020 bütçesinde, bu rakam 195,6 milyar TL idi ancak bu yıl sunulan bütçede 2020 harcaması 230,8’e çıkartılmış, patronlara 35 milyar TL’lik daha vergi kıyağı yapılmış.

Bu bütçe, halka sırtını dönüp kamu garantilerine milyarlar akıtmanın bütçesidir. Büyük ölçekli kamu yatırımlarının yap-işlet-devret veya kamu-özel iş birliği sistemleriyle gerçek maliyetinin 5-10 katına çıkartılması ve döviz temelinde on yıllar sürecek garanti ödemelerine bağlanması kamu kaynaklarının peşkeş çekilmesi demektir. Osmanlı’yı batıran bu soygun sisteminin üç yılda bütçeye getireceği garanti ödemeleri yükünün 109 milyar TL olduğu görülmektedir. Yük, özellikle Sağlık Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü gibi bu tür mega yatırımlar üstlenen kurumların üzerindedir. Bu kurumlar, garanti ödemeleri dışında yatırımlarına kaynak ayıramaz duruma gelmiştir.

İhtiyacımız olan, güven veren, üretim ve istihdamı destekleyen, adil vergilendirmeye dayalı, adaleti ve insan haklarını her şeyin üzerinde gören güçlü bir sosyal devlettir. Kimsenin şüphesi olmasın, cumhuriyetin ikinci yüzyılını böyle bir sosyal devlet inşasıyla karşılayacağız. Hakça bir düzeni hep beraber Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizler kuracağız.

2021 yılının bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Girgin.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Cemal Bey burada olsaydı iyi olurdu ama... Cemal Bey bir dizi rakam sıraladı yukarıdan aşağı. Dinleyince, vallahi, şunu düşündüm, dedim ki: Biz burada takoz oluyoruz; bırakalım, gidelim, bu işler devam etsin, gitsin... ve her şey yolundaymış.

Cemal Bey'in yaptığı açıklama veyahut da verdiği rakamlar, örneğin şu gerçeği izah etmiyor: Niye biz son üç yılda, dört yılda 150 milyar dolara yakın gelir kaybına uğradık? 12 küsur milyar dolar fert başı millî gelirden bugünkü seviyesine, 8'e düştük; bugün 4 milyar dolar daha da fakirleştik.

Yine, Cemal Bey'in söylediği rakamlardan hareketle, dünya ekonomisinden on beş yıl önce, yirmi yıl önce aldığımız pay bugün niye yüzde 1'in altına düştü? Rakamlar güzel fakat bunu açıklamıyor. Veyahut da 2002'de, ilk iktidara geldiklerinde devraldıkları mirastan sonra düzelttikleri rakamlar, örneğin bütçeden kendi dönemlerinde faize ödenen harcamalar, gelirler niye zaman içerisinde giderek arttı da bugüne geldi, giderek niye aşağıya gelmedi? Evet, bu rakamlar güzel fakat Türkiye'nin gerçeklerini, maalesef, açıklamıyor. Dolayısıyla, söylemek istediğim şu ki biz bir plan, proje ekonomisiydik ve bu plan, proje ekonomisi çerçevesinde de ülkenin bozulan mali yapısını, üretkenlik yapısını, sosyal yapısını bir ölçüde iki yakasını bir araya getirdik ve dolayısıyla da bir noktaya gelmiştik ama bugün tekrar geldiğimiz nokta itibarıyla devraldığımız noktanın gerisine düşüldü.

2021 yılı bütçe sunumunda Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım bir yerde şöyle diyor, Cemal Bey de söyledi: "2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifleri, salgın tüm dünyada hayatı, üretimi ve ulaşımı durdurmuşken hem kendi kendine yeten hem de dost ülkelerin imdadına yetişen Türkiye bütçesidir." Ne güzel, vallahi inanmak isterdim. Ama bu sözün söylendiği gün dolar aldı başını gidiyor, ne yapılacağı belli değil, müdahale edebilecek kapasitesi yok ülkenin. Hazinesin nakit ihtiyacı had safhaya gelmiş ve dolayısıyla da birikmiş alacaklarının peşine düşmüş. Bunun için iki gün önce biz bir kanun geçirdik, 500 milyar TL'lik alacağı; sosyal güvenlik vesaire dâhil bunu nasıl tahsil edebileceğimiz konusunda bir kanun geçirdik ve üstelik bu rakam dokuz aylık bütçe açığının 4 katı ve yıl sonu öngörülen açığın da 2 katı. Bunun üzerine, 27 ekimden itibaren ertelenen vergilerle vesaire gelecek. Keşke şu sunumun başında öngörülen ve söylenen sözler gerçek olabilseydi de ben de mutlu olsaydım ama maalesef değil.

Ekonomi politikaları boşlukta cereyan etmiyor, belli bir çerçevenin içerisinde oluşuyor ve dolayısıyla bunun bir hukuki çerçevesi var, sosyal çerçevesi var. O çerçeve içerisinde de ekonomi yönetimi, risk alanlara üretkenlik gösterebilmeleri, iş ve aş üretebilmeleri için yön, yol, istikamet, misyon ve vizyon gösteriyor. Bunun için de elbette bunları yapmak belli bir zaman diliminde oluyor ama O zaman dilimi uzadıkça da bunu yapabilmek imkânı giderek azalıyor. Kolay değil, bugünden beş yıl sonrasını planlamak, beş yıl sonrasının ekonomik değişkenlerinin ne olacağını bilmek ve ona göre karar almak ve bugün birtakım tedbirler almak kolay bir şey değil. Bu herkes için geçerli ama bu yapılmak zorunda ve bu da yapılıyor.

Dolayısıyla ekonomi politikalarının oturduğu bir çerçeve var. Bu çerçevenin en başında beş yıllık kalkınma planları var. O kalkınma planlarından hareketle -arkadaşım da söyledi sabahleyin- bir orta vadeli plan var, o plana bağlı bir mali plan var, yıllık programlar var. O programlar çerçevesinde toplumda üreticilere, tüketicilere, risk alanlara bu planlar yön ve yol gösteriyorlar. Dolayısıyla şu belge, yani 2021 yılı YEP Programı önümüzdeki üç yılda üreticiye, tüketiciye, öğrenciye, sendikacıya, toplumun her türlü ekonomik birimine yön ve yol gösteren bir belge. Dolayısıyla bu belge bir koordinasyon belgesi, bu belge eski DPT veyahut da şu anda Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Merkez Bankası, BDDK, Hazine, bütün bu ekonomik aktiviteleri yapan ve düzenleyici ve denetleyici eylem yapan kuruluşlar arasında bir çerçeve çiziyor ve bu çerçevede de bir plan, proje çerçevesinde onları organize ediyor. Dolayısıyla bu belge son derece önemli ama bugün şu an geldiğimiz nokta itibarıyla, maalesef bu belge, arkadaşımın da sabah söylediği gibi... Yani bunu lütfen hafife aldığımı falan söylemeyin ama bunun içindeki rakamların önemli bir kısmı artık bugün ortadan kalkmıştır yani tırnak içinde söyleyeyim, arkadaşım da söyledi “çöp”tür ya! Dolayısıyla buradan biz nasıl bir sonuca gideceğiz, nasıl bir ekonomik perspektif vereceğiz de toplum üretecek, tüketecek? Dolayısıyla bu bir koordinasyon belgesi fakat bu koordinasyon belgesi maalesef bugün önemini kaybetmiştir. Bu dakika itibarıyla, eğer böyle olarsa ben bu belgenin bundan sonra üretilmemesinin daha doğru olacağını düşünüyorum.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ne ise rakamlar üzerinden konuşun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Efendim?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ne konuşacaksanız rakamlar üzerinden konuşalım, “çöptür” diye ifade etmeye gerek yok.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Rakamları sabahleyin arkadaşım verdi. Yani 2020 yılı için, 2021, 2022 yılları için rakam bunun içerisinde.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Çöptür” diye hakaret edemezsiniz, değerler üzerinde görüşlerinizi varsa görüşlerinizi söylersiniz, cevabını veririz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Efendim, benim niyetim üzüm yemek, ben, bağcı dövmek niyetinde değilim ama maalesef, bu belge ilk defa üretilmiyor, bu belge geçmişte de üretildi, bu belge o kadar kıymetli bir belge ki, Türkiye’de sanayicinin, iş adamının, finansçının başucu kitabıdır bu ve bunu sürekli yanında tutar ve Türkiye, bunu ilk defa da üretmiyor ve bu kitabın geçmişte bir kredibilitesi vardı ve o kredibilite sayesinde de bu ekonomi, ülke kesintisiz 29 çeyrek büyüdü ama bugün bu belgenin bir kredibilitesi yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi, Sayın Yılmaz, bir saniye müsaade edin; burayı, bu toplantıyı ben yönetiyorum. Sayın Yılmaz, böyle bir ifade kullanmak... Bir saniye efendim bir dinleyin, bir dinleyin.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, zamanınızı almayayım, “çöp” kelimesini geri alıyorum; zamanınızı almayayım, “çöp” kelimesini geri alıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Size yakışan bir ifade değil bu.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır efendim, onu asla kabul etmiyorum, sabahleyin ben de “çöp” dedim. Çöp, değersizliği ifade eder şu programın...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya olur mu Sayın Usta ya! Lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – ...değeri olup olmadığını söyleyebilirsiniz, rakamları itibarıyla söyleyin. Ya, şu anda geçersiz hâle gelmiş bir doküman, hiç dönüp bakmıyorsunuz bu dokümana.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Usta, şimdi, bu geçersiz diyebilirsiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Değersiz dedim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Daha doğrusu, rakamlar gerçeği yansıtmıyor diyebilirsiniz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Kelimeleri tüketmeyelim, geri aldım tamam.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ama böyle bir ifade kullanmanız doğru değil arkadaşlar ya.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Çöp değil, geri aldım, tamam.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Peki, efendim teşekkür ediyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Oktay, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, çöp bir hakaret kelimesi değildir.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Kesinlikle.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – İşe yaramayan, kullanıma gereksiz bulunan şey demektir; Türk Dil Kurumu da bunu böyle tarif eder dolayısıyla bunu bir hakaret kelimesi olarak almak sadece ve sadece polemik yaratmaktır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar, bir saniye, bir saniye tamam.

ERHAN USTA (Samsun) – Rahatsız olmanız gereken şey, bugün kurun 8,17 olmasıdır Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Eleştirilerinizi yaparsınız, cevabını veririz.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani değersiz, işe yaramayacak...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen.

Sayın Usta, düşüncesini Sayın Yılmaz ifade edebilir sizin açıklamanıza gerek yok ama olabilir mi öyle bir şey ya.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, aynı eleştiri benim de fikrimdi. Ben de kullandım bu ifadeyi ve arkasındayım ifademim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Oktay, Cumhurbaşkanı Yardımcımız herhâlde söz talep ettiniz, buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Yasakçı zihniyeti bütçeye getirmeyin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, söyleyeceğimi söyledim, gerekli eleştiriler yapılır, bu eleştirilere biz cevabımızı veririz ama “çöp” şeklinde, hakaret şeklinde bir eleştiri söz konusu olamaz. Burada bir çalışma vardır, tüm kurumlarımızın yaptığı bir çalışma vardır. Bu kurumlarımızın yaptığı çalışmaya, burada sunulan bütçeye “çöp” denilmesini biz kabul edemeyiz, reddediyoruz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Efendim, çöp kelimesi hakaret değildir, niyetimde de hakaret diye bir şey söz konusu değil. Niyetim, üzüm yemek, bağcı dövmek değil. Bu gerçeğe yüz yüze kalmaktan sıkıntı çekiyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz.

Evet, Sayın Yılmaz, devam edin.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Dolayısıyla bir işin makro çerçevesi olurdu ve bu program yapılırken birtakım makro varsayımlar yapılırdı, o varsayımlar çerçevesinde bir makro model olurdu, o modellerle sistem çalıştırılır, istihdam, enflasyon, büyüme, ithalat, ihracat, cari açık vesaire nereye gidiyor diye iktidarın siyasi tercihlerini yansıtacak şekilde bir durum ortaya çıkar ve ona göre de politika

uygulamaları yapıldı. Sayın Ağbal, bunu bilir, geçmişte bu tür programlar yapıldı ve bu tür belgeler üretildi ve bu tür belgeler saygı görüyordu ve sanayicinin, iş adamının, tüccarın başucu kitabıydı bu ama bugün böyle bir kalite ortadan kalktı ve bugün itibarıyla, en azından şu kur varsayımları itibarıyla bitti bu ve sabahleyin arkadaşımız söyledi. Dolayısıyla böyle bir çerçeve yok, böyle bir çerçeve olmayınca da el yordamıyla gidiyoruz ve el yordamıyla gittiğimiz için de maalesef kur, faiz sarmalının içerisinde debelenip duruyoruz. Artık bizim, bunların içinden çıkmamız lazım, kur da faiz de bunlar birer araç, bizi hedefe götürecek olan araç, doğru dürüst uygulandığında bizi götüreceği yer, refahı artıracak olan, makul, sürdürülebilir bir büyüme ama bu bizi maalesef oraya götürmüyor.

Biraz önce benden önceki bütün konuşmacılar, arkadaşlar da söyledi: 2002 yılında öngörülen enflasyon, büyüme, cari açık, kendi içerisinde tutarlı mı, değil mi; takip eden yıldaki tutarlı mı, değil mi vesaire; bütün bunlar üzerinde herkes tarafından bir şey söylendi ve zaten dediğim gibi, geline nokta itibarıyla da önemli ölçüde buradaki varsayımlar geçerliliğini yitirdi. Geçmişte, dediğim gibi, biz bunu yapardık ve her üç ayda bir de acaba neresindeyiz diye, ortaya çıkan durum muvacehesinde modeli bir daha çalıştırır ve ondan sonra nerede hatamız var, nereden nereye gidiyoruz diye düzeltmeler vesaireler yapıldı ama maalesef böyle bir şey söz konusu değil.

Buradan hareketle, mesela, burada -öngörülen tedbirlerden- cari açık sorunu nasıl çözülecek? Yüzde 5 büyüyeceğiz ve dolayısıyla yüzde 5 büyümek için ne tür kaynaklara ihtiyacımız var, o kaynaklar nerede? Böyle bir açıklama, böyle bir yol ve yöntem bu raporda ortaya konulmamış, kaynak yok burada. Kaynağı nereden bulacağız, büyüyeceğiz ama kaynağı nereden bulacağız? Dolayısıyla burada akliselim olarak yapılması gereken şeyleri, -geçmişte- akla dayalı, bilime dayalı, açık, eleştiriye konu olabilen yol ve yöntemleri ortaya koymamız lazım.

Şimdi, örneğin, burada enflasyonla ilgili olarak deniliyor ki: “Yeni Ekonomi Programı çerçevesinde enflasyonun kalıcı biçimde tek haneli seviyelere düşürülmesine yönelik çalışmalar ilgili tüm kurumların eş güdümüyle yürütülmeye devam etmektedir.” Nedir bu eş güdüm? Mesela, Merkez Bankasıyla olan ilişkilerinizi yeniden mi tanzim edeceksiniz? Faizle ilgili yaptığınız varsayımları tekrar gözden mi geçireceksiniz? Merkez Bankasının üzerindeki piyasa algısı böyle. Siz diyebilirsiniz ki “Hayır, böyle bir şey yok.” Ama piyasa böyle algılıyor ve bunun da bir bedeli var, bunu ödöyoruz. Dolayısıyla “Merkez Bankası bağımsızlığını yitirdi.” deniliyor. Bu konuda ne yapacaksınız, ne yapmayı düşünüyorsunuz? “Mal ve hizmet piyasalarında rekabet ve verimliliği artıracak, gıda fiyatlarındaki yapışkanlıkları giderecek ve tüketici enflasyonu, kur geçişkenliğini azaltacak önlemler hayata geçirilmektedir.” Örneğin, kur geçişkenliğiyle ilgili olarak ne düşünüyorsunuz? Ne yapmayı düşünüyorsunuz? Toplum tamamen haksız olabilir, TÜİK her şeyi doğru yapıyor olabilir fakat bütün bunlara rağmen toplumda TÜİK’in rakamları manipüle ettiği konusunda bir algı var, bir kabul var; bu yanlış olabilir ama yönetime düşen görev, bu algıyı ortadan kaldırmak, vatandaşın yapılan işin doğruluğuna inandırmak. İstanbul’da bir üniversitenin hocaları bir araya geldiler, yeni bir endeks oluşturdular; mesela, eylül ayı için enflasyonu yeniden hesapladılar ve 3,92 buldular. Kullandıkları yöntemi de -dediğim gibi- kamuoyuna da açıkladılar, TÜİK şu anda aşağı yukarı 500 bin noktadan fiyat topluyor, onlar bunun neredeyse 3 katı kadar fiyat topluyorlar ve de üç kategori sepetin dışında, kapsadıkları alan da TÜİK’in toplam sepetinin yüzde 80’i ve buldukları rakam da 3,97; aylık enflasyon. Bütün bunların iletişiminin kurulması lazım, yani o hocaları çağırıp demeniz lazım ki: “Siz bunu nereden, nasıl yaptınız? Bu rakamı nereden buldunuz? Bunu kamuoyuna açıklayın, dolayısıyla ekonomik gidişat üzerinde olumsuz bir şey yapmayın.” Onlar bunu açık ve net olarak nasıl yaptıklarını açıklıyorlar. Aynı şekilde, örneğin, merkezî Hükûmetin borcunun millî gelire oranı yüzde 30’lara kadar düşmüşken son birkaç yılda, özellikle 2017-2018’den bu tarafa kredi genişlemeleri vesaire deniliyor, şu anda yüzde 40’lara dayanmış vaziyette. Biz şunu bilmiyoruz; bu yüzde 40’ın içerisinde kamu-özel iş birliğinden gelen “contingent liability”

dediğimiz göreceli yükümlülükler yok, bunlar olsaydı acaba bu borç/millî gelir oranı nereye gelecekti ve şu anda -arkadaşımız söyledi- 100 küsur milyarlık bir yükümlülük var, Türkiye Varlık Fonunun borcunun bunun içerisinde olmadığını biliyoruz; bunlar konulduğunda bu rakamlar nereye gelecek? Bunlar kamuoyuyla niçin paylaşılmıyor? Yani bu konuda da tarihten pek ders alınmışa benzemiyor.

Geçen gün Mahfî Eğilmez'in bir yazısında okudum: Fransızlar İzmir-Aydın-Ödemiş demir yolunu yaparken "Sizden bir kuruş para istemiyoruz ama şu imtiyazı istiyoruz: Tren katarlarının arkasına 2 tane vagon koyacağız, bu vagonların adı da "Vagon Li." Burada, vagonlarda mutfak olacak, yemekhane olacak; insanlar gidecekler burada yemeklerini daha güzel bir servisle yiyecekler ama sizden şunu istiyoruz, şu imtiyazı istiyoruz: Boş kalan masaların bedelini bize ödeyeceksiniz." diyorlar. 1880'ler, 90'lar... 1970 yılında zamanın Maliye Bakanlığı Hazine Sekreterinin önüne bir dosya geliyor, ilgili dosyayı açıyor, bakıyor, böyle bir imtiyaz söz konusu ve bu imtiyazı sonlandırıyor. O gün yapılan hesaba göre o "Vagon Li" denilen, trenlerin arkasına takılan vagonlardaki boş masaların, oturulmayanların, dolmayanların karşılığında ödenen, imtiyaz karşılığında verilen, ülkeden çıkan para aşağı yukarı İzmir-Aydın demir yolunun 4 katı, 5 katı. Yani bugün de böyle bir şey olamaz mı? Bu konuda biz niye şeffaf değiliz, niye açık değiliz? Niye bu bilgi bize verilmiyor? Eğer bu yükümlülükler günün birinde gerçekleşir de üstümüze yük olarak gelirse merkezî hükümet borç oranı yüzde 39 küsurdan yüzde şuraya gelir diye niye denilemiyor, niye söylenmiyor ve biz bunu niçin bilmiyoruz? Hakkımız değil mi bu bizim?

Uzun lafın kisası, söyleyeceğim şu: Yani şu anda ülke ekonomisi gerçekten darboğazda. Şu andaki yükümlülüklerimize baktığımızda reel sektörün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Yılmaz, ilave süre vereceğim, lütfen tamamlayınız.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Peki, tamamlıyorum.

O zaman şunu söylüyorum: Artık zaman geldi; bu faizi, kuru işletmeden çıkaralım; bunun için ne tedbir alınacaksa alınsın artık; bunlar birer araçtır, bunlar amaç değildir; üretelim, büyüyelim ve refahımızı artıralım. Şu anda geldiğimiz noktada, son üç-dört yıldır bu bataklığın içerisinde debelenip duruyoruz; bunun da çıkış yolu artık akli, bilimi ve rasyonaliteyi geçerli kılmak ve bunun için de kurumların kimliğine saygı göstererek... Son tahlilde sorumlu olan siyasi iradedir. Bu oyunda davul siyasi iradenin, çomak bürokrasinin elinde olmaz, olmamalı; bunu her zaman söylüyoruz ama siyasi irade de kendi iradesiyle kurumlara verdiği eylem alanına saygı duymalı çünkü sonuçta hep birlikte zarar ediyoruz.

Söyleyeceğim budur, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kuvvet Erim, buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Sayın Strateji Başkanımız, kurum amirleri, sayın üyelerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benim söyleyeceklerim de her zamanki gibi hep aynı şeyler diyeceksiniz ama doğru şeyler. Sayın Cumhurbaşkanımızın, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde Türkiye, AK PARTİ hükümetleriyle 2002 yılından bu yana cumhuriyet tarihinde görülmemiş düzeyde kalkındı, geliştirdi, döviz yıllarca stabil kaldı, Türkiye'nin uluslararası düzeyde imajı kat kat arttı. Faizler 2013 Gezi olaylarına kadar yüzde 4 seviyelerine kadar düştü. 2011 yılında yıllık BCH kredi faizi yüzde 8,25 idi. Zira, 2002 yılından önce, AK PARTİ hükümetlerinden önce bırakın yıllık, aylık yüzde 10'larla kredi kullananlar artık kanıksamıştı, alışılmıştı fakat enflasyon sürekli artırıyordu, sürekli enflasyon, devalüasyon devam

ediyordu. AK PARTİ hükûmetleri iktidara geldiğinde, genel bütçenin de 100 liranın 87 lirası faize gidiyordu. 2008-2012 yılları aralığındaki global krizden en az etkilenen ülkelerden biriyiz. 2016 hain darbe girişimi, 2018 ekonomik saldırı... Yine de büyümemiz devam etti. 2020 yılı başlarında, pandemi başladığında büyümemiz iyiydi fakat ikinci çeyrekte düştü, şu anda tekrar toparlanma sürecindeyiz. Pandemi bittiğinde Türkiye, gelişmiş ülkeler içinde en çok, en hızlı büyüyecek ülkedir, kendisini çok çabuk toparlayacaktır. Her alanda; altyapımızla, yollarımızla, hava yollarımızla, limanlarımızla; her alanda yaptığımız altyapı yatırımlarıyla Türkiye hızlı bir şekilde kendisini toparlayacaktır, toparlıyordur, toparlamaya da başlamıştır. Sanayimiz, tarımımız, turizmimiz, madencilikimiz; her alanda, kısaca her sektörde ihracat kabiliyetimiz kat kat arttı.

O kadar çok makro düzeyde yaptığımız iş var ki saymakla bitmez; -böyle muhalefet olmaz- buna rağmen bir tanesini bile dile getirmiyorsunuz -pardon, Sayın Katırcıoğlu bahsetti biraz 2008'e kadar, hakkını yemeyelim- somut bir şey söylemiyorsunuz, varsa yoksa karalama. Bizim derdimiz koltuk değil memleket, oysa sizler "İktidar olalım da ne olursa olsun, AK PARTİ ne kadar iyi işler yaparsa yapsın yine de gitsin..." Milletimiz kimin ne yaptığını çok çok iyi biliyor. Sürekli kara tablolar çiziyorsunuz ama yine de biz yılmadan çalışmamıza devam edeceğiz. Görüşmekte olduğumuz 2021 bütçesindeki yatırımlarımız geçen yıla göre yüzde 50'ye yakın artmış durumda. Yine ciddi çalışmalarımız devam edecek, Türkiye'miz büyümeye devam edecek.

2021 yılı bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum memleketimize.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım, sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Türkkan, buyurun lütfen.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli hazırun; 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'yle ilgili olarak genel bir değerlendirme yapmak istiyorum.

2021 yılı merkezi yönetim bütçesi giderler toplamı 1 trilyon 346 milyar lira, toplamı ise 1 trilyon 101 milyar lira olarak sunulmuş. Buna göre beklenen bütçe açığı 245 milyar lira olarak belirlenmiş. 2020 yılı için belirlenen bütçe açığı olan 139 milyar lirayı bu ilk dokuz ayda çoktan aşmışız zaten. 2016 bütçesindeki açık 30 milyar lira iken beş yılda bu rakam tam 8 katına ulaşmış. Bütçe giderlerinin yaklaşık yüzde 60'ını personel giderleri, faiz giderleri ve sosyal güvenlik sistemine aktarılan kaynaklar oluşturuyor bu bütçede. Faiz giderleri de tek başına bütçeden yüzde 19,5 bir pay alıyor. Yani tüm giderlerin beşte 1'i Sayın Cumhurbaşkanının diline pelesenk olan o faiz lobisi var ya, bütçenin beşte 1'i o faiz lobisine gidiyor. Yani hiç düşmanınız falan değil, ciddi ortağınız olmuş faiz lobisi. Türkiye Cumhuriyeti, ne yazık ki bir yıl boyunca 180 milyar lira faiz ödemek zorunda kalmış. Günde 490 milyon liradan fazla yani 83 milyon vatandaşımızın her biri bu faiz ödemeleri için günde 6 lira para ödüyor, ayda 180 lira ödüyor, yılda her bir Türk vatandaşı 2.160 lira devletin faiz gideri için para ödüyor. Bütçenin gelir tarafı incelendiğinde ise yaklaşık yüzde 15'lik bir artış öngörülmüş, artışın önemli bir kısmının da ÖTV ve ithalde alınan KDV kalemlerinden sağlanacağı öngörülmüş. Geçtiğimiz ağustos ayında yapılan ve sıfır araçların satışında uygulanan ÖTV oranının artırılması belli ki önümüzdeki yılın da önemli bir finansman aracı olarak görülüyor. Aynı şekilde, ithal ürünlere uygulanan yüksek vergi oranlarının da devam edeceği tahmin edilebiliyor bu bütçeye baktığımızda. Buna rağmen dâhilde alınan KDV için yüzde 2'lik bir artış bekleniyor. Enflasyona rağmen yüzde 2'lik artış meydana gelmesi

2021 yılında ticari aktivitenin daha da yavaşlayacağı anlamına gelir aslında. Benzer şekilde, gelir vergisi için beklenen yüzde 4'lük artış 2021 yılının istihdam açısından da olumlu bir yıl olmayacağını çok rahat gösteriyor. 2021 bütçesinden iki türlü beklenti içerisinde olmak bizler gibi her vatandaşımızın

da hakkı. Bunlardan biri, yeni yıl bütçesinin ülkenin genel ekonomik sorunlarına çözüm getirmesi, diğeri de kişisel olarak vatandaşın bireysel olarak ekonomik sorunlarına, işsizliğe, vergi yüküne çözüm bulması olur. Bütçe teklifinde gördüğümüz kadarıyla makroekonomik sorunların çözüme kavuşmasını düşünmek gerçekten hayal olur. Türkiye Cumhuriyeti kur, enflasyon ve faiz sarmalının içine giriyor ve bütçe bunların hiçbirisine çözüm getirebilecek durumda değil maalesef. Şu an döviz kuru ben gelirken 8,15'ti oturduktan sonra ne kadar oldu takip edemedim; yani bir gün Genel Kurulda yerimden kalktığımda kura baktım, tam söyleyecektim, arkadaşlar ikaz etti yani Genel Kurulda oturduğum koltuktan kürsüye gidene kadar bile kur artmıştı, Türkiye öyle bir noktada. Sadece bir şey söyleyeyim size, sadece dünden bugüne kadar 63 milyon lira bizim dış borcumuz artmış. Sayın Bakan o tarafa hiç bakmıyor ama Sayın Cumhurbaşkanı bakmalı diye düşünüyorum yani birileri baksın bu tarafa; bu taraf bu kadar sahipsiz kalırsa nerede duracağı belli değil, bir sahibi olsun bunun. Bakın, 2020 yılında, hani şimdi bütçede var, Cumhurbaşkanının maaşının artışıyla ilgili millet feveran ediyor, aslında feveran etmesinler, Cumhurbaşkanı da kaybetmiş, maaşı artmamış. 2020 yılında Sayın Cumhurbaşkanının maaşı 11.750 dolar, artmasına rağmen maaşı şu anda 10.800 dolar yani Sayın Cumhurbaşkanı da maaşından her ay 1.000 dolar para kaybetmiş. Yani vatandaşın sesini duyduğunda abartı gelebilir belki ama kendi maaşına baktığında Sayın Cumhurbaşkanı durumun vahametini daha iyi anlayabilir diye düşünüyorum. “Vahamet” kelimesini kullanıyorum, “vahamet” kelimesiyle ilgili açıklama yapmam gerekir mi Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım bilmiyorum ama vahamet, korkulan şey demektir. Yani “çöp” kelimesinden demin alındınız ya, Türk Dil Kurumunda, çöp, kullanılmayan, işe yaramayan şey demektir veya hakaret değildir. Birisine “Çöpsün sen.” dediğimizde “Siz işe yaramaz adamsınız” demektir. Çöp, bir değerdir aslında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Türkkkan, lütfen tamamlayın efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Çöp, artık değerlendirilebilir kalemler arasında kalıyor çünkü Türkiye, çöp ithal eden bir ülke hâline geldi. Onu da biliyor musunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Türkiye, çöp ithal ediyor, bilginiz olsun, bilmiyorsanız da çöp ithal eden bir ülke durumunda. İngiltere’nin çöpünü alıyoruz biz. “En büyük 10 ekonomi arasına gireceğiz.” dediniz ya, şu anda ilk 20’de bile durmakta zorlanıyoruz. 2023 için belirlediğiniz döviz kuruna; 2023 için diyorum, üç sene sonra belirlediğiniz döviz kuruna biz bugün ulaştık maalesef. En güvendiğiniz alan olan kamu maliyesi de bozuldu. “Bütçe açıklarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı da önümüzdeki üç yıl boyunca yüzde 3’ün hep üzerinde olacak.” diyorsunuz. Yabancı yatırımcılara karşı güveni kaybettiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Dünya eksi faizle borçlanırken biz yüzde 6’nın üzerinde oranlarla borç alıyoruz. Ülkeyi faizcilerin eline düşürdünüz gerçekten. Tefecilerin eline düşmüş, Galata bankerlerinin eline düşmüş son Osmanlı’nın durumları gibi oldu, üzülererek ifade ediyorum. Sosyal güvenlik sistemini hazineeden her yıl biraz daha fazla destek almak zorunda bıraktınız. Kısacası, elinizi neye attıysanız kuruttunuz Sayın Başkan.

Tüm bunlara rağmen dileriz ki 2021 bütçesi vatanımıza, milletimize hayırlı olur, dileriz ki bahsettiğimiz tüm bu sorunlar çözüme kavuşur ve abartılı bulunan vatandaşımız rahatlıkla evine ekmek götürür.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanımız, değerli bürokratlar, çok değerli Sayıştay temsilcilerimiz ve basınımızın değerli mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 2019 kesin hesabı ve 2021 Bütçe Kanun Teklifi’ni görüşüyoruz. Tabii, bütçe hakkı milletindir; Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekilleri yani yasama anayasal çerçevede millet adına milletin bütçesini görüşür, denetler ve onaylar ya da onaylamaz ve hesap verilmesi gereken yer burasıdır.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bütçe hazırlığı da ciddiyet ve emek gerektirir. Ancak, bütçe görüşmeleri bu yıl biraz hasarlı başladı, o yüzden çok küçük bir özet geçmek istiyorum süreçle ilgili. Neden “Hasarlı başladı.” diyoruz? Öncelikle, yeni ekonomi programı zamanında açıklanmadı. YEP hedefleri daha yıl bitmeden kadük oldu. YEP’teki 2021 enflasyon ve büyüme hedefleri hiç gerçekçi görülüyor. Dolar tahmini dün 8 TL’yi aşarak -hatta biraz önce baktım 8,14 TL olmuş- 2023 hedefini bile geçti, 2021 ortalama dolar kuru tahmini de 7,68’di. Şimdi, Sayın Bakanın söylediği gibi “V” tipi toparlanma olacaksa en azından bu hedeflerin biraz tutması gerekiyor. Son dakikada Bütçe Kanunu’nda da değişiklik yaptık, yeni bütçe bu değişikliğe göre getirildi. 2021 bütçesinde fonksiyonel sınıflandırma bütçe hedef cetvelinden çıkarıldı ve bütçe, performans esaslı program bütçelemeye göre hazırlanarak sunuldu. Üçüncü olarak, bunun doğal sonucu olarak da tabii, bütçe çağrısı tam zamanında yapılamadı ve Meclise Anayasa’da tanımlanan süresi içerisinde de sunulamadı yani Anayasa bir anlamda çiğnenmiş oldu. Diğer bir yapılan, Cumhurbaşkan programı bütçeden önce çıkması gerekirken, daha bugün sabah saat 10’da masalarımıza konuldu. Şimdi, tüm bunlar bütçe hazırlıklarında yasamanın bütçe hakkının Anayasa’ya rağmen hiç de ciddiye ve dikkate alınmadığının da göstergeleridir.

2019 kesin hesabına yönelik birkaç vurgu yapacağım. Şimdi, 2019 kesin hesabında 5018 sayılı Kanun’a göre genel bütçeli idarelerin yedek ödenekleri, başlangıç ödeneklerinin yüzde 2’sini aşamaz ancak bu tutar 2019 bütçesinde de aşılmıştı, 2018’de de ve şimdi de... İnşallah, bu önümüzdeki süreçte aşılmaz. 2019 bütçesinde yüzde 4,85 olmuş. Yine ödenek üstü gider kalemine baktığımız zaman, 2019 genel uygunluk bildiriminde, genel bütçeli idareler ve özel bütçeli idareler toplamında 42 milyar 728 milyon TL’lik bir ödenek üstü gider harcanmış, bu da 5018 sayılı Kanun’a aykırı bir harcama. Bunların artık bir alışkanlık hâline geldiğini görüyoruz, ne yazık ki.

Devam edecek olursak, 2019 bütçesinde bütçede limit artırımına gidildi. Ne yaptık? Borçlanma limitinde yüzde 5 + yüzde 5 yasal borçlanma sürelerini de aşarak limite torba kanunla 70 milyar TL ilave ederek 160 milyar TL’ye çıkardık yani bütçedeki borçlanma limiti aşımını yasal hâle getirmiş olduk. Aynı şeyi 2020 yılında da yaptık; ısrarla ek bütçe hazırlama çağrısı yapmamıza rağmen bu çağrımıza hiçbir şekilde kulak verilmedi ve yıl içinde ilave artırımlarla 154 milyar TL olması gereken borçlanma limitini de burada yine kanunla 308 milyar TL yani 2 katına çıkardık.

Bütçe açığını 245 milyar TL olarak açıkladınız Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız ama bu bütçenin ruhuna baktığımızda bu rakamların da aşılabacağı ortada, görülüyor. Şunu da belirtmek istiyorum: İki yıldır bütçenin borçlanma limitlerine uyulmayarak da yasamanın bütçe hakkına bir saldırı yapılıyor. Açıkça Parlatmentonun itibarı da bu şekilde sarsılmak isteniyor.

Şimdi, zaten çok yüksek miktarlarda hazırlanan ve şatafatın, biraz da sarayın izlerini taşıyan bütçeyi de aşıyorsunuz, bütçe de yetmiyor, yetiremiyorsunuz ama halka 3 kuruşu reva görüyorsunuz, bu hakikaten üzüntü verici bir durum.

İktidarlar harcama yetkisi aldıkları bütçenin kullanımında yaptıkları tercihlerle niyetlerini de ortaya koyarlar. Yatırım ve üretimi destekleyen, bireylerin temel ihtiyaçları olan eğitim, sağlık, barınma gibi alanlara yeterli bütçe ayıran, toplumun her kesimine dokunan adil dağılımlı bir bütçe, bütçe hakkı gözetilerek oluşturulmuş bir bütçedir. Tabii, buraya istihdam ihtiyacını da eklemek gerekiyor. Oysa sizin hazırladığınız bütçeler üretim, yatırım, istihdamı önceleyen bütçeler kesinlikle değil, bu bütçeler faiz ve borç ödemesine dönmüş bütçelerdir. Son birkaç yıldır yapılan bütçeler bu şekilde görülüyor. Bu dönüşümün en önemli sebebi de popülist siyaseti önceleyen, sağlığı, eğitimi, emeği yok sayan sizin bilinçli politikalarınız sonucu oluyor yani kazara olmuyor aslında bunlar, bunun da altını çizmek lazım. Çünkü liyakati yok ettiniz, şeffaflıktan uzaklaştınız, şatafatı öncelediniz, denetim mekanizmalarını ortadan kaldırdınız, şimdi ülke hakikaten yönetilemez hâle geldi.

Dünya Bankasının en son açıkladığı bir rapora göre, Türkiye 120 düşük ve orta gelirli ülke içerisinde en çok dış borcu bulunan 6'ncı ülke. Şimdi, kamu borcumuz Eylül 2020 sonu itibarıyla 1 trilyon 863 milyar liraya kadar yükselmiş durumda, bunun yüzde 56'sı da döviz borçlarından oluşuyor. Tabii, bu borç stokunun döviz ve altın cinsinden alınmış olması da kur artışlarından dolayı borcun katlanarak artmasına sebep oluyor. Bu arada kısa vadeli borçların artması, yüksek özel sektör borcu da ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkıyor.

Burada faizden de bahsetmek istiyorum. Bütçede yılın ilk dokuz aylık döneminde toplam 107,8 milyarlık faiz ödemesi gerçekleştirildi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sizin verdiğiniz rakamlara göre de yıl sonu 138 milyar TL'yi geçecek görünüyor. Bu tutar devletin aslında -yani bunun ne anlama geldiğini de şöyle açıklayabiliriz- şimdiye kadar bütçeden yaptığı en yüksek miktardaki faiz ödemesini gösteriyor geçmiş yıllarla kıyasladığımız zaman. Merkez Bankası rezervi ciddi anlamda erimiş durumda, en son aldığımız verilere göre eksi 54 milyar dolara kadar düştüğü tahmin ediliyor.

Yine çok önemli bir veri, cari işlemler açığı. 2020 yılı ilk sekiz aylık dönemindeki cari işlemler açığı 26,5 milyar dolara kadar çıkmış durumda. Şimdi Cumhurbaşkanlığı Programı'nda da, biraz önce dağıttığınız kitapçıkta, programda da baktım, yıl sonu gerçekleşme tahmini 24,4 milyar dolar olarak konulmuş, daha şimdiden bu limit aşılmış cari işlemler açığında. Bu nasıl çözülecek, bu cari işlemler açığı nasıl kapatılacak, hakikaten bu bütçede bunun da işaretini kesinlikle göremiyoruz. Umarız bu gerçekleşir diyorum yani çok da umutlu değilim açıkçası bu veriler üzerinden baktığımız zaman.

Şimdi, tabii bir de kamu-özel iş birliği sistemi var. Türkiye ekonomisinin kara deliği hâline gelmiş durumda kamu-özel iş birliği projeleri. Üç yılda bütçeye getireceği garanti ödemelerin yükü 109 milyar TL, sadece 2021 için 30,9 milyar TL yani 31 milyar diyebiliriz bu yüke. Bu projelerin yapım işleri sadece 5 inşaat firmasına, 5 büyük şirkete veriliyor değerli arkadaşlar, bunu artık hepimiz, bütün Türkiye biliyor. Bunlar ayrı ayrı birlikte kurdukları ya da işte yalnız başlarına girdikleri ihalelerle alıyorlar. Bunun sonucu olarak da kaynaklar birkaç şirkete aktarılıyor ve kamu büyük zarara uğratılırken bedelini de vatandaş ödüyor bunun. Şimdi, yandaş kazanacak diye hem bütçe hem vatandaş yok sayılıyor burada. "Böylesi bir pandemi döneminde biz herkese aşırı nasıl yetiştireceğiz?" diye tartışmamız gerekirken burada baktığımızda, sizler KÖİ garantileri için bu kadar büyük bütçeler öngörüyorsunuz. Aslında burada nelerin öncelendiği apaçık ortaya çıkıyor.

Şimdi, doları baskılamaya çalışma, faizi düşük tutma politikalarının sonunda da geldiğimiz durum şu: Dolar 8 TL sınırını aştı. Eğer borçlarımızı çevirmek için makul faizli dış kaynak bulamazsak -ki maalesef şu anda çok yüksek faizlerle dış kaynaklar buluyoruz- bu faiz yükü ve borç sarmalı altında bu bütçe ezilmeye devam edecektir.

Şimdi, dış kaynak bulabilir miyiz, bir de ona bakalım. Bakın, risk primi dediğimiz, Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme riskini gösteren CDS 16 Ekim itibarıyla 520,2'ye çıkmış. Şimdi, bu primin 7 Ocaktaki değeri 282,3 puanmış ki o zaman bile biz yüksek derken, şu anda prim uçmuş, almış başını gidiyor. Ocak-Ağustos döneminde Türkiye'den 4,5 milyar dolarlık finansman çıkmış, gitmiş. Bu arada, kayıt dışı olarak da 8 milyar dolarlık bir çıkış olmuş.

Şimdi, Türkiye, yüksek enflasyon, işsizlik ve yeniden artmakta olan bir cari açığa sahipken bunların yanına siyasi kutuplaşmayı, dış politikadaki gerginlikleri de eklediğimizde aslında en fazla kırılganlık gösteren ekonomiler arasında ülkemiz başta gelmektedir. Özellikle, ekonomideki ve hukuk sistemine olan güveni yeniden inşa etmeden, yabancı sermaye girişi ve ekonomideki rahatlamayı beklemek hayaldir. Bu nasıl olacak? Hakikaten bunu bize bir açıklarsanız seviniriz.

Şimdi, sanayici, esnaf, işçi, memur, kısacası vatandaş yarını göremiyor. Yani dışarıdaki sermaye de göremiyor, içerideki vatandaş da yarını göremiyor. Sadece bugünü değil, aslında geleceği de belirsiz ve karanlık hâle getirdiniz. 2020 bütçesinde hiçbir hedef tutmadı, bütçe açığı tutmadı, faiz ödemeleri, vergi geliri, hedefler... Biz her sene tutmayan, toplumdan kopuk bir bütçeyi hep beraber kovalıyoruz. Yani burada aslında ne yapıyoruz diye bir sorgulamamız gerekiyor. Bu bütçe için emek harcıyoruz, bu hem halka hem de Parlamente'ye aslında büyük bir saygısızlıktır hem öngörülen bütçeler hayata geçirilemiyor hem de burada aslında uygulanamayacak olan bütçeleri bizler tartışıyoruz. "Pandemi" diyeceksiniz. Pandemide, bakıyoruz, birçok ülke vatandaşına direkt para yardımı yaparken biz ne yaptık burada? Ödemeyi İşsizlik Fonu'ndan yaptınız zaten, birçok ödemeyi, kısa çalışma ödeneği, işte diğer ödemeleri; vatandaşa direkt yardım dediğiniz 6-8 milyar TL civarında ve gerisini de vatandaşa kredi çektirdiniz, borçlandırınız aslında, vatandaş borçlandırınız, pandemide vatandaş borçlandı, yine bütün yük vatandaşın sırtına bindi; esnafın, işçinin, çiftçinin sırtına bindi, sağlıkçılara bile sahip çıkmadınız ve esnaf, çiftçi, genç, yaşlı, emekli, toplumun bütün bireyleri bu pandemi sürecinde kendi emekleriyle, kendi dirençleriyle ayakta kalma mücadelesi verdiler. Vatandaşın bankalara borcu bu arada ne oldu? 811 milyar TL'yi aştı. Borçlu vatandaş sayısı son sekiz ayda 1 milyon 558 bin kişi arttı. Borçlandırma sadece ekonomik olarak da değil, siyaseten de en önemli aslında silahınız hâline geldi. Borçluluğun siyaseten de belli sonuçları var; borçlanan vatandaş, tabii, ekonomik ve siyasi istikrara daha sıkı bağlanıyor, siz de bu borç batağıyla vatandaşın sadece bugünü değil, yarını yani geleceğini de denetlemeye çalıştınız ama artık bu bitti. Yani istikrar kalmadığını vatandaş da görüyor, artık istikrar kalmadığını gördüğü için de hakikaten rahatsızlıklarını sürekli dile getirmeye başladılar ama seslerini hâlâ siz duyamıyorsunuz.

Şimdi, sanayi üretimine bir bakalım: Bu yıl Ocak-Ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3 oranında azalmış; Ocak-Ağustos 2020 dönemindeki sanayi üretimi 2018 yılı Ocak-Ağustos dönemine baktığımızda yani 2018'le kıyasladığımızda ise 6,3 oranında azalmış. Son aylarda sanayi üretiminin rakamlarında biraz düzelmeye görülsede global olarak baktığımız zaman sanayi üretiminde de ciddiye alınabilecek bir artış olmadığını görüyoruz, sanayici de üretilmiyor. KOBİ'lerin banka borcu 850 milyar TL'ye yükseldi BDDK'nin verilerine göre, batık krediler 151,4 milyar lira.

Şimdi, vatandaş eve ekmek götüremediğini söylüyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Sayın Cumhurbaşkanımız ne yapıyor? Keyif çayı öneriyor. Döviz kuru karşısında Sayın Bakan ne diyor? "Dolarla mı maaş alıyorsunuz?" diyor. Şimdi, aslında bütün bu yapılanlar, yönetemediğiniz gibi vatandaş da aslında ciddiye almadığınızı gösteriyor. Hiçbir ülkede bir Cumhurbaşkanı ya da Ekonomi Bakanı vatandaşıyla bu şekilde alay etmez. Pişkinlik baştan aşağı doğru geliyor; bu çok tehlikeli

bir gidiş, bu gidişe “Dur!” demek lazım, “Dur!” denilmeli. Hakikaten, başta da söylediğim gibi, bütçe işi, ekonomi işi çok ciddi ve değerli, önemli bir iş ama artık sizin iktidarınız tarafından hiç de önemsenmediğini görüyoruz, ciddiye alınmadığını görüyoruz.

Vergiler konusuna gelecek olursak, devam edecek olursak, bütçenin en önemli gelir kalemi vergilerimize baktığımızda da Türkiye’de adaletsiz bir vergi dağılımı olduğunu hep söylüyoruz, hâlâ da öyle olduğunu görüyoruz. Şimdi, 2021 yılında 1 trilyon 58 milyar 733 milyon TL vergi toplanması hedefleniyor. Şimdi, önce vergi politikalarıyla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Baktığımızda, tüketim vergilerinin ağırlıklı olduğu zaten bu politikalarda görülüyor. Bunun yanında, ücretliler adına işveren tarafından ödenen gelir vergileri, sigorta primleri daha maaşını alırken anında kesiliyor yani ücretli anında ödüyor vergi borcunu. İşverenin ise bu vergi, prim, ÖTV vesaire taksitlendirme, geciktirme şansı var, af bekliyor, yapılandırma bekliyor. Hoş, onlar da üretmediği, satış yapamadığı için mecbur oluyor bunları yapmaya ama en azından bir süre bekleme, bir umut etme şansı var, ücretlinin öyle bir şansı da yok. Yani ücretliler lehine bir düzenleme hiç yapılmadığından adaletsizlik burada başlıyor. Sermaye gelirlerinde de önemli istisnalar ve muafiyetler var vergi sistemimizde. Bu adaletsiz sistemin sonucu gelir vergisinin yükü de ücretlinin üstünde kalıyor. Vergi sistemi öncelikle yeniden düzenlenmeli ve daha adaletli bir hâle getirilmeli, bunu da belirtmek istiyorum burada.

2021 vergi düzenlemelerine baktığımızda da en büyük beklentinin, bu 1 trilyon 58 milyarlık vergiden en büyük beklentinin gelir vergisi, özel tüketim vergisi ve ithalde alınan katma değer vergisi kalemlerinde olduğunu görüyoruz. Bu kalemler toplam vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 57’sini oluşturuyor. Bu özel tüketim vergilerine baktığımızda, aşağı yukarı, petrol ve doğal gaz ürünlerinden, motorlu taşıtlardan -son zamanda ciddi anlamda bir zam yapıldı- bütün mamullerinden çok yüksek oranda bir verginin alındığını görüyoruz.

Şimdi, bir başka konuya geçeceğim. Yine bu 2021 yılı teklifinde vergilere baktığımızda, burada konaklama vergisi görünüyor 1 milyon TL’lik. Hâlbuki biz konaklama vergisini geçtiğimiz hafta çıkardığımız bir kanun teklifiyle 1/1/2022’ye erteledik. Şimdi, vergi hesaplarınız tutmayacak yani bunlar da tutmayacak. Gördüğünüz gibi yapılandırmalar oldu, bu 1 milyonluk vergi zaten bir yıl daha ötelendi. Aslında bu vergi konulurken de dikkatli olunması gerektiği konusunda uyarılarımızı yapmıştık ama hiç dinlenilmedi. Şimdi ötele ötele bakalım nereye kadar ötelenecek?

Diğer bir konu; çeşitli indirimler, muafiyetler, istisnalar, vergi ertelemeleri yoluyla vazgeçilen vergi borçları dediğimiz vergiler var. Yine bütçede açıklanan rakam, 230 milyar liralık bir vergi kaybı öngörülmüş. Şimdi, ödeme gücünün düşük olmasını da şu andaki ortamda... Neden? Üretim yok, satış yok, insanların cebine para girmiyor; şu yapılandırmayla belki birazcık nefes alacaklar. Onun dışında, yine bu direkt aldığımız tüketim vergileri dışında vergileri toplamakta sıkıntı yaşayacaksınız. Yani bu vergi gelirlerindeki hesabın da tutmayacağı ortaya çıkıyor.

Şimdi, işte “Bu bütçe halkın bütçesi değildir.” diyoruz çünkü mevcut faiz ve borç yüküyle tüm halkı ve gelecek nesilleri de borçlandırmış durumdasınız. Yani bir ülke olarak, Türkiye olarak bir borç batağının içindeyiz, bütün veriler bunu gösteriyor. Bugüne kadar hep enflasyon rakamlarıyla oynayarak da emekli, memur, işçi maaşlarına zamları gerçek enflasyonun altında yaptınız. Yani bu yolu seçtiniz, daha aldıkları zam ceplerine bile girmeden enflasyon karşısında eridi ve en fazla ezilen kesim, aslında bu anlamda ücretli bütün kesimler sürekli ezildiler, sürekli aldıkları maaş enflasyon karşısında, artan döviz kurları karşısında erimiş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayın efendim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ek süre istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – En fazla ezilen kesimlerden biri de emekliler. DİSK-AR Raporu’na göre Türkiye’de emekli aylık ve geliri alan en düşük yüzde 20’lik dilimdeki 2,6 milyon emekli ve hak sahibi 763 TL’yle, ikinci dilimdeki 2,6 milyon emekli ise 1.252 TL’yle yaşamaya çalışıyor. Türkiye, Avrupa ülkeleri içinde emekliler arasında gelir eşitsizliğinin en yüksek olduğu ülkedir. Yani bu mudur Türkiye profilimiz? Olması gereken bu mudur? Sizin sunumlarınızda açıkladığınız, söylediğiniz profili yansıtıyor mu söylediklerimiz? Nedense sizlerin söylediği rakamlar ile bizlerin söylediği bir noktada hiç buluşamıyor maalesef ama bunlar da hayatın gerçekleri. İşte asıl gerçekler bunlar.

Yatırım politikası açısından bir değerlendirme yapmak istiyorum hızlıca. Şimdi, 2020 yılına bakalım: 2020 yılı başlangıç ödenğinde sermaye giderleri 56,6 milyar TL’ydi, sunumunuzda “Yıl sonunda 86,7 milyar gerçekleşeceğini bekliyoruz.” dediniz. 2019 yılı bütçesinde ise sermaye giderleri başlangıç ödenği 54,4 milyar, yıl sonu gerçekleşmesiyle 38,8 milyar olmuş. Aslında 2019’da azalması, 2020 bütçesinde de yeterli oranda yatırım bütçesi ayrılmamış olması üretimde azalmayı etkiledi. Üretimde azalma da istihdamdaki azalmayı tetikledi ve işsizlik arttı. Yani yapılan bütçeler işsizlikle mücadele bütçesi olmadı, tam tersine işsizliği artıran, istihdam alanlarını daraltan bütçeler oldu. Bugün gerçek işsizlik oranı yüzde 30’a yaklaştı -TÜİK verilerine hiç değinmiyorum- geniş anlamda işsiz sayısı 10 milyona yaklaştı, hatta 10 milyonu geçti. Türkiye ekonomisinin yeni istihdam yaratamıyor olması, aksine var olan istihdamın da kaybedilmesinden de en fazla genç nüfus etkileniyor. Şimdi, 15-29 yaş arası her 3 gençten 1’i işsiz yani yaklaşık yüzde 25 orana tekabül ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayın Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Eğitim sistemindeki çarpıklık da genç işsizliğin artışında büyük etken. Geçen hafta, 50 yaş üstüyle birlikte 25 yaş altı gençlerin tam zamanlı çalışma haklarını, kıdem tazminatı haklarını da ellerinden aldık -aldınız daha doğrusu, biz almadık- yani işsizlik verileri üzerinde makyajlama yapmak adına aslında gençleri güvencesiz çalışmaya mahkûm ettiniz. Bunu söylemek istiyorum ve emeğin de giderek ucuzlamasına neden olan politikalarınızın sonucudur aslında bu. Verdiğimiz beyin göçü giderek artıyor, bu alınan yanlış kararlar bu beyin göçünü daha da fazla artıracak. Bunun da altını çizmek gerekiyor. Yani gençler gitsin mi istiyorsunuz? Bu soruyu da sormak gerekiyor.

2021 bütçesinde yatırımlara ayrılan payı değerlendirdiğimizde de 2021 yılında sermaye giderlerine 103,7 milyar TL ayrılmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamamlayın.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Toparlıyorum Başkanım.

Bunun yüzde 83 gibi yüksek bir oran olduğunu sunumunuzda yine söylediniz ama dolar kurunun 8 TL’yi aşması -yine oraya geleceğim- yüksek iç ve dış borç yükü, faiz yükü karşısında bu yatırımları yapmak da gerçekten zor olacak. Kaldı ki bütçenin geneline baktığımızda yaklaşık yüzde 7,7’sini oluşturuyor yatırımlara ayrılan bütçe.

Yine bütçe rakamlarına baktığımızda, yatırımların olması gereken bakanlıklar yani en fazla pay ayrılan bakanlıklar arasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yok, Ticaret Bakanlığı yok. Mesela, bugün sabah dağıttığınız için detaylı inceleyemedik ama bu Cumhurbaşkanlığı Genel Ekonomik Hedefler

ve Yatırımlar kitabına şöyle bir baktığımız zaman, yatırımların sektörel dağılımını hemen çok kısaca belirteceğim: Ulaştırma ve haberleşmeye yüzde 30,6 pay ayrılmış, tarıma yüzde 8,6; eğitime yüzde 14,3; sağlığa yüzde 7,5; afetlere yüzde 0,2 pay ayrılmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Şimdi, burada yatırıma ayrılan, zaten çok düşük olan yüzde 7,7 payın aslında bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu gerçeklerle örtüşmediğini de görüyoruz. Yani bugün ülkede hangi sorunlar var? Millî eğitimde yaşadığımız sorunlar var. Bir EBA sistemini bile oturtamamışken, millî eğitim alanında bu kadar sorun yaşanırken, tarım da aynı şekilde, ithalata dayalı tarım bu kadar yoğunlaşmışken, çiftçimiz maliyetler altında bu kadar ezilirken yani bilemiyorum, tarıma, eğitime... Sağlık; dünya üzerinde aşıyla ilgili bu kadar, bir sürü çalışma yapılırken Türkiye'de pandemiyle ilgili mücadelede büyük şehir hastanelerinin şaşaasını övmek yerine acaba sağlığa da daha fazla yatırım bütçesi ayrılamaz mıydı? Buradaki yatırım bütçelerinin dengeli de dağıtılmadığını görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Emecan, kesmek zorundayım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Son cümlelerimi söylüyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, Millî Eğitime yüzde 15,7 pay ayırmışsınız, geçen sene yüzde 16,1'miş, aslında düştüğünü bile görebiliyoruz.

Son olarak, işte, bu nedenle diyoruz, hazırlanan bütçeler halkın bütçesi değil, faiz lobilerinin bütçesi, bir borç ve faiz ödeme bütçesidir. Bu nedenle bu bütçenin halkın değil, şatafatın, sarayın ve ihtişamın bütçesi olduğunu söylüyoruz; halktan kopuktur, bihaberdir. Her bütçe konuşmasında karşımıza çıkan bir cümle var, “İtibardan tasarruf olmaz.” deniliyor. Bir ülkenin itibarı saraylarıyla, şatafatlarıyla değil, demokrasisiyle, özgürlükleriyle, insan haklarıyla ve refah düzeyiyle ölçülür. O yüzden, siz eğer yoksul vatandaşlarınıza aş, iş veremiyorsanız o zaman bu ülke itibarlı bir ülke olamayacak demektir.

Ben yine de her koşulda 2021 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Çelik, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, sayın milletvekilleri; ben konuşmama başlamadan önce hepinize saygılar sunuyorum.

Bu bütçenin geneli üzerinde görüşmeler sürerken ben aslında duplikasyona kaçmadan devletin yapısı üzerinden bütçeyi eleştirmek istiyorum. Öncelikle, Varlık Fonunun yapısının uluslararası standartların dışında ve Türkiye'ye özgü yani subjektif bir yapı olarak karşımıza çıktığını görüyorum. Bünyesinde mevcut olan banka ve şirketlerin aslında nasıl yönetildiğini, bunun muhasebatının nasıl tutulduğunu ve millî ekonomi içerisinde özgül ağırlığının ne olduğu konusunda ayrıntılı bilgiye muhtacız.

Diğer taraftan, birçok hatip kamu-özel ortaklığıyla ilgili konuşma yaptı ama kamu-özel ortaklığı yatırımları, gerek köprü gerekse hastane ve diğer yatırımlar -mesela, yolcu garantili havaalanları gibi- toplam 67,5 milyar dolarlık bize bir yük getiriyor ve sadece 2020 yılında bütçeden bu projelere 18,8 milyar TL'nin ayrıldığını görüyoruz. Bu da tabii ki sosyal anlamda büyük bir fakirleşmenin ana nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Diğer taraftan, ihaleler... İhaleler de yapısal olarak Türkiye için çok büyük sorun. Sadece Kamu İhale Kanunu'nda on sekiz yılda 180 civarında değişiklik yapan bir ülkeyiz. Bu ihaleler üzerinde özel hükümler getirerek özel bazı şahıslara ismarlama ihaleler verildiğini kamuoyu hep biliyor, basın yazıyor, medyada takip ediyoruz.

Bunun yanında, siyasal iktidar tarafından yargı erkine müdahale yoğun bir şekilde devam ediyor. Şimdi, dolayısıyla, Anayasa Mahkemesine son günlerde yapılan hücumların bu bağlamda önemli olduğunu dikkatinize sunuyorum. Yargılamaya bağlı olarak Hâkimler ve Savcılar Kurulunun vermiş olduğu kararların ne kadar hatalı olduğunu da, bunu da görüyoruz.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yapısının ne yazık ki zayıflatılmasının, askerî sağlık tesislerinin elinden alınmasının, askerî tesisler ve fabrikaların Genelkurmay Başkanlığının elinden çıkarılmasının ve Yüksek Askerî Şûranın önemli ölçüde sivilleştirilerek askeriye'nin otoritesinin ve hiyerarşisinin bozulmasına yol açtığını görüyoruz. Bunun yanında, bütçe, sağlığa, eğitime, tarıma, sanayiye gerçekten katkı yapacak evsafa bir bütçe olarak gözükmüyor. Son bir yıl içerisinde bilimsel olarak "tarım" çalışmış bir kişi olarak, tarım verilerinin Türkiye'de çok gerilediğini biliyoruz. En son, yine Hükümetin, Cumhurbaşkanlığının almış olduğu bir karar doğrultusunda, Türkiye'ye hububat ithalatı konusunda vergilerin sıfırlanması bir anlamda ihtiyaç, talebi karşılamak için uygun gibi gözükmüyor ama Türk üreticisini buğday üretiminde bütünüyle yok ediyor ve bundan sonra, bizim 19 milyon ton yıllık üretimimizin daha da aşağılara düşeceği gerçeğiyle karşı karşıyayız.

Yerel yönetimlere değinmek istiyorum, bu da benim uzmanlık alanım. 6360 sayılı Yasa üzerinde niye çalışmıyorsunuz? Şimdi, bu yasa 30 ilin genelini bütünüyle belediye hâline getirdi ve bu belediyeler kesinlikle başarılı olamıyorlar ama ayrıca, ilçe belediyeleri bu belediye bünyesinde belediye şube müdürlüğü hâline dönüştü ve köyler kaldırıldı. Türkiye'de 34 bin köy vardı 2014'e kadar, şimdi 18 bin köye düştü; 18 bin köy yani 51 vilayette kalan. Bu sebeple, bu köylerin merası, köy orta malları, yaylak ve kışlakları bütünüyle birilerinin talanı hâline getirildi yani bunlara kafa yormak gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız Sayın Çelik, buyurun.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Burada da halkımızın yararına kullanılması gereken ciddi kaynaklar var ama bu konuda maalesef yok ve belediyelere 103,7 milyar TL'lik bir kaynak öngörülüyor. KÖYDES'e de ise 1,6 milyar TL'lik bir kaynak öngörülüyor. Tabii, bunların yeterli olduğunu söylemek için yani saf olmak gerekir.

Sayın Başkan, bu bütçenin halka ait bir bütçe olmasını temenni ederdik ama yine ne yazık ki kapalı, daha çok elit bir gruba, üst bir yapıya hizmet eden bir bütçe olduğu gerçeğiyle karşı karşıyayız. Hâlbuki, Anayasa'nın 161'inci maddesi bütçe hakkını Türk milleti adına TBMM'ye tevdi ederken, burada halkın bütçesi olması yönünde bir çalışma yapmamız gerekirken bunu göremiyoruz. Yine, Anayasa'nın 166'ncı maddesinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, bağlayacağım.

Ekonomik kriz öncesinde, biz, aslında Temmuz 2018'de bir kriz yaşadık. Bu kriz yapısal bir krizdi. Aslında bu kriz sürerken Covid-19 gerçeğiyle karşı karşıya kaldık, ikisi üst üste binince, tabii, Türkiye'de ciddi daralmalar meydana geldi. Bunun yanında, döviz karşısında TL'nin oransal olarak

değer kaybetmesi; bu da Türkiye’de millî servetin büyük oranda, ne yazık ki yüzde 50 oranında daha da düşmesine yol açtı. İşsizlik aşırı ölçüde arttı; 31 milyon işçimiz varken, bugün, kendi rakamlarınızla 26 milyon 700 bin civarında işçinin olduğu iddia ediliyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Çelik, lütfen tamamlayalım.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Aşırı vergilemeye özellikle dikkat çekiyorum Sayın Başkan. Aşırı vergilemeye gitmemek gerekir ve son günlerde sadece şu kaçak içkiden dolayı ölen vatandaşlarımızın sayısı 75’in üzerine çıktı; bunu da dikkatlerinize sunuyorum. Yani eleştirecek çok şey var, daha sonra söz alarak devam etmek isterim. Sözümü burada noktalarken yine de bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Kerestecioğlu’na söz vereceğim. Daha sonra Sayın Ök, Sayın Ök’ten sonra Sayın Cavit Arı, Sayın Cavit Arı’dan sonra da Sayın Faik Öztrak’a söz vereceğiz.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli Komisyon katılımcıları; öncelikle bu sene 17 Ekim gecesine kadar sunulması gereken bütçe gerekçesi ve yıllık ekonomik raporun, bütçe görüşmelerinin başladığı gün ve yalnızca Komisyon üyelerine dağıtılmasının sadece bir zamanlama sorunu olmadığını ifade etmek isterim. Bizler yurttaşlar adına yasama görevini üstleniyoruz ve bütçe yapma hakkı bu görevin en önemli sorumluluklarından biri. Bize düşen, bütçenin şeffaf ve katılımcı bir şekilde yapılmasını sağlamak ancak açıkçası izlediğiniz usulle kaynakların adil olarak dağıtılmasını ve Meclisin denetleyici rolünü engelliyorsunuz bu şekilde.

2021 Bütçe Kanun Teklifi’nin ruhunu yansıtan kelimelerden biri maalesef borçlandırma. Üstelik yalnızca kamu bütçesinin değil, hane halkı bütçesinin de borçlandırmayla ayakta durabileceği varsayılıyor. Özellikle son yıllarda, iç borcun ciddi biçimde büyüdüğünü görüyoruz. Yurttaşların emekleriyle ödediği verginin beşte 1’i yalnızca devletin borçlarının faizine gidiyor. 2021 yılı merkezî yönetim bütçesi için 1 trilyon 346 milyarlık bir bütçe öngörülmüş, gelir ise 1 trilyon 100 milyar yani bütçe açığı 246 milyar; bu çok ciddi bir rakam. Bireysel borçlar deseniz o da korkutucu durumda. 2020 yılı içinde hane halkının toplam borcu -yine korkunç bir rakam- 800 milyar liraya ulaştı. Geldiğinizde yani 2002’de ne kadardı bu borç, hane halkı borcu? Biliyorsunuz 6 milyar lira ve şu anda 800 milyar.

Son beş yılda 5 milyondan fazla yurttaş hakkında borçları sebebiyle icra takibi başlatıldı. Milyonlarca insanın güvencesiz bırakıldığı, geleceksiz bırakıldığı bir tabloyla yüz yüzeyiz. Örneğin, görüyoruz ki milyonlarca tarımsal üreticiye 2021 bütçesinden sadece 31 milyar lira ödenek ayrılmış. Devletin bir grup sermayedara ödediği faiz ise 179,5 milyar. Hazine iç borçlanmasının nedeni, örneğin emekliye, sağlığa, eğitime yapılan yatırımlar, istihdam yaratacak girişimler, ekonomik, pandemik krizlerle hızla yoksullaşan kesimlere gelir transferleri olsaydı; bu bütçe kadınlara yönelik şiddeti önlemeye harcansaydı belki bu borçlanma daha az tehlikeli olarak yorumlanabilirdi. O vakit, bütçe imkânları toplumsal refah için biraz zorlanmış denebilirdi ama durum böyle değil. Bir bakıyoruz, üstüne bir de indirimler, muafiyetler, istisnalar, vergi ertelemeleri yoluyla zenginden az, fakirden çok vergi alıyoruz. Yani siz aslında açıkça bir tercih yapıyorsunuz. Bu tercihiniz açık, sadece yandaş sermayeden yana bir tercih yapıyorsunuz; bu tercihte halk yok. Özellikle son yirmi yılda rant gelirleriyle palazlananlara baktığımız zaman gelirlerine göre ne kadar vergi ödediklerini göreceksiniz.

Sayıştay denetim raporları da kamu bütçesinin tarafgir kullanımını gözler önüne seriyor. Akraba atamaları, pazarlık usulüyle yandaşlara verilen ihaleler görüyoruz yalnızca. Hazine garantisi verilen Kamu Ortaklığı İdaresi projeleriyle büyük holdingler koruma altına alınırken işçilerin fazla mesaiyle

çalıştırılması kural hâline getiriliyor, kıdem tazminatları için bütçede ayrılması gereken ihtiyati pay dahi ayrılmıyor. Örneğin, Avrasya Tüneli için yapılan anlaşmaya göre, kaçak geçen araçların cezası tahsil edilemezse devlet tarafından şirkete araç başı para ödeniyor ve dört yılda 1,2 milyon aracın cezası tahsil edilmediği için yüklenici şirkete 24 milyon lira ödeme yapılmış. Gerçekten sormak istiyoruz, bu 24 milyon lirayı hangi hakla, hayatında bu tüneli dahi görmemiş yurttaşların cebinden alabiliyorsunuz. Yine bakıyoruz, ülkenin başkentinde o şehir hastanesi vurgunlarından biri daha; Bilkent Şehir Hastanesini işleten şirket 22 milyon lira değerindeki Da Vinci robot ile lazer cihazını Sağlık Bakanlığına teslim etmiyor. Bu da yetmiyor, radyoloji servisinde duvarlar kurşun kaplama olmalıyken alçı kaplama yapılmış. Hesabını sordunuz mu bilmiyoruz. Biz bunları bilemiyoruz çünkü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Ek süre veriyorum Sayın Vekilim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir bakıyoruz, Merkez Bankası personel ve yakınlarının sağlık harcamaları için özel bir sigorta şirketiyle yaklaşık 30 milyon liraya anlaşıyor. Milli Eğitim Bakanlığının bir bankayla yaptığı protokolden elde edilen 16 milyon liranın 1 milyon 779 bin lirası hediyecek eşyalara harcanyor. Bu arada çocuklar internete ulaşamıyorlar ve bilgisayarları olmadığı için eğitim göremiyorlar ülkede.

Evet, belediyelere baktığımızda yine oranın da ayrı bir rant dağıtımı ve yandaşı ihya aracı olarak kullanıldığını görüyoruz. Zaten seçilmiş eş başkanlarımız da bu yolsuzlukları özellikle gözler önüne serdikleri için tutuklanmadılar mı? Bunlara yeni kayyumlar, yeni yolsuzluk dosyaları da eklendi. Mesela en son geçtiğimiz hafta, kayyum yönetimindeki Mardin Büyükşehir Belediyesinden aldığı milyonluk ihalelerle usulsüzlük yaptığı ortaya çıkan Batur Enerji firmasının sahibi Adnan Yüksel zimmet ve yolsuzluk suçlamalarından tutuklandı ama biz Mardin halkı adına da sormak istiyoruz, bu ihaleleri veren Mardin kayyumu ne yapıyor? Onunla ilgili bir soruşturma var mı? Onun herhangi bir sorumluluğu var mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Son cümlelerimi söyleyeceğim.

Evet, siyasi denetim dengesi tümüyle bozulmuş, yozlaşma ve baskı siyasetin tüm kurumlarına sirayet etmiş bu ülkede ve bu bütçe teklifinde halkın aleyhine olan her bir kuruşun hesabını sormak bizim görevimiz. Dolar 2015'te 2,68'di, bugün 8,5 ve asgari ücret de 2.324 lira. Vallahi, ne diyeyim, eğer bu durumda bir keyif çayı içebiliyorsanız gerçekten buyurun, için diyebilirim.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, çok Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, çok Değerli Strateji ve Bütçe Başkanım, çok değerli bürokratlar, değerli Komisyon üyelerimiz; ben de hepinizi konuşmama başlamadan önce sevgiyle saygıyla selamlıyorum. İnşallah 2021 yılı merkezî yönetim bütçesinin hepimize, ülkemize, milletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, 2021 yılı bütçesi bizim AK PARTİ hükümetleri dönemimizde gerçekleştirdiğimiz 19'uncu bütçe. Aynı zamanda, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde de 3'üncü bütçe olması sebebiyle, bizlere bu görevi veren asil ve aziz milletimizi sevgi ve saygıyla bir kez daha selamlıyorum ve onlara da çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, Türkiye'nin demokrasi ve ekonomi yolunda aldığı mesafenin en somut sonuçlarını aslında biz bu bütün dünyanın uğraştığı koronavirüs salgını döneminde görmüş olduk. Gelişmiş ülkelerin dahi çaresiz kaldığı salgın sürecini hem sağlık altyapımızla hem gıda ve temizlik tedarik zincirimizle hem de kamu güvenliği bakımından örnek bir yönetimle göğüslediğimize inanıyorum. Bu tablo, Türkiye'nin son on sekiz yılda sağlığını yanında eğitimden adalet, güvenlikten sosyal desteklere, ulaşımdan tarıma, enerjiden sanayiye her alanda yaptığı yatırımların da güzel bir işaretidir diye düşünüyorum.

Tabii ki Türkiye'ye eserler kazandırırken, dev projeleri hayata geçirirken küresel düzeyde ekonomik krizlerle de maalesef karşılaştık. 2008-2009 yıllarında yaşanan küresel krizin Türkiye'yi teğet geçtiğini söylemiştik ama ülkemizi 2010-2011 yıllarında yüzde 8,5 ve yüzde 11'leri bulan büyüme rakamlarına ulaştırdık. Tabii ki bu süreçte, baktığımızda, ekonomik verilerde, konuşmacıların da bizleri eleştirdiği rakamlardaki bu ilerlemenin neden böyle olduğu... Şuna bakmak lazım: Bu ülke ne yaşadı? Gerçekten, baktığımızda, Gezi olaylarının yaşandığı tarihten itibaren -çok doğru bir şey- yüzde 4,5 faiz oranları vardı bu ülkede ve yatırımcıların "top" yaptığı yıllardı ama sadece onunla bitmedi; Gezi olayları, 17-25 Aralık süreçleri, çukur eylemleri, sınırlarımıza dayanan terör saldırıları, ardından FETÖ hainlerinin gerçekleştirdiği 15 Temmuz darbe girişimi yine ekonomimizin hızını yavaşlattı. Ya, biz bunlarla karşı karşıya kaldık. Aynı zamanda seçim süreçleri de... Son beş altı yıllık süreçlere baktığımızda, ciddi anlamda kaç tane seçim geçirdi bu ülke. Keşke, vaktizamanında Sayın Girgin olsaydı, söyleseydim: İktidar olduğu zamanlarda böyle yapısal reformlar yapsaydı da bunun sonuçlarıyla çok daha farklı yerlerde olsaydık. Bugün, dünya örneğini veriyoruz, Amerika örneğini veriyoruz. Baktığımızda, adamlar, Avrupa her türlü yapısal önlemleri gerçekleştirmiş ama bu yapısal reformları yapmak da çok şükür bize nasip olacak.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – On sekiz yıl, on sekiz yıl.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Tabii ki bütün bunlara rağmen, ekonomiye de baktığımızda, ekonomi, bu süreçte, biliyorsunuz -2018 Ağustos ayına gelelim- 2018 yılı Ağustos ayında çok büyük bir şok yaşadı, kolay bir şey değildi, gerçekten basit de bir şey değildi. Bununla birlikte, kamu disipliniyle çok ciddi kararlar aldık, değişim sürecini göğüsledik. Dolayısıyla, 2019 yılında 0,9 oranında bir büyüme gerçekleştirdik. Tam da bir şeyler güzel gidiyorken bugün geldiğimiz rakamlarda açıkçası 2020 yılının ilk çeyreğindeki yüzde 4,5'lik büyümeyi gerçekleştirirken salgını, Covid'i, bütün dünya gördü; bütün dünyanın nasıl bir sınav verdiğini gördük, ekonomilerin nasıl bir sınav verdiğini gördük. Ancak şunu söylemek istiyorum: Biz bütün bunlara rağmen AK PARTİ hükümetleri olarak kesinlikle çok çalıştık ve çok mücadele ettik. Şöyle 2017'ye bir baktığımızda da, 2017 yılında yüzde 7,5'lik bir büyüme rakamına da ulaştık. Yeni programda, bütçede de Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın da söylediği gibi, eğer böyle giderse ortalama yüzde 5 küsurlarda bir büyümeyi de hedefliyoruz. Tabii, salgın sürecinde sadece vatandaşlarımızın sağlığı değil, onun yanında ekonomimizin sağlığıyla da ilgili adımlar attık. Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay Bey'in de açıkladığı gibi, 2021 yılı bütçemizin temel misyonu koronavirüs salgını sebebiyle siyasi ve ekonomik olarak bütün ülkelerin yeniden yapılanma sürecine girdiği bu dönemde Türkiye ekonomisinin yolunu daha da güçlendirerek devam etmesini sağlamaktır. Yani bu, şu anlama geliyor: Yeni dünya düzeninde daha söz sahibi olan, ayağı daha sağlam bir şekilde yere basan Türkiye. Fakat tabii, virüsün bulaşma riskini azaltmak amacıyla alınan tedbirler sonucunda oluşan durgunluk ortamının ulusal ve küresel ekonomik faaliyetlerde maalesef yavaşlamaya

neden olduğu açıkça da ortadadır. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemiz de süreci en az zararlar atlatmak için önemli tedbirler almıştır ve almaya da devam etmektedir. Tabii, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) bölgesinde küresel olarak Covid-19 salgınına önlemek için alınan tedbirlerin etkisiyle bu yılın ikinci çeyreğinde reel gayrisafi yurt içi hasıla yüzde 9,8 daraldı. Söz konusu bu düşüş, OECD bölgesinde kaydedilen en yüksek düşüş olarak kayıtlara geçti. Geçici veriler baz alınarak yapılan hesaplamada bu yılın ilk çeyreğine göre ikinci çeyrekteki büyüme oranları büyük ekonomilerden İngiltere’de yüzde eksi 20,4; ABD’de yüzde eksi 9,5; Almanya’da yüzde eksi 9,7’ye, Fransa’da da yüzde eksi 13,8’e geriledi. Türkiye ekonomisi de yılın ikinci çeyreğinde yüzde 9,9 oranında daraldı. Daralma oranımız, aynı dönemde yüzde 14,1 daralma yaşayan Avrupa Birliği ve yüzde 10,9 daralma yaşayan OECD ortalamasının altında kalmıştır. 2020 yılında küresel ekonomileri sallayan pandemi sürecine rağmen, ülkemiz temmuz ayında İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi’nde yüzde 9,5 oranıyla yılın zirvesine çıkmış durumda. Tabii, ihracatımıza da baktığımızda, 2020 yılı ihracat yılı rakamları da gerçekten mutluluk verici seviyelerde. Aldığımız tedbirler ve uygulamaya koyduğumuz ekonomik planlar doğrultusunda 2020 yılında yüzde 0,3’lük bir büyümeyi, 2021 yılında ise yüzde 5,8’lik bir büyümeyi hedef olarak alıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2020 yılı bütçesi aslında baktığımızda kamu hizmetleri ile kaynak tahsisleri arasında güçlü bir bağ kuran, toplumun beklentilerini karşılayan, mali saydamlığı ve hesap verebilirliği yüksek, performans esaslı program bütçe olma özelliğiyle de ayrı bir önem taşımakta. Bütçenin yaklaşık yüzde 50’sinin doğrudan faiz harcamalarına gittiği yıllardan, neredeyse yüzde 90’ının vatandaşımızın hizmetine sunulduğu bütçelerin yapıldığı dönemleri görmekten dolayı da ayrı bir mutluluk ve gurur duyduğumuzu da ifade etmek istiyorum.

Hükûmetlerimiz döneminde sağlık alanında yapılan yatırımların ne kadar yerinde ve ne kadar doğru olduğunu bu pandemi döneminde de görmüş olduk. On sekiz yıllık dönemde sağlık alanında çok büyük reformlar gerçekleştirdik. Dünyanın en güçlü sayılan ülkeleri maske savaşı derdine düşmüşken ardı ardına şehir hastanelerini yaptık, yeni pandemi hastanelerini devreye soktuk. Bu pandemi sürecinde, vefat edenlerin toplu olarak defnedilmesini gördük, bütün dünyada, Avrupa’da doktorların hangi hastanın fişini çekmeye karar verdiğini gördük ama biz bu süreçte kendi yerli ve milli solunum cihazımızı ürettik ve yurt dışına da satmaya başladık. Salgınla mücadele eden birçok ülke vatandaşlarına hasta ve yoğun bakım yataklarındaki doluluktan dolayı yeterli sağlık hizmeti sunamazken şehir hastanelerimiz ve tam donanımlı yoğun bakım ünitelerimizle tüm dünyada örnek olduğumuzu düşünüyorum. Ve tabii ki bu noktalara SSK’li, BAĞ-KUR’lu ve memurlar için ayrı hastanelerin olduğu, kuyrukların olduğu, sağlık hizmetinin sağlık karnesindeki yaprak sayısı ile sınırlı olduğu dönemlerden geldiğimizi de lütfen unutmayalım. Sağlık alanında daha iyiye ulaşabilmek için 2020 yılı bütçesinden 11,6 milyar lira kaynak ayrılan sağlık yatırımlarına 2021 yılı bütçesinde 20,1 milyar lirayı ayırmış bulunmaktayız. Ayrıca, tedavi harcamaları için 125 milyar lira, ilaç harcamaları için 60 milyar lira, aile hekimliği için de 11,4 milyar lira kaynak ayırıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bütçe kalemlerine baktığımız zaman, bütçe giderlerinin 221,4 milyar lirayla yaklaşık yüzde 15,7’sinin eğitime ayrılmış olduğunu görüyoruz. 2020 ile 2021 yılı arasındaki farka baktığımızda yüzde 20’lik bir bütçe artışını görüyoruz 2021’de. Temel kamu hizmeti olarak görülen, yaygın ve kolay erişilebilir olması gereken eğitim faaliyetleri önceki yıllarda olduğu gibi yüksek bir paya sahip bütçemizde. Eğitime ayrılan kaynakta, Eğitim Bakanlığına yatırım ödeneğinden artışı çok önemli buluyorum. 2020’de yatırım ödeneği 5,8 milyar TL iken bu rakam yüzde 94 artışla 11,3 milyar TL’ye çıkarılmış bulunmakta.

Türkiye’yi bugünden daha da iyi bir noktaya ulaştırmak adına var gücümüzle çalışmaya da devam ediyoruz. Daha yeşil bir Türkiye için bir yandan mevcut orman varlığımızı artırmaya çalışırken diğer yandan da maalesef yangın sonucu zarar gören alanları yeniden yeşillendiriyoruz. Bütçeden tarıma ayrılan kaynakta 2020 yılı bütçesine göre 9 milyar lira seviyesinde artış söz konusu. Böylece 2021 yılı bütçemizde 42,4 milyar lira tarıma ayırıyoruz. Bunu tarımsal destek programları için 22 milyar TL, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 12,1 milyar TL, tarımsal kredi sübvansiyonu müdahale alımları, tarımsal KİT’lerin finansmanı ve ihracat destekleri için 8,3 milyar lira şeklinde bölüyoruz. Yine, tarım sektörü yatırım ödeneklerini de önemli ölçüde artırıyor ve tarımsal sulama yatırımlarını 3,7 milyar TL’den 9 milyar TL’ye çıkarıyoruz.

Hepimizin bildiği üzere, On Birinci Kalkınma Planı hedeflerimizi verimliliği odağına alan, sanayi sektörünün başrol üstlendiği, ihracata dayalı istikrarlı bir büyüme modeli çerçevesinde belirlemiştik. Bu anlamda baktığımızda, 2021 yılı bütçesinin de On Birinci Kalkınma Planı’yla uyumlu olduğunu açıkça ifade etmek istiyorum. 2021 yılı Bütçe Kanun Teklifi’nde 2020 yılına göre en fazla ödenek artışı yatırım projeleri için ayrılmıştır. Bu çerçevede, 2020 yılında 56,6 milyar TL olan sermaye gideri ödenekleri yüzde 83 oranında artarak -yani yaklaşık bu rakam 47,1 milyar lira artışla- 103,7 milyar liraya ulaşmıştır. İhracatımızın rekabetçi gücünü artırmak için 2021 yılı bütçemizden ihracat destekleri kapsamında 4,1 milyar TL harcamayı hedefliyoruz. Küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin desteklenmesi için KOSGEB bütçesine 1,6 milyar TL kaynak ayırdık. Sanayimizin gelişmesi ve üretim kapasitemizin artması için Sanayi Bakanlığımızın teşvik ödemeleri kapsamında kullanılabilecek 2 milyar liralık kaynağı da tahsis ediyoruz. Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerine ayrılan yatırım ödeneğindeki artışa da dikkat çekmek istiyorum. 2020 yılında OSB ve küçük sanayi sitesi yatırımlarına 204 milyon lira kaynak ayrılmışken 2021 yılında bu rakamın 1 milyar 124 milyon liraya ulaştığını görebiliriz. Eğer ekonomik iyileşme olarsa bir ülkede tabii ki bu ihracatla olur, ihracatı da reel sektör yapar, dolayısıyla reel sektör destekleri de bizim için çok önemli. Bu yüzden, 2021 yılındaki reel sektör desteklerimize baktığımızda, bu rakamın 50,6 milyar lira olduğunu görüyoruz. İşletmelerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödemesi gereken 27,7 milyar lira tutarındaki işveren primini üretim ve istihdamın desteklenmesi amacıyla da bütçemizden karşılıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; son on sekiz yılda ulaştırma ve altyapıda da çok büyük yatırımlar yaptık. 477,3 milyar TL kara yollarına yatırım yapmış durumdayız. Türkiye’nin 6 bin kilometrelik bölünmüş yol ağına, on sekiz yılda 30 bin kilometreye çıkardık, havaalanı sayısını 26’ dan, 56’ya çıkardık. Demir yolunda 12.800 kilometrelik hattımız var, bunun 1.200 kilometresi hızlı tren hattı. Hedefimiz, 2023 yılında bu hızlı tren hatlarını 4 bin kilometrelere çıkarmak. Normal konvansiyon hatlarla beraber 18 bin kilometrelere kadar çıkarma hedefimiz vardır. Yine yük taşımada normal hatlarda -özellikle organize sanayi bölgeleri- limanları ana hatlara bağlayıp oradaki sanayinin gelişmesine ve üretimine katkıda bulunmak için çalışmalarımız da var. Bir taraftan hızlı trenler, bir taraftan yük trenleriyle topyekûn bir çalışma var ülkemizin her noktasında. Bunları bir lojistik master plan ve ulaşım master planı doğrultusunda da gerçekleştiriyoruz. Demir yolu ve kent içi ulaştırma yatırımlarını önceleyerek Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın bütçesini de 15,2 milyar TL’ye çıkartıyoruz.

Hepimizin bildiği üzere, Fatih sondaj gemimiz Karadeniz’de ilk olarak 320 milyar metreküplük bir doğal gaz rezervi buldu. Daha sonra 85 milyar metreküplük de yeni bir rezerv daha keşfederek toplam rezervimizi 405 milyar metreküpe çıkardık. İnşallah, kısa zamanda, çalışmaların devam ettiği diğer kuyulardan da müjdeli haberleri alacağımıza inanıyorum. Tuna-1 kuyusunda keşfettiğimiz 405 milyar metreküplük doğal gazı, orada kurulacak platform vasıtasıyla topraklarımıza ulaştırarak ve ülkemizin tamamına hizmet veren sisteme entegre edeceğiz. Hedefimiz, 2023 yılında da bu gazı milletimizin kullanımına sokmaktır. Böylece Türkiye tarihindeki en büyük hidrokarbon kaynağına kavuşmuş

olacaktır tabii ki ülkemizin doğal gazda dışarıya bağıllığını önemli ölçüde de azaltacaktır. Bütün bunlar da gösteriyor ki ülkemiz sadece iç ve dış şoklarla değil, aynı zamanda, her türlü refahı sağlamak için her türlü alt kaynaklarına, zenginliklerine ulaşmak için cansiparane çalışmaktadır.

Savunma sanayisine geldiğimizde de çok önemli gelişmeler yaşanıyor. Ülkemizin savunma sanayisinin dışa bağımlılığını yüzde 70'lerden, yüzde 30 seviyelerine çektik. Kendi imkânlarımızla imal edebileceğimiz hiçbir ürünü dışarıdan satın almama politikasıyla yerlilik oranlarımızı hep yükseğe taşıdık. 2002 yılında 62 savunma projesi yürütürken bugün bu sayı 700'e ulaştı. Yine bu dönemde sektörde faaliyet gösteren firma sayımız 56'dan 500'e ulaştı. Sektörün 2002 senesinde 1 milyar dolar olan cirosu 2019 yılında 11 milyar dolar rakamını yakaladı. 2002 yılında 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatı 2019 yılı itibarıyla 3 milyar doları geçmiş bulunmakta. Dünyanın ilk 100 şirketi arasında 7 tane Türk firmamız bulunuyor. Kara ve deniz araçlarında sadece ihtiyaçlarını karşılayan değil, kendi savaş gemisini tasarlayan, inşa eden ve idamesini gerçekleştirebilen 10 ülke arasında yer alıyoruz. Türk savunma sanayisi firmalarının dünya pazarındaki payı, sözü ve gücü her geçen gün daha da artıyor. İHA'lar, SİHA'lar ve TİHA'lar üretimindeyse artık dünyanın ilk 3 ve 4 ülkesi içerisindeyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, yeni küresel ve bölgesel arayışların güçlü siyasi ve ekonomik yapısıyla yükselen bir yıldız olma konumundadır. Bölgemizde ve dünyada ülkemizin dışlandığı hiçbir projenin, hiçbir planın, hiçbir siyasi ve ekonomik oluşumun başarısı yoktur, bunu da zaten sahada ve masada göstermekteyiz. Balkanlardan Akdeniz'e, Kuzey Afrika'dan Güney Asya'ya kadar bu gerçeğin örneklerini her yerde görmek mümkün. AK PARTİ olarak, inşallah, yeni dönemde tüm bu hakikatler ışığında daha büyük ve güçlü Türkiye'nin inşasını hızla tamamlayacağımıza tüm kalbimle inanıyorum. Çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Sözlerime son verirken ülkemizi kalkınma hedeflerine ulaştıracak ve vatandaşlarımızın refahını artıracak, halkın, sanayicinin, işçinin, işverenin bütçesi olacak olan 2021 bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum. Vizyonu, kararlılığı ve liderliğiyle bizlere ve ülkemize yön veren Sayın Cumhurbaşkanımıza ve bütçe hazırlama sürecinde emeği geçen tüm bakanlarımıza, bürokratlarımıza, herkese ve tüm çalışanlara teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Nilgün Ök Vekilimize çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi sıra Sayın Arı'da.

Buyurun Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Strateji ve Bütçe Başkanımız, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinizi ben de saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Önce şunu sormak istiyorum: Ülkemizde yaşanan bu kadar olumsuzluk var iken bakıyorum hiç kimse üstüne bir şey almıyor. Ya, bir kere de “Biz şurada yanlış yaptık, şurada eksik yaptık.” dediğiniz günleri de görelim. Tüm olumsuzluklar ya küresel kriz ya da farklı nedenlere bağlanmakta ama güzel bir şey varsa onu da kesinlikle siz yaptınız, hiç şüphemiz yok! Ama bu kadar olumsuzluk varken, on sekiz yıldır da iktidardayken bu olumsuzluklarla ilgili üstünüze en küçük bir şey aldığınızı da görmüyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın, bugün birkaç arkadaşımız sosyal medya üzerinden mesaj atmış, diyor ki birisi: “Türkiye ekonomisi her geçen gün kötüye giden bir ekonomi. Herkesin alım gücü azaldı, paramız müthiş değer kaybetti. Bütçeyi ne şekilde sunarlarsa sunsunlar özellikle esnaf perişan, tarım, hayvancılık, üretim bitti.” Vatandaşın görüşü. Birisi de demiş ki: “Haber değeri taşımayan haber: Dolar yeni bir rekor kırdı, 8 TL'yi aştı.” Bu sabahki mesajdı. Artık doların 8 TL'yi aşmasını da vatandaşımız

bir haber değeri taşımayacak kadar... Artık işin ucunu bırakmış vaziyette çünkü kamyon yukarıdan aşağıya yol almış, nereye çarpacak, nereye toslayacak belli değil. Kimsenin sizden umudu kalmadı değerli arkadaşlar.

Şimdi 2021 yılı bütçesini yapıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız bütçe sunumunu yaptı. Teşekkür ediyoruz. Emek çekmiş bürokrat arkadaşlarımız da. Klişeleşmiş sözcüklerle hazırlanmış bir bütçe sunum kitapçığı. Şimdi burada dikkatimizi çeken cümlelerden bir tanesiyle ilgili bir hesap yapayım müsaade ederseniz. Bakın, bu sunum kitapçığında da var. Deniliyor ki: “2002 yılında en düşük memur maaşı 392 TL’ydi, biz olağanüstü işler yaptık, bu en düşük memur maaşını 4 bin TL seviyesine getirdik.” Hatta “Bize teşekkür edin.” deniliyor. Şimdi ben size şöyle bir şey söyleyeyim: 2002 yılında en düşük memur maaşıyla -eğer ihtiyacınız olduysa veya yatırım düşünüyorsanız- o gün kuyumcuya gitseydiniz, kuyumcu size 17 tane çeyrek altın veriyordu değerli arkadaşlar. Bugün giderseniz size sadece 5 tane çeyrek altın verir, “Hadi güle güle der.” Yani kıyaslamayı yaptığınızda, reel durumu nedir ona bakmak lazım. Ortalama bir memur maaşı yönünden bakarsanız eğer, 2002 yılında bir memur 578 TL maaş almaktaymış ve bu maaşla 24 çeyrek altın alabilirken, aynı memur bugün 6 tane çeyrek altın alabilir seviyesine inmiş durumda.

Değerli arkadaşlar, bütçe yapıyoruz dedik. Şöyle rakamlardan da bahsedelim o nedenle. Biz milletvekili seçildikten sonra -komisyonda görev aldığımız ilk dönemde- 2019 bütçe çalışmalarına dâhil olduk ve 2019 yılı bütçe gideri olarak 1 trilyon 27 milyon TL, bütçe geliri olarak da 875 milyar 280 milyon öngörülmüştü. Bütçe açığını aynı burada bütçe yaparken 80,6 milyar TL olarak öngörmüştünüz ancak yıl sonunda gerçekleşen bütçe açığı 124,747 yani 125 milyara ulaştı. 2020 yılı bütçesini yaparken, gider bütçesi olarak 1 trilyon 221 milyar, gelir bütçesi olarak 973 milyar 129 milyon TL’lik bir bütçe hazırlandı burada. Bütçe açığı 138,9 milyar olarak ifade edilmişti.

Değerli arkadaşlar, gerek Komisyonda ve gerekse Genel Kurulda yine bütçe üzerine bir konuşma gerçekleştirmiştim 10 Aralık 2019’da, tutanak da burada. Şimdi ben şunu söyleyeyim, ülkenin maalesef önceki yıllardan gelen ekonomik sürecini de değerlendirerek bir matematiksel hesaplama yapmıştım ben o tarihte, o konuşmamda. Demiştik ki: Siz 138,9 milyarlık bir bütçe açığı öngörmektesiniz ama ülkeyi iyi yönetemiyorsunuz, ekonomiyi iyi yönetemiyorsunuz, dolayısıyla sizin bu bütçe açığınızı tutmayacak. Eğer gelen bütçe açıkları oranıyla bakarsak, yıl sonunda, korkarım ki 220 milyarlık bir bütçe açığı vereceksiniz. Şimdi, geline süreçte ise bugün maalesef daha şimdiden 240 milyar civarında bir bütçe açığıyla karşı karşıyayız ve daha geçen hafta 308 milyara kadar bu rakamın artırılabilceğine dair bu Komisyondan ve Meclisten de kanun geçti. Yani bu şunu gösteriyor değerli arkadaşlar, bakın, bu yaptığımız konuşma ve bu görüşmeler 2019 tarihindeydi. 2019 tarihinde, bugün gerekçe olarak saydığınız birçok neden daha ortada yoktu. Örneğin, Covid meselesi ortada yoktu, yine dış meselelerle ilgili birçok konu ortada yoktu ama ne vardı? Sizin ekonomiyi kötü yönetiminiz vardı.

Şimdi, 2021 yılı bütçesiyle alakalı siz bütçe açığını bugünden 245 milyar lira olarak öngörmektesiniz. Korkarım ve istemem -bakın, ben de bu ülkenin bir ferdi olarak söylüyorum- kesinlikle arzu etmem ama sizin bu kötü yönetim anlayışınız devam ettiği müddetçe aynı oranlama süreci devam ederse maalesef gelecek yıl bugünlerde bütçe açığı olarak 420 milyar civarında bir açık verme ihtimaliniz olacağını ifade etmek isterim. O konuşmamda demişim ki: “Oransal yönden baktığımızda 2020 yılında yüzde 2,9’luk bütçe açığı tahmin etmekteyiz, öngörmektesiniz. Ancak bu orana göre bakarsak 4,7 ya da 5 oranında bir açık gerçekleşme ihtimali var.” Önceki gün Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız yapmış olduğu sunumda 4,9’luk bir bütçe açığının olabileceğini ifade etti. Yani birazcık matematiksel olarak gittiğinizde ve gerçekleri de gördüğünüzde bu rakamların maalesef böyle olacağını öngörebiliyorsunuz.

Faiz giderinin de yine, 2019-2020 rakamları ortada. Tek tutturduğunuz faiz giderleri, 138 milyar lira öngörmüştünüz, o rakam tam gerçekleşti. Şimdi de 2021 yılı içinde 179,5 milyar liralık bir faiz gideri şu an ülkemizi beklemekte.

Değerli arkadaşlar, gelir kalemlerine baktığımızda da gelir kalemleri arasında en çok vergiyle gelir temin edildiğini görebilmekteyiz.

Şimdi şunu söylemek istiyorum değerli arkadaşlarım: Bakın, şehirleri dolaşıyoruz, gittiğimiz her yerde vatandaşımızla, esnafımızla, KOBİ temsilcileriyle görüşmeler yapıyoruz. İnanın, şu pandemi süreci içerisinde istedikleri destekleri alamadıklarını açıkça ifade eden işletmecilerimiz var yani hak edilen şekilde gerekli destekleri kesinlikle alamadıklarını, sadece ve sadece ötelemelerle günün geçirildiğini ancak o ötelenen vergilerin de veya ödemelerin de kapımızı çaldığını, artık bu durumda nasıl bu işin içinden çıkacaklarını bilemediklerini ifade etmekte değerli arkadaşlarım.

2021 yılı bütçesinde yatırımlara önem verdiğinizi, yatırım bütçesiyle üretim, istihdam ve ülke refahını artırıcı projelere öncelik verileceğini ifade ettiniz sunum kitapçığımızda. Ama geçtiğimiz süreçlerde gördük ki hiç böyle bir şey olmadı, sadece ve sadece kamu-özel iş birlikleriyle yapılan yatırımlarla maalesef ki geçilmeyen köprünün parası, kullanılmayan havaalanının parası ancak bu bütçeden ödenebilir hâle geldi.

Bakın, sulamalarla ilgili destekleri artıracığınızı ifade ettiniz. Ben size söyleyeyim, bugün başlanmış ama para yokluğundan bitirilememiş çok sayıda sulama tesisinin ve göletlerin bulunduğunu ifade etmek istiyorum. Kendi ilimden de kaç tane göletin bitirilemediğini, en azından ilgili bakanlığa sorarak bu gölete ihtiyaç olduğunu, özellikle tarımsal üretime katkısı olacağını, bir an evvel bitirilmesi gerektiğini dile getirmeye çalıştık. Yani gerçekten tarımsal sulamalar desteklenebilirse üretime ciddi katkısı olacaktır, inşallah burada yazan gerçekleşir.

Millî Eğitim Bakanlığı yatırım bütçesi teklifinde eğitim ve okul öncesi eğitim hedefleriniz, okulların sağlamaştırılması, meslek atölyeleri ihtiyaçları için 5,8 milyar harcandığını, önümüzdeki süreçte de 11,3 milyar harcamanın yapılabileceğini öngörmektesiniz. Biz de bu anlamda eğer gerçekleşirse özellikle fırsat eşitliği, eğitim eşitliği yönünden bu konuyu önemseyeceğimizi ifade etmek istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, eğitime 2021’de 211,4 milyar lirayla önemli bir rakam ayrıldığı ifade edilmekte. Fırsat eşitliği yönünden, ifade ettiğim gibi, biz bunu önemsiyoruz. Ancak dikkat çekmek istediğim bir konu var: Taşınmalı eğitime ve yemek yardımına ayrılan bütçe 5,5 milyar. Şimdi, biraz önce okuduğum, 2020 yılında Millî Eğitim yatırımlarına ayrılan para da o kadar. Yani siz 2020 yılında eğitime ilgili, biraz önce ifade ettiğim şekliyle okulların temel ihtiyaçlarının karşılanması, binaların yapılması, meslek lise atölyelerinin tamamlanması gibi bir konuya 5,5 milyar para harcayabilmişsiniz; sadece taşınmalı eğitime 2021 yılında yine aynı şekilde 5 buçuk milyar lirayı ayırmayı planlıyorsunuz. Arkadaşlar, bakın, pansiyonlu eğitimleri de bir tarafa koyarsak -ki bu nedenle de 1,3 milyar harcanacağı ifade edilmekte- sonuç itibarıyla baktığımızda, bu anlayışın değişmesi gerektiği ortada yani sadece taşınmalı eğitimle bir yere varılamayacağı zaten ortada. Taşınmalı eğitimin bugün geldiği nokta ve eğitim kalitesine katkısı... Onun yerine, yerinde eğitim tercihinin yeniden düşünülmesi gerektiği bu rakamlarla da ortada çünkü 2020 yılında sadece -ifade ettiğim gibi- tüm yatırıma ayrılan para kadar siz taşınmalı eğitime bu yıl para ayıracaksınız. Gelin, burada eğitimi yerinden sağlayacak şekle dönüştürelim değerli arkadaşlar.

Yine, bakın, değerli arkadaşlar, 2020 yılında OSB ve küçük sanayi sitesi altyapı için 204 milyon lira harcandı, 2021 yılında 1 milyar 124 milyon harcanacağı ifade edilmiş ve bundan da övgüyle bahsetmektesiniz. Gezdiğimiz OSB’lerde maalesef ki gerekli destekleri alamadıklarını -biraz önce ifade ettim- onun ötesinde, kendilerine yön verecek, efendim, yeni açılımlar yaratacak, kendilerine yeni ufuklar açacak bir çalışmanın da yapılmadığını ifade etmektedirler değerli arkadaşlar. Yani kısacası,

sadece bütçe ayırmakla da iş bitmiyor; bizim üreticimize, bizim işletmecimize, bizim esnafımıza, kısacası sektörel olarak, özellikle Doğu ve Güneydoğu illerinde yeni üretim konularına yön verilmesi gerektiğini oralarda gördük değerli arkadaşlar.

Bakın, bu iktidar tüm değerlendirmelerini 2002 yılına göre yapmakta yani hesabı kitabı 2002 yılına göre uydurmaya çalışmakta. Eğer hesap kitap 2002 yılındaki rakamlara uyuyorsa oradan bugünlere gelmekte. Ben de size şunu ifade etmek istiyorum değerli arkadaşlar: İktidarınız on sekiz yıldır ülkede işbaşında. Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne gelinceye kadar, daha doğrusu on sekiz seneye gelinceye kadar bu ülkede gelmiş geçmiş bütün iktidarlara yaklaşık 750 milyar dolar civarında bir bütçe kullanmışlar. Bu bütçeyle cumhuriyetten 2002 yılına kadarki sayısız yollar, köprüler, barajlar, okullar, tüm fabrikalar yani aklınıza gelebilecek her şey... Ki bugün sayenizde bunların hemen hemen hiçbirisi kalmadı çünkü siz bunların hepsini sattınız. Yani örneğin, bir Paşabahçeden, Ereğli Demirden, Eti Holdingten, TÜPRAŞ'tan, Sümerbanktan, Oymapınar Barajı'ndan, TELEKOM'dan, SEKA'dan, hangisini sayarsak sayalım, yaklaşık 750 milyar dolar bir para harcanarak bu yatırımların hepsi yapıldı. On sekiz senelik süreç içerisinde ise iktidarınız tahminen 2,700 trilyon dolar civarında bir para harcadı ve harcamakla beraber birçok yatırımı da kamu-özel iş birlikleri aracılığıyla gerçekleştirdi; bir taraftan da borçlandık yani kısacası. İşte bu kadar para harcamış olmanıza rağmen böyle gözle görülür, elle tutulur hangi yatırımı gerçekleştirdiğinizi, hangi fabrikayı bitirdiğinizi ben çok merak ediyorum.

Son dönemlerde sosyal medyada, daha doğrusu basında çok çıkıyor, en çok cezaevi yapım haberleri var yani “Cezaevi yaptık.” diye haberlerde görüyoruz. Değerli arkadaşlar, bir iktidar “Cezaevi yaptık.” diye herhâlde övünmez, keşke onun yerine “Fabrika yaptık, burada işsiz gençlerimiz çalışacak, üretime katılacak.” diyebilseydik daha çok memnun olurduk.

Değerli arkadaşlar, geline noktada, yakın tarihte “Bu ülkede, yok efendim ‘Dolar 7 lira olacak, 8 lira olacak, 10 lira olacak.’ diye söyleyenler var, ben onlara gülüyorum.” tarzı laflarla olayı hafife almaya çalışan bir Sayın Bakanımız vardı. Kaldı ki yakın tarihte “Artık dolara molar, o tip işlere ben bakmıyorum.” demişti ama bugün sabahtan 8 lira, öğleden sonraya kadar da 8 lira 20 kuruşa kadar yükselen bir dolarla her geçen gün borçlanmamız artmakta.

Lafın kısası değerli arkadaşlar: Ülke iyi yönetilmiyor, ekonomi kötü. Bu ekonominin kötülüğünü iş yapamayan esnafa görebiliriz, çocuğuna harçlık veremeyen babada görebiliriz, dükkânını sıftah yapmadan kapatan esnafa görebiliriz, ürettiğinden daha fazla para harcayan çiftçide görebiliriz; kısacası, sokakta anlayabiliriz, görebiliriz. Daha birkaç gün önce bir Sayın Valinin ziyaretinde “Niye maske takmıyorsun?” lafı üzerine “Gebermek istiyorum.” diyen bir vatandaş herhâlde siz de görmüşsünüzdür çünkü artık insanlar “Kaç gündür ben bu dükkânda iş yapamıyorum, o nedenle, her şeyimiz kötüye gitti.” diyebilecek kadar tepkilerini dile getirir hâlde.

Ben her şeye rağmen, bütçemizin, özellikle, yatırıma dönük, doğru bir şekilde kullanılması temennisiyle hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Arı, çok teşekkür ederiz.

Şimdi sıra Sayın Öztrak'ta.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Konuşmama başlarken sayın Komisyon üyelerini, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısını ve Cumhurbaşkanlığının ve diğer kurumların bürokratlarını, değerli basın mensuplarını saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, devlet yönetmeyi koyun gütmekten veya kabile yönetmekten ayıran, hukuka gösterilen saygıdır. Hukuku yok sayan, yurttaşlarına hesap vermekten kaçan yönetimler, devletlerini başarısız devletler ligine düşürür, içeride de dışarıda da ciddiye alınmaz. İşleyen hukuk devletlerinde vergileri ve harcamaları belirleme yetkisi ve bunların vermiş olduğu yetkiye göre gerçekleşip gerçekleşmediğini belirleme yetkisi milletin iradesini temsil eden parlamentolarındır; buna “bütçe hakkı” denilir. Bütçelerin Meclise sunulmasına dair usul ve esaslar anayasalarla düzenlenir. Ülkemizde mevcut yönetimin Anayasa’yla, yasalarla arasının pek iyi olmadığı malum. Nitekim, bu yıl bütçe sürecinde önemli aksaklıklar yaşandı. Önce, bütçe sürecini başlatan orta vadeli program bir aya yakın gecikmeli çıkarıldı, gömleğin ilk düğmesi daha en baştan yanlış iliklendi. Ardından, Anayasa’mızın 151’inci maddesine göre Cumhurbaşkanı tarafından, mali yılbaşından en az yetmiş beş gün önce Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması gereken bütçenin de -bir gün de olsa- gecikmeli olarak sunulduğu yaşanan süreçten görüldü. Tabii, bu, 2018’de fiilen başlayan tek adam rejiminin aslında kuvvetler ayrılığına ve Parlamentonun bütçe yapma hakkına yeterince saygı duymadığını açıkça göstermektedir.

Bütçeye kaynak teşkil eden orta vadeli programdaki 2020 tahminleri bugün artık, daha bu OVP’nin de mürekkebi kurumadan birer birer çöktü. Dış ticaret açığı kadük oldu, işsizlik rakamları aldı başını gitti. Yine, bu OVP’de “2020’de ortalama dolar kuru 6 lira 91 kuruş olacak.” deniliyordu fakat bugün dolar 8 lira 15 kuruşun üstüne çıktı, ortalama kurun 6 lira 91 kuruşta kalması artık mümkün gözüküyor. Peki, bunun sonucu ne? Bunun sonucunda, 702 milyar dolar olarak tahmin ettiğiniz millî gelirin 600 milyar dolara gerileyeceği anlaşıyor. Ama bir hatırlayalım: Millî gelirimiz 2013 yılında 1 trilyon dolara dayanmıştı; 1 trilyon dolar nere, 600 milyar dolar nere? Tam 400 milyar dolar gerilemişiz. Bundan yaklaşık on yıl önce 2023 yılında millî gelirimizin 2 trilyon dolar olacağını söylüyorduk. Meydan meydan gezilerek bu rakamlar anlatılıyordu. Bu OVP’de 2 trilyon dolar dediğimiz millî geliri 875 milyar dolara düşürmek zorunda kaldık. Şimdi, yine bundan on yıl önce, 2023’te 25 bin dolar olacak değimiz kişi başına gelir 10 bin dolara düşürülmüştü. Ama bu hedefler de 8 lira 2 kuruşluk bir kurla hesaplanmıştı. Bugün dolar 8 lira 15 kuruş. Yani, yiğidin hakkını verelim, 2023’te gerçekleştirilmesi düşünülen, ulaşılmaması düşünülen kur hedefi daha bu yıldan gerçekleşti ama bunun sonucunda ne oldu biliyor musunuz? Artık bu 875 milyar dolar dediğimiz ya da 10 bin dolar dediğimiz millî gelir ya da 10 bin dolar dediğimiz kişi başına gelir hedeflerine ulaşmak da hayal oldu.

Bir hedef vardı: “Ülkeyi dünyada 2023 yılında ilk 10 ekonomi arasına sokacağız.” deniliyordu. Uluslararası kuruluşların yaptıkları en son tahminlere göre, 2021’de bırakın bu ülkeyi ilk 10’a sokmayı -daha 2021 yılında ilk 10’a sokmayı- ülke ilk 20 büyük ekonomi liginden düşecek. 80 milyon nüfuslu bir ülkeyiz, 2021’de yerimizi Tayvan’a bırakacağız. Nüfus kaç? 24 milyon. Uzun zamandır ilk 20’den düşmemiştik, ilk defa bu yönetim sayesinde ilk 20’den düşüp 21’inci sıraya iniyoruz.

Bu döviz kurunu neden tutamıyorsunuz ya da niye mümkün olmuyor? Çünkü 2018’de tek parti, tek adam parti devleti rejimine geçildiğinden bu yana ülkede çok ciddi bir güven bunalımı yaşanıyor, hukuk devleti devamlı erozyona uğruyor, hukukun üstünlüğü erozyona uğruyor, demokrasi giderek yıpranıyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Sayın Vekilim, ek süre veriyorum.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Demokrasiyle ilgili dünyadaki sıralamalara baktığımızda, buralarda da çok ciddi -iki yıl içinde- oldukça önemli gerilemeler yaşadığımız görüldü. Örneğin, İnsani Özgürlük Endeksi’nde Türkiye 2017’de 84’üncü sıradaymış, 2019’da 122’nci sıraya gerilemiş. Bunun gibi bütün endekslerde çok ciddi aşağıya doğru gidiş var.

Tabii, son dönemde özellikle 2018 yılından itibaren 2019 yılının sonlarında Türkiye ilginç bir teorisinin peşine takıldı: Cumhurbaşkanının enflasyon teorisi yani faiz yükseldikçe enflasyon artar. Bağımsız olması gereken Merkez Bankası Başkanı bu nedenle uzunca zamandan beri ilk defa görevden alındı. Ve en vahimi, bu teoriyi doğrulayabilmek için bu senenin ilk yarısında yaklaşık 120 milyar dolarlık...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sürenizi uzatıyorum ikinci defa.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Yılbaşından bu yana Merkez Bankasının net döviz varlıkları 85 milyar dolar eridi bugün. Bugün bu rakamlar çıktı. Swapları hariç tuttuğunuz zaman net döviz rezervlerimiz eksi 48,7 milyar dolar bakiye veriyor, bunu biz hiç görmemiştik. E tabii, bununla sizin artık bundan sonra döviz kurunu tutmanız mümkün değil. Ha, faizler yükseliyor, yüzde 14’ün üzerine çıktı, o da yetmiyor, yetmeyecek! Çünkü böyle bir program getirdiniz, böyle bir bütçe getirdiniz; bu bütçenin hiçbir ufuk vermesi mümkün değil. Bu milletin yatırımcısına, işçisine, çiftçisine, esnafına “Senin derdine derman olacağım.” demeyen bir bütçe. Bir tutarlılık yok, yine eskisi gibi sanki ülkede bir buhran yok, her şey eskisiymiş gibi, eskisi gibi devam ediyormuş gibi getirilmiş olan iş olsun torba dolsun anlamında bir bütçe.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bunu çözmemiz mümkün değil, bununla bunu çözeceksiniz.

Benim teklifim şudur: Bir an evvel artık baz yılı kalmamış ola. Bu Orta Vadeli Program’ı da buna bağlı olarak bütçeyi de burada Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleriyle de istişare ederek bürokratların yeniden yapması lazım. Bir ufuk veren bütçeyi, bir ufuk veren programı bu milletin önüne koyamazsanız bu buhrandan çıkamayız. Güven veren bir bütçe, güven veren bir yönetimi gösteremezseniz bu buhrandan çıkamayız.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıyla selamlıyorum Plan ve Bütçe Komisyonunu.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Ekrem Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, kıymetli milletvekilleri, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanımız, Sayın Bakan Yardımcımız, çok değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin 3’üncü bütçesi olan 2021 yılı merkezî yönetim bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu anlamda emeği geçen herkese de teşekkür ediyorum. Yine, geçirdiği beyin kanaması sonucu vefat eden 21’inci ve 23’üncü Dönem Kırıkkale Milletvekilimiz, geçmiş dönem Sağlık Bakanımız Profesör Doktor Osman Durmuş’a da Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyorum.

Sözlerime başlamadan, millî menfaatlerimizi ve egemenlik haklarımızı koruma adına gösterdiği kararlılık, Covid-19 salgınına karşı gıpta edilen başarılı mücadele ile aynı zamanda etkili ve sonuç alıcı terör mücadelesi için başta Sayın Cumhurbaşkanımıza ve çok değerli kabinesine de burada teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, yaklaşık olarak 7'nci bütçe dönemidir Türkiye Büyük Millet Meclisinde geçiriyorum ama şöyle: Özellikle, geçen sene ve bu seneki kadar gerçekten, muhalefetin bir şey üretmeden ama bütçeyi sürekli eleştirdiğine de ilk kez şahit oluyorum. Dolayısıyla şunu arz etmek istiyorum: Demin, sayın milletvekilimizin, hani, birçok sözü vardı ama özellikle “güven bunalımı”, “tek adam”... Dolayısıyla dünyanın hiçbir yerinde, bizim açımızdan, ne bir “tek adam”lılık var ne de bir saray var. Yani burada her önüne gelen milletvekilimiz, özellikle tek bir klişe cümle söyler: Ya “tek adam” ya “sarayı”. Artık, bunlar, tabii, modası geçen, çok klasik şeyler oldu.

Şunu özellikle muhalefetten gerçekten istirham ediyoruz: Eğer bizim getirmiş olduğumuz bütçe kanununu ve bütçeyi beğenmiyorlarsa bunun yerine bir bütçe sunumunu yapsınlar burada. “Ya, biz şu, şu, şu maddelerde... Veya sizin özellikle AR-GE’ye, Eğitime, Tarıma, Adalet, Çevre ve Şehirciliğe, diğer bakanlıkların bütününe yapmış olduğunuz bu ayrımları kabul etmiyoruz ama bizim de şöyle, şöyle bir teklifimiz var.” Ama mikrofonu alan her sayın milletvekilimiz burada Hükûmeti topa tutmaya çalışıyor. Bu hiçbir şey getirmiyor. Sonuçta her milletvekili, özellikle dışarıdan gelen arkadaşlarımız burada oturuyor, konuşuyor ama sonuçta sadece tutanaklara geçen sözleri, cümleleri oluyor. Bunun yerine, siz, Türkiye Büyük Millet Meclisine milletvekili olarak geldiniz. Eğer hakikaten bazı şeyleri önemsiyorsanız bizim getirdiğimiz tekliflerin yerine sizin de yeni bir teklif getirmeniz lazım.

Ben, özellikle, sabah, bana göre devlet adamı olan Sayın Yılmaz’ın bir cümlesini çok yadırgadım; burada gerçekten yakışık bulmadığımı belirtmek istiyorum ve bu cümlesini de hakikaten düzeltmesini istiyorum. Çok yakışksız bir şekilde “Öğreneceksiniz.” cümlesini doğru bulmadığımı burada Sayın Yılmaz’a özellikle belirtmek istiyorum.

Bu vesileyle, 2020 bütçesi, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişimizin ardından hazırlanan 3'üncü bütçe olma özelliğini taşıyan ve büyük ekonomiler derinden etkilenirken OPEC ve Avrupa Birliğinin ortalamalarından pozitif ayrılarak güçlü bir şekilde toparlanmaya çalışan Türkiye’nin gerçekten son yıllarda değişikliğe de neden olan güzel bir bütçesidir. 2021 yılı bütçesi küresel ekonominin içinde bulunduğu konjonktürel süreç ve pandemi dönemi dikkate alınarak değerlendirilmesi gereken hususi bir bütçedir.

Küresel ekonomiye bakıldığında, 2008 küresel finans krizinin ardından toparlanan ancak düşük yatırım, ticaret ve verimlilik kaynaklı sorunlar nedeniyle kriz öncesi büyüme ortalamasının altında kalan dünya ekonomisi, 2018 yılının ikinci yarısından itibaren artan ekonomik, siyasi ve jeopolitik belirsizliklerin etkisiyle ivme kaybetmiştir.

ABD ve Çin arasındaki ticaret gerilimleri, başta Almanya olmak üzere, avro bölgesinin yaygın zayıf performansı ve “brexit”e ilişkin belirsizlikler, küresel ekonominin görece yavaş büyümesine yol açmıştır. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerdeki makroekonomik dengesizlikler, Çin’deki sıkı kredi politikalarıyla azalan yatırımlar, gelişmiş ülkelerdeki parasal normalleşme ve azalan küresel talep nedeniyle 2019 yılında dünya büyümesi, küresel finans krizi ardından gözlenen en zayıf seviyede gerçekleşmiştir. Bu duruma tepki olarak Amerika Merkez Bankası, Avrupa Merkez Bankası başta olmaz üzere, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin merkez bankaları para politikalarında daha gevşek yaklaşımlara yönelmişlerdir. Böylece, 2019 yılının sonunda ve 2020 yılının hemen başında piyasalarda görece iyimser bir görünüm gözlenmiştir.

Covid-19 etkisinin, 2020 yılının başında küresel salgına dönüşmesiyle dünya ekonomisi tarihi bir bunalım sürecine girmiştir. Arz ve talep şokunun oluşmasıyla birlikte, öncelikle riskli varlıklardan çıkış ve güvenli limanlara yönelim gözlenmiştir. Sermaye akımları gelişmekte olan ülkeler aleyhine bozulurken bahse konu ülke para birimleri değer kaybetmiş, hızla düşen taleple birlikte petrol fiyatları tarihî, düşük seviyelere gerilemiş, buna mukabil altın ve gümüş fiyatları yükselmiştir.

Devletlerin olağanüstü teşvikleri sayesinde, küresel ekonominin daha keskin daralmasının önüne geçilmiştir. Bunların başında hane halkına ve firmalara destek paketleri ve genişlemeci para politikası uygulamaları gelmektedir. Salgın sonrası küresel ekonomi, 2008-2009 yıllarıyla kıyaslandığında daha zayıf bir görünüm sergilerken ülkelerin neredeyse tamamında çeyreklik bazda keskin daralmalar kaydedilmiştir.

2019 yılında yüzde 2,8 oranında büyüyen ve salgın öncesi dönemindeki IMF tahminlerine göre, yüzde 3,4 oranında büyümesi beklenen küresel ekonominin, 2020 yılında yüzde 4,4 oranında daralması öngörülmektedir. Dünya Ticaret Örgütü 2020 yılında küresel mal, ticaret hacminin yüzde 9,2 daralacağını tahmin etmektedir. Uluslararası Para Fonu son tahminlerinde 2019'da yıllık yüzde 1 büyüyen dünya ticaret hacminin, 2020 yılında yüzde 10,4 küçülmesi beklenmektedir. 2020 yılında avro alanının yüzde 8,3 oranında daralması öngörülmektedir. Bölgenin önde gelen ekonomilerinden olan Almanya'nın aynı dönemde yüzde 6, Birleşik Krallık'ın yüzde 9,8, Fransa'nın yüzde 9,8, İspanya'nın yüzde 12,8, İtalya'nın yüzde 10,6 oranlarında daralması beklenmektedir.

Bu süreçte, Türkiye ekonomisine bakıldığında 2018 yılının ikinci yarısında başlayan ekonomik faaliyetteki yavaşlama, finansal istikrarın sağlanmasına yönelik atılan adımlar sayesinde, 2019 yılının ikinci yarısında yerini toparlanmaya bırakmış ve yılın tamamında Türkiye ekonomisi yüzde 0,9 oranında büyüyerek küresel kriz sonrası kesintisiz yıllık büyüme eğilimini sürdürmüştür ve hızlı bir şekilde de üretim artışına gidilmiştir.

2020 yılının ilk aylarında ekonomik faaliyetteki toparlanma öngörüldüğü gibi devam ederken tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi, mart ayının ikinci yarısından itibaren Türkiye ekonomisinde de olumsuz etkilerini göstermeye başlamıştır. Ülkede, salgının yayılmasını sınırlandırmak ve toplumsal sağlığı korumak amacıyla birçok önlem alınırken, salgının ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi kapsamında kamu bankaları öncülüğünde kredi faiz indirimleri, vergi ertelemeleri, kısa çalışma ödenekleri, hane halkına yönelik karşılıksız parasal destek verilmesi gibi uygulamalar hayata geçirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, ayrıca, ekonomik faaliyette yaşanan yavaşlamayı sınırlandırmak için genişleyici para politikası uygulanmıştır. 2020 yılının ilk çeyreğinde yüzde 4,4 oranında büyüme kaydedilmesine karşın salgının tüketici davranışı üzerindeki olumsuz etkisi ve salgının yayılmasına engel olmak için alınan önlemlerin ekonomik faaliyeti sınırlandırıcı etkisinin yanında, yine salgına bağlı olarak dış talepteki daralma sonucunda net mal ve hizmet ihracatındaki gerileme nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde Türkiye ekonomisi belli bir oranda daralmıştır ama hızlı bir şekilde de yeniden üretime ağırlık verip yüksek bir üretim hacmi gerçekleştirmiştir. 2020 yılının ikinci yarısında ekonomideki toparlanmanın ivme kazandığı yılın üçüncü çeyreğine ilişkin öncü göstergeler, iktisadi faaliyette “V” tipi bir toparlanmanın gerçekleşeceğini göstermiştir. Salgın nedeniyle ertelenmiş olan talebin devreye girmesi, son aylarda yapılan sınırlı artışlara karşın geçmiş dönemlere göre hâlen düşük seviyelerde bulunan faiz oranları ve salgının yayılma hızının azalmasının tüketici güveni ve davranışları üzerindeki olumlu etkisi sayesinde, Türkiye ekonomisinin, küresel ekonomide büyük bir çöküşün yaşandığı 2020 yılında çok iyi oranda büyümesini beklenmekteyiz.

Covid-19 sonrası sürecin ülkemiz ekonomisi için yaratabileceği fırsatlar, küresel sermaye piyasasında meydana gelebilecek oynaklıklar, kur geçişkenliği, petrol fiyatlarındaki olası yukarı yönlü hareketler Türkiye ekonomisi üzerinde belirli riskler oluşturabilecektir. Söz konusu risklere karşın küresel düzeyde para ve maliye politikalarının uzun süre destekleyici nitelikte olmasının, gelişmekte olan ülkelerde finansman ve dış talep kısıtlarını azaltarak ekonomik toparlanma üzerinde olumlu etkileri olabilecektir. Bu bağlamda, ticarete dayalı dış talepteki düzelme beklentisinin yanı

sıra, genişleyici para politikalarının sermaye akımlarının yönünü yeniden geliştirmekte olan ülkelere çevirmesi ihtimali Türkiye ekonomisi için bir fırsat oluşturabilecektir. Ayrıca, salgın, dünya üretim merkezlerinin farklı coğrafyalara dağılmasına yol açabilir ve Türkiye, coğrafi konum avantajıyla yeni bir üretim merkezlerinden biri hâline gelebilir.

Bu bütçeyle 2021 yılı hedeflerimize bakıldığında, 2021 yılında Yeni Ekonomi Programı kapsamında açıklanan yeni dengelenme, yeni normal, yeni ekonomi yaklaşımı çerçevesinde makroekonomik dengelerin yeniden tesis edilmesini önceliklendiren ve bu yeni dengenin üzerine inşa edilebilecek olan öncelikli reformlarla istihdam, teknoloji ve verimlilik odaklı, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir büyüme anlayışıyla hazırlanan YEP'te öngörülen politika ve tedbirlerin hızlı ve etkin bir şekilde hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

Değerli milletvekilleri, bu dönemde salgın kaynaklı belirsizliklerin azalması, finansal koşullardaki iyileşmeye bağlı öngörülebilirliğin artması ile tüketici ve yatırımcı güvenindeki toparlanma ve ertelenmiş tüketim ve yatırım harcamalarının canlanması gayrisafi yurt içi hasılanın büyümesine katkı verecektir. 2021 yılında mal ve hizmet ihracatındaki artış ve yurt içi talepte genele yayılan toparlanma sonucunda sanayi katma değerindeki büyümenin gayrisafi yurt içi hasıla büyümesinin üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Üretim ve ihracatla bağlantılı hizmet sektörlerindeki toparlanmaya ek olarak, salgın öncesi dönemde güçlü bir ivme yakalayan ancak salgından en çok etkilenen sektörlerin başında yer alan turizmde beklenen toparlanmayla birlikte hizmetler sektörünün büyümeye yüksek bir katkı yapmasını öngörmekteyiz.

Covid-19 pandemisiyle birlikte dünya genelinde sosyal ve ekonomik hayatın işleyişi önemli değişime uğramıştır. İş yapış şekilleri, davranışlar ve tercihlerin yeniden biçimlenmesiyle gündeme gelen “yeni normal” kavramının gerçeklerine uyum sağlayacak olan teknolojinin daha yoğun kullanımı, dijital dönüşüm ve yeni çalışma modellerinin yaygınlaşmasına yönelik politikalarla üretimin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Yeni normalin getirdiği yeni dengelenme sürecinde enflasyon ve cari dengede kırılganlıkları azaltacak olan teknoloji, verimlilik ve rekabet odaklı politikalarla yenilikçi, yüksek katma değerli ihracata dayalı ve kapsayıcı bir ekonomik büyüme altyapısının oluşturulması hedeflenmektedir. 2020 yılında YEP'te öngörülen yeni dengelenme süreci çerçevesinde, ekonomik faaliyetin 2021 yılında ivme kazanması ve yüzde 5,8 oranında bir büyümenin gerçekleşmesi hedeflenmektedir. Fiyat istikrarının yeniden sağlanmasıyla enflasyonun yüzde 8'e gerilemesi beklenmektedir. Yerli üretimi ve ihracat atılımını merkeze alan ekonomi politikalarıyla tutarlı olarak dış dengedeki kuvvetlenmenin devam etmesi ve cari işlemler açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 1,9 olarak gerçekleşmesini öngörmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri; özetle, küresel ekonomiye ilişkin belirsizliklerin arttığı, risk iştahında dalgalanmaların yaşandığı, ekonomik aktivitenin ve ticaretin baskı altında kaldığı bu süreçte Hükümetimiz zamanında aldığı tedbirlerle ekonomik toparlanmayı hızlı bir şekilde başarmıştır. Bununla birlikte Yeni Ekonomik Program'da çerçevesi çizilen stratejik reformlar ve politikalarla da ekonomimizin kırılganlıklarının azaltılması öngörülmektedir.

Son olarak 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 2019 Yılı Kesin Hesap Kanun Tekliflerinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor; Sayın Cumhurbaşkanımıza, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığımız başta olmak üzere bu bütçe teklifinin oluşturulmasında katkıda bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşlarımıza teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Çelebi, çok teşekkür ederiz, ağızınıza sağlık.

Sayın Sibel Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, ben de Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı ve bütün değerli bürokratları, tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Bütçe sunuşunuzu dikkatlice okuduğumda tabii şu kavramlar öne çıkıyor: Salgın, dengelenme, normalleşme ve diğer taraftan da ağırlıklı olarak kredi, borç, faiz, yardım üzerine oluşturulmuş bir yapı var. Bir büyüme öngörüsü var elbette, yüzde 5,8 gibi ama bunun dayanakları nedir? Açıklanmamış açıkçası.

Şöyle birkaç ilginç cümleyle de karşılaştım: “Özel tüketim ve kamu tüketiminin güçlü desteğiyle büyüme” gibi ya da yatırımcı güvenilirliğindeki iyileşmeye dönük iyimser bir beklenti var ertelenmiş tüketim harcamalarının artacağına dair. Şimdi, nasıl yani, yatırımcı güvenilirliğinde ülkenin ulusal ve ulusalcı yatırımı açısından Türkiye’de nasıl bir ortam var? Bu koşullar uygun mu şu an için? Ertelenmiş tüketim harcamaları diyorsunuz, kişi başına gelir ciddi düzeyde düşüyor, işsizlikte gerçekten ciddi bir artış var. Nasıl oluyor? Enflasyon, döviz kuru belirsizliği, bu noktada nasıl bir tüketime dayalı... Zaten bir büyüme modeli ortaya konulmuş gibi ve bu da açıkçası çok belirsiz.

İşsizlikle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum, gerçekten çok muğlak rakamlar kullanılmış. Yani, gerçekten temel bir sorun olan işsizlik noktasında iş gücüne katılım hızla artarken istihdamda hızlı bir düşüş var. Ya bunun temel gerekçeleri nedir? Gerçekten doğru bir teşhis ortaya konulamamış, iş gücüne katılımın artması ama iktidar olarak da sizlerin görevi. Gerçekten kim bu iş gücüne katılanlar ve neden istihdam edilemiyorlar? Nasıl bir üretim modeline nasıl bir dönüşüm gerekiyor? İşte, salgın öncesi-sonrası sürece değiniliyor ama bu kronik bir sorun ve 2019 öncesinde de hızla artmaya başlamıştı, Mart 2019’da ciddi bir kriz ortamındaydık. İşte, kısa çalışma ödeneğinden bahsediliyor, geçen cuma günü de burada konuşuldu, bir kişi yerine iki kişi istihdam edilecek gibi, bu geçici çözümlerle nasıl çözülecek bu genç işsizlik sorunu? Bu temel sorun üzerinde, gerçekten, istihdam, planlama, üretim stratejilerini ben bu bütçede göremedim açıkçası.

Bir de ağırlıklı olarak dış dünya değerlendirmesi var Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı ama dış dünya bizi nasıl değerlendiriyor? Ben uluslararası raporları inceledim, özellikle de en sonda Avrupa Birliği raporu var ve ekonomiyle ilgili ciddi bir geriye gidişten bahsediyor ki sizin hiç dikkate almadığınız döviz kurundaki bu değişim, kırılganlığın ekonomimiz üzerindeki etkisi ve öngörüsü, buna yer vermemişsiniz.

Yine, AB raporuna atıf yapıyorum, bizi kırılgan bir ekonomi olarak söylüyor, zayıf istihdam pazarını çok ciddi bir kriz ortamı olarak görüyor, mali ve kurumsal zayıflığımızdan bahsediyor, yüksek düzeyde bir dış finans ihtiyacı olduğunu söylüyor ekonomimizin. Dış yatırımcı duyarlılığı ciddi bir risk. Özellikle de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte kurumsallaşmadan uzaklaştığımızı, hukuk sistemi, hukuk güvenilirliği, yargı bağımsızlığı, en önemlisi de bağımsız kurumlar, özellikle de para politikasındaki düzenleyici denetleyici kurumlar üzerindeki, maalesef, siyasi baskıları dikkate alıyor ve bizi uyarıyor. Şeffaflık, kurumsallık çok ciddi bir sorun olarak gözüküyor ekonomimizde. Borç vermek ve kredi destekleri ve genişleme, bunu ciddi sorguluyor ki sizin bütçenizin çoğunluğu da buna dayalı; kredi, borç erteleme, faiz. Bunları sorguluyor, bir güvenlik açıkları olduğunu söylüyor ekonomimizde ama en temel kaygı verici nokta gerçekten işsizliği görüyor ve iş gücündeki artışın istihdama dönüşmemesini.

“Ekonomi” başlığı altında çok ciddi bir yeri de eğitime ayırmışlar Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı. Yani bizim temel, ciddi sorun alanımız olan eğitim. Bunu çok kaygı verici bir unsur olarak görüyor.

Yine, kırılganlığı söyledim, güvensizlik ortamını söyledim.

Yüksek riskli bir ülke olarak görülüyoruz ama siz bunların hiç birine sunumunuzda yer vermemişsiniz. Aksine...

Özellikle şu da çok önemli bir vurgu ekonomimiz açısından: Enflasyon, işsizlik gibi rakamlarda, ciddi rakamlarda kamu otoritelerinin müdahaleleriyle bu istatistiklerin maalesef gerçeği yansıtmaması. Bu da ciddi bir sorun olarak gözüküyor.

Sunumunuzda dikkatimi çeken cümleler var. Diyorsunuz ki: “Yüksek katma değerli üretimi artıracamız. Bilgiye dayalı sürdürülebilir bir büyüme eğilimi, uluslararası rekabet edebilirlik...” Şimdi, gerçekten on sekiz yıldır bu ülkeyi yöneten bir iktidar olarak hâlâ bu hedefler noktasında mısınız? Bu gerçekten çok ciddi kaygı verici bir nokta. Dünya bu tartışmaları aştı çoktan. Bilgi temelli, teknolojiye dayalı, insan kaynağı, kalkınma...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Özdemir, ek süre veriyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ya, bu gerçekten sizin iktidarınızın ne noktada olduğunu ortaya koyuyor. Ekonomi, kalkınma, eğitim, istihdam, hukuk, demokratik değerlerde ciddi geriye gidişler var. Bir cümlenize daha değineceğim ve tamamlayacağım. Diyorsunuz ki: “Eğitim, sağlık, sosyal refah alanında önemli kazanımlar elde ettik.” Hangi kazanımları elde ettik? Eğitimin geldiği tabloyu anlatmamıza gerek var mı? Sosyal refahta ne aşama kaydettik? Gelir adaleti, ücret eşitliği, kadro, atamalar liyakate dayalı, maaş, ücret ödemeleri, atamalar noktasında veya bunun toplumsal refah olarak yansması noktasında ya da kalkınma noktasında hangi hamleleri yaptık? Bunu sormak istiyorum. Bu kazanımları daha da açmanızı istirham ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Karabıyık...

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli milletvekilleri; ben önce bir muhalefet milletvekili olarak Sayın Çelebi’ye bir yanıt vermek istiyorum.

Şimdi, Sayın Çelebi, borcu borçla kapatıyor olmak, yine faizi de borçla ödüyor olmak, sürekli bütçe açıkları verip ondan sonra yeni torba yasalar getirip içinde yeni vergiler ve borçlanma yoluna gitmek ya da 22 pakete rağmen işsizliğe çare bulamamış olmanız; bunlar klişe olmuyor da biz hataları söyleyince, yanlışları ifade edince mi klişe oluyor? Bunu merak ediyorum.

Biz iktidar olsak çok daha iyisini yaparız veya nasıl olması gerektiğini iktidar olmadan da şu anda söylüyoruz, keşke dikkate alınabilse. Ya da -çok güzel söylediniz, teşekkür ederim- “Siz yapsaydınız.” dediniz. Vallaha, bırakın yapalım, çok memnun oluruz, kamu yararına da bir faydamız olur. Dediğiniz gibi, lütfen bırakın, biz yapalım.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, konuşmama geçmek isterim.

Sayın milletvekilleri, bütçe politikası iktisat politikasının, bildiğimiz gibi, çok önemli bir kısmı yani iktisat politikasının en önemli aracı aslında. Tabii, bütçelerin dili var, tercihleri var. Bütçe harcamaları zaten bütçelerin dilini ifade ediyor. Eskiden bütçeler umut veriyordu; bir başlangıcı, bir hikâyeyi, bir yeniliği anlatıyordu ama artık maalesef umut vermiyor, zafiyeti görmek zorunda kaldığımız bütçeler olarak karşımıza geliyor.

Çok kişi mutlaka söylemiştir, “Bu bütçe maalesef iş bütçesi, yatırım bütçesi, istihdam yaratacak bir bütçe değil, transfer bütçesi.” demiştir. Aynı şeyi görüyorum, maalesef aynı şeyi söyleyeceğim tabii ki. Bakıyorum, mesela cari transferler ilk dokuz ayda bütçenin yüzde 42’sini almış. Ne bunlar? Sosyal güvenlik açıkları, vatandaşa dağıtılan popülist yardımlar. Oysa mesela bunlar yatırımlara aktarılsa vatandaşa istihdam olarak daha fazla getiri, gelir olarak daha fazla dönecek. Ama işte buradaki amaç oy potansiyelini artırmak yani dar çerçevede bir amaç. Bu nedenle de ekonomiye katkısı olmuyor. Yoksa tabii ki yardımlar olur ama bunun aslında yatırımlarla devam etmesi gerekir.

Diğer taraftan, borç alınır değerli milletvekilleri. Borç almak, faiz ödemek ayıp bir şey değil. Ama borcu niçin aldığımız önemli. Hani yatırım yaparsınız, bu size bir getiri getirir, geri dönüşü olur ve yine bunun faizini bu gelirle sağlarsınız, yarattığı katma değeri olur, istihdam yaratır. Ama sizin yaptığınız borç ve faiz sadece borcu borçla ödüyor, faizi de borçla ödüyor yani bir kısır döngü içerisinde. Maalesef bunu da, bu eleştirimizi de klişe olarak görüyorsanız bir şey diyemeyeceğim.

Yine bütçe harcamalarının etkin kullanılıp kullanılmadığı, bütçenin denkliliğinden daha önemli yani denk bütçe olması... Tamam, olur ama bütçe harcamaları iktidarların elinde çarçur ediliyorsa, siyaseten yapılıyorsa denk bütçe olması bana göre hiçbir işe yaramaz. Bunun da altını çizmek isterim.

Bir başka nokta değerli milletvekilleri, bütçenin amaçlarından bir tanesi harcamalarda disiplini sağlamak ama tabii mali kontrolün olmadığı, olamadığı ya da eksik olduğu yerlerde disiplinden söz edilemez. Şimdi, 5018 sayılı Kanun’a göre, bütçe uygulama süreci güçlü bir iç kontrol sistemine dayandırılıyor ama maalesef, kamu idarelerinde her zaman bunun mümkün olmadığını görmekteyiz. Bunu da belirtmek isterim.

Bütçe açığının yine freni tutmamış maalesef, yüzde 76,5 bir artış var bütçe açığında ki bu da ne kadar tutar onu da bilmiyoruz. Yine şehir hastaneleri ve karayolları için 31 milyar dolarlık biliyorsunuz bir yüklenme var. Bu da işte, bütçe harcamalarının yanlış kullanımı, yanlış politika. Yoksa “Yol yapmayın, hastane yapmayın.” diyen yok ama finansman modelini sürekli eleştiriyoruz.

Yine zorunlu bütçe giderlerinde artış bir önceki yıla göre yüzde 18,6 artmış. Faize bakıyorsunuz, faiz yüzde 29 küsur artmış. Her yüz liralık harcamanın 13,2 lirası yine maalesef faiz. Ayrıca bu bütçe, çok net belirteyim ki yüzde 8 enflasyona göre yapılmış ama sapma olacağı çok belli, bu sapmanın da yine yüksek olacağı çok belli.

Sürekli vergiler geliyor, vergilere yeni yeni zamlar geliyor ama buna rağmen bütçe gelirlerinin sadece üçte 2’si vergilerle karşılanabiliyor. Yine bütçenin yüzde 16’sı vergi dışı gelirlere dayanıyor. Sayın vekiller artık özelleştirecek ne kaldı? Yani bu vergi dışı gelirlerde artık neyi özelleştireceksiniz çok merak ediyorum. Şunun da altını çizeyim, yıllarca bu Komisyonunda özelleştirmelerle ilgili etkinlik analizinin yapıp yapılmadığını sorduk, ama hiçbir zaman yanıt alamadık. Bu özelleştirmelerin etkinlik analizi son derece önemli ama artık etkinliğe bakılmıyor, para gelsin de nereden gelirse gelsin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Karabıyık tamamlar mısınız lütfen?

LALE KARABIYIK (Bursa) – Yine bir başka nokta istihdam yaratacak yani genel olarak özetlersem, kısa tutayım yatırım yapacak, ihracat gerçekleştirecek, mal ve hizmet üretecek bu 4 kesime faiz ödemeleriyle ilgili onda 1’i ayrılmış yani ihracat desteği, küçük esnafı finanse edecek, erişimini sağlayacak krediler, tarımsal kredi, hazine destekli kefalet kredisi gibi bunlarda çok dar tutulmuş. Bütçe kaynaklarının yanlış kullanıldığını bu da tabii çok net gösteriyor.

Söylenecek çok şey var ama bizim süremiz beş dakika. Eğitim konusuna hiç girmiyorum, eğitimden sorumluyum onu eğitim bütçesinde, Eğitim Bakanlığının bütçesinde konuşacağım, çok şey var.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Serter, buyurun.

BEDRİ SERTER (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Oktay, öncelikle kafa yorup emek verip bizlere sunduğunuz ve “Yürütme organının vizyonunu ortaya koyduk.” diyerek millete hesap verdiğinizi düşündüğünüz bütçenizi, bir de bizim cepheden değerlendirmek istiyorum.

Bu yüce Meclise “Dengeleme, disiplin ve değişim bütçesi.” diyerek getirdiğiniz 2020 bütçesinin üzerinden tam üç yüz altmış beş gün geçti, iktidara gelişinizin üzerinden de on sekiz yıl geçti. On sekiz yılın sonunda yıllık geliri 7.000 TL, aylık geliri 583 lira olan 11 milyon vatandaş yaratan bütçelerinizde denge mi, disiplin mi, değişim mi vardı sormak isterim. Bugün hâlâ halkı duymayan, halkın hiçbir ihtiyacına cevap veremeyen bu bütçede denge mi var, disiplin mi var, değişim mi var? Sorarım. Yandaştan yana denge gözeten, sadece vatandaşa disiplin diyen ve artık kısır döngüde değişmeyen bir bütçenin daha görüşmelerine başlamadan Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nu değiştirdiniz, Meclisten ve milletten harcamalarınızı saklayacağınızı da ortaya koydunuz. Disiplini böyle mi sağlamayı düşünüyorsunuz, sorarım.

Yine geçen seneye dönelim, “Bir yılda 1 milyon 52 bin kişi istihdam edilecek.” demiştiniz, Haziran 2020 sonu itibarıyla 1 milyon 981 kişi işini kaybetmiş durumda. İş gücündeki sayı 26,5 milyon, 15-24 yaş arası genç nüfusumuzun işsizlik oranı ise yüzde 26,1, ne eğitimde ne de istihdamda olan gençlerin oranı yüzde 29,3 yani her 3 gençten 1’i ne okuyor ne de çalışıyor. Bu gerçeğe yüzleşiyor musunuz, ne düşünüyorsunuz, sormak isterim. 2021 bütçesi içinde ise istihdam edilecek kişi sayısını 28,3 milyon kişi olarak öngörmüşsünüz. Yani neredeyse son bir yılda işini kaybeden herkese istihdam yaratacaksınız, öyle mi? Sayın Oktay, bizim bilmediğimiz, görmediğimiz, duymadığımız sürprizleriniz mi var, sormak isterim.

2020’de küresel büyümenin yerini ciddi bir daralmaya bıraktığı bir dünyada siz hâlâ 2020 geneli için “Büyüyeceğiz.” diyebiliyorsunuz, üstelik ülkemizin yılın ikinci çeyreğinde yüzde 9,9 daraldığı gerçeğiyle yüzleşmişken. Yine, siz 2021 yılına dair bütçe sunumunda yüzde 5,8 büyüme oranını açıklarken ülkemizin ekonomistleri gayrisafi yurt içi hasılamızın 2021’de yüzde 3,4 daralacağını söylediler. Hangisi gerçek, sorarım.

Verdiğiniz işsizlik ve enflasyon rakamlarının gerçekçi olmadığını siz o rakamları burada okurken bile yüz mimiklerinizden anlamış olduk. Siz söylediklerinize inanıyor olabilirsiniz ama görevden aldığınız TÜİK eski Başkanı açıklanan rakamların gerçek olmadığını, sizin inandırıcılığınızın kalmadığını söylüyor. Sizin rakamlarınız mı gerçek, milletin yaşadığı ve gördükleri mi Sayın Oktay, sormak isterim.

Bir yıl önce siz 2020 disiplin bütçesini açıklarken dolar 5,74’tü, üç yüz altmış beş gün sonra bugün 8,17 seviyesinde. Bu yükselişe bakınca sizce bu bütçe disiplin mi, yoksa çıkırından mı çıkmış durumda, sormak isterim.

Ülkede pandemiyle beraber kepenk kapatan esnaf yani ekmeğe muhtaç esnaf sayısı 700 bin civarı. Esnafa verilen 25 bin TL’lik “Nefes” kredilerinin ödeme tarihi geldi ama ne nefes kaldı ne para ne de ekmek ve çözüm olarak esnaflarımıza ekmeği askıda görmeyi, açlıktan da ancak keyif çayı içmelerini mi tavsiye ediyorsunuz, sorarım.

Dün Sayın Genel Başkanımızın görevlendirmesiyle beş günlük çalışma ziyareti gerçekleştirdiğim Van'dan döndüm. Tek kelime söyleyeceğim: Esnaf kan ağlıyor. Van'ın nüfus ortalaması yaş olarak 21,5; çok genç ama nüfusun yüzde 40'ı işsiz, İran kapısı kapalı. Ne yapacaksınız, sorarım.

Pandemiyle beraber, memur, esnaf, ziraatçı, çiftçi, emekçi, emekli yani 83 milyon –bu rakamdan sizi düşelim, siz hariç- yaşamak için temel ihtiyaç olan gıda ürünlerine ulaşamıyor ya da gördükleri fiyatlar ellerini yakıyor; elektriği, suyu, kirayı, kredi taksitlerini ödeyemiyorlar. Siz bu gerçeklerin farkında mısınız, sormak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Serter, lütfen tamamlar mısınız?

BEDRİ SERTER (İzmir) – Bitireceğim Başkan, teşekkür ederim.

Temel gıda maddelerinin satıldığı ve halkın alışveriş yaptığı pazarlardan alışveriş yapanlar çok iyi bilir; sokaktaki, pazardaki enflasyon yüzde 30'ların üzerinde, TÜİK'in açıkladığı enflasyon ise yüzde 11,75 yani halkın gördüğü, yaşadığı enflasyonun üçte 1'i. Ne düşünüyorsunuz, sormak isterim.

124 milyardan 245 milyar TL'ye çıkan bütçe açığı yaratan, 1 trilyon 346 milyar TL bütçe giderlerinin 922,7 milyarlık kısmının vergilerden karşılanmasını bekleyen bir iktidar hâline nasıl geldiniz, sorarım.

Gerçek vergi şampiyonlarının yine beli bükülmüş vatandaşlar olacağı ama yandaşların ödeme garantilerinin yine garanti altına alındığı bir bütçe yapmışsınız yani adaletsizlik yine diz boyu. Unutmayın, adaletsiz bir bütçe halka ancak umutsuzluk, çaresizlik olur. Umutsuz ve çaresiz bir halkın geleceği nasıl olur, sorarım.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim Sayın Serter.

Sayın Çakırözer, buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli milletvekili arkadaşlarım, kamu kurumlarının değerli temsilcileri, Strateji ve Bütçe Başkanı, Değerli Bakanımız, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii ki, Türkiye'de neyi konuşursak konuşalım -ki özellikle de bugünlerde ekonomiyi konuşmak durumundayız- hep, yine gömleğin ilk düğmesi hukuk devleti ve güven ortamı. Yani hukuk devletini, güven ortamını -güven ortamı derken sadece can ve mal güvenliği değil ama Türkiye'de hukuk güvencesinden bahsediyorum- sağlayamazsak, biz neyi konuşursak konuşalım, ülkenin arzu ettiğimiz noktaya gitmesini arzu ettiğimiz ölçüde sağlayamayız.

Türkiye'de Anayasa Mahkemesi kararlarının tanınmadığı bir ortam kimseye güven veremez. Milletvekilimiz, milyonlarca İstanbullunun oyuyla seçilmiş olan Enis Berberoğlu hakkında Anayasa Mahkemesi kararı açıkça ortadayken mahkemelerin “Biz bu kararı tanımıyoruz.” demesi sonrasında ve tabii ki Türkiye Büyük Millet Meclisinde yine haksız bir şekilde okutulan karar ile Sayın Berberoğlu'nun hak ettiği hâlde burada, aramızda bulunamıyor olması, işte, bu hukuk devleti eksikliğinin en önemli göstergelerinden biridir.

Yine, yargının, siyasetin baskısında olduğu bir ülke kimseye güven veremez. Bakın, gazetecileri cezaevinde olan ya da cezaevine girmek üzere olan bir ülke ne kendi yurttaşına ne yurt dışındaki yatırımcıya güven veremez. Müyesser Yıldız'ın cezaevinde olduğu, Emin Çölaşan gibi, Necati Doğru gibi Türkiye'nin namuslu, dürüst yazarlarının cezaevine sokulmak istendiği bir Türkiye'de maalesef

hukuk güvencesinden bahsedemeyiz. AİHM kararlarının tanınmadığı bir Türkiye, Osman Kavala'nın 1 beraat, 2 tahliye kararına rağmen 4 yıldır cezaevinde olduğu; yine, Selahattin Demirtaş'ın AİHM kararlarına rağmen 5 yıldır cezaevinde olduğu bir Türkiye kimseye güven veremez.

Facebook'un, Twitter'in, Youtube'un yasaklandığı ya da yasaklar ve baskılar nedeniyle Türkiye'den çıkmayı düşündüğü bir Türkiye'de değerli arkadaşlarımız, biz ne kadar bütçe yaparsak yapalım vatandaşımızın refahına katkı sağlayamayız. Erişim engelleri olan haberlerin okunmadığı, web sitelerin yasaklandığı; linklerin, vatandaşların sosyal medya paylaşımlarının -yüz binlercesinden bahsediyorum- yasaklandığı bir ülkede, ifade özgürlüğünün olmadığı bir ülkede biz hukuk güvencesinden bahsedemeyiz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, burada yaptığı sunumda özellikle OECD, Avrupa Birliği ortalamalarından Türkiye'nin pozitif ayrılarak güçlü şekilde toparladığından bahsetmiştiniz ama biz baktığımızda o göstergelere böyle bir şey göremiyoruz. Tam tersine, Avrupa Birliğinden süratle uzaklaşan, OECD içinde neredeyse her göstergede dibe oturan, hatta ve hatta kişi başına milî gelir düştüğü için artık G-20'den bile düşme noktasına gelen bir Türkiye'den bahsediyoruz.

Yine, Yolsuzluk Algı Endeksi'nde geriye gitmiş -geçen yıl da geriye gitmiş- basını özgür olmayan ülkeler kategorisinde geriye gitmiş, Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 128 ülke arasında 124'üncü sırada yer alan bir Türkiye'den bahsediyoruz. Son on yılda demokrasisi en fazla gerileyen bir ülkede biz ne yaparsak yapalım, inanın hangi bütçeyi getirirsek getirelim Türkiye'de bırakın kendimizi yavrularımızın geleceği için arzu ettiğimiz ortamı arzu ettiğimiz şekilde oluşturma şansına sahip olmayız diye düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, yine, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bütçe sunumunda diyordu ki: "Hem kendi kendine yeten hem de dost ülkelerin imdadına yetişen Türkiye'nin bütçesidir bu bütçe." Esnafımızın, işçimizin emeklerinin karşılığını alabilecekleri bir bütçeden bahsediyordu ama ben oturduğum yerden baktığımda ya da gerçekler penceresinden baktığımda -üzülerek ifade ediyorum ve kınayarak da ifade ediyorum- Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisinin Türkiye'ye hiç olmayacak bir şekilde, diplomatik nezaket sınırlarını zorlayan bir şekilde "İlaç parasını niye ödemiyorsunuz? diyerek -topu topu 1-3 milyar liralık bir parayla- sıkıştırmaya çalıştığı bir Türkiye'yi görüyorum.

Esnafımızın, işçimizin emeklerinin karşılığından bahsediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı daha buradan yeni çıkan işte birkaç gün önce çıkan, aynı bu salonda çıkan torba yasada biz, işçilerin, yine gelecek yıl 39 lira günlük, bilemediniz 45 lira günlük aile geçindirmeye çalışacağı bir Türkiye'den bahsettik. Biz, yine gençlerimizin 25 yaşın altındaki gençlerin, 50 yaşın üstündeki yurttaşlarımızın kölelik dediğimiz -sadece benim değil, tüm işçi sendikalarının neredeyse hemfikir bir şekilde kölelik dediği- bir çalışma düzenine mahkûm edildiği bir Türkiye'den bahsediyoruz 2021 yılı için.

O yüzden, sizin anlattığınız bütçe ile bizim gördüğümüz Türkiye arasında dağlar kadar fark var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Esnaftan bahsediyorsunuz, ben -tabii ki, buradaki tüm milletvekilleri şehirlerini geziyordur- Eskişehir'de baktığımda, esnafa borçlandırmak dışında başka hiçbir katkı sağlanmamış. Kirasını ödeyemiyor, stopajını ödeyemiyor. "Kaldırın." diyoruz kaldırmıyorsunuz. O yüzden neredeyse hiçbir destek verilmemiş sadece daha fazla borçlandırılmış faizle. Sanayi ve iş dünyasının çarklarını aksamadan döndürebilecek bir temele sahip işte Türkiye ve onun bütçesinden bahsediliyor ama biz baktığımızda artık yatırıma yönelmeyen, artık tam tersine Türkiye'den kaçmaya çalışan, kendi varlığını kayırmaya çalışan bir Türkiye'den bahsediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Çakırözer lütfen tamamlar mısınız?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bizi kaygılandıran -sizi de kaygılandığına eminim her birinizin- bir eğitim sorununuz var, düzeltemediğimiz bir eğitim sorunu var. İşte, insanların evinde televizyonu olmadığı, bilgisayarı ya da diğer cihazları olmadığı için eğitimden mahrum kaldığı bir Türkiye tablosunu görüyoruz. Ama maalesef sizin bize sunduğunuz bütçede bunlara çareleri görememekteyiz. Hele hele insanların -siyasi ayrım gözetmeden söylüyorum- gençlerimizin hangi görüşten olursa olsun bir an önce, yakaladıkları ilk fırsatta Türkiye’yi terk etmek istediği, yurt dışında hayatını kurmayı düşündüğü, bu ülkeden kaçmayı düşündüğü bir Türkiye, bence hepimizi -yani siyasi tartışmaların ötesinde- düşündürmesi lazım. Bu Türkiye gerçeğini değiştirmemiz lazım. Burada, tabii ki bütçeyi tartışacağız, görüşeceğiz ama başlayacağımız yer bence hukuk devletidir, demokrasidir ve hukukun üstünlüğüdür.

Çok teşekkür ediyor, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Sayın Tanal, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Değerli Başkanım, bize, dağıttınız “2021 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı” var, bir de “2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar” var.

Bütçenin esas özellikleri, nitelikleri ne deniliyor? Bütçenin doğruluk ilkesi, çok unsurları var. Bu “doğruluk ilkesi”, bize dağıtılan bu bilgilerin, bu dokümanların doğru olmasını emrediyor. Yani gerçeği yansıtmamasını emrediyor. İki, “açıklık ve anlaşılabilirlik ilkesi” yani burada yazılanları bizim tetkik etmemiz, kontrol etmemiz, denetleme imkanımızı sağlıyor.

Şimdi, öncelikle şunu söyleyeyim ben: Bugüne kadar bütçede dağıtılmayan bir şey yapıldı, o da şu: Özel bütçeli idarelerin, işte, 30 Haziran 2020 tarihi itibarıyla taşıt sayısı ve aynı şekilde tüm kurumların sahip oldukları telefon sayısı miktarı, lojman ve sosyal tesis sayılarını belirten bir çalışmayı bize dağıttılar. Bu, yeni bir çalışma ben teşekkür ediyorum. Ancak bu teşekkürden hemen sonra gerçeği... Dedik ya doğru ve gerçeği yansıtmaması lazım. Biz sizden bunların adreslerini istemiyoruz Sayın Cumhurbaşkanı Vekilim ama en azından bütçenin doğru olduğunun anlaşılması açısından yani bir sefer doğru olmadığı gösteren belgeleri, 3 tane done söyleyeceğim: Bir, efendim, kamu idarelerinin lojman ve sosyal tesis sayısı, sıra numarası 25. Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının, lojman sayısı sıfır, sosyal tesis sayısı sıfır. Ben biliyorum var ama adres söylemeyin. Biz size “Adres söyleyin.” demiyoruz ki. Yazılır, buraya yansıtılır, adres yazılmaz. Eğer “Yok.” diyorsanız ben söylerim ama...

Gelelim daha çarpıcı bir örneğe. Aynı şekilde, dağıttığınız bu bilgilerden, kamu idareleri 30 Haziran 2020 tarihi itibarıyla taşıt sayısı: Millî İstihbarat... Taşıtı sıfır. Arkadaşlar, Millî İstihbaratın taşıtı yok mu, kullandığı araç yok mu? Bütçenin doğru ve gerçeği yansıtmadığının ikinci belgesi.

Üçüncü belgesi: Millî İstihbarat Teşkilatının sahip olduğu telefon ve faks sayısı dağıttığınız bilgilerde yine sıfır. Biz size “Numaralarınızı bize söyleyin.” demiyoruz ki. Ama arkadaşlar, Millî İstihbarat Teşkilatı telefonsuz, araçsız, lojmansız, sosyal tesissiz bir kurum olabilir mi?

Yani sözün kısısı, hiç uzatmayacağım, zamanınızı da almayacağım. Bunun gerçeği yansıtmadığı gün gibi, güneş gibi ortada. Sizden istirahat ediyorum, ben atladıysam beni mahcup edin, bana öğretin bunu ya. Bütçede hepsi yazılmış. Adreslerini yazmayın, telefon numaralarını yazmayın, araçların plakalarını yazmayın ama denilmez mi “5 tane aracı var, 10 tane aracı var.”...

Biraz önce değerli bir vekilimiz dedi ki: Öneriniz ne, konuşuyorsunuz? Önerimiz: Bütün personele, aracı yokmuş, araç tahsis edelim kardeşim. MİT’in telefonu yokmuş, telefon tahsis edelim. MİT’in faksı yokmuş, faks tahsis edelim. MİT’in sosyal tesisi, lojmanları yokmuş, onu yapalım. İşte, yok, “Sıfır.” yazıyor.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Tanal, belirttiğiniz liste aslında her yıl bütçede gelen listeler. Bu, eklenmeyi unutulduğu için ayrıca dağıtıldı. Geçmiş yıllarda da bu, ekli olarak dağıtılan bir liste. İlk defa gelmiyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani teşekkürümü geri mi alayım diyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hayır, teşekkürünüzü geri almayan ama bir şeyi düzeltmek istedim.

Değerli Komisyon üyeleri, bütçenin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlandı.

Şimdi değerlendirmelerini yapmak üzere Cumhurbaşkanlığı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitti mi söz talepleri Sayın Başkan?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Paylan, bir şey mi var?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Söz talepleri tamamlandı mı Sayın Başkan?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sizin söz talebinizi görmedim, basmamışsınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bastım Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hayır, şimdi bastınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, o zaman şimdi bastım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, ben 2015 yılında milletvekili oldum ve 6’ncı bütçe görüşmesine katılıyorum Plan ve Bütçe Komisyonunda.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bir de geçici vardı, geçiciyi ekleyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tabii, 7’nci sayılır. Doğru, haklısınız.

Şu, benim milletvekili olduğum dönemde dahi arkadaşlar, bütçe görüşmelerinin öneminde, bu bütçenin, bu Plan ve Bütçe Komisyonunun Türkiye’nin kalbi olmasında yani bu tartışmalar sürecinde kalbi olması meselesinde ciddi irtifa kaybettiğimizi üzülen söylemek isterim.

Değerli arkadaşlar, geçmiş bütçeleri de bizler televizyonlarda izliyorduk. Bakın, Uğur Bey, siz de söylediniz. İnanın Türkiye’nin kalbi Mecliste atardı. İşçiler, memurlar, çiftçiler, işsizler, kadınlar, gençler Meclisi izlerlerdi; Meclisten bize ne düşecek diye, her bir milletvekili ne diyecek, ağzından

ne çıkacak, bana dair neyi savunacak diye burayı izlerlerdi. Türkiye'nin kalbi burada atardı. Ama şunu söyleyeyim, sabahdan beri bakalım duruma, basının şu anda takibine bakalım: Yalnızca 2 arkadaşımızı görüyorum, kameralar burada yok. Geçen hafta Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı sunum yaparken...

SALİH CORA (Trabzon) – İçeride kameralar var, görmediniz mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, her şeyin farkındayım, biliyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Var ama, ekranda görünüyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şu anda buraya dönük ilgi, alaka Türkiye Cumhuriyeti tarihinin belki en düşük düzeyinde. Yani Türkiye Cumhuriyetinin yaptığı bütçelerin tarihine baktığımızda en düşük düzeyine düşmüş durumda. Bakın, hepimiz bu Meclisin üyeleri olarak şapkaı önümüze koyup bunun üzerine düşünmeliyiz, ne yaptık ki Meclis bu kadar önemsiz bir hâle geldi.

Bütçe hakkı vatandaşın hakkıdır. Arkadaşlar, bütçe hakkı demokrasilerde olmazsa olmaz olandır ve parlamentolar bütçe hakkı üzerine büyük oranda kurulmuştur. Neden? Çünkü geçmişin kralları, padişahları vatandaşlara ağır vergiler yüklemişlerdir ve ağır vergileri de saraylar inşa etmek, efendim yandaş derebeylerine bir şekilde aktarmak için veya komşu ülkelerle savaşlar çıkarmak için kullanmışlardır. Halkı felakete sürüklemişlerdir, yoksulluğa sürüklemişlerdir. Bunun sonucunda yapılan büyük mücadelelerle, yüzyıllık mücadelelerle bütçe hakkını Meclis kazanmıştır. Millet adına meclisler, milletin vekilleri bu hakkı kullanmıştır. Ama şimdi baktığımızda arkadaşlar, bizler bu hakkı kullanabiliyoruz diyen varsa içinde ben gerçekten bu konuşmayı şu anda bitirmeye razıyım. Hepinizin yerlerinde sorunlar var öyle değil mi? Trabzon'un, Diyarbakır'ın, İzmir'in, Van'ın, Sinop'un, Ordu'nun, Giresun'un hepsinin sorunları var. Siz diyorsanız ki benim ilimin sorunları bu bütçeye yansımıştır. Ben şu anda bu bütçe konuşmasını bitirmeye razıyım. Diyorsanız ki kadınların, gençlerin, işsizlerin, memurların, emeklilerin talepleri bu bütçeye yansımıştır gerçekten şu anda ben bu konuşmamı bitirmeye razıyım. Ama maalesef bu talepler bu bütçeye yansımamıştır. Burada adaletsiz bir bütçe önümüze gelmiştir ve bu bütçe halktan kaçırılmaktadır. Bu bütçe tartışmalarının halka yansımaları istenmemektedir. Çünkü şöyle bir durum var arkadaşlar, ekonomimiz uçuyor diye a Haber yayıncılığı yapıyor, biliyorsunuz. Her gün ekonomimiz uçuyor diye haberler yapıyor. Eve ekmek götüremeyen, işsiz, yoksul, faturasını, kredi taksitlerini ödeyemeyen vatandaşımızda diyor ki: Ya arkadaş ekonomi uçuyormuş, ben niye bu durumdayım diye soruyor. Ama zannediyor ki ekonomi uçuyor ama bende sorun var zannediyor vatandaşımız. Oysa vatandaşımız da bir sorun yok. Sorun bu vicdansız ve adaletsiz bütçelerde arkadaşlar, bu adaletsiz bütçelerde. Vatandaşlarımızın nasıl bir hayat süreceği bu bütçeler belirliyor. Atanamayan, atanmayan öğretmenlerin atanıp, atanmayacağını bu bütçeler belirliyor arkadaşlar. Yüzbinlerce öğretmenimiz atanmayı bekliyor değil mi? Hepinize talepler gelmiyor mu? AK Partili arkadaşlarıma soruyorum. Binlerce öğretmen arkadaşımız sizin yerellerinizde ben üniversite okudum edebiyat öğretmeni oldum, İngilizce öğretmeni oldum, matematik öğretmeni oldum, beden eğitimi öğretmeni oldum atanamıyorum, demiyor mu size? Diyor değil mi? Çok az sayıda sınavlara giriyorlar 100 alıyorlar diyelim ama mülakatta ne oluyor? Yalnızca birisinin dayısıysa, birisinin amcasıysa belli puanlarla ataması yapılıyor ve son derece sınırlı sayıda öğretmen ataması yapılıyor ama yüzbinlerce öğretmenin ataması yapılmıyor. Onların talepleri bu bütçeye yansımış durumda değil, hiçbir talep bu bütçeye yansımış durumda değil arkadaşlar.

Emeklilikte yaşa takılan vatandaşlarımız ya da milyonlarca vatandaş iş bulamıyor. Ne yapacak bu vatandaşlarımız? Taş mı yiyecekler? Ya diyoruz ki gelin şu bütçe tercihlerini değiştirelim, emeklilikte yaşa takılanların sorunu çözelim çünkü bir devletin görevi, bir Meclisin görevi ya vatandaşlarına iş bulacak şartları yaratmaktır ya da Anayasamızda olan sosyal devlet ilkeleri çerçevesinde onlara sosyal

güvence sağlamaktır. Biz emeklilikte yaşa takılanlara ne diyoruz? Kaynak yok diyoruz değil mi? Oysa kaynak var. Sorun bütçe tercihlerinde bu iktidarın yaptığı bütçe tercihleri yüzünden vatandaşlarımızın talepleri bu bütçeye yansımıyor arkadaşlar.

Bakın niye bu bütçeyle ilgili bir de yeterli kaynaklar yaratılamıyor? Arkadaşlar, çünkü kurumsal bir çöküş yaşıyoruz, tek adam rejimi var, tek adam düzeni geri kalan bütün kurumlarsa maalesef hizaya çekilmeye çalışılıyor. Oysa demokrasi denge ve denetleme rejimidir. Şu Meclis olarak biz bu yürütmeyi dengeleyip, denetleyebiliyoruz diyen arkadaş varsa ben bugün şu anda şu konuşmamı bitirmeye razıyım. Saraydan gelen fermanlara yalnızca bu Meclis mühür basıyor, başka bir şey yapmıyor. Bakın, saraydan gelen bütçeyi de iddia ediyorum hadi buyurun değiştirin, bir virgülü değiştiremiyoruz burada. Saray yanlış tercihler yapmış olabilir, adaletsiz tercihler yapmış olabilir ama bizlerin görevi milletin temsilcilerinin görevi bu adaletsiz tercihleri değiştirmektir. “Bu konuda irademiz var.” diyorsak hadi gelin, hep beraber çalışalım arkadaşlar.

Başka güç ne? Eğer bu yürütme adaletsizse kim dengeleyip denetleyebilir? Yargı, yargı değil mi? Bağımsız yargı. Hukuk devleti olmamız gerekir değil mi? Anayasa Mahkemesi kararının uygulanmadığı şu anda bir ülkenin vatandaşlarıyız arkadaşlar. Anayasa Mahkemesi kararı uygulanmıyor ya. Bu ülkede siz bereket bekleyebilir misiniz? “Hukukun üstünlüğü var.” diyebilir misiniz? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmıyor arkadaşlar. Yargı sarayın bir sopası hâline getirilmiş.

Başka dengeleyici, denetleyici güç nerede? Basın. Bakın, orada oturuyor. Gücü var mı? Yok. Hadi, basın mensubu arkadaşlarımız buradan haberler yazsınlar, göndersinler editörlerine bakalım, basacaklar mı? O arkadaşlarımız canla başla görev yapmaya çalışıyorlar ama şunu biliyorlar: “Buradan hükümeti eleştiren bir haberi ben editörüne gönderirsem o editör onu basmaz. Ne yapar? Yalnızca Cumhurbaşkanı Yardımcısının söylediği ‘Ekonomimiz uçuyor.’ haberlerini yapar, bunun dışında bir haber yapamaz.” Basının da dengeleme, denetleme görevini maalesef berhava etmiş durumdayız.

Sivil toplum, sivil toplumun dengeleme, denetleme görevini berhava etmiş durumdayız. Osman Kavala hapiste, Anayasa Mahkemesi kararına, AİHM kararlarına rağmen hapiste tutuluyor. Sivil toplum maalesef... Bakın, burada dedik ki. “Sınırlı sayıda sivil toplum temsilcileri gelsin, işçinin, memurun, emeklinin, emeklilikte yaşa takılanın haklarını savunsun.” dedik maalesef bunlara cevaz vermediniz arkadaşlar.

Bir arkadaşımız “Buradaki sözlerimiz halka ulaşırsa halkın kafası karışır.” diyor ya. Ya, bu, bize hakarettir arkadaşlar. bakın, Hepimiz bu ülkenin...

SALİH CORA (Trabzon) – Öyle bir şey yok, saptırma.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, tutanaklara bakalım Sayın Cora, aynen böyle söyledi, gerçekten bakalım, birlikte bakalım.

Yani bu anlamda biz kendimize haksızlık etmemeliyiz, bizler milletin vekilleriyiz ve bizlerin sözlerinin halka ulaşması, halkın taleplerinin buraya yansması bu bütçeyi güçlendirir, halkın bütçesi yapar.

Değerli arkadaşlar, bu bütçe yerel mi? Yerellikle ilgisi var mı? Yerelin talepleri bu bütçeye yansımış durumda mı? Giresun’un talepleri var mı bu bütçede? Trabzon’un var mı? Van’ın, Diyarbakır’ın, İzmir’in, Manisa’nın talepleri var mı? Zeytin üreticisinin talepleri var mı bu bütçede Allah’ımızı severseniz? Yok arkadaşlar, yok.

SALİH CORA (Trabzon) – Var, var.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Var hepsi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Katılımcılık yok. Halka sorulmadan bütçe yaptılar. Neden? Çünkü yalnızca kendi bekalarını düşünüyorlar, kendi iktidarlarını düşünüyorlar, kendi yandaşlarını düşünüyorlar. Oysa yapmamız gereken halktan yana bütçeler yapmak.

Bakın, yalnızca pandemi dönemi bu bütçenin bir testiydi. Ne dedik? “Ya, gelin, şu pandemi döneminde...” Bakın, bütün dünya yaptı. Ne yaptı pandemi döneminde dünya ülkeleri Strateji ve Bütçe Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli arkadaşlar? Dediler ki vatandaşlarına: “Evinde otur, temel ihtiyaçların elektrik, suyun, doğal gazın, kiran, gıda harcaman benim güvencemde. Maaşının yüzde 90’ını ben sana veriyorum.” Dedi değil mi? Demokratik ülkeler bunu diyebildi. Biz yapmadık.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hangisi dedi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hangisi dedi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne diyeceksiniz? “Kaynak yok.” diyeceksiniz değil mi? Ne dedik bu durumda?

Ya, bakın, Sayın Cumhurbaşkanı ne diyor? Sabır istedi değil mi vatandaşlarımızdan. Ya, sabır isteyen bir Cumhurbaşkanı ne yapar arkadaşlar? Önce halka örnek olur değil mi? 14 tane uçan sarayı var, değil mi Sayın Cumhurbaşkanının? Bu 14 tane uçan sarayını satsaydı; yürüten yüzlerce sarayı var, Marmaris’te yüzen sarayı var, yazlık saray inşaatı devam ediyor, (AK PARTİ sıralarından gürültüler) “Bütün bunlardan ben vazgeçiyorum, halkıma da sabır öneriyorum.” deseydi olmaz mıydı, bu sarayın harcamalarını düşürseydi?

Ya, şu bütçe gelmiş Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Sayın Cumhurbaşkanına kaç para maaş öngörüyor? 88 bin lira. Cumhurbaşkanının buna ihtiyacı mı var? Yok. Ama ne yapması lazımdı Sayın Cumhurbaşkanın? “Ben, bu yıl 10 bin lira alıyorum.” demesi lazımdı. Halka sabır öneren bir cumhurbaşkanı “Ben, bu yıl 10 bin lira alıyorum.” diyecekti.

SALİH CORA (Trabzon) – Sen ne kadar alıyorsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Milletvekilleri olarak biz de “Benim maaşımı yarı yarıya düşür. 10 bin liradan fazla para almayalım, halkımız yoksulken, açken yapamayız bunu.” demeliydik. Cumhurbaşkanı bir de 35 bin lira emekli maaşı alıyor; 123 bin lira alıyor. Olabilir mi böyle bir şey arkadaşlar? Halka sabır önerirken önce siz de adım atacaksınız, sarayın harcamalarını düşüreceksiniz. Yüzde 1’e değil, yüzde 100’ü güvenceye alan bir bütçe yapacaksınız. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Pandemi döneminde bakın, ya, vatandaşlarımız “Temel ihtiyaçlar güvence altına alınsın.” dedi değil mi? Ya, vatandaşlara ödeme yapmadığımız gibi, onlara nakit desteği sağlamadığımız gibi ne yaptınız? Ne yaptı Cumhurbaşkanı? Bir de IBAN gönderdi. Ya, dünyada vatandaşına IBAN gönderen bir cumhurbaşkanı oldu mu acaba para yatırım diye?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hizmet götürüyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakın, burada, bu halkın talepleri bu bütçeye yansımış değil.

Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hizmet götürdüler, vatandaşlara hizmet ettiler.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakın, “Bu bütçede eğitime şu kadar para harcıyoruz.” diye açıklamalarda bulunuyorsunuz, öyle değil mi? Ya, eğitimin bütçesi düşük arkadaşlar, OECD içinde eğitime en az kaynak ayıran ülkelerden biriyiz. Ayrıca, eğitimde toplumsal barış

önceleyen bir eğitim anlayışı yok. Eğitimde ayrımcılıktan arındırılmış bir bütçe yok. Ana dilinde bir bütçe yok. Bütün bunları tartışabilmeliydik ama maalesef tekçi anlayış, tekçi bir eğitim politikasıyla karşımıza çıkmış durumda.

Sağlık bütçesi... Ya, bu kadar övünüyorsunuz sağlık konusunda arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ee, övünmeyelim mi ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, hâlâ bakın... Bakın, bir rakam söyleyeceğim Nilgün Hanım. OECD içinde sağlığa -dolar bazında- kişi başına en az kaynak ayıran ülkeyiz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, gördüklerini söylesen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, değerli arkadaşlar, Diyanet bütçesi...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Niye canlı yayın istediğiniz belli oldu, niye canlı yayın istediğiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, böyle mi konuşacağım?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, buyurun Sayın Paylan, devam edin.

Arkadaşlar, dinleyelim...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani tamamen siyahı beyaz, beyazı siyah gibi gösteriyorlar tamamen; birbirlerine girdiriyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Diyanet bütçesi... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, bu nedir ya?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Diyanet bütçesi...

Ya, Uğur Bey, siz de basın, size de söz verecek.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, müdahale etmeyelim.

Buyurun, devam edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Diyanet bütçesi... Ya bütün vatandaşlarımız vergi veriyor, öyle değil mi arkadaşlar, hepimiz vergi veriyoruz. Ya, ben Hristiyan'ım, ben de vergi veriyorum. Defalarca... Böyle yaşadık, Museviler de veriyor, Aleviler de veriyor, hepimiz vergi veriyoruz, Sünniler de veriyor; 83 milyon vatandaşımız vergi veriyor. Yine bütçeyi getirmişsiniz, yine yalnızca Diyanet bütçesi en büyük bütçelerden biri. Olabilir. Ama bu bütçede -mademki hepimiz vergi veriyoruz- hepimize hizmet edecek bir Diyanet anlayışına ihtiyaç yok mu? Bunları tartışmayacak mıyız? Hepimiz vatandaştık, hepimiz vergi veriyorsak her inanca hizmet veren bir Diyanet anlayışına ihtiyacımız yok mu arkadaşlar?

Bakın, değerli arkadaşlar, bu anlamda bu bütçenin de... Söyleyeyim, sarayın bütçesidir bu, bunda hiçbir şüphe yok. Saraylara giden kaynaklar var. Ben size söyleyeyim, bakın, keyif çayı önerdi Sayın Cumhurbaşkanı. Dağıtıyor keyif çayını -burada fotoğrafı- biliyorsunuz. Değerli arkadaşlar, bu keyif çayını kim içiyor bugünlerde biliyor musunuz, kimler içiyor?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İyi hazırlanmamışsın bütçeye, tatil yapmışsın. Hiç hazırlanmamışsın yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kimler içiyor biliyor musunuz? 5 yandaş müteahhit içiyor, keyif çayını. Niye biliyor musunuz arkadaşlar?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Önceden hazırlanırdın ama.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Anlatayım. Bugün dolar kaç para arkadaşlar? 8,20. Euro kaç para? 9,70. Yandaş müteahhitler keyif çaylarını koymuşlar -5'i bir arada- birini içiyorlar, birini dolduruyorlar. Niye? Ya, bütün ödemeler, köprü, otoyol, şehir hastaneleri, tünel... Bütün ödemeler euroyla? Öyle değil mi Naci Bey? Euroyla ödüyorsunuz. Bunlar garanti ödemeleri. Bir de ne yapmışlar? Bir şey de yapamazsınız, Londra'dan anlaşmayı garantiye bağlamışlar, vatandaşlarımız vergisini tıkr tıkr veriyor, siz o vergileri alıp euroyla... Bakın, 9,70. Euroyla çarpıp yandaş müteahhitlere aktarıyorsunuz. Onlar da keyif çaylarını afiyetle içiyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yollar, köprüler Londra'ya mı gitti?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bu bütçe arkadaşlar, güvenlikçi anlayışlara ayrılan rakamlarla dolu. Ya, 2015 yılı bütçesinde de -burada tartışıldı arkadaşlar- bütün güvenlikçi harcamaların toplamı 50 milyar TL'ydi. Niye? Daha barışçı, daha demokratik yoldan bakıyorduk, sorunlarımızı barışçı yollarla çözmeye yolunda ilerliyorduk ama bu yoldan çıktık. 2020 yılı bütçesinde yan fonlar dâhil 200 milyar TL'nin üzerinde güvenlikçi kalemlere para aktarılıyor arkadaşlar, 200 milyar TL'nin üzerinde. Güvenliğimiz var mı? Huzurumuz var mı? Özgürlüğümüzü maalesef berhava etmedik mi? Bütün bunları tartışmamız gerekmiyor mu?

Yani, Kaddafi -Allah'ınızı severseniz- bütçesinin yarısını güvenlik politikalarına harcadı; silaha harcadı, tanklara, toplara harcadı. Libya abat mı oldu? Saddam Irak'ta bütçesinin yarısından çoğunu tanklara, toplara, füzelere ayırdı, Irak abat mı oldu?

Yapmamız gereken, güvenlik-özgürlük dengesini sağlamak. Bunu sağlamayan bir bütçe var burada. Hükümet maalesef eline çekici almış her şeye çivi olarak bakıyor, her şeye güvenlikçi parantezler içinde bakıyor. Oysa yapmamız gereken, güvenlik-özgürlük dengesini sağlamak arkadaşlar.

Bu bütçe, bakın, gelirleri sağlarken de adaletsiz bir yoldan yürüyor arkadaşlar; vicdansız ve adaletsiz yoldan yürüyor. Naci Bey'le yıllarca bunu konuştuk, Cumhurbaşkanı Yardımcısına da aynı şeyi söylüyorum: Ya, bütçelerin büyük çoğunluğunu yoksullardan topluyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, büyük çoğunluğunu. Gelir vergisi kaleminin bile yüzde 90'ını ücretliler veriyor, emekçiler ödüyor. Kurumlar vergisi ise son derece düşük bir rakam ve siz daha da düşürecek bir maddeyi getirdiniz. Servete ve gelire duyarlı bir bütçeleme anlayışı yok. Servetin yüzde 50'si nüfusun yüzde 1'inin elinde, geri kalanlara borç içinde. Pandemi döneminde vatandaşa gelir transferi yapmadınız, borç transferi yaptınız. Onlara "Gidin, düşük faiz var, krediyle borçlanın." dediniz, vatandaşlarımız daha da borçlandı, şimdiyse bir borç kriziyle karşı karşıya arkadaşlar. Yani bu anlamda, bütün vergileme politikalarını yeniden gözden geçirmemiz gerekmiyor mu? KDV'yi, ÖTV'yi daha da düşürecek, temel ihtiyaçları güvence altına alacak bir bütçelemeyi konuşmamız gerekmiyor mu arkadaşlar? Ya, elektriği, suyu, doğal gazı, interneti -ben iddia ediyorum- ücretsiz sağlayabiliriz vatandaşlarımıza, iddiayla söylüyorum. Bakın, yalnızca, güvenlikçi politikaları düşürelim, barışçı politikaları yürüyelim, saraylara, yandaşlara akan kaynakları durduralım; elektriği, suyu, doğal gazı, interneti ihtiyaç sınırına kadar ücretsiz sağlayabiliriz, asgari ücreti 4 bin lira yapabiliriz, en düşük emekli maaşını 2.500 lira yapabiliriz, atanamayan öğretmenleri, yüz binlerce öğretmeni atayabiliriz, emeklilikte yaşa takılan vatandaşlarımızın emeklilik sorunlarını çözebiliriz. Bütün bu adımları atmamız için bütçe tercihlerini değiştirmemiz gerekiyor arkadaşlar.

Allah'ınızı severseniz, Naci Bey, siz defalarca OVP sundunuz, Cumhurbaşkanı Yardımcımız da sundu, Sayın Maliye Bakanı da defalarca YEP sundu, Yeni Ekonomik Program -bu kaçınıcı yeni ben bilmiyorum artık- vallahi "Maşallah." dediğiniz kırk gün yaşamıyor. Yani bir programı ortaya koyuyorsunuz, bir bakıyorsunuz, kırk gün sonra o program devre dışı kalmış. Bu da sizin inandırıcılığınızı yok ediyor. Sayın Maliye Bakanı daha üç hafta önce yeniden, yeni bir ekonomi programı sundu, size şunu

söyleyeyim: 2023 yılı dolar hedefi ne bu programın biliyor musunuz arkadaşlar? 8 lira 2 kuruş, 2023 yılı hedefi. Yani düşünün ki 2023 yılıyla ilgili zaten hiçbir hedefiniz tutmayacak ama üç yıl sonrasının dolar hedefini üç haftada tutturan bir Maliye Bakanı var. Bu anlamda, bir güvenilirlik sağlamanız mümkün mü? Güveni sağlamak için güven veren politikalara dönmeniz lazım, kurumların işlemesi lazım. Merkez Bankası kimsenin beklemediği anda faiz yükseltiyor. Değil mi? Beklenti yönetimidir bunlar. Niye? Çünkü cevaz vermiş belli ki Maliye Bakanı bir şekilde. Herkesin beklediği, herkesin yükselmesi gerektiğini düşündüğü anda -ben yükselmesine sevinmiyorum ama gerekiyorsa yangına su dökmek gerekir, yangına benzin dökülmez- Merkez Bankası nasıl olduysa faizleri yükseltmiyor, dolar 8 lira 20 kuruşa çıkıyor. Niye? Çünkü arkadaşlar, müdahale edildiğini herkes görüyor, sonuç olarak Sayın Cumhurbaşkanının iki dudağının arasında olduğunu herkes görüyor. Kurumlar araç bağımsızlığına sahip değilse, Anayasa Mahkemesi kararları uygulanmıyorsa, Merkez Bankası bağımsız bir şekilde, araç bağımsızlığıyla kararlarını alamıyorsa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Paylan, normal süreniz bitti, tamamlamanız için size ek süre veriyorum.

Lütfen tamamlayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bu anlamda, yeni ekonomik programlarla, şunlarla bunlarla dikiş tutmuyor. Şunu görmemiz lazım, benim önerim şudur arkadaşlar: Bakın, burada hepimiz milletin vekilleriyiz, mademki bu iktidar yanlış yolda, bizler inisiyatif alabilmeliyiz. Yani milletin vekilleri olarak bu bütçeyi daha halktan yana, daha yoksullardan yana bir bütçe hâline getirebiliriz. Bunun için de bütçe tercihlerini değiştirmemiz gerekir. Bunun yanında, siyasi reformlar yapmalıyız. Yani tek adam rejiminin sonuç olarak güçleri konsolide ettiği anlayıştan, yeniden Meclisimizin itibarlı olduğu, yargının bağımsız olduğu, basının özgürce yazabildiği, sivil toplumun özgürce mücadele edebildiği siyasi reformları tekrar sağlayabilmeliyiz.

Değerli arkadaşlar, şu andaki durumla ilgili size söyleyeyim: Selahattin Demirtaş'ın hapiste olması da şu andaki durumumuzla ilgilidir, Osman Kavala'nın da, Ahmet Altan'ın da. Hukukun işlemediği bir ülkede ekonominin işlemediğini bekleyemezsiniz. Ha dersiniz ki “Çin bunu böyle işletiyor.” Çin ne yapıyor? Emek sömürsü yapıyor, doğanın sömürsünü yapıyor ama orada bile bir kurumsal yapı var. “Arabistan'da işliyor.” diyebilirsiniz “Rusya'da işliyor.” diyebilirsiniz ama arkadaşlar, oranın petrolü var, o petrol gelirleri de şu an düşünüyor ama bir şekilde sistemini götürebiliyor. Ama yapılması gereken, siyasi reformlardır, ekonomik reformlardır ve Meclisin bu noktada irade göstermesidir. Sarayın, yandaşın ve güvenlikçi anlayışların ve faizin bütçesini bir kenara koyup mutlaka halkın bütçesine dönmeliyiz. Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 128 ülke içinde 110'uncu ülke olan bir ülkede ekonominin işlemediğini bekleyemezsiniz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Demokrasi Endeksi'nde 110 'uncu olan bir ülkeden ekonominin işlemediğini bekleyemezsiniz. Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 180 ülke içinde 154'üncü olan bir ülkede ekonominin işlemediğini bekleyemezsiniz. Bütün bunların işlemesi için bir an önce Meclisimizin inisiyatif alması gerekiyor.

Ben bu anlamda bütçe görüşmelerimizin tekrar hayırlara vesile olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederiz.

Sayın Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımızın şahsında herkese saygı sunuyorum.

Şimdi, Garo Paylan'ı dinlerken bir büyük vatanseveri hatırladım; aramızdaydı, geçtiğimiz yıl buradaydı. Hakikaten bulunduğu her yere hakkı, adaleti inşa etmeye gayret eden bir vatanseverdi o. Tıpkı Garo Paylan gibi o da Ermeni menşeli, Ermeni kökenli bir Türk'tü; yakın zamanda kaybettik, rahmetle anacağız, minnetle anacağız ve millet kavramını, millet mefhumunu onun tarifiyle hep hatırlayacağız. Onun tarifinde ırk bağlamına asla yer yoktu. Şimdi burada demokrasiden, adaletten, güvenlikçi politikalarından söz edip arka planında ırkçı anlayışı zemine yaymaya çalışanlara inat, o, millet kavramını bütün bir milleti her rengiyle bir bütün olarak gören isimdi. Dolayısıyla ilanihaye onu hatırlayacağız; rahmetle, minnetle anacağız. Arkadaşımızdı, kardeşimizdi.

Ve gene -ben Erzurum Milletvekiliyim- bu millet kavramını tarif eden çok esaslı bir isim vardı, ekim ayında o da rahmete göçtü, yaklaşık yedi yıl oldu, Nevzat Kösoğlu. Bir büyük vatanseverdi, o da milleti tarif ederken kültürel olgular üzerine çok esaslı tanımlar yapmış, onlarca eser, vücuda getirmiş ve hakşinas herkes tarafından kabul görmüş bir isimdi; Erzurum'u temsil etmişti, eski Erzurum Milletvekiliydi, onu da rahmetle, minnetle anıyorum.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Markar'ın ismini söylemedin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ve bugün... Evet, Markar Eseyan'dan bahsettim biraz önce. İsmi söyleydim diye...

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Biz anladık da ismini...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, Markar Eseyan'ı özellikle kayda geçmek lazım.

Ve bugün, Osman Durmuş Bey'in vefatından da derin teessür duyduk. O da vatanımıza, milletimize hizmet etmişti. Kuvvetle muhtemel ki şu sıralarda o da hakşinas olmayan birtakım ithamlara muhatap olmuştu.

Ben Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunumundan çok istifade ettim, çok tafsilatlı bir sunum yaptı ancak tafsilat diyorum, burada kitapçığa -hangi arkadaşımızı bilmiyorum- efendim: “Sıradan, çok sathi ele alınmış, eskiden çok daha münderecatı geniş olan kitapçıklar olurdu.” diye bir not düşüldü. Oysa eskiden o neviden kitapçıklara da tenkit geliyordu, şöyle tenkit geliyordu: “Ya, sayfa sayısı çok ama içinde bir şey yok.” Biz, işte Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın hazırlamış olduğu bu sunumda tafsilat çok yekûn tutuyor ama efendim kitapçığı, hakkıyla incellerseniz, hakkıyla takip ederseniz bu böyle.

Arkadaşlar, bir şeyi özellikle vurgulamak istiyorum: Demin Garo Bey söyledi, ben de 2015'ten beri milletvekiliyim. 6 tane bütçe yaptık, 1 tane de geçici bütçemiz vardı, 7 bütçe oldu. Her bütçede mutlaka ama mutlaka muhalif cenahın “Efendim, bittik, öldük, yok olduk, bir dahaki yıla çıkamayız.” gibi bir yaklaşımına şahit olduk. Oysa yürüyüşümüz, kervanımız yani zirvelere yürüyen Türkiye ideali her geçen gün çok daha ileri mesafelere yürüyor. Zirvelere, doruklara giden bir ülkemiz var. Bakın, yakın zamanda Meclis Başkanımızla beraber Azerbaycan'a gittim. Orada, Türkiye'nin hangi noktalara vardığını çok daha net, çok daha berrak bir şekilde görebiliyorsunuz. Sadece Azerbaycanlılarla muhatap olmadık; farklı kesimlerden, farklı kesitlerden, farklı ülkelerden isimlerle de görüştük biz. Hepsî gözünü Türkiye'ye dikmiş, Türkiye'nin yürüyüşüyle beraber alınan mesafede kendilerine pay sahipliği beklentisi içerisinde. Yani şunu söylemek istiyorum: Bu bütçeler, hazırlanan bütçeler sadece Türkiye'de yaşayan insanlarımızın refahı için hazırlanmıyor, bütün dünyaya bir özel rota çiziyor.

Rotanın adı “demokrasi”, rotanın adı “hakkı, adaleti üstün tutma rotası.” Daha önceki, buyurgan tavırlara, yukarıdan emredici “Yapacaksınız.” gibi yaklaşımlara “Evet efendim”ci tarzı berhava eden bütçeler yapıyor.

Dolayısıyla, arkadaşlar, teknik birtakım değerlendirmeleri ben dinledim, elbette yapanlara saygı duyuyorum ama sırf sloganvari, sırf öteden beri, genelgeçer, bildiğimiz, duyduğumuz söylemleri burada bütünüyle reddediyoruz. Bugüne kadar yapılan bu bütçelerin tamamı gibi –ki bu 19’uncu bütçemiz, Allah nasip ederse- bu da ülkemizin refahına ciddi katkı sağlayacaktır.

Nilgün Hanım ayrıntısıyla söyledi, sadece güne bakarak mevcut hâli değerlendirmemek lazım. Süreç içerisinde, vetire içerisinde neler yaşanmış ve yaşananların bugün gelinen noktaya tesiri nedir, müspet ya da menfi, bunlara bakmak lazım. Bunlara bakmazsanız “2023 hedefleri” gibi, böyle, ha bire bir ezber terennüm edersiniz burada. Evet, 2023 hedeflerimiz, üzerinde tahakkuk edecekti ancak -iktisatçılar bilir, ara ara ben de burada not düştüm, bu zeminde- “ceteris paribus”, şartlar aynı kalmak kaydıyla. Şartlar aynı mı kaldı? Hayır. Her gün bir başka hercümerç içerisinde düştük. Kim yaptı bunu? Altını çiziyoruz ki bu ülkeye tuzak kuran envaitürlü kesimler, kesitler var. Kaldı ki tuzak kuranlar bunu çok aşikâr bir biçimde dillendirir hâle geldiler. Yani eskiden gene saklama gereği duyuyorlardı, şimdi onu da yapmıyorlar. Çünkü burada çok dirayetli bir liderliğin varlığını gördüler, artık mızrak çuvala sığmıyor diye onlar da farkına vardılar ve aşikâr etmeye başladılar. Ne söyledi Amerika Birleşik Devletleri Başkanı? “Kurlar üzerinden yöneldik.” dedi 2018 için, değil mi? Aynen bu hâl devam ediyor. Biraz önce 2023 dolar kuru hedefinden bahsedildi. Acaba bu çıkan, inmez mi? Biraz bekleyelim, biraz sabır.

Şundan emin olun arkadaşlar, şundan emin olun: Türkiye’yi çok yetkin isimler yönetiyor, başta riyaset makamındaki Sayın Cumhurbaşkanımız. İtimat telkin eden hâliyle –biraz önce de söyledim- sadece Türkiye zemininde değil, bütün dünyada gözlerin yöneldiği ve hakikaten müşfik, şefkatli bir yaklaşımın geleceğine beklentiyle odaklanıldığı bir isimdir Sayın Cumhurbaşkanımız. Dolayısıyla burada kayda geçen, bütçede kayda geçen rakamlar sahicidir ve refahı artırıcı rakamlardır.

Bakın, size bir şey göstereceğim, burada, Bütçe Başkanlığımız bize göndermiş, sağ olsun. 2002-2020 dönemi icraatları: Sadece bir tanesini –binlerce icraat var- açsam, şurada hepimiz saatlerce konuşabiliriz o bir icraat üzerine. O kadar ki tafsilatı var, o kadar ki millet yüreğinde yer etmiş icraatlar. Bundan emin olacaksınız ve kendi zaviyenizden bakmayacaksınız.

Bakın, arkadaşlar, sabahleyin, efendim, “sahibinin sesi” pozisyonundaki bir televizyona kendinizi yönlendirip oradan aldığınız bilgilerle buraya gelerseniz nakıs kalırsınız, noksan kalırsınız. Ben biliyorum beslendiğiniz kaynakları. O beslendiğiniz kaynaklar, sahicî bilgiler vermiyorlar. Milletın içerisinde olun. Bakın, arkadaşlar, ara ara söyleniyor “Ya, millete bir gidin, bakın, esnafın...”

LALE KARABIYIK (Bursa) – Millete soruyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, bizim sosyal medya hesaplarımızı takip edin. Her birimiz için bu geçerli. Ne zaman ki Meclisten ayrılmışız, milletle beraber olmuşuz; köylüyle beraberiz, esnafla beraberiz. Ve biz bunları yaparken sadece 2 tane resim koyup o 2 resmin üzerine kendi güzellememizi aktarmıyoruz; tam tersi, video kayıtlarla bunları aktarıyoruz.

Bugün, bir kardeşimle konuştum, burada milletvekili olan bir kardeşimle konuştum -kendisi de ihtimal ki söz aldığında, ilerleyen zamanlarda kayda geçer, bir başka vilayet milletvekili- “Bizim organize sanayi bölgesine şunlardan birilerini götürelim, görsünler oradaki hâli.” dedi. Yani, orada her gün onlarca yeni yatırım inşa oluyor. Ben Erzurum için söyleyeyim arkadaşlar. Bakın, bunu söylerken çok net söylüyorum, dahasını istiyoruz, çok daha iyisini istiyoruz. “Bu millet her şeyin en güzeline

layıktır.” diyoruz ve böyle bir talebin içerisindeyiz. Noksanimiz yok mu? Elbette var. Cavit Bey dedi ki: “Ya, kardeşim, sizin hiçbir tane mi noksanimiz yok? Hiçbirini mi sahiplenmezsiniz?” Biz söylüyoruz arkadaşlar, zaten noksanları izale için şu bütçeler yapılıyor, şu süreç yürünüyor.

Peki, Allah aşkına, şu Hükûmetin, on dokuz yıldır şu ak yaklaşımın, şu ülkeye hiçbir tane mi faydalı icraatı yoktur? Bir tanesini söylemediniz bugüne kadar. Hakkı, adaleti üstün tutmak bu mudur? Bu mu sizin siyasetiniz? Her gün -mugalata diyorum, altını çiziyorum- kafa karıştırmak, rakamları altüst ederek, farklı zaviyelerden rakamları dillendirerek insanların kafasını karıştırmak siyaset değil. Bunun vatandaşta karşılığı yok, onu da söyleyeyim arkadaşlar. Biz gidip görüyoruz. Çiftçinin hâlini biliyoruz, esnafın hâlini biliyoruz. Nereye yönelsek samimi söylüyorum -elbette dahasını isteyenler var, elbette ki, biz de bunlara hak veriyoruz- her birinden “Allah razı olsun.” nidaları yükseliyor.

Ben AK PARTİ’nin Erzurum’daki kurucu heyeti içerisindeyim, ondan önce de çocuk yaştan beri siyasetin içerisindeyim, milletle her daim mülaki bir hâldeyim. Sadece Erzurum’da mı? Hayır, Türkiye’nin her tarafında. Bir yere gittiğimizde mutlaka ama mutlaka oranın esnafıyla, oranın çiftçisiyle görüşmeye azami özen gösteriyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın tarzı bu. Bunu yaparken çok daha sahici notlar alabiliyoruz. Siz, sizden olanlara yöneldiğiniz için hâliyle... Beni bağışlayın, amiyane bir ifade olacak ama benzetme kabilinden söylüyorum: “Körler, sağırılar birbirini ağırlar” pozisyonuna düşmemek lazım, sizi tenzih ediyorum.

Yani, bizimki bütün cenahı ifade ederken... Biraz önce de söyledim, sabahleyin kalkıp yandaş bir medyaya gözünüzü dikip oradan beslenip gelince hâl böyle oluyor. Bunu yapmamak lazım. (CHP sıralarından gürültüler)

Şimdi arkadaşlar, bizim milli şairimizin AK PARTİ’yi tarif eden çok hoş bir dörtlüğü var. Çok hoşuma gittiği için bunu özellikle burada terennüm etmek istiyorum, müsaade ederseniz. Diyor ki:

“Dünya koşuyorken yolun üstünde yatılmaz;
Davranmayacak kimse bu meydana atılmaz.
Müstakbeli bul, sen de koşanlarla bir ol da;
Maziyi, fakat, yıkmaya kalkışma bu yolda.”

Bizi tarif eden en esaslı dörtlüktür. Biz koşuyoruz, dünya koşuyor, biz de koşuyoruz. İşte, dünyanın şu pandemi sürecinde, salgın sürecinde geldiği nokta ile Türkiye’nin vardığı noktayı kıyasladığımız zaman çok esaslı bir yol aldığımızı da görmüş olacağız.

“Güvenlikçi politikalar.” dedi. Unutmayayım diye hemen aklıma gelmişken söyleyeyim. Arkadaşlar, dün Hatay’da imansız 2 terörist insanlarımızın hayatına, canına yöneldiler. Neyle geldi bunlar oraya? Orada çok net bir biçimde Vali Bey izah etti, açıkladı ki bunlar uçarak gelmişler, uçarak. Bu terörist kitapsızlar uçarak gelmişler. Yani, herhangi bir araçla, yürümeyle değil, uçarak gelmişler. O aracın adını unuttum “predator” müydü? Bilenler söylesinler, bununla gelmişler. Şimdi, bunlar bunu yaparken şu söylüyor: “Güvenlikçi politikalarla bir yere varılmaz.” Ne yapalım? Sükût edelim, çekilelim kenara. PKK mesafe alsın, DEAŞ mesafe alsın. Bütün kitapsızların önü açılsın, bütün vatan hainleri mesafe alsın. Böyle bir şey yok arkadaşlar. Biz, Allah’ın izniyle, milletimizin huzuru için yapılması gerekenleri yapıyoruz, sonuna kadar da yapacağız. Bu bütçe de bütünüyle bunları havidir, bunları içermektedir. Bundan dolayı milletimiz... Sabahleyin tartışmada mevzu edildi ya hakikatleri gizlemek, keşke -bence de- bunlar konuşulsa, bunlar aşikâr olsa, şu söylediklerimizi çok net bir biçimde insanlara ifade etsek, onların zihinleri de çok daha berrak hâle gelir. Yani bütün mugalatalara, bütün kafa karıştırmalarına rağmen hakikati dillendirdiğinizde bizim milletimizin, Türk milletinin esaslı bir hususiyetidir, iyi ile kötüyü tefrikte çok özel bir miyarı vardır, ölçüsü vardır. O yüzdendir ki arkadaşlar,

on dokuz yıldır iktidarda olan bir AK PARTİ var ve samimi söylüyorum, ben sahayı çok iyi gözlemlerim, şunu bilin: 2023 yılında çok daha net, çok daha açık puanlarla yeniden beş yıllık iktidar olacak yani 2023'ten sonraki durumu Allah ömür verirse inşallah -milletvekili olalım, olmayalım- göreceğiz, denk geliriz, konuşuruz bunları da. Kimse hülya görmesin, kimse böyle renkli rüyalara dalmasın Mahmut Bey. Hakikatleri ben dillendiriyorum.

Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, bir güzelleme yapmıyorum, samimi düşüncelerimi söylüyorum. Sevgili Bakanımız Naci Bey de siz de çok hususi çalışma yapmışsınız. Sizin şahsınızda Sayın Cumhurbaşkanımıza saygı sunuyoruz. Allah'ın izniyle buradan bereket gelecek, bütçemiz hayır uğur getirecek vatanımıza, milletimize. Size saygı sunuyorum. Hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, konuşmacı sözlerinde bize sataştı...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Sayın İpekyüz, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, burada şunu söyledi...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hayal değil ki bu, gerçek.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

Buyurun Sayın İpekyüz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır efendim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Milli İstihbarat Teşkilatıyla ilgili bir not...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam, onu kendisine bilgi olarak verirsiniz.

Sayın İpekyüz, lütfen başlayın.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Aslında birçok arkadaşımız dile getirdi, Sevgili Garo Paylan da dile getirdi yani bütçe daha önceki dönemlerde çok tartışılan, merak edilen, izlenen, takip edilen bir süreçti ve hatta çok geçmişte de uzun süre konuşulan, üç aydan fazla süren bir süreci vardı. Şimdi, geldiğimiz aşamada daha kısa, daha öz olduğunu ve giderek ilginin azaldığını görüyoruz. Bu ilginin azalması yani bir güvensizlik mi, artık bir umut beklememek mi, yoksa bir hayal kırıklığı mı ya da insanlar kendilerini bütçede göremediği için mi? Belli bir azınlık görüyor, büyük bir çoğunluk kendisini bütçede göremediği için artık buradan umudunu kesmiş gibi.

Şimdi, bütçeyi ele aldığımızda “Bütçeyi neler etkiler?” diye baktığımızda ve okuduğumuzda, dünyada da inceleme yapanlara, bu konuda çalışma yapanlara göre -az önce de dile getirildi- bir, güven; diğeri özgürlükler, barış ortamı; bunlar olmadığı zaman bütçeye ilgi azaldığı gibi bütçeye güven de azalıyor. Şimdi, baktığımızda, Türkiye’de son dönemde, evet, hep güvenlik konuşuluyor, güvenlik önemseniyor, güvenlik önemsenmeli de ama siz kitleye güven veremezseniz... Güvenliği bir maske gibi, bir şal gibi tutmamanız gerekir. Bugün Türkiye’de kurumlara güven kalmadı, rakamlara, verilere, hedeflere güven kalmadı. Enflasyon açıklanıyor, kimse ona güvenmiyor; işsizlik rakamı açıklanıyor, kimse güvenmiyor; yoksulluk açıklanıyor, kimse güvenmiyor; dövizle ilgili hedef konuluyor, kimse güvenmiyor; işte, borçlanmayla ilgili bir şeyler söyleniyor, kimse güvenmiyor; en son, hastalık

sayısıyla ilgili rakamlara güven kalmadı ve dünya da artık güvenmiyor. Dünya artık bize bakarken, Türkiye'deki verileri araştırmak için daha bağımsız kuruluşlardan faydalıyor, sahada çalışmalar yürütüyor ve bizler de gittiğimizde, gerçekten sahada bulduğumuzda, iktidardaki sayın vekillerin söyledikleriyle farklı bir ortamla karşılaşıyoruz. Hiçbir veriye güven kalmamış. Şimdi "İşsizlik, azaldı, bitti." Ben Batman'a her gittiğimde, Diyarbakır'a her gittiğimde, Mardin'e her gittiğimde had safhada, yoksulluk had safhada. Şimdi, bunları görmediğimizde olmaz ve evet, on sekiz yıllık bir iktidar, 19'uncu dönemden söz ediliyor; ilginin azalmasından sizler de sorumlusunuz arkadaşlar. Neden sizler sorumlusunuz? Ya, geldiğinizde dediniz ki: "Yoksulluğu kaldıracağız." On sekiz yıldır yoksulluk devam ediyor ve son dönemde daha da arttı. Sadece, diyelim ki, insanların geçen yıl ile bu yıl yaptığı market alışverişi, pazardaki alışverişler birbirini tutmuyor; insanlar kirasını ödeyemiyor, insanlar çocuklarını okula gönderirken düşünmeye başlamış. Şimdi bunları görmeyecek miyiz, konuşmayacak mıyız? Yani sizler geldiğinizde "3Y" diye tanımlıyordunuz ama işte yoksulluk artmış. Eğer deseniz ki "Bitirmişiz." inanalım, yok öyle bir şey.

Bir diğeri, yolsuzluk; ya, artık bunun konuşulacak bir tarafı kalmadı, az önce arkadaşım dile getirdi. Yani sadece son dönemde belediye başkanlarının yerine atanan kayyumların yaptığı yolsuzluklar ve tutuklamalar gerçekten kabul edilecek durumda değil. Sayıştay raporlarında bile dile getiriliyor, her tarafta bir yolsuzluk, bir şatafat ve bu bir usule dönüştü; siz "Bunları önleyeceğiz." diyordunuz.

Yasaklar, her tarafta bir yasak yani her konuşmayla ilgili yasak, bir dava açmalar... Şimdi, böyle olunca ilgi azalıyor, böyle olunca insanlar burayı merak etmekten çekiniyor, böyle olunca da insanların burada konuşulan, getirilen şeylere güveni azalıyor. Bizim bunu en başta düşünmemiz lazım, ne yapabiliriz, nasıl önleyebiliriz? Bunun için de tabii huzur ortamını, güveni sağlamamız lazım, kurumların bağımsızlığını korumamız lazım ama bunu yapmadığımız gibi, her seferinde bir bahane çıktığı gibi bu sefer de "pandemi" diye bir şey tutturduk. İnanın, pandeminin sokaktaki yansıması vatandaşın, yurttaşın yüzde 99'unun cebine yansıması, hanesine yansıması olumsuz; geçimde olumsuz, sağlıkta olumsuz, eğitimde olumsuz, köyde olumsuz, tarlada olumsuz, fabrikada olumsuz. Yani bütün bunları görmemiz lazım.

Bir taraftan da büyüyoruz, ya hep büyüyoruz, büyüyoruz, rakamlar büyük, büyük projelerden söz ediliyor; işsizlikte büyüyoruz, borçlanmada büyüyoruz yani bunlar sürekli olumsuz yönde seyreliyor. İnsanların açlık sınırına baktığımızda, yoksulluk sınırına baktığımızda, şirketlerin veya sendikaların yaptığına baktığımızda gerçekten o konuda da büyüyoruz. Şimdi, bunları biz konuşmadığımızda olmuyor ve biz ne söylersek söyleyelim, insanlar günlük yaşamlarında, günübirlik sokağa çıktığında, markete gittiğinde karşılaştığı şey ile burası birbirini tutmadığında olmuyor. Ama ne iyi yönetiliyor? Algıyla iyi yönetiliyor, televizyonları açtığımızda, yandaş medyayı açtığımızda, ana akım medyayı açtığımızda her şey güllük gülistanlık. Bu da güvensizliği daha da artırıyor.

Şimdi, veriler farklı olabilir, veriler dile getirilebilir. Gerçekten baktığımızda Covid tabii dünya için bir problem. Ha, bunun tartışması da yapılabilir. Niçin Covid geldi? Dünyada insanların doğaya sahip çıkmayıp, vahşice para hırsına girip neoliberal politikalarla beraber nereden nereye geldiğini gösteriyor. Aslında 2020'ye girdiğimizde birçok uluslararası alanda iklim meselesi konuşuluyordu, ekoloji meselesi konuşuluyordu, doğaya sahip çıkma konuşuluyordu ama pandemiyle beraber böyle bir süreçle karşı karşıya kaldık ve ne oldu? Pandemi başlayınca işte birtakım önlemler alınmaya başlandı, en başta sessiz kalındı, işte görülmedi ve bu önlemlerle beraber Türkiye 100 milyarlık bir paket açıkladı. Bu paket yurttışa değildi, yandaşaydı, sermaye kesimineydi ve bugünkü rakamla baktığımızda, o günkü rakamlarla dolara vurduğumuzda 14,7, bugün itibarıyla hesaplasanız 12 milyar dolar ve dolar sürekli oynadığı için aslında insanlar daha da yoksullaşılıyor.

Ne acıdır ki, az önce söyledi arkadaşlarımız, maliyeden sorumlu veya Hazine Bakanı veya ekonomiden sorumlu Bakan, dolarla ilgili her yaptığı hedef ve açıklama bir sonraki dönemde birbirini tutmuyor, bazen kırk sekiz saatte birbirini tutmuyor. Sayın Fuat Oktay geçen hafta burada Türkiye'nin dış borcuyla ilgili açıklama yaptığında, daha önce, 30 Haziranda Bakanlığın açıkladığı brüt ve net hesaplara göre kamu net borç stokunda, Avrupa Birliğine tanımlı genel yönetim borçları dâhil, 422 milyar dolara yakın bir borç var. Sadece beş gün içerisindeki farka, doları TL'ye dönüştürüp baktığımızda 139 milyar. Net borç açısından baktığımızda 80 milyarlık bir fark. Bakan diyor ki: "Dolarla mı maaş alıyoruz?" Ama biz dolarla borç ödüyoruz, dolarla geleceğimizi yok ediyoruz. Bunları konuşmadığımızda olmuyor.

Nitekim, bakın, bu, geçen hafta açıklandığında, sayfa 20'de, her ne kadar dolarla ilişkimiz olmasa bile "Özellikle salgın kaynaklı birim maliyet artışları ve döviz kuru gelişmeleri fiyatlara yansımıştır." diyoruz. Bu kitapçıkta söylüyor, sayfa 20'de. Bir haftada daha da değişiyor. Peki, bunu söylerken Bakanın bundan bilgisi yok mu? Biz nasıl o zaman 2021'in hedeflerini tutturabileceğiz bu kadar oynuyorken?

Diyoruz ki: 2018'de şöyleydi, 2008'de böyleydi, 2009'da böyleydi. Gelin onları çeyrek altınla hesaplayalım, gram altınla hesaplayalım. Asgari ücreti ona göre hesaplayalım, yoksulluğu ona göre hesaplayalım. Yok. Ama vatandaş günübirlik bunu yaşıyor.

Bir diğeri, bu, Covid'le beraber –evet, bunlar böyle- ve rakamlardaki bir karmaşayla beraber insanların işsizliği giderek artıyor ve son dönemde –geçen hafta da burada konuşuldu, Plan ve Bütçede- artık insanları esnek çalışmaya, kısmi zamanlı çalışmaya ve sosyal güvencesiz çalışmaya bir ortam yaratılıyor ve bunu da pandemiyle örtmeye gerek yok, maskelemeye gerek yok. Geçen hafta burada biz konuştuğumuzda ne dediler burada işveren sendikaları: "Ya, giderek bütün koşullarda, sadece 25 yaş altı, 50 yaş üstü için değil, herkes için bir esnek çalışma yapılırsa daha iyi olur. "Bunlar kendi emeklilik haklarını yatsınlar, kendi güvenceleriyle ilişkili çalışmalarını yürütsünler." Siz böyle yaptığınızda aslında işsizlik artacağı gibi bir taraftan da modern köle yetiştirmiş oluyorsunuz, modern köleliğe ortam yaratmış oluyorsunuz.

Bir diğeri kayıt dışı. Şimdi, ben Batman'dan örnek vereyim tekrar veya Mardin'den örnek vereyim veya Adıyaman'dan örnek vereyim. Ya, Türkiye'deki bütün verilerle nasıl oynanırsa oynansın, "GAP illeri" densin "tercihe göre yapılmış iller" densin "olağanüstü hâl illeri" densin, ne denirse densin yoksullukta en fazla olan iller Mardin, Siirt, Batman, Şırnak çıkıyor ve değişmiyor, on sekiz yıldır değişmedi. Bunun bir gerekçesini izlemek lazım, bilmek lazım. Buna sadece çeşitli söylemlerle yola çıkmak doğru değildir. Ekonomi gerçekten güvenlikle beraber, özgürlüklerle beraber şey ediyor. Burada 2013-2015 dönemini alsanız dolarda bir hareketlilik yoktu, insanların ekonomik refahında bir artış vardı ama peşinden arttı. Ne oldu? Bir taraftan da mevsimlik işçiyi, kaçak çalışmalar, mültecilerle beraber gelen bir yığın işsizlik de bunlara eklense zaten devasa bir problemle karşı karşıyayız.

Türkiye'de giderek isimlerle oynamak ve isimleri kamufle etmek... Türkiye'de işte İşsizlik Fonu... Çok güzel. İşsizlik Fonu'nda aslında 2010 ile 2019 arasında 112 milyara yakın bir para toplanmış. Peki bunun ne kadarı işçiler için kullanılmış? 32 milyarı işçiler için kullanılmış. Diğeri kime kullanılmış? Sermayeye, yandaşa. Eğitim vereceksin, ona verelim; pandemi çıkmış, sermayeye verelim; başka bir çalışma yürütülmüş, sermayeye verelim. Peki, gerçek işçiler ne olacak, işsizler ne olacak? Onların parasıyla toplanan bir şey onlara yansıtılmıyor. O zaman buna "İşsizlik Sigortası Fonu" demeyelim, "işveren destek fonu" diyelim. Yani isimleri Merkez Bankası ihtiyat akçesi, depremle ilgili toplanan

vergiler, tekrar, 15 Temmuzla ilgili toplanan vergiler, “Biz Bize”de toplanan vergiler; her şeye bir isim konuluyor fakat vatandaş kendisine yansıyan bir şey göremiyor. İsrafa para var, güvenliğe para var, başka konulara para var ama bunlara yok.

Şimdi, baktığımızda, bir diğeri de borç, borç, borç. Zaten Türkiye devleti borçlanıyor, sürekli borcunu yüksek faizlerle getiriyor, bunu bizlere ödetiyor; bir taraftan da bu pandemi döneminde insanlara destek olması gerekirken borç para veriyor ucuz krediyle borç vermeye geliyor. Şimdi bunların ödeme zamanları geldi. Tekrar “Hadi hepsini uzatalım.” Uzatalım. Bu çözüm değil. Ama sermayeye uzatabiliyoruz, işverene uzatabiliyoruz. Ama esnafa yok, KOBİ’ye yok, memura yok, işçiye yok, işsize yok, çiftçiye yok; bunlar perişan vaziyette. Yani şimdi çiftçiye “destekleme” diyorsunuz, destekleme için bir çaba yürütülüyor; 2020’nin desteklemesini 2021’de alıyor. Avrupa Birliği daha geçtiğimiz hafta yedi yıllık destekleme hedefini açıkladı, çiftçi ona göre davranıyor, bir dahaki yıl ne ekeceğini hesaplıyor. Burada ekecek, biçecek, dolar artacak, ilaç artacak, mazot artacak, gübre artacak, her şey olacak bir yıl sonra desteklemesini alacak yani siz çiftçiye bitiriyorsunuz. Ve şu anda Türkiye buğdayı ithal ediyor, mısırı ithal ediyor, pamuğu ithal ediyor, ayçiçeği yağını ithal ediyor yani bu duruma geldik. Hayvancılık deseniz... Mesela baktığımızda, insanlar artık süt verecek hayvanlarını kesecek duruma geldiler. Bütün bunlar aslında... Bir bütçede gelecekle ilgili kurgu yok, sadece belli bir kesim hedef alındığı için, belli bir kesim korunduğu için böyle bir süreç giriyoruz.

Başka ne yapılıyor borç konusunda? Ya, defalarca sorduk biz, dedik ki: Bu şehir hastanelerindeki sözleşme nedir? Bu sözleşmenin içeriğini bir bilelim. Bir oylama yapıldı burada “dövizle ilgili bir düzenleme yapılabilir” diye ama biz gerek kamu-özel iş birliğiyle yapılan anlaşmalarda ve gerek yap-işlet-devret modellerinde, otoyol olsun, köprü olsun, havaalanları olsun birçok işletmelerin dolar bazında anlaşma yaptığını biliyoruz ve garanti verildiğini biliyoruz. Peki, bunları kim ödüyor? Biz ödüyoruz. Peki, bunlara garanti veren kim? Hazine. Nasıl veriyor? Bizlerin sayesinde veriyor. Bunları biz konuştuğumuzda, sorduğumuzda, hesap istediğimizde niye saklanıyor? Ve ne oldu? Hep soruyorduk. Şimdi, geçtiğimiz hafta buraya Plan ve Bütçe Komisyonunda konuşulan konulardan birisi bütçeyi yeni bir sisteme dönüştürelim, fonksiyonel, programa dayalı bir şeye. 68 cetvel açıklandı, 68 cetvelin içinden çıkaramıyoruz bunları, göremiyoruz bunları. Daha önce soruyorduk, şu anda bunları göremiyoruz, biliyorsanız bize açıklayın: “Şu şehir hastanesinde şu kadar para verilecek, sözleşmesi şunları kapsıyor, şunları içeriyor, dolar bazında, şu bazında.” Mesela herkesin merak ettiği şey: Sağlık Bakanlığı ne kadar kira veriyor, şehir hastanelerine ne kadar kira veriyor? Bir bunu açıklasınız. Türk lirası mı veriyor, döviz mi veriyor?

Sayın Bakanım, siz yıllarca burada bakanlık yaptınız, Ekonomi ve Strateji Dairesinde bu işin başındasınız, yanınızdaki arkadaşlar da oturuyor, kapanışta söyleseniz: Türkiye’de şehir hastanelerine ne kadar kira veriliyor, dolar bazında mı veriliyor, euro bazında mı veriliyor? Kaç yıl verilecek bunlar? Şimdi, biz bunlara baktığımız da bunlar hep bizlerin cebinden çıkıyor.

Şimdi, pandemi... “Kırk beş günde hastane bitirdik.” On yıldır Batman’da bitmeyen hastane var, on yıldır. Her seferinde müjde veriliyor, on yıldır bitmemiş, Batman Vekilimiz de burada olsa keşke, o da dile getirse. Bu pandemi döneminde de “On beş gün sonra açılacak.” Üç ay geçti, altı ay geçti hâlâ açılmadı. Yani bu olur mu?

Sarayda her gün test yapılıyor ama Mardin’de, Siirt’te test yaptıramayanlar bize telefon açıyor, diyorlar ki: “Bizi özel hastanelere gönderiyorlar, gidip işte 350 lira 550 lira para vereceğiz.” Ya, şimdi, bir ekonomi iner, çıkar, borçlanma olur ama insan en kıymetlidir, en kutsaldır, insanı korumak

lazım. “Ekonomiyi kurtaracağım, koruyacağım, sermayeye sahip çıkacağım.” diye büyük çoğunluğu siz pandemiyle baş başa bırakırsanız olmaz ve onlara verdiğiniz asgari ücretin yarısı kadar bir ayda verdiğiniz para onların geçimini sağlamaz; kira artıyor, market artıyor, eğitim artıyor, her şey artıyor.

Şimdi, eğitim derken EBA sistemi... Ya, insanların köyünde internet yok, hâlâ 4 sınıf aynı sınıfta okuyor, 4 sınıf. Diyor ki: “İnternet yok, internet parası yok, elektrik yok. Evde hâlâ tüplü televizyon var, akıllı mobil telefon yok. Ben nasıl çocuğumu okutacağım? Ve benim 3 çocuğum var.” Maşallah, hep diyorduk çocuk sayısı artsın, çocuk sayısı artsın. Bir evde aynı anda 2-3 tane bilgisayara ihtiyaç var. Peki, bunlara çözüm bulamazsak ne olacak? Bunlara biz çare getiremezsek ne olacak? Bunların o zaman hepsinin geçmesi lazım.

Gençlik... Ya bütün anketlerde yapılan saha çalışmalarında gençlik diyor ki: “Mutsuzuz. Biz bu ülkeyi terk etmek istiyoruz.” Türkiye’deki en büyük işsizlik gençlerde ve üniversite mezunu gençlerde, sonra kadınlarda. Her 3 gencten 1’i işsiz, her 3 kadından 1’i işsiz ve okumuşlar daha çok işsiz. Ve giderek daha az bir ücrete tabi tutuluyor ve şu anda da diyoruz ki: “25 yaşının altında olanlar esnek çalışsın, part-time gibi çalışsın ama emekli olamasın. Emekli primini istiyorsa cebinden yatarsın.” Böyle olunca daha da problemler artıyor ama biz biliyoruz ki gençlik bir taraftan da İddaa kucağına düşmüş, bahis kucağına düşmüş, uyuşturucu batağına düşmüş, bunlarla ilgili hiçbir çaba yok, bütçede hiçbir kalem yok, bunlarla ilgili bir ortam yaratılmıyor. Siz bunu yapmadığınızda o zaman gençlerin problemlerine de eğilmiyorsunuz.

Tüm bu verilerle beraber baktığımız bir durum da şu: Bütün ülke bölgeler arası eşitsizliği gidermeye çalışırken, bunların görünür olduğu anlaşılırken siz bir yerleri görmeyip sadece belli bir kesimi gördüğünüzde bu inandırıcı olmaz, doğru olmaz ve sadece yasakları belli bir kesime, özgürlükleri kendinize doğru yöneltirseniz olmaz. Yani pandemiyle ilgili sokağa çıkma yasağına kim karar verecek, kim vermeyecek, belli değil. Bilim Kurulunun ne dediği belli değil ama ne hesap soruyorsak buna “Pandemi nedeniyle bunu yapamazsınız.” diyorsunuz. Şimdi, Bilim Kurulu birçok çalışmayı yürütürken aslında Bilim Kuruluyla beraber şunu konuşmak lazım: Türkiye’de asgari ücret belli, yoksulluk sınırı belli ve maske fiyatı da belli. Gelin, bütün yoksullara maske dağıtalım. 8 kez bu konuda karar değişti. Ya, Amerika’ya, İngiltere’ye maske göndermek bir şey değildir, siz Batman’a, Siirt’e, Mardin’e, Bitlis’e, Denizli’ye, Rize’ye maske gönderemiyorsanız, hâlâ “Maske tak.” diyorsanız, o maske 75 kuruşa, 1 liraya satılıyorsa ve bilim insanları “Günde 4 tane değiştir.” diyorsa bunun bir ücretinin olması lazım. Bunlar konuşulmuyorsa hiçbir yere gidemeyiz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, tamamlayabilir miyiz lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – O yüzden, bütçenin şeffaf, saydam ve güvenlikçi olması lazım, güvenlik içermesi lazım, özgürlükleri içermesi lazım. Bütçenin büyük çoğunluğu içermesi lazım, halkın büyük çoğunluğunu kapsamaması lazım. Belli bir azınlık görülürse, sadece algıyla bunlar dile getirilirse, evet, ilgi az olabilir, oylamayla, parmaklarla geçebilir ama inanın, halk bunun ne olduğunu biliyor, bu verilere güvenmiyor, inanmıyor ve en büyük sorun, güveni azaltıyorsunuz; Meclise güveni azaltıyorsunuz, sisteme güveni azaltıyorsunuz, hepimize güveni azaltıyorsunuz. İyi ki bizler halkla buluşuyoruz, her gün baş başayız ve sorunları dinliyoruz ki halk bunları biliyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın İpekyüz.

Sayın Aydemir, buyurunuz.

Biraz kısa olmasını isteyeceğim çünkü bizim parti gruplarıyla, tüm parti sözcüleriyle almış olduğumuz karar gereği saat 21.00 itibarıyla bitirmeyi planlıyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok kıymetli Cumhurbaşkan Yardımcım, çok kıymetli Strateji ve Bütçe Başkanımız, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlarımız; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

2021 yılı bütçemizin hayırlı ve bereketli olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

Sözlerime başlarken öncelikle Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'u İslam'a, Peygamber Efendimiz'e ve Müslümanlara yönelik hakaret içeren söylemlerinden dolayı şiddetle kınıyorum. Şu çok net bilinmelidir ki İslam barış ve sevgi dinidir.

Evet, bütçe yapıyoruz. Bütçe, devletin o yıl içerisindeki harcamaları ile gelirlerini ayrıntılı bir şekilde gösteren ve bu gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına yetki ve izin veren hukuki bir belgedir. İlk defa bu sene performans esaslı program bütçe yapıyoruz. Program bütçenin performans esaslı bütçeden farkı nedir? Değerli arkadaşlar, sadece başlık olarak fonksiyonel başlık çıkartılmış ama altındaki maddelerin tamamı durmaktadır. Yani fonksiyonel bütçede neler vardı? Eğitim vardı, sağlık vardı, din hizmetleri, iskân, genel kamu hizmetleri vesaire, bir de “Ekonomik işler” olarak bir başlık vardı. Bu “Ekonomik işler” de neydi? Torbaydı âdeta. Bunun içerisinde neler vardı? “Ulaştırma” vardı, “Enerji” vardı, “Tarım” vardı, “Ormancılık” vardı, “Uzay ve Havacılık” gibi başlıklar vardı ama bunların tamamı “Ekonomik işler”in içerisinde gözüktüyordu. Getirdiğimiz performans esaslı program bütçeyle yani Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın çalışması neticesinde gelen bu bütçeyle bu 10 tane başlık kendi içerisinde 68 tane başlığa ayrılıyor yani artık torbadan kurtuluyor, hangi harcamanın...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ekonomik sınıflandırma devam ediyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ekonomik sınıflandırma yine var ama fonksiyonun içindeki ekonomik sınıflandırmayı söylüyorum. Fonksiyonun içerisinde ayrı bir ekonomik sınıflandırma vardı, şimdi bu gene devam ediyor. Ama ne oluyor? Bütün alt hesaplar kırımlarla beraber bu 10 hesap 68 hesaba, o da kendi içerisinde tekrar 300'e yakın hesaba ayrışıyor. Yani bir hesabı aradığımız zaman net bir şekilde hem performansını hem harcama miktarını ayrıntılı bir şekilde, daha bir net şekilde göreceğiz. Dolayısıyla, nihai hedef olan performans esaslı bütçedeki nihai hedef, program esaslı bütçeye geçmektir. Bu sene buna geçtiğimizden dolayı Hükûmetimize ve hazırlayanlara çok teşekkür ediyorum. Yani bu bütçe hazırlanırken bir defa “Emeğe her zaman saygı göstereceğiz.” diyoruz, burada bir emek var. Hem de öyle bir emek ki performans esaslı program bütçede çok da ayrıntılı bir emek var. Dolayısıyla, emeğe teşekkür ediyoruz, birileri için belki değersiz olabilir ama milletimiz için çok değerli bir kitapçık olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Bundan dolayı, emeği geçen, göz nuru akıtan bütün bürokratlarımıza, Strateji ve Bütçe Başkanımıza, Cumhurbaşkan Yardımcımıza, Cumhurbaşkanımıza çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz 2020 yılı zor geçiyor. Neden zor geçiyor? Pandemi var, Covid-19'dan dolayı bayağı bir zor geçti, dünyada zor geçti. Şimdi olumsuzluklara baktığımız zaman efendim “Bütün olumsuzluklar dünyadan kaynaklanıyor, bütün olumlular AK PARTİ Hükûmetinden kaynaklanıyor.” diye arkadaşlarımız bazı ifadelerde bulundular. Şimdi, Covid-19'u AK PARTİ oluşturmadı arkadaşlar, bizim Hükûmetimiz de getirmedi Covid-19'u. 2018'deki finansal krizden sonra, 2019'un ikinci yarısından sonra toparlanmaya başlayan ekonomi, 2020'nin ilk çeyreğinde de toparlandı ama Covid-19'dan dolayı maalesef ne oldu? Mart, nisan aylarından sonra ekonomi tekrar bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de daralmaya başladı.

Ben rakamlara fazla girmek istemiyorum çünkü niye? Çok kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız “Kısa tutarsan iyi olur.” diye de uyarıda bulundu. Zaten rakamları, konuşan arkadaşlarımız -bizim çok kıymetli arkadaşlarımız- konuşmalarında detaylı bir şekilde ifade ettiler. Ama değerli arkadaşlar, ben mesela buradaki konuşmacı arkadaşlarımızdan bazı notlar da aldım, onlarla birlikte

konuşmamı sürdürmek istiyorum. Yani özellikle Sayın Şener'in "Keşke AK PARTİ ilk kurulduğunda iktidara gelmeseydi." diye bir söylemi oldu, belki dili sürçtü bilmiyorum; bilerek mi söyledi onu, bilinçli mi kullandı? Şimdi şöyle: Biz tabii, 2002 yılında AK PARTİ'ye oy verirken, AK PARTİ'yi kurarken biz sizi çok tecrübeli olarak biliyorduk Sayın Şener. Yani Genel Başkanımız, Cumhurbaşkanımız da siyasete ilk defa atılmamıştı, sizler de tecrübeliydiniz. Yani parti yeni kurulabilir ama kurucular çok tecrübeliydi dolayısıyla iyi ki kurulmuş partimiz "Keşke kurulmasaydı, iktidara gelmeseydi." değil de iyi ki partimizi milletimiz kurmuş, iyi ki milletimiz de AK PARTİ'mizi iktidara getirmiş, iyi ki de AK PARTİ'mizle 18'inci yılında 19'uncu bütçemizi yapıyoruz, dolayısıyla da milletin takdirini de almış vaziyetteyiz.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, bir de kamu borç stokuyla alakalı bazı rakamlar geldi. Kamu borç stokuyla da alakalı rakamlarımıza baktığımız zaman değerli arkadaşlar: Biz iktidara geldiğimizde 2002 yılında kamu borç stokunun gayrisafi millî hasılaya oranı yüzde 75 civarındaydı, şimdi yüzde 39 küsur. Yani şunu, 2019 gayrisafi millî hasılasına göre orantılandığımız zaman, 4 trilyonun yüzde 75'ini hesapladığımız zaman 3 trilyon küsur bir borç yapıyor ama şimdi yüzde 39-40'a göre hesapladığımızda... Gayrisafi millî hasılaya göre rakamlarsak borç stokumuz arttı mı, azaldı mı? "Dolar cinsinden çarpalım, TL'yle çarpalım." Her şey ortada. Borç stoku neye göre hesaplanır? 2002'ye göre 2020'yi kıyaslarsak, 2019'u kıyaslarsak gayrisafi millî hasılaya göre borç stokuna bakmamız lazım. O günkü borç stokumuz neymiş? Yüzde 75. Bugünkü borç stokumuz ne? Yüzde 39,9. Hesap makinesine yazdığınız zaman, çarptığınız zaman ortaya çıkıyor zaten; borcumuz artmış mı, azalmış mı o da ortaya çıkıyor.

Değerli arkadaşlar, bütün ekonomiler 2020 yılının...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kamu-özel iş birliği projeleri...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – KÖİP'e de geleceğim.

Yani arkadaşlarım, hadi bir pas attın da ben senin o pasına bari gol atayım.

KÖİP'le yaptığımız işlerle değerli arkadaşlar... Şimdi "Adamlar çay içeriyor; dolarla, euroyla para ödüyorum, adam keyif çayı içeriyor." diyorsunuz. Şimdi, Almanya'da, Avrupa'da, Fransa'da -nerede içerilirse o çayları- bizim köprüleri de mi oraya götürdü onlar, biz kullanmıyor muyuz onları? Tünelleri de mi götürdüler? Arkadaşlar, o şehir hastanelerini, köylere yapılan yollarımızı, kamu-özel iş birliğiyle yapılan bütün havaalanları... Yani bu milletimiz bunlardan faydalanmıyor mu, çok merak ediyorum. Kaldı ki, artı bir şey daha söyleyeyim ben size: Diyelim ki KÖİ'yle yapmadık bunları biz, kendimiz bütçemizden yapsaydık, bunu dışarıdaki hastanın verdiği parayla mı yapacaktık, bize hibe mi edeceklerdi bu parayı? Bu milletin vergisiyle bunlar yapılmayacak mıydı? Yine biz vergi verecektik, yine biz yapacaktık ama ne olacaktı? Elli senede, yüz senede yapacağımız yatırımları KÖİ sayesinde üç senede yatırıma dönüştürdük, üç senede milletin hizmetine sunduk. Hizmetine sunduk da ne oldu? O, örnek verdiğin Avrupa'daki pandemi döneminde yollarda, sedyelerde yatan, hastane bulamayan Avrupalı vatandaşlar... Bizim Türkiye'de bir gün bu yaşandı mı değerli arkadaşlar? Yaşanmadı. Yani konforlu bir şekilde seyahatimizi yapıyoruz, konforlu bir şekilde yollarımızı kullanıyoruz, havaalanlarını kullanıyoruz ama kalkıp da... Yani o yollar bugüne kadar, bu milletin verdiği vergilerle az çok yapılıyordu. Bugün, biz biraz daha pratik bir çözüm bulduk; elli sene sonra, yüz sene sonra milletin ulaşacağı hizmetlere biz bugünden, üç senede milletimizi kavuşturduk. Dolayısıyla KÖİ'lerimiz, KÖİ sistemimiz bizim için...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunun için ayrı bir toplantı da isteyebiliriz Sayın Başkanımızdan. KÖİ yatırımları ülkemize ne kadar faydalı olmuş ne kadar faydalı olmamış, onu da ayrıca tartışırız ama benim zamanımı alma istersen çünkü senin şeylerine de geleceğim Sayın Paylan. Zamanım gidiyor, dokuz dakikası gitti bile. Bir saniye...

Yani dolayısıyla dünya ekonomisi de 2020 yılının ikinci yarısından sonra büyük bir daralma içerisine girdi. İşsizlik oranları bütün dünyada arttı. Yani Türkiye’de işsizlik arttı da dünyada artmadı mı? Her tarafta işsizlik arttı. Veya bütün Avrupa’da işsizlik vardı, Türkiye’de yoktu da bizimle beraber işsizlik mi başladı? Bir bakın Avrupa’ya, bir bakın dünyaya, bir de Türkiye’yi kıyaslayalım arkadaşlar. Şimdi, arkadaşlarımız öyle konuşuyorlar ki ben diyorum, acaba uzaydan mı geldi arkadaşlarımız. Sanki Türkiye’de her şey güllük gülistanlıkmiş da AK PARTİ her şeyi mahvetmiş.

Değerli arkadaşlar, kendiniz ifade ettiniz zaten; 2013 yılından sonra Türkiye’nin başına, ülkemizin başına gelenleri bir hatırlayalım. Az önce arkadaşlarımız bahsettiler, Gezi’den başlayarak 17-25 Aralıkla devam eden, çukur eylemleriyle devam eden... Bugün darbeyi kimse konuşmuyor arkadaşlar, bu ülke darbe yaşadı ya.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kobani...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kobani olayları... Yani baktığınız zaman Türkiye her sene bir... Çok Kıymetli Şener Bakanımız ifade etti “Türkiye 99 yılında çok büyük bir deprem yaşadı, böyle bir felaket yaşamadı.” diyor. Ben geçen sene de söylemiştim, yine söylüyorum: 2013’ten sonra her sene âdeta bir 99 depremi yaşıyoruz biz burada değerli arkadaşlar, hem bununla mücadele ediyoruz hem de Türkiye’yi büyütüyoruz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye büyüyor da sadece kendi vatandaşlarımıza mı büyütüyoruz Türkiye’yi? Hayır, dünyada ne kadar mazlum varsa, dünyada ne kadar “Ben bir ekmeğe muhtacım.” diyen insan varsa, dünyada ne kadar mağdur varsa Türkiye onların yanında, her zaman onların sesi olmuştur, her zaman onların yardımına koşan bir ülke durumuna gelmiştir değerli arkadaşlar.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Gurur duyuyoruz ülkemizle.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ülkemizle gurur duyuyoruz, evet.

Şimdi, değerli arkadaşlar, baktığımızda...

Şimdi, Sayın Paylan “Bu bütçe adaletsiz bir bütçe. Bu bütçede EYT’liler yok.” dedi. Değerli arkadaşlar, bu “EYT” kelimesini artık... Hani, ben dedim ya, “İyi ki canlı yayınlanmıyor, milletin kafası karışır.” dediğimizde tam da biz senin anlattıklarını söylemiştik zaten. Yani bir beyazı bir insan nasıl bu kadar kara gösterebilir? EYT’yi anlata anlata dilimizde tüy bitti zaten. Arkadaşlar, bakınız, bizim hükümetlerimiz döneminde 651.664 öğretmen atamışız. Değerli arkadaşlarım, 651 bin yani cumhuriyet tarihindeki, bakın, daha fazla. Yani atanamayan öğretmenlerin hepsini atadık, sorun bitecek mi? Atadık hepsini gitti, atanamayan öğretmenleri atadık, bitecek mi sorun? Yok. EYT’lilere gelelim. “EYT” ne demek?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Atanamayan öğretmenleri atarsanız sorun biter.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, biter mi? Yani seneye mezun öğretmen vermiyor musun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onu da atayacaktır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani Türkiye’de iktisat mezunu olanların hepsini... Sen ne mezunusun Sayın Paylan, ne mezunusunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne alakası var?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne mezunusunuz Sayın Paylan? Böyle bir garanti var mı iş garantisi? Hangi ülkede var bu, hangi dünyada var bu? Kaldı ki...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, bırak Allah'ını seversen! Ona göre planlama yapacaksın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Planlamayı yapıyoruz, rahat ol.

Şimdi, EYT'lilere gelince, 99 yılında bir kanun çıktı. Sayın Paylan, bunu öğren ama her sene anlatmayalım bunu sana. 1999 yılında, rahmetli Ecevit zamanında bir kanun çıktı, EYT. “Bundan sonra Sosyal Güvenlik Kurumu -o zamanki SSK- bunu yürütemeyeceği için Türkiye'nin ciddi bir radikal karar alması lazım.” dendi ve o gün yürürlüğe giren SGK'yle beraber 99 yılından sonra emekli olacak kişiler... İki sene içinde emekli olanları etkilemedi o kanun, 2001 yılından sonra emekli olan her kişi bu kanuna tabi oldu. Herkese bir sene, iki sene, beş sene, on sene vurdu. Yani yıl 2001, şimdi yıl kaç? 2020, on dokuz yıldan beri emekli olan herkes bu EYT'ye takılarak geldi zaten buraya değerli arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yanlış...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – On dokuz yıldır emekli olanların hakkını nasıl ödeyeceksin, onlara yazık değil mi? Onların hakkını nasıl ödeyeceksiniz? Diyelim ki EYT'yi kaldırdık, bu SSK'deki kara delik aldı başını gidiyor, Türkiye'nin dünya kadar parası gidiyor, gelecek nesillerimize bu kötülüğü yapma şansı var mı bu Meclisin? Bu Meclisin gelecek nesillere bu kötülüğü yapma hakkı var mı arkadaşlar? Ben yok diye biliyorum. Siyaset uğruna, 1 tane oy alma uğruna, 1 oy fazla alayım diye... Lütfen, biz böyle siyaset yapmayız. Biz oy için değil, biz seçimler için değil; biz nesiller için siyaset yapıyoruz Sayın Paylan, bunu bilmen lazım.

Artı, bir şey daha söyleyeyim: “KPSS'den 50 puan alan, dayısı olan öğretmen oluyor.” dediğin zaman, bakın, bu külliye yanlış bilgi diyeyim. En hafif tabirle yanlış bilgi. Niye, biliyor musun? Böyle bir şey söz konusu değil. Bakınız, kafadan atıyorsunuz, başka bir şey söylemek istemiyorum. Yanlış biliyorsunuz, öğrenin o zaman. KPSS puanında ne kadar aldıysa mülakatta da o kadar puan oluyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, arkadaşlar, bu yani.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Avrupa'dan birisi bir şey söylüyor... En çok ağırıma giden de ne biliyor musunuz? Değerli arkadaşlar, bu Meclisin çatısı altında birlikte siyaset yapıyoruz. Avrupa'dan bir şey duyduğunuz zaman hepsi doğru, biz bir şey söylediğimiz zaman her şey yalan. Yani Avrupa'ya güvendiğiniz kadar, elin adamına güvendiğiniz kadar bize de güvenin arkadaşlar ya, nedir bize bu kadar güvensizlik, nedir bu yani? Ya, inanmazsanız inanmayın, siz devam edin canım, zorla değil yani bu da.

Evet, değerli arkadaşlar, sosyal güvence... “Bu bütçede sosyal güvence var mı?” diyorsunuz. Ben size şunu söyleyeyim: Değerli arkadaşlar, bakınız, bu bütçede ödeme gücü olmayan vatandaşlarımızın sağlık giderlerini karşılamak için 16 milyar lira para ayırdık. Şimdi, bu ne demek? Ne anlıyorsun bunu okuduğun zaman? Ha, belki hastaydın, belki karantinadaydın, okumamış olabilirsin ama “Bu kitabı ayrıntılı okudum.” diyorsun, okusan bunu söylerdin yani bu satırı göürdün.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Okudum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 65 yaş üzerindeki yaşlılarımıza, bakıma ihtiyacı olan engelli vatandaşlarımıza ve yakınlarına bağlanan aylıklar kapsamında 12,7 milyar lira para ayırdık.

CAVİT ARI (Antalya) – Allah razı olsun!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Allah sizden de razı olsun. “Allah razı olsun.” diyenler var bakın. Yani arkadaşlar, takdir edelim, teşekkür edelim Hükümetimize.

Yoksul ailelere elektrik tüketimi için destek olarak 1,5 milyar lira para veriyoruz zaten.

Efendim, gelir vergisinin yüzde 90'ını emekçilerden karşılıyoruz. Geçen sene söyledim, yine söylüyorum sana Sayın Paylan: Asgari ücretteki vergi yükünü bizim azalttığımızı size söyledim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hayır... Evet, ben size bir daha tekrarlayayım o zaman. İnanmayacaksın ama yine söyleyeyim.

Değerli arkadaşlar, bakınız, bekâr bir kişinin bir yıllık asgari ücretteki vergi yükü yüzde 5,5 AGİ'den sonra, evli ise vergi oranı yüzde 4,5; 1 çocuğu varsa yüzde 3,73 -sadece yüzde 3,73- eğer 2 çocuğu varsa yüzde 2,82; eğer 3 çocuğu varsa yüzde 1,32 ve 1 diye devam ediyor; vergi yükü böyle, bunu da ifade etmiş olayım.

Diğer bir konu: “Efendim, siz güvenlikçi politikalara çok büyük para ayırıyorsunuz, 200 milyar para ayırıyorsunuz.” Ee? “Bunu ayırmayın da doğal gazı bedava verelim, elektriği bedava verelim.” Niyetin ne tam bilmiyorum Sayın Paylan. Neyi kastediyorsun bununla? Neyi amaçlıyorsun? Düşünceni çok merak ettim, bilinçaltında ne var bilmiyorum ama şimdi, Türkiye...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne demek istiyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakınız, bu millet eğer güvenliğini sağlayamazsa “özgürlük” kelimesini ağzına dahi alamaz. Biz güvenliğimizi artıramazsak, savunma sanayisinde eğer hakikaten istediğimiz düzeye gelemezsek bugün Azerbaycan orada rahat edemez, bugün Bosna Hersek orada rahat edemez, bugün Suriye'deki mağdur insanlar rahat edemez, Irak'taki kardeşlerimiz rahat edemez, Türkiye'de yaşayan 84 milyon kardeşimiz rahat edemez. Dolayısıyla, öncelikle 780 bin kilometrekare başta olmak üzere, ülkemizin, milletimizin, devletimizin güvenliğini sağlayacağız; bunun için gerekirse ekmek yemeyeceğiz, gerekirse elektriksiz duracağız, doğal gazsız duracağız ama güvenlikçi politikalarımızdan bizi vazgeçirmeye hiç kimsenin hakkı yoktur; bunu da hiç kimse bizden beklemesin değerli arkadaşlar.

“Halkın talepleri buraya yansımıyor.” Halkın talepleri daha nasıl yansiyacak ya? Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanlığı sisteminde, biliyorsunuz, Anayasa değişikliğiyle, milletimizin oyuyla yüzde 51 küsur oyla Cumhurbaşkanımız Cumhurbaşkanlığına seçildi, makamına geldi ve milletimizi temsil ediyor. Cumhurbaşkanımız bütün işlemleri milletimizden aldığı yetkiye göre yapıyor değerli arkadaşlar, milletimizden almış olduğu yetkiye göre. Yetki olmazsa nasıl iş yapacak? Dolayısıyla buraya gelen bu bütçenin içerisindeki bütün rakamlar... 1 trilyon 346 milyar zannedersen gideri var, faizi düşersek 1 trilyon 100 küsur milyar kalıyor. Bu 1 trilyon 100 küsur milyarın içerisinde, değerli arkadaşlar, 81 vilayetimizin istekleri var, talepleri var, halkımızın talepleri var. İşte Giresun'un var, Manisa'nın var. Manisa'nın da var, Giresun'un da var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne var?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 81 vilayetimizin talepleri bunun içerisinde var. Barajlarımız var bizim, evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaç yılında yapıldı bu barajlar?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Onları mı tartışacağız şimdi? Tek tek mikro düzeye mi geleyim, şehirleri mi tartışalım şimdi burada Sayın Paylan?

Dolayısıyla her ilimizde bütçemizin el verdiği ölçüde, pandemiye unutmadan, krizleri unutmadan, ayakımızı yorganımıza göre uzatarak, bir dahaki seneye yine “Ah, vah” demeden, değerli arkadaşlar, bütün illerimizin taleplerini, halkımızın taleplerini, hepsini bu bütçede görüyoruz.

Bundan dolayı değerli arkadaşlar -bakıyorum saate de zamandan önce bitireyim diyorum, birkaç tane daha konu var ama Sayın Başkanım, toparlıyorum- bu bütçede emeği geçen bütün bürokrat arkadaşlarımıza, Strateji ve Bütçe Başkanımıza başta olmak üzere, Cumhurbaşkan Yardımcımıza, Cumhurbaşkanımıza ve siz değerli Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Hayırlı olsun, bereketli olsun diyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Aydemir.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir cümle daha vardı ama...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Pardon, pardon, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım şu var; burada bütün hazıruna soruyorum: Asgari ücretli bir kardeşimiz maaşını aldığı zaman kaç tanesi sarrafa gidip çeyrek altın alıyor, kaç tanesi gidiyor doğal gaz parasını ödüyor, kaç tanesi gidiyor benzinine ödüyor, kaç tanesi gidiyor değerli arkadaşlar, ekmeğini alıyor, şunu alıyor, bunu alıyor? Dolayısıyla altınla milletimizin, asgari ücretli kardeşimizin, memurlarımızın geçimlerini nasıl karşıladığını, 2002’de ne kadar, ne aldığını; şimdi ne kadar, ne aldığını ayrıntılı bir şekilde fotokopisini çekeceğim, sizlere dağıtacağım. Dolayısıyla bir daha sizin kıymetli zamanınızı almak istemiyorum.

Hepinize tekrar teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, burada Bütçe Komisyonu görüşmelerine başladık ama maalesef iktidar yalanlarıyla başladık.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Al işte!

Sayın Başkanım, Sayın Başkanım...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bize tatlı, pembe hayaller anlatıyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, az önce Sayın Paylan’ın ifadelerine...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Biz burada gerçekleri söyleyeceğiz size şimdi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan’ın ifadelerine...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Biz size gerçekleri söyleyeceğiz, lütfen sözümü kesmeyin.

Bakın, tatlı, pembe yalanlardan sonra gerçekleri söyleyeceğiz, tamam mı?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yalan söyleyen kendisi.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Alman ekonomist Steve Hanke’nin çok önemli bir açıklaması var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yakışıyor mu size “Yalan söylüyorsun.” demek.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Alman ekonomist Steve Hanke diyor ki...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yakışıyor mu size, yakışıyor mu size!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye arkadaşlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ayıp değil mi, ayıp değil mi!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Diyor ki: “Enflasyonun artışı, faizlerin artışı...”

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne demek “Yalan söylüyor.” ya! Ne demek “Yalan söylüyor.”

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye, bir saniye arkadaşlar, bir saniye. Sayın Gergerlioğlu bir saniye, sakın olun, sakın olun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Olur mu öyle şey ya! Ne demek “Yalan söylüyor.” Hayatımda yalan konuşmadım, hayatımda yalan konuşmadım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayatınız yalan.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sen, bizi kendin gibi zannetme. Komisyona geleli on beş dakika oldu ama herkese “yalancı” diye hitap ediyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen oturunuz.

Şimdi, arkadaşlar... Sayın Gergerlioğlu düşünceniz varsa ifade edebilirsiniz ama bir kişiyi, bir kurumu itham edemezsiniz. Yani böyle bir yaklaşım doğru değil ama bir tespitiniz varsa siz şunu söyleyebilirsiniz: Sayın Aydemir, siz şu rakamı kullandınız ama bu rakam doğru değildir diyebilirsiniz ama topyekûn, efendim “Söylediklerinizin hepsi yalandır.” gibi ifadeler doğru ifadeler değil değerli arkadaşım ya! Burada, rakam üzerinden söylediği bir ifade varsa ve o ifade...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Dinlemiyor ki...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye Sayın Gergerlioğlu.

...doğru değilse dersiniz ki : “Ya, siz asgari ücretle ilgili şu ifadeyi kullandınız ama bu böyle değil, şöyle.” diyebilirsiniz. Bizim buna bir itirazımız olmaz ama doğrudan aynı ithamı size yapsalar siz de tepki gösterirsiniz Sayın Gergerlioğlu. Onun için lütfen konuşmamıza dikkat edelim, ben süreyi baştan başlatıyorum size.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

Gerçekleri söylüyoruz tahammül edilemiyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yine aynı şey. Ben az önce size ne dedim, ne biçim konuşuyorsun!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Alman ekonomist Steve Hanke’nin önemli bir tespiti var.

Ya, ne kadar sabırsız, tahammülsüz bir insansın. Tabii ki sizin yalanlarınızı burada ortada çıkaracağız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Doğru dürüst konuş, doğru dürüst konuş.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen.

Sayın Aydemir...

Arkadaşlar, lütfen oturunuz lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Mikrofonumu niye kesiyorsunuz Sayın Başkan?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hangisi yalan, bir örnek versin, hangisi yalan örnek ver, örnek.

Böyle bir şey yok, örnek versin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, tekrar “Gerçekleri söylüyorum.” diyor, olur mu öyle şey?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen, lütfen...

Sakin olun Sayın Gergerlioğlu, lütfen...

Kardeşim, gerçeğin neyse onu söyle ya! Sayın Gergerlioğlu, gerçeğin neyse söyle ama birilerini yalan söylüyorsun diye itham edemezsin, itham edemezsin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hangisi yalan, bir örnek ver; hangisi yalan bir örnek ver. Başkanım, böyle bir şey yok ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, sürenizi tekrar başlatıyorum Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, bu kadar tahammülsüzlükten sonra bırakın konuşalım.

Şimdi, bakın, dünya çapında önemli bir ekonomist var, Alman Ekonomist Steve Hanke, tüm ekonomistlerin saygı duyduğu bir insan. Onun çok önemli tespitleri var: Türkiye’nin sefalet endeksinde çok kötü bir yerde olduğunu söylüyor ve her geçen yıl kötüleştiğini söylüyor. Enflasyonun arttığını, faizlerin arttığını, işsizliğin arttığını ve sefalet endeksinin bu nedenle kötüleştiğini, gayri safi millî hasılanın da düştüğünü söylüyor. Bu nedenle ortamın, ekonominin kötüye gittiğini, sefalet endeksinin arttığını söylüyor. Bunlar apaçık, net gerçekler. Bakın, pandemi başladı ve diğer ülkelere göre bizde para yok, gereken yardım paketleri halka tahsis edilmiyor. İhtiyat akçesi 21 milyar çekildi, hazineye alındı ve kefen parası da boşa çıkarılmış oldu. Yine, örtülü ödeneğe ayrılan 5,5 milyar liranın ne olduğunu da çok iyi biliyoruz.

10 milyon işsiz olduğu bir ülkede, gençlerin eğitim ve istihdamdan uzak olduğu bir ülkede bu gerçekleri söylemek suç mu? Apaçık gerçekleri söylüyoruz işte. Bu pembe, tatlı hayallerle uğraşmayın diye boşuna mı söylüyoruz? Gençlerin yüzde 70’inin işsiz olduğu bir Türkiye’den bahsediyoruz. Sayıştay raporlarını herkes gördü; çok açık bir şekilde, devletin kurumlarının paçalarından pislik akıyor. İş iyi bilen ekonomistler bunun görünenin ancak binde 1’i olduğunu, çok daha vahim yolsuzlukların olduğunu net bir şekilde söylüyorlar. Bu denli ağır usulsüzlerin olduğu bir ortamı konuşuyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın, şehir hastaneleri için şirketlere ödenen sekiz aylık parayla yapılan hesaplamalara göre ne kadar hastane yapılıyor biliyor musunuz? 500 yataklı 17 tane devlet hastanesini devlet kendisi yapabiliyor. İşte bu kadar vahim, felaket bir tabloyu daha nasıl savunabiliyorlar anlamıyorum.

Yine, Türkiye bir hukuk devleti olmaktan öylesine çıkmış ki; geçen sene Sayın Fuat Oktay’a ben burada bir soru sormuştum, kendisi de bana bir cevap vermişti. Aradan bir yıl geçti ve o cevabı sorguluyorum, kendisi bakalım bana ne diyecek. Ben, geçen sene kendisine, kaçırılan insanlardan bahsetmiştim, Türkiye’de bir hukuk devleti olmadığını, Cumhurbaşkanı Yardımcısı olarak bunu cevaplaması gerektiğini söylemiştim. OHAL döneminde dört yıl boyunca -en az tespit edilen- 29 kişinin kaçırıldığı, aylarca bir yerlerde tutulduğu apaçık ortada ve kendisi geçen sene bize cevaben şu ilginç cümleyi söylemişti: “Türk devletlerinin tarihinde insan kaçırma gibi bir suç olmamıştır, olmayacaktır.” Sayın Oktay, siz bu cümleyi söyledikten sonra o kaçırılan insanlardan bir kısmı ortaya çıktı biliyor musunuz? O insanlardan ikisi ortaya çıktı ve mahkemede ne anlattı biliyor musunuz? Birisi altı ay, birisi dokuz ay boyunca resmî görevliler tarafından korkunç işkencelere uğratıldığını söyledi. Birinin adı Yasin Ugan’dı, öbürü Gökhan Türkmen’di. Bütün bunlardan sonra biz bir hukuk devleti olalım diye

beklerken daha geçtiğimiz ay Van’da ne oldu? Tüm köylülerin gözü önünde helikoptere bindirilen, âdeta kaçırılan 2 Kürt köylüsü üç gün sonra yoğun bakımda, kemikleri kırılmış, beyin kanaması geçirmiş, iç kanaması geçirmiş bir şekilde bulundu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bunların hepsi yalan, hiçbiri doğru değil, yalan söylüyorsunuz!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bütün bunlardan sonra yirmi gün önce ne oldu biliyor musunuz? İstanbul Havalimanında Bahtiyar Fırat diye Yüksekvali bir genç tüm insanların gözü önünde kaçırıldı. Onu daha önce polis sorgusuyla geciktirmişlerdi ve uçağını kaçırmıştı. Daha sonra eşine telefon açtığında demişti ki: “Beni 4 resmî araba takip ediyor, kaçırılabilirim, eğer kaçırılsam savcılığa koş.” Daha sonra, yirmi gündür kimse ondan haber alamıyor.

İşte böyle bir şeyi siz geçen sene savunmuşunuz, aradan bir yıl geçti, böylesi bir felaket tablosu devam ediyor. Ben boşuna mı “tatlı yalanlar” diyorum, “boş hayaller” diyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İşte yalan söylüyorsunuz!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Apaçık gerçekleri söylüyorum size. Bunların neresini reddedebileceksiniz? İnsan kaçırılıyor bu ülkede, işkence ediliyor insanlara; cezaevlerinde, emniyetlerde, gözaltı merkezlerinde işkence ediliyor. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen kimin gözüne girmeye çalışıyorsun!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bunları barolar raporluyor, kimse bunları araştırma ihtiyacı hissetmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Evet, bir saniye arkadaşlar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İftira atıyorsun, yalan söylüyorsun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) –Ne iftira atması! Hepsini bilgi ve belgelerle söylüyorum!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen kendini bu şekilde ifade ediyorsun, böyle ifade ediyorsun. Sabahtan beri burada duruyoruz, sen gelene kadar...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar, lütfen.

Sayın Gergerlioğlu süreniz doldu ama ek süre vereceğim, lütfen tamamlayınız efendim.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz, bilgi ve belgelerle konuşuyoruz. Bize bir yıl önce “Böyle bir şey olmamıştır.” diyenlerin önüne apaçık bilgileri sunuyoruz, belgeleri sunuyoruz, helikopterle götürüldükten sonra beyin kanaması geçirmiş, tüm kemikleri kırılmış insanları sunuyoruz. Kaçırılma girişimleri olup da son anda kendini kurtaran insanları söylüyoruz, kaçırılan insanları söylüyoruz, bir hukuk devletinde olmadığımızı söylüyoruz, bir hukuk devleti olmadığımız için ekonominin de dibe vurduğunu söylüyoruz, bütün bunların boşa olmadığını söylüyoruz.

Geçen sene biz burada bütçe yaptık, sanki Meclisle dalga geçer gibi o bütçeyi hiçe sayıp kendi kafalarına göre yeni bütçeler oluşturup, bütün kasaları talan ettiler, başka bir şey değil.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana mı soracağız!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, değerli arkadaşlar, son olarak Sayın Cora'ya söz veriyorum.

Buyurun Sayın Cora.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2021 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

AK PARTİ, on dokuz yıldır, inandığı değerler etrafında, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, ülkemizin gelişmesi ve kalkınması hedefi doğrultusunda emin adımlarla yoluna devam etmektedir. Bugün burada 19'uncu bütçemizi yapmamız, milletimizin bize karşı olan güveninin bir tezahürüdür.

Şimdi, konuşmalara bakıyoruz, muhalefet partisi milletvekillerinin konuşmalarına, turnak içerisinde ifade etmek istiyorum ki “sahte”, “düşük profil”, “yalan”, “gafil” gibi sözlerle beraber bu bütçeyi yorumlamaya çalışmaktadırlar. Esasında tüm bu sözleri, kendilerinin bu bütçeyle ilgili çalışmamalarının, tembel davranmalarının bir sonucu olarak değerlendiriyorum. Biz burada bütçe görüşmelerinde çok defa şahit olmuşuzdur ki muhalefet partisi milletvekillerinden de istifade ettiğimiz zamanlar olmuştur. Biz isteriz ki burada muhalefet partisi milletvekilleri, eksiği, aksağı, yapıcı ve çözüm önerisi sunacak şekilde dile getirerek bizim de vakti zamanı geldiğinde şapkamızı önümüze koyup eksiğimizi değerlendirme imkânına kavuşmak isterdik ama nafle ki muhalefet partisi milletvekillerinin konuşmaları tamamen süreci sabote etmeye yönelik -son konuşmacıya özellikle ifade etmek istiyorum- provokatif söylemlerle bütçedeki bütçe kültürünü, Bütçe Komisyonunun kültürünü bozmaya yönelik ifadeler kullanılmıştır.

Değerli arkadaşlar, şunu ifade etmeliyiz ki biz milletimizden topladığımız paraları, vergileri yine milletimize hizmet olarak döndürüyoruz. Sonuçta, eğer biz bu imkânı oluşturamamış olsaydık, milletimizden toplanan paraları, vergileri çarçur etmiş olsaydık bugün milletimiz bize bu imkânı sunmazdı. 19 kez bütçe yapıyoruz ve kendi kendinize sormuyorsunuz: “Bu kadar her şey kötü ama bu millet niye AK PARTİ'ye on dokuz yıldır bu bütçe yapma yetkisini veriyor da bize vermiyor?” Bunun temeli samimiyetle alakalıdır. Sizi samimiyetsiz buluyorlar, biz yaptığımız harcamalar, yatırımlar noktasında, ülkemizin gelişmesi, kalkınması noktasında attığımız adımları daha samimi buluyorlar.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: Bu bütçe kalemlerinde ben hukukçu olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda birçok şeye tanık oldum yani ekonomik büyüme, bütçe kalemleri, millî gelir, millî hasıla, ihracat rakamları, ithalat rakamları, cari denge... Bu tip kavramlar esasında sivil hayatımda yabancı olduğum kavramlar. Şimdi, bunlara baktığımız zaman, burada öğrendiğimiz bilgilere göre olayı değerlendirdiğimizde, hangi rakamımız kötü, ekonomik büyüme rakamlarımız mı kötü? Hangi rakamımız kötü, ihracat rakamlarımız mı kötü? İhracatın ithalatı dengeleme oranı mı kötü? Hangi rakamlarımız kötü, istihdam oranlarımızda mı geçmişe oranla bir düşüklük vardır? Kadının iş gücüne katılımı dengesinde mi bir bozukluk vardır? Hangi rakamlarımız kötüdür, bankacılık sektörü daha mı kötüdür, İşlem hacmi daha mı azalmıştır? Bankalar mı batmış, iflas etmiştir, vatandaş banka kuyruklarında, eylemlerde bankadaki mevduatlarını çekmenin çabası içerisinde midir? Finansal sistemde veya mali piyasalarda hangi oranlarımız kötüdür? Bunlarla alakalı olarak hiçbir açıklama yok. Satın alma paritesi geçmişe oranla daha mı düşüktür? Yine enflasyon geçmişe oranla daha mı yüksektir? Enflasyon şu anda yüzde 9 oranına kadar düşürülmüş bir durumdaydı. En kötü şartlarda bile bizim yapmış olduğumuz çalışmalarla beraber rakamlarımız, değerlerimizin hepsi üzerinde olmuştur. Bizim her alanda yaptığımız çalışmalar vatandaşımız tarafından dikkatle takip edilmelidir. Biz şunu bekleriz, muhalefet partisi milletvekili şunu diyebilir: “İhracatı daha fazla artırmanız gerekiyor. Şöyle yapmanız gerekiyor.” Bizim cari açığı düşürebilmemiz için tespit ettiğimiz doğal gaz rezervlerinin bir

an önce hayata geçirilmesi gerekiyor. Bu ülkenin sevinciyle, bu ülkenin coşkusuyla hiçbir şekilde mutlu olmayan bir kesim karşımızda ve vatandaşımız da milletimiz de ferasetiyle bunu görmektedir, net bir şekilde görmektedir. Türkiye'nin yaşadığı sıkıntıları, zorlukları bütün süreçlere baktığımız zaman geçmişte Sayın Bakanımız Abdüllatif Şener şunu ifade etti: "1999'da çok önemli bir kriz yaşandı." Evet, doğrudur ama Türkiye AK PARTİ iktidarı döneminde çok önemli badireler atlatmıştır, engellerle karşılaşmıştır, darbeleri görmüştür. 17-25 Aralık darbesini, 15 Temmuz FETÖ hain darbe girişimini, hendek-barikat terör olaylarını, ekonomiye yönelik spekülasyon ve manipülasyon taarruzları gördük ama tüm bunlara rağmen ayakta kalabilmiş, hedeflerini gerçekleştirme noktasında emin adımlarla ilerleyen bir Türkiye vardı ve milletimiz bunu görüyordu. 17-25 Aralık darbe girişimi, 15 Temmuz veya hendek-barikat olayları, cumhuriyet mitinglerinden tutun da işte parti kapatma süreçlerine kadar bütün bu olaylar normalde tek başına bir iktidarı koltuğundan etmeye yetecek önemli olaylardı. Ama tüm bu olaylara rağmen milletimiz eğer AK PARTİ'nin etrafında kenetlenmişse, son seçimlerde yine Cumhuriyet İttifakı'yla beraber yüzde 53'lük bir oy oranını yakalamışsa ve on dokuz yıl içerisinde yıpranma payı bu kadar düşük bir iktidar olmuşsa şapkayı siz kendi önünüze koyun, siz kendiniz değerlendirin. Şu anda bizim ne yaptığınızı bilen bir iktidar vardır, her alanda. Bütün rakamlar ortadadır. Yatırımlara kesintisiz devam edebiliyoruz, sağlıkta şehir hastaneleri bizim gurur tablomuz, iftihar tablomuz olmuştur; yapılan duble yollar, havalimanları, barajlar, köprüler, tarıma sağlanan destekler... Bizden önce kamuda toplamda 5 bin engelli vatandaşımızın istihdamı vardı, şimdi 60 binin üzerinde engelli istihdamı var.

Kadının istihdama katılma oranı yüzde 34'lere kadar çıkmıştır. Her alanda, baktığımızda yerli ve millî savunma sanayimizde önemli adımlar atmıştık. Geçmişte bir siyasetçi büyüğümüzden dinlemiştik: "Suriye'de yaşanan gelişmelerden dolayı askerî bir harekât başlatılacaktı, bizim tanklarımız Suriye sınırına girdiğinde tankların ışıkları kesilmişti." Şimdi tankların askerî kabiliyetini ve savaş kabiliyetini ortadan kaldıracak SIHA'ları, İHA'ları üreten bir Türkiye vardır ve bununla beraber bölgesel bir güç hâline gelmiş bir Türkiye vardır. Bunları iyi bir şekilde analiz etmemiz gerekiyor.

Coronavirüs salgını sanki Türkiye'de çıkmış, Türkiye'nin üretmiş olduğu bir virüs noktasına, mertebesine olayı getireceksiniz. Maalesef, dünyada bir salgın yaşandı ama buna rağmen Türkiye'de şu anda kısa çalışma ödenekleriyle, yine diğer sosyal kalkan projeleriyle beraber yaklaşık 39 milyar bir sosyal koruma kalkını, desteği kapsamında vatandaşımıza hizmet ettik, milletimizin yanında olduk. Bununla da yetinmedik dünyaya destek olan bir yaklaşım ortaya koyduk. Dünyada 60'ın üzerinde ülkeye yardım götüren bir Türkiye olduk. Nerede bir mazlum millet varsa onun yanında olan bir Türkiye var. Suriye'de yaşananlar belli, Doğu Akdeniz'de, yine, Kafkaslarda yaşanan olayların hepsini görüyoruz. Şimdi içimize kapanıp sinen bir ülke mi olmamız gerekiyor, bölgesel güç hâline gelen bir ülke mi olmamız gerekiyor? Biz geleceğimize, bundan sonraki nesillere kendimizi nasıl aktaracağız, ne diyeceğiz onlara Suriye'deki yaşanan gelişmeler karşısında? Biz, dışarıda eğer güvenliği sağlayamazsak içerideki güvenliğimiz sağlayamayız. Geçtiğimiz yıllarda terörle alakalı bir gündem vardı. Şu anda terörle mücadele neredeyse ülke gündeminden kalkmış pozisyonda. Dün bir saldırı planı hazırlanmıştı. Saldırı planlanmadan önce harekete geçilmiş ve bu saldırıyı gerçekleştirecek olanların önemli kesimi etkisiz hâle getirilmiştir. Bunlar güçlü bir istihbarat teşkilatıyla oluyor ve yine aynı şekilde devletin içerisindeki, devlete ihanet eden, düşmanlık eden unsurlar temizlendikten sonra işte, her alanda nasıl başarılı olduğumuzu burada da görmüş oluyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu bütçe milletimizin bütçesidir, halkın bütçesidir; esnafın bütçesidir, yaşlının bütçesidir, gencin bütçesidir, çiftçinin bütçesidir, öğrencinin bütçesidir. Bu bütçe toplumun her kesiminin bütçesidir. İnşallah, önümüzdeki süreç içerisinde yerli ve millî otomobilimizi inşa ettiğimiz zaman, yerli ve millî silahlarımızın tamamını envantere kaydettiğimiz zaman, doğal gaz rezervlerimizi ülkemizin kaynakları içerisine kattığımız zaman bu bütçe Türkiye'nin özgürleşmesine, Türkiye'nin tam

ve bağımsız bir ülke olması noktasında, güçlü ve zengin bir ülke olma noktasında önemli bir bütçenin işaretidir. Ben bunu bu şekilde değerlendiriyorum. Dolayısıyla ben gelecekte çok daha ümitliyim. Bu yıl görebileceğimiz en zor yıldır. Neredeyse üç ay şalterin kapatıldığı, üretimin durduğu bir dönemde yine rakamları çok iyi buldum. Bütçe rakamlarını ben bu kadar beklemiyordum, harikulade olabilirdi. Bu süreci yaşadık, önümüzdeki 2021 yılı içerisinde de ben inanıyorum ki Türkiye’de bu rakamların her birini daha iyi noktalarda göreceğiz.

Bütçenin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Katkı sunan özellikle Strateji Bütçe Başkanımız, önceki dönem Hazine ve Maliye Bakanımıza ve bürokrat arkadaşlarına, Cumhurbaşkan Yardımcımıza ve diğer bürokrat arkadaşların her birine teşekkür ediyoruz. Bütçe görüşmelerimizin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Özellikle bizlere bu imkânı sağlayan, böyle bir yeri bu koronavirüs tedbirlerine en iyi şekilde, sıkı sıkıya riayet edebileceğimiz böyle bir alanı bize hazırlayan kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımıza, değerli Bakanımıza özellikle teşekkür ediyorum. Bütçe görüşmelerine katkı sunacak olan arkadaşlarımıza şimdiden çok teşekkür ediyorum.

Başkanım, unuttum, Erhan Usta Başkanımız gelince aklıma geldi, son olarak şunu söyleyeceğim: İşte, Samsun’da dolaştığında “Bu köyün ne kadar borcu var?” diye soruyormuş. Biz her bir ilde iz bırakan eserler ortaya koyduk. Samsun’da 1 tane OSB vardı, şimdi 7 tane OSB var; bizim Trabzon’da 1 tane OSB vardı, şimdi 3 tane OSB var. “1 OSB daha nasıl kurarız?” diye onun çalışması içerisindeyiz, yer tahsis yaptık, yatırımcıların hepsi hemen tahsis talebinde bulundular. Yani ülkede ekonomi, her şey kötü olacak, yatırımcı da bir taraftan yatırım yapmak için çaba harcayacak, böyle bir şey mümkün olmaz. Karalamaya gerek yok, kötümser bir tabloyla olaylara bakmamak lazım. Gözlüklerinizi değiştirin diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçenin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Katkı sağlayan, görüşlerini, düşüncelerini ifade eden tüm milletvekillerimize çok teşekkür etmek istiyorum.

Şimdi, soru-cevap bölümüne geçiyoruz.

Öncelikle olarak, talep eden Komisyon üyelerine Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza soru sormaları için söz vereceğim. Komisyon üyelerimizin tamamı için toplam süre 10 dakika; ayrıca, Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinin soruları varsa onlar için de beş dakika süre vereceğim. Böylece, sorular için toplam on beş dakika süre verdikten sonra Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza söz vereceğim.

Soru-cevap işlemini başlatıyorum.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, bu süre çok kısa olacak ama...

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, 2008-2020 döneminde toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısını ne kadar hesaplıyorsunuz? Ha, şunu söyleyeyim: Şu anda bunun bir kısmını veremeyebilirsiniz ama Cumhurbaşkanlığı bütçesini tekrar görüşeceğiz nasıl olsa, hesaplama gereken şeyler o zaman da verilebilir.

Kamu-özel iş birliği projeleri kapsamında yapılan yatırımların toplamı ne kadardır? Bu yatırımlardan kaynaklanan gelir, yolcu, trafik garantileri ve kira ödemeleri yükümlüğünün toplamı ne kadardır?

2021 bütçesine kira ödemeleriyle vuku muhtemel yükümlülükler için ne kadar kaynak konulmuştur? Bu veri hemen verilebilir.

Program Bazlı Bütçe Sistemi’nde kamu-özel iş birliği yükümlülüklerini yönetmek için bir program yapmayı düşünüyor musunuz?

1993 yılında Türkiye, ekonomi büyüklüğü ve kişi başına gelir açısından dünya ülkeleri sıralamasında kaçınıcı sıradaydı? 2020 yılında bu iki gösterge açısından kaçınıcı sırada olacağını öngörüyorsunuz? Bunlar hemen söylenebilir.

Salgınla mücadele kapsamında milletimize doğrudan destek olarak merkezî yönetim bütçesinden ne kadar harcama yaptınız?

“Orta vadeli programa” sürekli olarak “yeni ekonomi programı” denilmesinden rahatsız oluyor musunuz? Bu ifadeyi hukuki buluyor musunuz?

OVP hazırlığında Strateji ve Bütçe Başkanlığının katkısı ne kadar olmuştur?

Kurumların ve dokümanların itibarsızlaştırılmasından rahatsız oluyor musunuz? Örnek olsun diye “OVP” diyorum, bugün konuştuğumuzu. Mesela, TÜİK’in rakamlarına inanılmıyor. Merkez Bankasının bağımsızlığı... Bu anlamda, kurumlara karşı bu itibar kaybı sizi rahatsız eder mi?

Burada şu isteyeceğim de daha sonra verilebilir: Kur enflasyon geçişkenliğini kaç alıyorsunuz? Çünkü bu kadar kur artmışken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Direkt soruları alalım lütfen çünkü diğer arkadaşlara da söz vereceğim için Sayın Usta...

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Başkanım, toplam süreyi biraz uzatalım ama birkaç sorum daha kaldı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, hemen soruları doğrudan sorun.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani çok kısa kısa sormaya çalışıyorum, herhangi bir yorum yapmıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Örnek olsun diye söylüyorum: Kurdaki yüzde 10’luk artış enflasyonda ne kadar artışa neden olur?

Bütçe gelir ve giderlerinin döviz kuru hassasiyeti nedir? Şimdi, kur artışı var, bunu bir analiz etmemiz lazım gerçekten. Mesela, giderleri artıcı, gelirleri de kambiyo zararları gibi nedenlerden dolayı bir azaltıcı yönü var. Burada hassasiyeti ölçen bir hesaplama yapıp bize verebilerseniz önümüzü görmemiz açısından iyi olur.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet...

ERHAN USTA (Samsun) – Kaynaklar yeniden bütçe dışına kaydırılıyor mu Varlık Fonu gibi? Buna ilişkin değerlendirmenizi almak isterim.

Atanamayan öğretmenler, atanamayan sağlıkçılar için bir planlamanız var mıdır?

İktisadi ve idari bilimler mezunları başta olmak üzere, gençlerimizin ne kadarı bu bütçede var?

EYT’liler feryat ediyor, onlar için bir şey var mı bütçede? EYT’lilerin mağduriyeti ne zaman giderilecek? Hükümetten ve Meclisten gelecek müjdeli haberleri bekliyorlar.

Tarım Kanunu'na göre, millî gelirin yüzde 1'inin tarım desteklerine ayrılması gerekmektedir. Çiftçilere rutininde dışında bu bütçede ne vereceksiniz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Diğer arkadaşlara hiç söz sırası kalmayacak. Dolayısıyla, aşağı yukarı üç dakika kullandınız.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, geçen hafta görüştüğümüz kısaca “istihdam paketi” olarak adlandırılan kanun teklifinde, kurumlar vergisi, konaklama vergisi gibi bazı unsurların düşürülmesi ya da kaldırılması, ertelenmesi söz konusu, onlar beraber; buna benzer birçok unsur vardı. Bu kanun teklifinin çıkması hâlinde -Genel Kurula gitti- bütçede harcamaları düşürmeyi mi yoksa açığı bu ölçüde artırmayı mı düşünüyorsunuz? Hesaplamanıza göre ne kadarlık bir meblağ söz konusudur?

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, seçim bölgesi Muğla'yla ilgili bir soru sormak istiyorum. Bodrum Ortakent'te önceki projelerde “yeşil alan” olan bir alan üstelik Muğla Büyükşehir Belediyesi imar müdürlüğünün “Uygun değildir.” görüşüne rağmen Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle imara açıldı. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan “İstanbul'a ihanet ettik.” diye itirafa bulunmuştu. Bir zamanlar “Taşı toprağı altın.” denen İstanbul'u getirdikleri durum ortada. Sıra Bodrum'a mı geldi? Halkın itirazlarına kulak verip bu imara açma kararından vazgeçecek misiniz? Cumhurbaşkanı kararı ekindeki koruma amaçlı nazım imar planında yer alan harita tahrif edilmiş midir? Bu iddiayla ilgili bir soruşturma yapılmış mıdır? Özelleştirme İdaresi Başkanlığının, kurulduğu günden bugüne kadar, Muğla il sınırları içerisinde özelleştirme kapsamına alınmış kaç adet taşınmaz bulunmaktadır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Katircioğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet, benim de birkaç sorum olacak.

Bunlardan bir tanesi; 2020 Ocak-Eylül aylarındaki ithalatın yüzde 1,5 arttığını biliyoruz. Üretimin aşağı yukarı yüzde 11 civarında daraldığını biliyoruz. Bu sürede -benim konuşmamda belirttiğim noktayı sormak istiyorum- nasıl oluyor da KDV, ÖTV ve ithalattan alınan vergiler artıyor? Çünkü hani ithalat da önemli bir artış yok sadece yüzde 1,5 artmış bu süre boyunca.

İkinci olarak, Türkiye'de piyasa sisteminin serbest rekabetçi olduğunu düşünüyor musunuz?

Üçüncü olarak, konuşmamda yine belirtmiştim, Merkez Bankasının Türkiye'deki iş dünyasının dinamiği üzerine yapılan çalışmasında 2012'den itibaren çok ciddi tekelleşmenin olduğu iddiası var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Tekelleşmeleri izliyor musunuz? Çünkü piyasa mekanizmasıyla çelişen bir gelişme olduğu için bu konuda nasıl bir yaklaşımınız var?

Bir de, doğrusu, medya şirketleriyle yani ana akım medya dediğimiz büyük medya şirketleriyle devletten sürekli ihale alan inşaat şirketleri arasında organik bir ilişki olduğu gözüküyor. Bu konu sizi rahatsız etmiyor mu? Yani, gerçekten medyanın dördüncü kuvvet olarak daha özgür olması gerekirken devletten ihale alıyor olmuş olması sürekli olarak, rahatsız edici bulunmuyor mu?

Sorularım bu kadar, teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, bir hususu belirtmek istiyorum. Şimdi, Ağrı Patnos, 1071’de Sultan Alpaslan’ın bu bölgeye gelmesiyle fethedildi. Tabii o tarihte Patnos herhangi bir yerleşim beldesi, yeri olmadığı için Malazgirt Meydan Muharebesi olarak geçiyor. Dolayısıyla Sayın Cumhurbaşkanımızın da her sene özellikle 26 Ağustos’ta Malazgirt Meydan Muharebesine geldiği için... Biz aslında bu savaşın yani bu fethedilen yerin yüzde 80’inin Patnos Doğansu Köyü’nden -eski adıyla Sultanmut- geçtiğini belirttik ve bu sene de Kültür Bakanımız bir talimat verdi. Bu bölgedeki Sultanmut’un ya Sultan Alpaslan’ın kız kardeşi ya da çok önemli bir asker olduğu söylenmektedir. Dolayısıyla Patnos da 1071 kutlamaları üzerine dâhil edilebilir mi? Biz yine bu konuda 2014’te de bu Sultanmut, Doğansu Köyü’nde 350 dönümlük bir araziye ikinci derecede sit alanı ilan etmiştik. O tarihteki Kültür ve Turizm Bakanımız ve şu andaki parti sözcümüz Sayın Ömer Çelik döneminde de 14,5 trilyon lira para aldık orada. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi aracılığıyla orada bir proje geliştirdik ama ne yazık ki 25 ve 26’ncı Dönemde milletvekili olmadığımız için o proje kadük oldu. Dolayısıyla tekrar, yeniden bu projenin ihya edilebilir mi; artı, Patnos da 1071 kutlamaları üzerine dâhil edilebilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın İpekyüz.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Aslında ben konuşmamda da söylemişim; şehir hastaneleri, otoyollar, havaalanlarıyla ilgili sözleşmelerde döviz miktarı ne kadardır yapılan anlaşmalar, uçuş, geçiş veya başvuru konusunda? Bu dövizin yükselişle beraber bir düzenleme yapılması düşünülüyor mu?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Açıkçası, genel konuşmamda da dile getirmiştik; yine sunuşunuzda bu kısa çalışma ödeneğinin koşullarını genişleteceğinizi yani yararlanan işletme sayısının genişletileceğini söylüyorsunuz. Kısa çalışma ödeneği uygulamasından sonra bir çalışma yaptınız mı? İşçi ve işveren açısından ne tür etkiler doğurdu ve gerçekten bu yönde bir beklenti var mı? Bunları sormak istiyorum.

Diğer bir konu da büyüme. 2020 yılının ilk çeyreğindeki ilk büyümeyi özel tüketim ve kamu tüketiminin güçlü desteği diyorsunuz. Bu kamu tüketiminin içeriği nedir acaba, kapsamı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi soru, görüş ve eleştirilere cevap vermek üzere Cumhurbaşkan Yardımcımız Sayın Fuat Oktay’a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyeleri; 21 Ekim 2020 Çarşamba günü, Komisyonunuz nezdinde yaptığım bütçe sunuş konuşmamla 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ni yürütme adına Komisyonunuza, Komisyonunuzun takdirlerine sunmuştum.

Bugün de bütçenin geneli üzerinde sizlerin mütalaalarınızı ve eleştirilerinizi dinledim, sorularınızı dikkatle not aldım. Bu vesileyle, başta yapıcı ve yönlendirici eleştirileriyle sürece katkı veren, katkı yapan vekillerimiz olmak üzere hepinize yürekten teşekkür ediyorum.

Ama bir konudan bahsetmeden geçemeyeceğim Sayın Başkanım. Özellikle “Bütçe görüşmelerine iktidarın yalanlarıyla başladık.” diyen sayın vekile sözlerini iade ederek sözlerime başlamak istiyorum. Yine “insan kaçırma” diye ifade etti. Türkiye Cumhuriyeti devletinde insan kaçırma diye bir şey yoktur. İnsan kaçırmanın ne olduğunu görmek istiyorsan aynaya bak!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bilgi ve belgeler ortada!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – İnsan kaçırmanın ne olduğunu görmek istiyorsan Diyarbakır annelerine bak. Bunu en iyi siz bilirsiniz. İnsan kaçırmanın ne olduğunu görmek istiyorsan git, dağlara bak, kaçırılan kızlara bak, çocuklara bak, kadınlara bak, yetişkinlere bak, tecavüz edilen, taciz edilen bu kadınlara ve hatta erkeklere, çocuklara karşı...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yapmayın, belgeler, bilgiler...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Erkekçe meydan okuyarak o zaman geç karşıma!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yapmayın, işkenceyle...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Türkiye Cumhuriyeti devleti insan kaçırılmaz, geçen yıl da bunu söyledim, bu yıl da bunu aynen tekrar ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bunları kabul etmek zorundasınız. Böyle bir devlet olabilir mi!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bağırma be, ne bağırıyorsun!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – İnsan kaçırma olayını sadece Türkiye’de de değil; git, Suriye’de gör, git, Irak’ta gör, PKK neredeyse orada gör.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kaçırılan insanlar var!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yalan söylüyorsun!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ayıp be!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yalan söyleyenin kim olduğunu görmek istiyorsan aynaya bak.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Apaçık belgeler var ortada, gerçekler var ortada.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hiçbir belge yok! Yalan!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teröristin belgelerine mi inanacağız!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonun çok değerli üyeleri; 2021 bütçesinin amacını...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Apaçık belgelerle ortaya koyuyoruz, apaçık gerçekler var ortada! Beyaz Toroslardan siyah Transporter’lara...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Gergerlioğlu, lütfen...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – ...ve neyi ifade ettiğini bütçe sunuş konuşmamda açıklamıştım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Eleştiri ve sorular üzerine bu hususa bir kez daha değinmek ve genel bir değerlendirme yapmak istiyorum.

2021 bütçesi, Sayın Cumhurbaşkanımızın Anayasa’dan aldığı yetkiyle hizmet odaklı şekilde hazırlattığı ve Meclisimize sunduğumuz, AK PARTİ hükümetlerinin 19’uncu bütçesidir.

Bütçemiz, yeni ekonomi programı hedefleriyle uyumlu olarak hem yatırımların artırılmasını hem de enflasyon ve cari açığın azaltılmasını amaçlayan; ayrıca, Covid-19 salgınıyla mücadelemizi destekleyecek nitelikte, işlevsel bir bütçedir. On dokuz yıllık bir birikimin, emeğin sonucu olan ve milletimizi ve vatandaşlarımızı merkezine alan bir bütçedir.

Bu bütçede, 2002 yılı öncesi bütçelerde olmayan ama 2003 yılından itibaren her yıl büyüyen ve artan, yetimin, garip gurebanın hakkı vardır; insanlarımıza devletin uzanan eli vardır, onların darda kaldığı yerde kapılarını çalan şefkatli yardımı vardır. Bu bütçede, vatandaşlarımızın evine kadar ulaştırılan yardımlar vardır, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza ulaşan ayni ve nakdî yardımlar vardır. Bu bütçede, ihtiyaç olduğunda gidebildiği, ulaşabildiği hastanenin, sağlık ocağının parası vardır; ulaşabildiği, alabildiği ilacın parası vardır. Bu bütçede, pandemi salgını sırasında güvendiği, erişebildiği ve varlığından dolayı gurur duyduğu pandemi hastanelerinin, salgın hastanelerinin parası vardır. Bu bütçede, gidebildiği ve teknolojiyle memnuniyet duyduğu okulların parası vardır. Bu bütçede, üniversite talebesinin artık ödemediği harcın parası vardır. Bu bütçede, yaşadığı şehirde okuyabildiği üniversitelerin, yine teknolojiyle memnuniyet duyduğu okulların parası vardır. Bu bütçede, işinde gücünde olan memurun, işçinin alın terinin karşılığı vardır. Bu bütçede, salgın sırasında işçinin elinden tutan devletin sağladığı destekler vardır. Bu bütçede, iç ve dış düşmanlara korku salan ve gücüne güç katan, etkin ve etkili savunma ve güvenlik sağlayan askerimizin, polisimizin, korucumuzun emeği ve alın teri vardır, birileri onları yok etmeye, birileri onları öldürmeye çalışsa bile; sonuna kadar yanlarında olacağız, sonuna kadar da bu bütçeyi ayıracağız. Bu bütçede, güçlenen savunma kabiliyetimizin karşılığı vardır, bölgesinde ve dünyada güçlü Türkiye’nin göstergesi olan yerli ve millî savunma teknolojilerimizin izleri vardır. Bu bütçe, üzerlerine titrediğimiz engelli evlatlarımızı evlerinden alıp eğiten, bakan ve onları evlerine bırakan “devlet ana” anlayışımızın tecellisi olan bir bütçedir. Bu bütçe, büyüyen, kalkınan Türkiye’ye harç olan, taş üstüne taş koyan, inşa eden, dağları tünellerle delen, mübarek topraklarımızın üzerini raylarla, yollarla döşeyen, çiftçimizin tarlasına toprağına su götüren, taşkınlardan koruyan, şehirlerine içme suyu götüren, bir afet olduğunda da anında yanında olan bir bütçedir.

2021 bütçesi, Covid-19 salgınının tüm dünyayı dize getirdiği bir süreçte, hastalarını teşhis ve tedaviden aciz, hatta yol kenarlarında sedyelerde ölüme terk eden; bırakın vatandaşlarını, sağlık personeline dahi koruyucu malzeme temininde zorlanan sözde gelişmiş ülkelerin yanında her şartta güçlü ve her duruma hazırlıklı olan Türkiye’nin bütçesidir. Tarımda bereketin, çalışma hayatında adaletin, ticarete ve ihracatta yeni rekorların bütçesidir ve bütçesi olacaktır inşallah; yenilikçilik, AR-GE ve dijital dönüşümümüzü daha da güçlendirecektir. Tüm vatandaşlarımızın ortak hayallerini, hedeflerini ve beklentilerini kuşatacak bir yapıda şekillenmiştir.

Altını çizerek vurgulamak isterim ki 2021 yılı bütçe hazırlık çalışmaları, önceki yıllarda olduğu gibi yine çok önceden başlatılmıştır. Titizlikle yürüttüğümüz bütçe hazırlık çalışmalarımız neticesinde 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ekleriyle birlikte anayasal süresi içinde 17 Ekim 2020 tarihinde yüce Meclisimize sunulmuştur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bildiğiniz üzere 2021 yılı itibarıyla performans esaslı program bütçe uygulamasına geçmiş oluyoruz. Program bütçe birçok ülkenin hali hazırda uyguladığı en ileri düzey bütçeleme sistemi. Amerika, Avustralya, Kanada, Hollanda, Fransa, İsveç, Avusturya, Rusya ve birçok OECD ülkesinin program bütçeleme yaklaşımını benimsedikleri bir bütçe tipi. Program bütçe, harcamaların program sınıflandırılmasına göre tasnif edildiği, harcama önceliği geliştirme konusunda karar alıcılara kamu hizmet sunumu performansına ilişkin bilgilerin sağlandığı ve bu sayede şeffaflığı ve hesap verilebilirliği artırmayı amaçlayan bir bütçeleme sistemidir. Biz de bu amaçlara ulaşmak için ülkemizin ihtiyaçları kapsamında 68 adet programdan oluşan bütçemizi hazırladık ve yüce Meclisimize sunduk. Program bütçe kapsamında analitik bütçe sınıflandırılması da kullanılmaya devam edecek olup bu sınıflandırmadan elde edilen kazanımlar program bütçede korunmaya devam edecektir. Ayrıca mevcut bütçe sisteminde uygulanan analitik bütçe sınıflandırmasının ürettiği bütün mali istatistikler yayınlanacaktır.

Sayın Kuşoğlu “16 Ekim’de yayınlanan 5018 sayılı kanun değişikliğinde bütçe usulüyle ilgili değişiklik yapılmıştır. 17 Ekimde bütçe Millet Meclisine sunuldu ise bir günde bu değişiklikler nasıl hazırlanmıştır, millet iradesine ipotek koymak söz konusu mudur?” diye bir soru sordular. Ben, biraz önce de ifade ettim, bizim bütçe çalışmalarımız çok öncesinden başlayan bir çalışmadır. Gerek Hazine ve Maliye Bakanlığımız gerek Strateji Bütçe Başkanlığımız ve ilgili tüm bakanlıklarımız ve sivil toplum kuruluşlarımız da dahildir buna. Burada Meclisimizin söz konusu yasa üzerine çalıştığı bilgimiz olduğu için de bütçe çalışmalarımızı yine çok önceden başladığımız için de her ihtimale karşı biz alternatifli olarak hazırladık; dolayısıyla burada irade Gazi Meclisimizindir, iradesi çerçevesinde hazırladığımız alternatifleri de sizlere sunmuş olduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamu maliyesi alanında yıllardan beri sergilemiş olduğumuz ihtiyatlı duruş ve mali disiplin Türkiye ekonomisi için en önemli kazanımlardan biri olup ülkemizi dış şoklara karşı daha dirençli hâle getirmiştir. Bildiğiniz üzere 2011-2018 döneminde, bütçe açığının millî gelire oranını istikrarlı biçimde yüzde 2’nin altında tutarak mali disiplin açısından ne kadar kararlı olduğumuzu gösterdik. Son dönemde, küresel piyasalardaki ekonomik ve siyasi belirsizliklerle, jeopolitik gelişmeler ekonomik aktivite üzerinde ciddi bir baskı oluşturmuştur. Ancak ülkemizde uzun yıllardır kararlılıkla riayet edilen mali disiplin ve elde edilen kazanımlar sayesinde maliye politikası etkin bir araç olarak kullanılmış, ekonomide görülebilecek ciddi daralmaların önüne geçilmiştir. Ülkemiz Covid-19 salgını kaynaklı belirsizlik ortamına Maastricht Kriterlerine uygun bir bütçe açığı seviyesiyle girmiştir. Ancak 2020 yılı Mart ayı sonrasında salgının etkilerine karşı verilen mücadele de gelir ve gider yönlü maliye politikası adımları atılmasını gerekli kılmıştır.

Diğer yandan, son yıllarda özel sektör yatırımlarının düşük seyri karşısında kamu yatırımlarını içeren sermaye giderleri kalemi bütçe giderlerindeki artışta önemli rol oynamıştır. Bununla birlikte Covid-19 salgınıyla mücadelede alınan ekonomik tedbirler, ilave finansman ihtiyacı doğurmuştur. 2020 yılındaki borçlanma limitinin artırımı hakkındaki eleştiriye ilişkin olarak söz konusu limit artışı Covid-19 pandemisinin, salgınının sosyal ve ekonomik etkilerinin azaltılması, 2021-2023 Yeni Ekonomi Programında yer alan 2020 yılında yatırım, istihdam ve büyümeyi desteklemek için geçici

olarak alınan ekonomik tedbirleri de içeren bütçe büyüklükleri ve bütçe dengesi çerçevesinde oluşan ilave finansman ihtiyacının karşılanması ve ileride yine salgın sebebiyle yaşanabilecek muhtelif risklerin bertaraf edilebilmesi için hazine nakit rezerv düzeyinin yüksek tutulması amacıyla yapılmıştır.

Bütçe açıklarının ve borçluluğun artması ülkemize has bir durum değildir. Covid kaynaklı son gelişmeler çerçevesinde, dünya genelinde tüm ülkelerde bütçe açıkları ve borçluluk oranları da ve borçluluk da artmaktadır. Uluslararası Para Fonu tahminlerine göre, avro bölgesinde, millî gelire oran cinsinden bütçe açığı ve kamu borcu 2020 yılında bir önceki yıla göre, sırasıyla 9,7 ve 17,5 puan artması öngörülmektedir. Aynı dönemde, Türkiye'nin bütçe açığı ve kamu borcu oranlarındaki artışın ise avro bölgesine kıyasla sırasıyla 2 ve 8,6 puan gibi son derece sınırlı bir seviyede olması beklenmektedir.

Türkiye bütçe açığını çok fazla artırmadan ekonomiyi desteklemeyi başarmıştır. Sosyal koruma kalkını kapsamında destekler ve yardımlar toplam 39 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sosyal yardım alan 6,3 milyon haneye 6,3 milyar TL ödeme yapılmıştır. İşsizlik Sigortası Fonu da istihdam piyasası tarafından kamu maliyesine yönelebilecek yüklerin hafifletilmesini sağlamıştır.

Türkiye diğer ülkelerden farklı olarak düşük hane halkı borçluluğu ve güçlü bankacılık sektörü sayesinde kredi kanallarını da etkin kullanabilmiştir. Türkiye'de hane halkı borçluluğu yüzde 16'yla gelişmekte olan ülke ortalaması yüzde 42'nin oldukça altındadır. Bu avantaj sayesinde, vatandaşlarımıza 47,5 milyar TL düşük faizli kredi imkânı sağlanabilmiştir. Önümüzdeki dönemde, bütçe imkânları dahilinde kamu yatırımları özel sektörümüzün önünü açacak, verimli alanlara kanalize edilerek kullanılan mali alanın ekonomik büyüme bağlamında en müspet sonuçları vermesi sağlanacaktır.

Maliye politikası ekonomide toparlanmanın sağlanmasının ardından, yeniden eski patikasına geri dönecek, böylece bütçe açığı oranı 2021 yılından itibaren azalarak 2023 yılında yüzde 3,5 seviyesine gerileyecektir. Ayrıca, 2021-2023 döneminde kamu borç stokunun yatay seyretmesi sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yine bazı vekillerimiz “2021 yılı bütçesinde vatandaşa yönelik hiçbir şey yok.” Yönünde, yine bazı haksız eleştiriler yönelttiler. AK PARTİ hükûmetlerinin on dokuzuncu bütçesi olan 2021 yılı bütçesini her zaman olduğu gibi vatandaş odaklı bir icraat bütçesi olarak hazırladık. Bütçede temel önceliğimiz toplanan gelirlerin vatandaşlarımıza hizmeti esas alan bir anlayışla kullanılmasıdır. Bu yaklaşımla, 2002 yılında 1,6 milyar TL olarak gerçekleşen sosyal nitelikli harcamaların büyüklüğünü 2021 yılında 81,2 milyar TL'ye çıkardık. 2021 yılında bu amaçla ayrılan kaynağı bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 17 oranında artırdık. 2021 yılı bütçesi sosyal içermeyi artırmanın, yoksulluğu azaltmanın bütçesidir. Bu kapsamda, ödeme gücü olmayanların prim giderleri için 16 milyar TL, sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 2,1 milyar TL, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna gelirden ayrılan pay için 10,9 milyar TL; yine kömür yardımları için 1,5 milyar TL kaynak ayırdık.

2021 yılı bütçesi dezavantajlı tüm kesimlere destek olma bütçesidir. Bu kapsamda; 65 yaş üstü yaşlı aylıkları ile engelli ve engelli yakınlarına bağlanan aylıklar için 12,7 milyar lira, engelli evde bakım desteği için 10,6 milyar lira, doğum yardımı için 554 milyon lira...

2021 yılı bütçesi yine, herkese eşit ve kaliteli eğitim imkânının sunulması anlayışının hâkim olduğu bir bütçe. Bu kapsamda da öğrenim kredisi için 8 milyar, öğrencilere sağlanan burs ve harç desteği için 5,9 milyar, engellilere eğitim desteği için 4,8 milyar, taşınmalı eğitim için 3,1 milyar, parasız yatılı öğrencilere barınma ve iâşe desteği için 1,3 milyar, FATİH Projesi için 1 milyar, özel okul eğitim ve öğretim desteği için 891 milyon, 1'inci öğretim ve açık öğretimde öğrenci katkı paylarının devletçe karşılanması kapsamında 763 milyon, ortaöğretim öğrencilere ücretsiz ders kitabı desteği için 500 milyon, ücretsiz seyahat kapsamında sağlanan gelir desteği için 271 milyon TL kaynak ayırdık.

2021 yılında çiftçilerimiz için 42,4 milyar lira kaynak ayırdık. Yine, bu kapsamda tarımsal destek programları için 22 milyar lira, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 12,1 milyar lira; tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal kitlenin finansmanı ve ihracat destekleri için 8,3 milyar lira kaynak ayırdık.

Reel sektör desteklerine 2021 yılında da yine devam ederek özel sektörle birlikte büyüme stratejimizi sürdürüyoruz ve reel kesim destekleri için bütçemizden 50,6 milyar lira kaynak aktarıyoruz. Bütçeden istihdam programına 35,5 milyar TL doğrudan kaynak aktarıyoruz. Bu çerçevede, üretim ve istihdamın desteklenmesi amacıyla sosyal güvenlik kurumuna ödenmesi gereken 27,7 milyar lira tutarındaki işveren primini bütçemizden karşılıyoruz. KOBİ'lerimize KOSGEB aracılığıyla destek olmak amacıyla bütçeden 1,6 milyar lira kaynak tahsis edilmiştir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızca yatırımı ve istihdamı artırmaya yönelik olarak 2 milyar lira teşvik veriyoruz. Kredi Garanti Fonu aracılığıyla yatırımcıları desteklemeye yönelik 2021 yılı bütçesinden 5,5 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Artan yatırım bütçemize üretim, istihdam ve ülke refahını artırıcı projelere yine öncelik veriyoruz.

Ülkemizde 2003 yılında aktif havalimanı sayısı 26 iken bu sayı 2019 yılında 56'ya yükselmiş bulunmaktadır. 2019 yıl sonu itibarıyla Türkiye 126 ülkede 328 noktaya hava yolu bağlantısı bulunan bir ülke konumuna yükselmiştir. 2009 yılında 21'inci sıradayken 2019'da 6'ncı sırada yer almıştır. Yine, Covid salgını sonrası dönem için de havacılıkta rekabet gücümüzü sürdürecektir şekilde de tüm hazırlıklarımızı yapıyoruz.

2003 yılında yapımına başlanan bölünmüş yol projeleriyle seyahat konforunu artırmak ve seyahat süresini kısaltmak amaçlanmıştır. 2003 yılı öncesi mevcut 6.101 kilometre uzunluğundaki bölünmüş yol ağımla sadece 6 ilimiz birbirine bağlıyken 2003 yılından itibaren 21.613 kilometre yol yapılarak bölünmüş yol ağımla toplam 27.714 kilometreye ulaşmış ve 77 ilimizin birbiriyle bağlantısı sağlanmıştır. Bu tüm illerimize yayılacaktır. 2003 öncesi 1.714 kilometre olan otoyol ağımla son on sekiz yılda yapılan 1.611 kilometreyle birlikte 3.325 kilometreye ulaşmıştır. Bugün de, Covid salgını döneminde de yine yatırımlarımız da açılışlarımız da tüm hızıyla devam etmektedir. Demir yolu taşımacılığı altyapımızın geliştirilmesine de özellikle bundan sonraki dönemde odaklandığımızı da buradan ifade etmek isterim. Hükümetlerimiz döneminde verdiğimiz önem doğrultusunda büyükşehir ve diğer belediyelerimizle, il özel idarelerimize 114,3 milyar lira ödenek tahsis ettik. Bu kapsamda, özel amaçlı bölgesel ve kırsal kalkınma projelerine de önceki dönemlere göre çok yüksek kaynaklar ayırmaya devam ediyoruz. Köylerin altyapısını güçlendirmek amacıyla oluşturduğumuz KÖYDES projesi için 1,6 milyar lira, SUKAP projesi için 897 milyon lira kaynak ayırdık. 2021 yılı bütçesi on sekiz yıldır olduğu gibi 19'uncu yılda da milletimize hizmeti şiar edinen, kimseyi geride bırakmama anlayışının vücut bulduğu bir bütçedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; genel makro ekonomik görünüme ilişkin olarak bütün sınamalar karşısında ekonomimizin direncinin artarak devam ettiğini belirtmek isterim. Son beş yılda küresel ekonomik büyüme yavaşlamıştır. 2010-2014 döneminde yıllık ortalama yüzde 4,1 oranında büyüyen dünya ekonomisi, 2015-2019 döneminde yıllık ortalama yüzde 3,4 büyümüştür. Aynı dönemde gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızıysa 1,4 puan gerilemiştir. Özellikle son yıllarda küresel ticaret hacminin de baskı altında kaldığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, 2016 yılındaki yine hain darbe girişimi ve 2018 yılında karşılaştığımız spekülasyon kur saldırıları ekonomik büyüme performansımızı sekteye uğratmıştır. Ekonomimiz yakın coğrafyamızdaki gerginlikler ve çatışmalar gibi birçok sınama ile de karşılaşmıştır. Son olarak da yine tüm dünyayı olduğu gibi ülkemizi de olumsuz etkileyen Covid-19 salgını ekonomimiz üzerinde şok etkisi oluşturmuştur, bütün dünya ekonomileri üzerinde olduğu gibi. Saymış olduğum bu kadar olumsuz etkiye rağmen ekonomimizi sağlam temeller üzerinde büyüttüme

devam ediyoruz. Unutulmamalıdır ki Türkiye ekonomisi 2002 yılından bu yana, küresel krizin yaşandığı 2009 yılı hariç, her yıl büyümüştür. 2002 yılında 238 milyar dolar olan millî gelirimizi 761 milyar dolara yükseltmiş durumdayız.

Yine, bir vekilimizin açıklaması vardı: Özellikle, 1998’den itibaren ortalama yüzde 5 büyüseydik... Millî gelirdeki ve büyümedeki rakamları ifade etmişlerdi orada. Ben burada şunu da yine hatırlatmak isterim: Bizim 2003-2019 döneminde yıllık ortalama büyümemizin yıllık bazdaki ortalaması yüzde 5,3. Önceki dönemde nasıl olmuş diye şöyle bir baksak, 1985-2020 dönemine bakıyoruz, bu dönemdeki yıllık ortalama büyüme yüzde 3,8. Dolayısıyla hani pozitif ayrışmalar diyorsunuz ya, orada -2003 sonrası dönem- geçiş dönemlerinden de yine ciddi ayrıştığını biz buradan da görüyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu ayrışma...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Onu da vereceğim çünkü bunu söyleyen arkadaşlarımız o dönemde de oldukları için, onun için ben özellikle bu rakamı verdim.

Son göstergeler ekonomimizin birçok OECD ve AB ülkesine kıyasla daha yüksek performans sergilediğini ve salgından daha az etkilendiğini teyit etmektedir. Diğer taraftan, Türkiye ekonomisi salgının tüm etkilerine rağmen bir taraftan orta ve uzun vadeli yapısal dönüşüm politikalarını uygulamaya koyarken diğer taraftan ekonomideki çarkların işlemesi için alınan hızlı, yerinde ve etkili kararlarla işletmelerin işlerliğinin sürdürülmesi ve çalışanlarımızın istihdamda kalmasını sağlamıştır.

Burada, yine biraz önce ifade edilen “Diğer ülkelerle kıyasladığınızda nasıl bir pozitif ayrışma?” dendiğinde şöyle bir bakalım: İkinci çeyrekle ilgili, birinci çeyrekte, biliyorsunuz, biz zaten 2019’dan 2020’ye... Geçen yılki bütçe konuşmalarında, hatırlarsanız, biz ekonomik saldırıların da çok ciddi şekilde üzerinde çalıştığımızı, geride bıraktığımızı ve 2020’ye gerçekten de kabine olarak da inanarak “bir şahlanma dönemi” diyerek de girmiştik ve buna yürekten inanarak girmiştik ve bunu görecektik. Zaten birinci çeyrek, Covid salgını başlamasına rağmen bu pozitif ayrışmayı gösterdi; yüzde 4,4’lük büyümeyle, hatırlayın, dünyadaki birçok ekonominin negatif büyümesine rağmen, daralmasına rağmen. Hemen akabinde -ikinci çeyreğe bakıyoruz- ikinci çeyrekte Türkiye yine çoğu OECD üyesi ve gelişmekte olan ülkelerden daha iyi performans göstermiştir. Hindistan yüzde 23,9; Birleşik Krallık yüzde 21,7; İspanya yüzde 21,5; Arjantin yüzde 19,1; Fransa 18,9; Meksika 18,7; İtalya 17,7 -yüzde bu rakamlar tamamen- Güney Afrika yüzde 17,1; Portekiz yüzde 16,3; Kolombiya yüzde 15,7; Yunanistan yüzde 15,2; Belçika yüzde 14,4; Şili 14,1; Macaristan 13,6; Avusturya 12,8; Yeni Zelanda yüzde 12,4; Brezilya 11,4; Almanya yüzde 11,3; Romanya yüzde 10,5 daralma yaşayarak Türkiye ekonomisinin gösterdiği daralma seviyesinin üzerinde kalmışlardır.

ERHAN USTA (Samsun) – Tamamıyla altında kalanlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Kalanlar, Japonya’yla birlikte yüzde 9,9 daralan Türkiye büyüme oranlarında 6’ncı sırada yer almaktadır. İlerisinde kim olduğunu da söyleyeyim. Çin, Kore, Rusya, Polonya, Amerika. Amerika 9,1. Pozitif ayrışma....

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Ülkelerle kıyaslayın.” dediniz ya, kıyaslama bu. Türkiye aynı zamanda...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, ben başka bir şey...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bunu artırabiliriz istiyorsanız.

ERHAN USTA (Samsun) – Artıramıyorsunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Daha nereden artıralım ya? Ülkelere baktığınızda Türkiye’yle kıyaslayabileceğimiz...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Devam edelim lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Başka ülkeler söyleseydik “Bu ülkelerle niye kıyaslamıyorsunuz?” diyeceksiniz. Şimdi bu ülkelerle kıyaslıyoruz “Niye başka ülkeleri saymıyorsunuz?” diyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, Sayın Oktay...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Böyle bir usul yok.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Daha ne yapayım ben, on dakikadır ülke kıyaslaması yapıyorum, isterseniz bir on dakika daha yapayım. Erhan Bey, bir on dakika daha yapayım isterseniz ülke kıyaslaması.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar...

Buyurun Sayın Başkan, siz devam edin lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Türkiye, aynı zamanda dengelenme sürecinde attığı adımlarla da büyümenin finansmanını hafifletmektedir. Bu çerçevede, dış ticaret açığımızın yıl sonu hedefinden sapmamasını da öngörüyoruz. İhracat, program tahminlerimiz çerçevesinde ilerlemektedir. İhracatın, yılı program hedefinin üzerinde de kapatabileceğini değerlendirmekteyiz. Hamdolsun, özellikle mart, nisan bizim en yoğun olduğumuz dönem, hatırlayın, en pik yaptığımız dönemdi; sonrasında güçlü bir normalleşme programıyla geçtiğimiz, sanayiye açtığımız, hizmet sektörünü açmaya çalıştığımız yapıda mayıs, özellikle hazirandan itibaren de bunun etkilerini görüyoruz, ihracatta da rakamları görüyoruz.

Covid-19 salgını sürecinde tarihsel ortalamasının üzerinde artan altın ithalatının eylül ayıyla birlikte normalleşmeye başladığını görüyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Altın niye arttı?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ayrıca, altın hariç tutulduğunda ithalatta ciddi bir artış eğiliminin olmadığını görüyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Oktay, altın...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, ben arkadaşları dinledim sizin bir şekilde yani son derece nezaket içerisinde dinledim.

ERHAN USTA (Samsun) – Biz de dinliyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Arkadaşlar...

Lütfen siz devam edin Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Erhan Bey buradan sürekli sataşılıyor ama ben son derece nezaketle dinledim kendisini de.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Erhan Bey, Sayın Usta, lütfen...

Lütfen, devam edin.

ERHAN USTA (Samsun) – Sataşmak için değil, ben sorayım da cevap versin diye...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Usta, lütfen...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yeni Ekonomi Programı çerçevesinde ihracata dayalı büyüme modeli uygulanmaktadır. Bu doğrultuda ihracatımızı yoğun bir şekilde desteklerken, aynı zamanda yurt içi üretimi ithalatın olumsuz etkilerine karşı koruyarak ve üretim kapasitesini de artırarak ithalatın azaltılmasına yönelik önlemlerimizi alıyoruz. Bu önlemler neticesinde, Covid-19’un Türkiye ve dünya ekonomisinde en yoğun hissedildiği ikinci çeyrek sonrasında, üçüncü çeyrek, altın hariç dış ticaret açığımız yüzde 33,2 oranında azalarak 7,6 milyar dolardan 5,1 milyar dolara gerilemiştir. Altın hariç tutulduğunda ihracatın ithalatı karşılama oranı ise ikinci çeyrekte yüzde 80,5’ten üçüncü çeyrekte yüzde 89,3 seviyesine yükselmiştir. 2020 dördüncü çeyreğinde de alınan önlemlerin etkileri görülmeye devam edecektir. İhracatı destekleyici faaliyetler kapsamında vereceğimiz destekleri 2021 yılında yüzde 10 artırarak 4,13 milyar TL olarak belirledik. Desteklerimizi ileriki dönemlerde de sürdüreceğiz. Bu kapsamda, iddia edildiği gibi dış ticaret açığında önemli bir sapma beklemiyoruz.

“Türkiye üretmiyor, tüketerek büyüyor.” şeklindeki iddialar ise tamamıyla mesnetsizdir çünkü böyle bir durum gerçek olsaydı ürün tedariki darboğazlarına ve beraberinde çok yüksek enflasyona şahit olurduk. Oysaki bütün ülkelerde arz aksamaları yaşanırken biz salgına yönelik, üretim faaliyetlerini durdurmayacak önlemleri çok erkenden aldık ve çarkların dönmelerini sağladık. Nakdi desteklerin yanı sıra vergi ve prim borcu ertelemeleri gibi destekler vererek üretimi destekledik. Aynı zamanda, vatandaşımızın alım gücüne de katkıda bulunduk. Nitekim, yılın ikinci çeyreğinde yaşanan daralmanın ardından normalleşme süreciyle birlikte talep ve üretimde eş zamanlı bir canlanma kaydettik.

“Ekonomik büyümenin kalitesine ilişkin toplam faktör verimliliği bakımından büyüme rakamları analiz edilmekte midir?” diye de bir soru vardı, Sayın Usta’dandı zannediyorum. 2017-19 döneminde gerçekleşen yüzde 3,8 oranındaki büyümenin yüzde 0,9 puanı yani yaklaşık yüzde 24’ü toplam faktör verimlilik artışından kaynaklanmaktadır.

ERHAN USTA (Samsun) – 17-19 mu dediniz? Bir daha tekrar eder misiniz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – 2017-19 döneminde gerçekleşen yüzde 3,8 oranındaki büyümenin yüzde 0,9 puanı yani yaklaşık yüzde 24’ü toplam faktör verimlilik artışından kaynaklanmaktadır.

Büyümenin üretim faktörleri açısından kompozisyonu akademik ve analitik çalışmalarla izlenmekte ve mevcut politika dokümanlarının arka plan çalışmalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, sürdürülebilir büyümenin tesisi için On Birinci Kalkınma Planı’nda yer alan rekabetçi üretim ve verimlilik teması ön plana çıkarılmıştır.

2021 bütçesinin, sahip olduğu büyüme vizyonuyla ekonomimizin hızlı toparlanmasına ve potansiyel büyümesini yakalamasına katkı yapacağına inancımız tamdır. Bütçemizin büyüme modeli On Birinci Kalkınma Planı’yla uyumlu bir şekilde sürdürülebilir, teknoloji odaklı ve kapsayıcı bir büyümedir. Bu çerçevede, teknoloji yoğunluğu giderek artan yatırımlara ve ihracata dayalı, çevre dostu ve makroekonomik dengelerle uyumlu bir büyümeyle yine refah artışının sağlanması hedeflenmektedir. Covid-19 pandemisi sonrası ekonomik toparlanmayı destekleyici ve esnek iş gücü piyasası gelişimini teşvik edici politikalar uygulanmaya devam edilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2023 hedeflerine ulaşılmasının imkânsız hâle geldiği hatta hedeflerden uzaklaşıldığı eleştirileri de dile getirildi. 2023 yılı itibarıyla bu söylenebilir bazı konular için ama 2023 yılı hedefleri arasında saydığımız dünyanın ilk 10 ekonomisi içinde yer almak, kişi başına düşen millî geliri yükseltme, istihdamı artırarak işsizlik oranını düşürme, ihracatımızı artırma ve enflasyonu kalıcı tek haneli rakamlara indirme hedefleri vizyonumuzun bir parçası ve mutlaka

ulaşılabacaktır. Yeni Ekonomi Programı 2021-2023 gerçekçi bir şekilde hazırlanmış ve kalkınma planında yüzde 4,3 olarak tahmin edilen 2019-2023 büyüme ortalaması yüzde 3,4'e güncellenmiştir. Gecikmeler olsa da biz hedeflerimize ulaşma noktasında kararlıyız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; müsaade ederseniz yine bazı sorulara da zamanım müsaade ettiği ölçüde cevap vermek istiyorum. Hemen hemen her yıl, son üç yıldır, öncesi de vardı diye düşünüyorum, bu tek adam rejimini, tek adam konusunu artık her yıl konuştuğumuz için tekrardan bu yıl konuşmaya ihtiyaç duymuyorum. Biz çalışmalarımızı da, kararlarımızı da, uygulamalarımızı da kabinede, yürütmeye tek adam üzerinden götürmüyoruz. Bizde ekip çalışması esastır, istişare esastır ve çalışmalarda yine veriye dayalı karar alma esastır; uygulamalar çerçevesinde de bu kararların yine istişare çerçevesinde modifiye edilmesi, düzeltilmesi esastır. Yani sizler öyle çalışıyorsanız, bilmiyorum, biz öyle çalışmıyoruz. Kendi gruplarınızda eğer böyle çalışmanız söz konusuysa ben ona bir şey diyemeyeceğim.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ilgili kurumsallaşmadan uzaklaştığımızla ilgili... Bu da kesinlikle ve kesinlikle gerçeği yansıtmamaktadır. Özellikle uluslararası camiada ve bölgemizde devam eden bütün olayları da düşündüğümüzde aslında son derece hızlı, esnek, kararlı gidişimiz, doğru kararların alınması aslında tam da kurumsallaştığımızın ifadesidir. Vesayet ve vesayet yaklaşımından uzak, ilk defa milletin onayıyla, Meclisin onayıyla bir yönetim yapısında değişikliğe gidilmiştir. Bu, her yıl, tabii ki olgunlaşarak devam edecektir, kurumsallaşarak devam edecektir.

"TSK'nin sivilleşmesiyle askeriye'nin zayıflatıldığını görüyoruz." diye bir yorum vardı, ben buna gerçekten şaşırdım. Yani bütün dünyanın gıptaıyla baktığı... Yani sivilleşmeden rahatsız olan bir Meclisten söz ediyoruz. Yani herhâlde dil sürçmesi diye bunu ifade ediyorum, böyle anlamak istiyorum. Sivilleşmeden rahatsız olan bir Meclis ve bir Meclis üyesi olur mu? TSK'nin kendisi sivilleşmeden rahatsız değildir. Yaptığımız, Suriye'de olsun, Libya'daki eğitim faaliyetlerinde olsun, Somali'de olsun, Katar'da olsun, dünyanın bir çok ülkesinde yürüttüğümüz faaliyetlere ve yine, sadece TSK bünyesinde de değil, güvenlik güçleri boyutunda da yine, bu sivilleşme ve ayrışma noktasındaki farklı bakanlıklar nezdinde de oluşan güvenlik birimlerimizdeki yurt içinde ve yurt dışında devam eden, son derece başarıyla devam eden operasyonlara baktığınızda Türk Silahlı Kuvvetlerinin zayıflatıldığını söyleyebilmek herhâlde söylenebilecek en son sözdür. Şu anda dünyada en güçlü ordulardan biri Türk Silahlı Kuvvetleridir. Bununla da bence övünç duymalıyız, kıvanç duymalıyız.

Yargı erkine müdahaleyle ilgili sorular sürekli geldi. Biz yargı erkine müdahale etmiyoruz arkadaşlar. Ben Cumhurbaşkanı Yardımcısı olarak söylüyorum, öncesinde Başbakanlık Müsteşarlığı döneminde de aynı şeyi ifade ettim. Bizim şu veya bu şekilde, herhangi bir konuda, herhangi bir yargı erkine müdahalemiz asla söz konusu değildir, söz konusu olamaz zaten. Tersinden, bizim aldığımız kararlarla veya sizin aldığınız kararlarla ilgili bozmaya dönük kararlar olduğunda da biz buna ilişkin itirazlarımızı ifade ederiz ama sonuca da uyarız. Biz üç erkin sistemde birlikte çalıştığımıza yürekten inanıyoruz: Yasama, yürütme ve yargı. Ve ülkenin çarklarının bu üç erkin de birbirine saygı temelinde en iyi döneceğine inanıyoruz ve bunu her vesileyle ifade ediyoruz. Yürütme olarak da biz saygımızın ifadesini her defasında... Ben şahsım olarak da bunu ifade ediyorum, keşke benim gösterdiğim saygının binde 1'ini de yasamadan yürütmeye ve şahsıma karşı görebilseydim. Dolayısıyla bir erkin diğeri üzerindeki herhangi bir baskısı veya saygısızlığı diye bir şeyi bizim kabul etme şansımız mümkün değildir yürütme olarak da Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak da.

Yine “Bu bütçede illerin bütçesi var mı?” diye bir soru vardı. Tabii ki var, program bütçeye baktığınızda her bir ilin yatırımıyla ilgili, ulaşımıyla ilgili, sağlığıyla ilgili, tüm alanlarıyla alakalı tabii ki bütçeler burada. Yani bu bütçe başka bir ülkenin illeriyle ilgili yapılmadı ki. Tabii ki bu bütçe bizim illerimizle ilgili yapılan bir bütçeydi.

MİT’in envanteriyle ilgili, Sayın Tanal’ındı zannediyorum, bir sorusu vardı. “Doğru bilgiyi vermek zorundasınız, yanlış bilgi verdiniz.” Niye? MİT’in envanteri yeterli değil; lojman sıfır, sosyal tesis sıfır, taşıt sıfır, şu sıfır, bu sıfır.” Ya arkadaşlar, Allah’tan korkun. Yani burada MİT diye sizden saklanılan bir şey değil bu. Uluslararası anlamda bir rekabetin olduğu, uluslararası anlamda faaliyet gösteren bir kurumun burada açıklanan ve uluslararası camiaya açıklanabilecek tüm envanteri ne kadar gerçekçidir? Bunun sıfır olması sıfır anlamında değildir, bir önceki yıllarda da verilen bir şeydir bu. MİT’in kapasitesi yeterlidir ve MİT ülkenin güvenliği açısından her türlü faaliyeti kanunların ve Anayasa’nın kendisine verdiği çerçevede son derece başarılı olarak karşılamaktadır ve biz de yürütme olarak yine yetkimiz çerçevesinde her türlü ihtiyacını karşılamaktayız. Dolayısıyla bunu doğru bilgi veya değil çerçevesinde değil, uluslararası arenada gizlilik ve güvenlik gerekçesi olarak değerlendirmenizde fayda var diye düşünüyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yalnız, Sayın Başkanım, orada, belki bundan sonraki süreçte sıfır yazma yerine bir tire koyarsak daha uygun olur diye düşünüyorum.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Olabilir, evet belki açıklama yapabiliriz ama bu, asla, bizim sayın vekillerimizden bir gizleme şeklinde düşünülmemeli. Öyle bir şey bizim aklımızın ucundan bile geçmez; bu konu sınırların ötesiyle ilgili ve uluslararası rekabet boyutundadır.

Yine, Sayın Kuşoğlu’nun bir sorusu vardı; bütçe sunuş konuşmamızın öncekilere kıyasla kısa kaldığıyla alakalıydı. Yani bunun gerekçesi zannediyorum belli, zaten bize de ifade edilen bir konu idi. Biz buna saygı çerçevesinde, mümkün olduğu kadar da kısa tutmaya çalıştık. Yine Covid-19 salgını sebebiyle ihtiyaten kısa tutulmuştur yoksa onun 3 katı, 5 katı uzunluğunda da bunu yapabiliriz ama önemli olan özünü verebilmektir, biz özünü verdiğimizizi düşünüyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Burada, Cumhurbaşkanı Yardımcımıza Covid sürecinde mümkün olduğu ölçüde kısa olması yönünde açıkçası bir talebimiz oldu. Belki o doğrultuda bir hazırlık yaptılar, suçlu arayacaksanız belki o da benim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yok, estağfurullah Sayın Başkanım.

Yine, “Bütçe açığı çağırısı neden zamanında yapılamadı, kitapçıklar neden geç basıldı?” Zannediyorum buna önceden de cevap vermiştik ama Burada, yine bütçe çağırısı, eki bütçe hazırlama rehberi ile yatırım genelgesi ve eki yatırım programı hazırlama rehberi, orta vadeli program sonrasında yayınlanan belgeler. Orta vadeli programın yayımını takip eden bir hafta içerisinde bu belgeler Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Yine 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi süresi içerisinde tüm belgeleriyle birlikte yüce Meclisimize arz edilmiştir, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi, 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi, 2020 Yılı Yıllık Ekonomik Rapor ve 2021 Yılı Bütçe Gerekçesi kitapları 21 Ekim 2020 tarihinde kitap olarak yine siz sayın vekillerimize iletilmiştir. Söz konusu belgelerin kitap olarak basılarak dağıtımı uygulaması yine geçmiş yıl uygulamalarıyla uyumludur.

Yine, “Cumhurbaşkanı Yardımcısının sunumunda 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu için yeterince bilgi vermemesi...” şeklinde bir eleştiri vardı. Burada, 2019 yılı kesin hesabı rakamları bugün itibarıyla gerçekleşmiş ve değişmesi beklenmeyen rakamlardır ve yüce Meclisimize bunlar da sunulmuştur. Burada da yine zaman kısıtından kaynaklı, rakamlardan müteşekkil verileri paylaşmadık.

2019 yılı kesin hesabı da bizim bütçemizdir, orada da yapılan yatırımlar, yerli sanayi ve üretime verilen teşvikler, sosyal denge ve adaleti önceleyen transfer ve harcamalar ve dengelenme sürecinde yaptığımız diğer giderler vardır. Elbette 2019 bütçesiyle ilgili hedef ve gerçekleştirmeler hem burada hem de Komisyonda hem de Genel Kurulda görüşülecek ve gelecek soru ve eleştirilere istinaden de bakanlıklar nezdinde de bu açıklamalar yapılacaktır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Başkanım biraz toparlayabilirsek lütfen, buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Hemen, hızlı devam ediyorum Sayın Başkanım.

2019 kesin hesabında yine bütçe başlangıç ödeneklerine göre yedek ödenekte yer alan artışın nedeni sorulmuştu. Burada da yine 2019 yılında yedek ödenekten kamu idarelerine aktarılan ödeneklerin 27,3 milyar TL’si yatırım harcamalarında kullanılmıştır. 2019 yılında yedek ödenekten yapılan aktarmalardan bazıları yol yapım, bakım ve onarım giderleri için 15,9 milyar, içme suyu, tarımsal sulama ve hidroelektrik yatırımları için 1,6 milyar, yine Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ ile Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüklerine sermaye artırımını için 3,7 milyar, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ihtiyaçları için 447,5 milyar, adalet hizmetleri için 2,5 milyar, sağlık hizmetleri için 500 milyon, il özel idareleri ve YİKOB’lar başta olmak üzere İçişleri Bakanlığının yürüttüğü hizmetler için yine yaklaşık 2,4 milyar, demir yolu yatırımlarını destekleme programı için yaklaşık 3,5 milyar, İşsizlik Sigortası Fonu, devlet katkısı ve ödeme gücü olmayan vatandaşların sağlık primi ödemeleri için yaklaşık 3,9 milyar, terörden zarar gören bölgelerin yeniden imarı başta olmak üzere çevre ve şehircilik hizmetleri için yaklaşık 1,3 milyar ve savunma, güvenlik hizmetleri için de 2,7 milyar TL yedek ödenekten aktarım yapılmıştır.

Yedek ödenek miktarına getirilen yüzde 2’lik sınırlamanın başlangıç ödeneklerine ilişkin olduğu Sayıştay tarafından da kabul edilmekte olup, yıl sonu itibarıyla ulaşılan yedek ödenek tutarı Bütçe Kanunu’nun aktarma, ekleme, devir ve iptal işlemleri başlıklı 6’ncı maddesiyle verilen yetkiler çerçevesinde yapılan aktarmalardan kaynaklanmaktadır.

Yine, Sayıştay denetim raporları ve genel uygunluk bildirimi için yeterince bilgi verilmediği hususu... Burada da bulguların ve önerilerin gereğinin yerine getirilip getirilmediğinin tespiti için kamu idareleri nezdinde, Hazine ve Maliye Bakanlığınca inceleme faaliyetleri yürütülmektedir. Dolayısıyla, Sayıştay raporlarındaki tespitlere dikkat edilmemesi ve bunlarla ilgili tedbir alınmaması gibi bir durum söz konusu değildir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca, Sayıştay tarafından düzenlenen tüm raporlar detaylı olarak incelenmekte, uygulama hataları, mevzuat eksiklikleri ve sistemseller sorunlar tespit edilerek eğitim faaliyeti, mevzuat değişikliği, yazılım güncelleme ve iyileştirme ile iç kontrol ve iç denetim alanında gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Bunun yanı sıra, ayrıca Sayıştayın yaptığı tespitler üzerine idareler hem resen tedbir almakta hem de Hazine ve Maliye Bakanlığıyla temas hâlinde bulunarak bulguların gereğini yapmaktadırlar.

Yine, “Sayıştay Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu’nda kamu idarelerine ilişkin yer alan eksiklikler hakkında açıklama yapılacak mıdır?” şeklinde bir soru vardı. Burada da yine 2019 yılı Sayıştay Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu’nda kamu idarelerine ilişkin yer verilen ve münhasıran ilgili idarelerin uhdesinde bulunan hususlar söz konusu idarelerin bütçe görüşmeleri esnasında ilgili idarelerimizce cevaplanacaktır. Faaliyet genel değerlendirme raporları 5018 sayılı Kanun’un 41’inci

maddesi ile 6085 sayılı Kanun'un 39'uncu maddesi doğrultusunda kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasına ilişkin olarak kamu idarelerinin yönetim ve hesap verme sorumluluklarının görüşülmesi amacıyla Sayıştay tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmaktadır.

Yine, “Genel uygunluk bildiriminde yer alan ödenek üstü harcamalarla ilgili açıklama yapılacaktır mıdır?” şeklinde bir soru vardı. 2019 yılında toplam gider 1 trilyon lira, toplam gelir 875,3 milyar lira, faiz dışı bütçe açığı ise 24,8 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Toplam giderler, bütçe başlangıç tahmini yüzde 4 üzerinde olmakla birlikte yıl sonu ödenek gerçekleşmesinin yüzde 1 altında gerçekleşmiştir. Bu da bütçe ve mali disiplinden ödün vermediğimizin yine açık bir göstergesidir. 2019 yılında merkezi yönetim kapsamındaki kurumlar tarafından toplam 1 trilyon olan giderin yüzde 4,2'sine tekabül eden 42,7 milyar lira kadar ödenek üstü gider meydana gelmiştir. Yine, yapılan bu ödenek üstü giderin 39,5 milyar lirası personel giderlerinden, 3,2 milyar lirası ise sosyal güvenlik kurumlarına ödenen primlerden kaynaklanmıştır. Ödenek üstü giderler içerisinde bu 2 kalemin ağırlığı yüzde 99,9'dur.

“922 milyar TL'lik vergi toplanacağı söylendi. 289 milyar TL Hazine ve Maliye Bakanlığının alacağı var. Bu kadar ödenmeyen primler söz konusuyken bu vergiler nasıl toplanacak?” şeklinde bir soru vardı. Yine burada da bütçe vergi gelirleri hedefleri çeşitli ekonomik parametreler değerlendirilerek tahmin edilmektedir. Bu kapsamda, yıllar itibarıyla vergi gelirleri büyük oranda gelir tahminleriyle uyumlu olarak gerçekleşmiştir. Sadece 2019 yılında gerçekleşmenin hedefe oranı yüzde 89 seviyesinde gerçekleşmiş olup 2020 yılı sonunda da bütçe hedefini geçmeyi ve 791 milyar TL vergi toplamayı hedefliyoruz, öngörüyoruz.

2020 yılında vergi gelirlerimizin artış sebeplerine gelinece; pandemi döneminde elektronik ticaret artmış, kredi faiz oranlarındaki düşüş ve krediye erişimin kolaylaşmasıyla ertelenmiş talep canlanmıştır. Bu kapsamda özellikle motorlu taşıtlara ilişkin ÖTV, tapu harçları ve dayanıklı tüketim mallarına ilişkin ÖTV'de artış yaşanmıştır. Kur değişimlerine bağlı olarak dış ticaret vergilerinde de artış meydana gelmiştir. Buraya baktığımızda da yine Ocak-Eylül 2020 döneminde vergi gelirleri tahsilatı mart, nisan, mayıs aylarında ödenmesi gereken gelir, stopaj ve KDV ödemelerinin yıl sonuna ertelenmesine rağmen yüzde 19,3 oranında arttığını da görüyoruz.

Hükümetimiz yine içinde bulunduğumuz salgın süreci de dâhil olmak üzere dar gelirli vatandaşlarımızı ve esnafımızı desteklemek amacıyla da sektörel vergi indirimleri ve vergi ertelemeleri gibi birçok uygulamayla vatandaşlarımızın yanında olmuş ve bu süreçte vatandaşlarımız üzerinde oluşabilecek olumsuz etkileri azaltmak amacıyla birçok düzenlemeyi hayata geçirmiştir. Yine önümüzdeki dönemde de alacağımız tedbirlerle vatandaşlarımızın yanında olmayı sürdüreceğiz. Yine daha detay veriler var ama vakit darlığından dolayı bu detay verilere girmiyorum, bu vergiyle ilgili.

“2021 yılında millî gelire oranla 1,6 kamu tasarrufu varken kamunun yatırım tasarrufu farkını 5,2 olarak varsayan bir program gerçekçi midir?” şeklinde yine bir soru vardı. 2021 yılında kamu kesiminin gayri safi yurt içi hasılaya oranla yüzde 16 vergi geliri, yüzde 1,8 vergi dışı normal gelir ve yüzde 2,3 faktör geliri elde edeceği, toplam yüzde 20'ye varan bu gelirlerden cari giderler, cari transferler ve fonlar yoluyla yüzde 21,6 seviyesinde harcama yapacağı öngörülmüştür. Bunların sonucunda kamunun tasarruf oranı yüzde eksi 1,6 olacaktır. Kamu yatırımının yüzde 3,6 seviyesinde olması ve dolayısıyla yüzde 5,2 düzeyinde bir tasarruf yatırım farkına ulaşılacağı programlanmıştır. Yüzde 5,2'lik oran kamunun yatırımlar dâhil harcama ve transferlerinin tahsil ettiği gelirle karşılanmayan kısmını ifade etmektedir. Programda 2020 yılına göre yatırımların 0,4 puan, harcanabilir gelirin 0,7 puan artması, cari giderlerin 0,9 puan düşmesi ve neticede tasarruf yatırım farkının 1,2 puan düşmesi öngörülmektedir.

Yine, “Bütçe giderlerine bakıldığında personel giderleri ve SGK 400 milyara yakın, cari transferler 536 milyar TL, faiz giderleri vesaire şeklinde bir, bütçenin ne kadarlık kısmı yatırıma gidecek şeklinde bir soru vardı?” Bunu zannediyorum açıkladık ama yine çok kısa bir şekilde 2021 Yılı Bütçe Teklifi’nde 2020 yılına göre en fazla ödenek artışı yatırım projeleri için sağlanmıştır. Bu çerçevede 2020 yılında 56,6 milyar lira olan sermaye gideri ödenekleri yüzde 83 oranında artarak 103,7 milyar liraya ulaşmıştır. Bu artışla tarım, sanayi ve AR-GE altyapısı, üretken yatırımları ve eğitim, sağlık gibi öncelikli gördüğümüz alanları hedeflemekteyiz. Bu alanlarda merkezî yönetim bütçesi kapsamında büyük artışlar gerçekleştirdik. Bu anlamda yine tarımsal üretimde verimlilik artışı için tarımsal sulamaya yönelik yatırımları arttırıyor olacağız. DSI’ye 2020 yılında yatırımlar için ayrılan toplam kaynak 6,3 milyar lira düzeyindeyken, 2021 yılında bu rakam 15,1 milyar liraya ulaşmıştır. Tarım sektöründeki ödenek artış oranı yüzde 147 seviyesine geldi. Sanayi altyapısına ilişkin yatırımları büyük oranda arttırıyoruz. 2020 yılında OSB ve KSS altyapı yatırımlarına 204 milyon lira kaynak ayrılmışken 2021 yılında bu rakamın 1 milyar 124 milyon liraya ulaştığını görüyoruz. TÜBİTAK tarafından yürütülen AR-GE destek programı TARAL için 2020 yılında 1 milyar 63 milyon lira ödenek ayrılmışken 2021 yılı Bütçe Teklifi’nde bu rakamın 2 milyar 163 milyon liraya ulaştığını görüyoruz. Bütçedeki yatırım, program yapısına bakıldığında da yine Millî Eğitim Bakanlığı ile eğitim hizmeti veren diğer kurum ve kuruluşlara 2021 yılında 19,1 milyar lira yatırım ödeneği tahsisi yapıldı. Sağlık sektöründeki yatırım ödeneği ise yüzde 72 artışla 20,1 milyar liraya ulaşmıştır.

“Halkın talepleri bütçeye yansımış mıdır?” sorusu... 2021 yılı bütçesi bundan önceki bütçelerde olduğu gibi vatandaşlarımıza hizmeti esas alan bir bütçedir. Zaten biraz önce de bunları detaylı olarak verdim.

Özet olarak, bir daha ana başlıklarıyla verecek olursak gençlerimizin ve çocuklarımızın eğitimi için 2021 yılında 211,4 milyar lira, vatandaşlarımızın sağlığı için 238 milyar lira, sosyal harcamalar için 81,2 milyar lira, çiftçilerimiz için 42,4 milyar lira, reel kesim destekleri için 50,6 milyar lira. Başta esnafımız olmak üzere vatandaşlarımızın kredi kullanımlarını desteklemek için 9,3 milyar lira, vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu mahalli hizmetler için 114,3 milyar lira kaynak aktarıyoruz.

Yine, “Türkiye nasıl bir büyüme modeliyle yıl sonunu pozitif kapatacaktır veya 2021’de büyümeyi öngörüyor?” şeklinde bir soru vardı. Türkiye ekonomisinin 2021 yılında yüzde 5,8 oranında büyümesini öngörüyoruz. 2020 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 9,9 oranında daralmakla birlikte, yılın ikinci yarısında iç talepte güçlü bir toparlanmayı öngörüyoruz. Bu yılın ikinci yarısında oluşacak güçlü büyüme oranları 2021 yılı büyüme oranını da baz etkisiyle, yine, tahminen yüzde 3 civarında yukarı çekecektir. 2021 yılında büyümenin kaynağı esas olarak iç talep olmakla birlikte, ihracattaki güçlü performansla dış talep de büyümeye katkı sağlayacaktır. Yurt içi tüketim harcamalarında, ekonomimizin potansiyeline uygun olarak, yine baz etkisinin de yardımıyla sırasıyla yüzde 4,5 ve yüzde 6 oranında artış sağlanacaktır. 2021 yılında büyümenin finansmanı, yurt içi tasarrufların yanı sıra yurt dışı tasarruflar da olacaktır. İmalat sanayisine ilişkin desteklerimizle, sanayi büyümesinin 2021 büyümesinin sürükleyicisi olmasını öngörüyoruz. 2021 büyümesinde, katma değerli üretimi artırma, ülkemizin dışa bağımlılığını azaltma ve uluslararası rekabet gücünü artırma noktasında, yine, sanayi sektörü anahtar bir rol üstlenecektir.

Salgının etkilerinin hafiflemesine bağlı olarak, küresel ekonomiye ilişkin olumlu görünüm, beklentilerdeki iyileşme ve finansal piyasalardaki istikrarla birlikte tüketici ve yatırımcı harcamalarındaki artışın etkili olacağını varsayıyoruz. İhracat ve turizm gelirindeki güçlü iyileşmenin 2021 yılında da sürmesi büyümenin iç talep ile dış talep arasında dengeli bir görünüm sergilemesine katkı sağlayacaktır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, eğer çok devam edecekse kalanların cevaplarını yazılı olarak alsak, mümkün mü acaba?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Olabilir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – İsterseniz birkaç şey tamamlayalım, kalanı yazılı olarak alalım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bu soruyu da tamamlayayım, sonrasını yazılı olarak cevaplayayım.

Para ve maliye politikalarının eş güdüm hâlinde finansal istikrarı ve fiyat istikrarını esas alan bir politika çerçevesinin uygulanmaya konulacağı 2021 yılında bu çerçeve tüketim, yatırım ve tasarruflar üzerinde büyümeyi destekleyecektir. Kamu maliyesi noktasında verimli ve katma değerli alanlara yapılacak yatırımlarla büyümeyi ve verimliliği destekleyici bir harcamayla gelir çerçevesi uygulanacaktır.

O zaman, geriye kalan diğer soruları yazılı olarak cevaplayayım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, yazılı olarak alalım Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, değerli üyeler; 2021 yılı bütçesinin bugün gerçekleştirdiğimiz müzakereleri sonucunda, şahsıma ayrılan zaman dilimi içerisinde, genel ekonomi, bütçe ve bazı sektörler başta olmak üzere, siz sayın vekillerimizce dile getirilen konulara olabildiğince cevap vermeye çalıştım.

Bu vesileyle, bütçenin hazırlanmasında emeği geçen Strateji ve Bütçe Başkanlığına, Hazine ve Maliye Bakanlığına, ilgili tüm kurum ve kuruluşlarımız ve çalışanlarına, bütçenin görüşülmesi sürecinde katkı sağlayan başta Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı ve siz üyelerine, katkı veren tüm milletvekillerimize bir kez daha teşekkür ederim, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

İyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Cumhurbaşkan Yardımcımız Sayın Fuat Oktay Bey’e çok teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay raporlarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi’nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bütçenin ve kesin hesabın 1’inci ve 2’nci maddelerini sırasıyla okutuyorum:

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge Gider

MADDE 1- (I) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 1.328.254.386.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 119.877.971.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 8.436.256.000 Türk lirası, ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 1.082.029.040.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 16.546.924.000 Türk lirası öz gelir, 104.563.767.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 121.110.691.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 8.267.484.000 Türk lirası öz gelir, 168.772.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 8.436.256.000 Türk lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 240.515.000 Türk lirası olarak tahmin edilmiştir.

2019 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ

Gider bütçesi

MADDE 1- (1) 22/12/2018 tarihli ve 7156 sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 949.025.615.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 73.771.848.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 6.536.982.000 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası 2019 yılı merkezi yönetim kesin hesap gider

cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe giderleri 978.569.400.796,47 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin bütçe giderleri 104.640.636.329,38 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçe giderleri 6.089.660.848,42 Türk Lirası, olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2019 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri 1.000.026.856.135,04 Türk Lirasıdır.

Gelir bütçesi

MADDE 2- (I) 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 867.296.403.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 11.179.800.000 Türk Lirası öz gelir, 63.704.956.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 74.884.756.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 6.420.391.000 Türk Lirası öz gelir, 116.591.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 6.536.982.000 Türk Lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) 2019 yılı merkezi yönetim kesin hesap gelir cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 852.407.709.894,57 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 20.924.633.443,61 Türk Lirası öz gelir, 85.829.453.388 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 106.754.086.831,61 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 6.662.728.706,59 Türk Lirası öz gelir, 96.603.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 6.759.331.706,59 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2019 yılı merkezi yönetim net bütçe geliri 875.279.585.705,11 Türk Lirasıdır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, bugün görüş, katkı ve önerileri için Komisyonumuzun tüm üyelerine, yine, Komisyon üyesi olmayıp da bizlere katkı sağlayan milletvekillerimize, Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay Bey’e, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanımız Sayın Naci Ağbal Bey’e, yine, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcımıza, ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın çok kıymetli bürokratlarına huzurlarınızda çok teşekkür etmek istiyorum.

Programımızda bulunan kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 28 Ekim 2020 Çarşamba günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.35

